Futbol Bizim Dünyamız

GÜNDÜZ KILIÇ * EŞFAK AYKAÇ * COŞKUN ÖZARI

Futbol Bizim Dünyamız

GÜNDÜZ KILIÇ * EŞFAK AYKAÇ * COŞKUN ÖZARI

Futbol Bizim Dünyamız

TEŞEKKÜR

Bu kitabın meydana gelmesinde alâkalarını esirgemiyen Doğan Kardeş A. Ş. Umum Müdürü
Enver ATEŞDAĞLI
Teknik Müdür **Engin Tör**
İdare Müdürü **Faruk Temelbaş**
Hazırlanışında emekleri geçen **müessese personeli,**
Eserlerinden faydalandığımız,
Walter Winterbottom
Dettmar Cramer
Herberger
Bilgilerinden ve ihtisaslarından istifade ettiğimiz,
Doçent Dr. **Ali Uras**
Felsefeci ve sosyolog **Özcan Özyemişçi**
Denizcilik okulu B. eğitimi ve spor öğretmeni
Ruhi Sarıalp
Masör **Yorgo Tagar**
ve teknik yardımları için **Halit Talayer** ve
Mehmet Luma'ya içten teşekkürlerimizi sunarız.

E. G. C.

Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. Basımevi — İstanbul 1962

Birçok küçük şeyler birleşip bir «mükemmel» i meydana getirirler ve artık onlar o «mükemmel» içinde küçük şeyler değillerdir.

MICHEL ANGELO

Kitabı hazırlayan : HALİT TALAYER
Kapak ve iç fotoğraflar : MEHMET LUMA

Önsöz

Koskoca bir dünyada yaşıyoruz. Fakat bu muazzam âlem milliyet, ırk, din, inanış farklariyle öyle bölünmüş ve bölümler sahiplerince öyle egoistçe benmsenmişki artık hepsine birden rahat rahat **«bizim dünyamız»** diyemez olmuşuz... Ancak hepimizin işlerimiz, güçlerimiz, zihniyetlerimiz itibariyle daima haşır neşir olduğumuz insanlarla kurduğumuz hakiki birer küçük dünyamız var ki, işte asıl onlara **«bizim dünyamız»** diyebiliyoruz.

Bu kitabın üç yazarı da senelerce hep beyaz kireçten çizgilerle çevrili futbol sahalarında, futbol piyasalarında bir meşin yuvarlağın peykleri olarak dolanıp durdular... Yalnız futbol oynadılar, yalnız futbol konuştular, kafalarını yalnız futbola yordular... Ve bunun içindir ki

yazdıkları kitaba da **«Futbol bizim dünyamız»** adını koydular. Böylece seneler senesi dolaşıp durdukları âlemde gördüklerini, öğrendiklerini, kendilerinden daha bilgi sahibi olanların söylediklerini derleyip toplıyarak aynı dünyada yaşıyanlara ve yaşayacaklara sunmak istediler.

Eğer okuyucularına faydalı bir şeyler söyliyebilirlerse, **«dünyalarında boş yere yaşamamışlar»** dedirtebilirlerse ne mutlu onlara...

İstanbul, Nisan, 1962

Gündüz KILIÇ **Eşfak AYKAÇ** **Coşkun ÖZARI**

bölüm **1**

Futbol için lüzumlu bilgiler

- İnsan ve top
- Beynelmilel futbol kurulları
- Futbol kanunları

Her hangi bir mevzuun tarihini öğrenmek amaciyle geriye gitmek daha ileriye hamle yapabilmek için gerilmeğe benzer... Bir mevzuun ana kaidelerini bilmek ise boş yere sarfedilecek emekleri önler. —

BÜTÜN canlı mahlûkların yuvarlanan, zıplayan şeylerle oynamak arzularını her zaman müşahede edebilirsiniz. Yumakla zevkle eğlenen kediler, boş konserve kutularını tekmeleyen köpekler ve sirklerde top oynayan foklar bunun en güzel misalleridir. İnsan oğlunun da, oyuna karşı doğuştan meyilli olması ve diğerlerinden üstün olduğunu ispat için maharet göstermek arzusu, top denilen oyun aletinin icat edilişinde büyük rol oynamıştır. Topun mazisi binlerce seneliktir. Eski Mısır duvar resimlerinde top oynayan figürler görülür. Yunan şairi Homer «Odise» isimli eserinde top oyunlarından bahseder. Sparta ve Kreta'da 30 yaşına kadar olan delikanlılar sınıflara ayrılarak tecrübeli oyuncular nezaretinde top oynarlardı. Jül Sezar zamanındaki Romalıların, Halife Harûn Reşit idaresindeki Arapların topla oyunlar oynadıkları bir hakikattir. Orta çağda birçok şehirlerde genç kızlar ve delikanlılar yeşil çimenler üzerinde şarkılar söyleyerek danslar ederek biribirlerine top atıp eğlenirlerdi. Bugün şarkı halindeki hikâyelere verdiğimiz (Ballade) ve danslı eğlencelere verdiğimiz (Bal) yani balo isimleri o eski danslı şarkılı top oyunu eğlencelerinden gelmektedir.

FUTBOLUN İLK BELİRTİLERİ

Futbol oyunu ilk olarak İngilterede ortaya çıkmıştır. Hakikatte top oyununu İngiltereye getirenler Romalı Lejiyonerlerdir. Top oyunundaki mücadele arzusu, insanın, oyuna meyli, maharet göstermeğe düşkünlüğü ile birleşip oyunun kısa bir zamanda halkın kalbini kazanmasını sağlamıştır. Fakat, Kıral III üncü Edvard, 1350 senesinde, bu oyunun halkı daha faydalı savaş idmanlarından alıkoyacağı endişesiyle Britanyada top oynanmasını yasak etmiştir. Amma Kıralın, başka devlet adamlarının ve hattâ terbiyecilerin karşı koymalarına rağmen, bu oyunun inkişafı, devam edip gitmiştir.

Futbol oyunun ilk şekli, bugün oynadığımız futbola göre, son derece garipti. Oyun bir köyün gençlerile diğer bir köyün aynı sayıdaki delikanlıları arasında oynanırdı. Oyuncuların adedi saha ve topun büyüklüğü tahdit edilmemişti. Top üzeri iplerle, kumaşlarla, bazan da, deri ile kaplanmış ve şişirilmiş hayvan kursaklarından yapılırdı. Oyun iki köyün arasındaki mesafenin tam ortasında başlar, topa sahip olan takım topa vücutlarının istedikleri kısımları ile vurarak veya taşıyarak rakip köyün evvelden tesbit edilmiş bir noktasına götürüp koymağa çalışır, tabiî karşı takımda buna mâni olmağa uğraşırdı. Oyunun gayesi bu idi. Fakat, topun vücudun bütün taraflarile oynanması ve oyun zamanının tahdit edilmemiş bulunması, çok zaman, oyunun günlerce sürmesine sebebiyet verirdi. Güneş batıp hava kararlığı takdirde, topun oynandığı en son yere bir işaret konarak, ertesi günü, oyuna oradan başlanırdı.

FUTBOL DÜZENE GİRİYOR

Ancak 1583 yılında, İngilterede futbol ilk bazı basit kaidelere bağlanmağa başlanıldı. Oyun sahası ve top küçültüldü. Oyuncu adedi 20-30 arası kararlaştırıldı ve oyun müddetinin, her maçta değişik bile olsa, maçlardan evvel tarafların anlaşmasile tesbit ve tahdidi yoluna gidildi, belli bazı nizamlar konuldu ve bunları bozmak yasak edildi. Meselâ, hasmı kemerinden tutmak gibi... İki takım da birer hakem seçerler ve bu iki hakem, beraberce baş hakemi seçerdi. Futbol 1862 ye kadar başka mühim bir inkişaf göstermeden böylece devam etti. 1862 de ise, bu sevilen oyun Rugby ve Association Football diye ikiye ayrıldı. Rugby için takımlar 15 er kişilik olarak kabul edilip topun elle de oynanmasına müsaade edildi. Futbolcular ise el kullanmayı bıraktılar ve takımlarını 11 er kişilik olmak üzere tahdit ettiler. En mühimi de, ofsayt kaidesi vaz'edildi. Artık inkişaf dev adımlarile yürümeğe başlamıştı.

FUTBOL DÜNYAYA YAYILIYOR

1863 de İngiliz Futbol Federasyonunun kurulmasiyle futbol âdeta resmî bir halk sporu olmağa başladı. İngiliz tacirleri, müstemlekecileri, gemicileri, kendi oyunlarını, gittikleri memleketlerde de öğretmeğe ve yaymağa başladılar. 1874 de Almanya, 1875 de Hollanda, 1876 da Danimarka, 1882 de İsviçre, 1890 da Çekoslavakya, 1894 de Avusturya, 1895 de Macaristan nizamlanmış futbolu benimseyip oynamağa koyulurlarken Güney Amerikada bu oyunun sihrine kapılıvermişti. Bizde ise, futbol, 19 uncu asrın sonlarında 1895 yılında oynanmağa başlanmıştır. İngilizlerin getirdikleri bu oyun önce İstanbul ve İzmirde görüldü. İlk resmî spor

teşkilâtımız ise Cumhuriyetin ilânını mütaakıp Türkiye İdman Cemiyetleri ismi altında 1922'de kurulmuştur. Kuruluşunun akabinde de FİFA'ya üye olundu.

Beynelmilel futbol kurulları

Futbol nizamlarını 17 maddede toplayan İngiliz Futbol Federasyonu 1886 da İskoçya, İrlanda ve Gal memleketlerini bunları kabule davet etti. Böylece International Board, ilk hüviyetile teşekkül ve bu hüviyetile, 1913 senesine kadar devam etti. Fakat 1913 senesinin 4 ağustosunda yapmış olduğu toplantıda FİFA'nın iki mümessilini de aralarına almağa karar verdiler. Bu suretle, International Board'ın koymuş olduğu kaideler, FİFA' ya dahil bütün memleketler tarafından benimsendi. Futbol kaidelerinde değişiklik yapmağa salâhiyetli tek makam olan International Board, her sene, Haziran ayının 2 nci Cumartesi günü, sıra ile, Teşekküle dahil dört Britanya memleketinin birinde toplanır, beşinci toplantı ise, daima Fransada yapılır. 1904 de Pariste teşekkül eden FİFA ise, devamlı çalışmalarla, ilk İngiliz futbol nizamlarını tekâmül ettirmeye, futbol oyununa rağbet çoğaldıkça, tecrübeler arttıkça, bu oyunun daha cazip ve canlı olabilmesi için yeni nizamlar bulmağa, yeni beynelmilel temaslar kurmağa çalışan bir teşekküldür. Jules Rimet (DÜNYA KUPASI) maçlarını FİFA tertiplediği gibi, yapılan bütün millî maçlar da ancak onun üyesi olan milletlerin takımları arasında oynandıkça resmî bir mâna taşırlar. Bir de Avrupa memleketlerinin kendi aralarında kurmuş oldukları ve Avrupa Milletleri arasındaki futbol münasebetlerini tanzim eden bir teşekkül vardır ki ismi U.E.F.A. dır. Avrupa şampiyon kulüpler turnuvasını genç millî takımlar (Juniors) arasındaki turnuvaları hazırlayan bu kuruldur. U.E.F.A. nın ilk hazırlıkları 1954 senesinde ikmal edilmiş ve 1955 de Viyanada yapılan kongre ile resmiyet kesbetmiştir.

Futbol kanunları

Futbol oyunu dünyanın her yerinde aynı olan ve gene dünyanın her yerinde mutlak surette itaat edilen 17 kanunla tesbit edilmiş esaslar içinde oynanır.

Aşağıda birer birer izah edilecek olan bu kanunlardan en çok münakaşa mevzuu olmuş ve olmakta devam eden olanı, «Ofsayt» kanunudur. Evvelce bir futbolcunun ofsayt pozisyonunda addedilmesi için rakip kaleci ile arasında iki oyuncu bulunması gerekiyordu. 1894 senesinde İskoçyalılar, bunun değiştirilmesi ve bir oyuncunun ofsayt pozisyonunda addedil-

mesi için, rakip kaleci ile arasında bir tek oyuncu bulunmasını teklif ettiler. İskoçyalıların bu teklifi, teklif tarihinden tam 31 sene sonra 1925 yılında kabul edildi ve o zamandan beri de bir daha değişmedi.

Ancak, bir kısım futbol adamları, ofsaytın tamamen kaldırılmasını istediler. Hattâ bu şekilde müsabakalarda yapılmış, ancak bu kanunun kaldırılması yolunda bir karar alınmamıştır. Zira oyunun, intizamını ve cazibesini kaybedeceğinden endişe edilmektedir.

Bu kısa izahattan sonra, futbolun 17 kanununu birer birer izah edelim.

Kanun I — Oyun sahası :

Oyun sahası dört tarafı çizili düzgün bir dörtgen şeklindedir. Bu dörtgenin uzunluğu 120 metreden fazla 90 metreden eksik, genişliği 90 metreden fazla 45 metreden eksik olamaz. Beynelmilel müsabakaların oynanacağı sahaların boyları 110 metreden uzun 100 metreden kısa, enleri 75 metreden uzun 64 metreden kısa olamaz.

Sahanın üzeri, aşağıda izah edildiği veçhile, eni 12 cm. den fazla olmayan çizgilerle işaretlenecektir. Kalenin ölçüleri şunlardır: İki direk arası 7,32 metre, üst direğin en alt kısmı ile zemin arasındaki yükseklik 2,44 metredir. Direklerin genişliği 12 cm. dir.

Kale sahası: her direkten itibaren avt çizgisi boyunca ve korner noktası istikametinde 5,50 metrelik bir mesafe ölçülür ve bu noktadan saha içine doğru gene 5,50 metre uzunluğunda iki dikey çizilir. Bu iki dikey kale çizgisine paralel bir çizgi ile birleştirilir, bu suretle meydana, kale sahası denilen 5 m. 50 + 5 m. 50+7. 32 (kalenin boyu) = 18.32 m. X 5.50 metre karelik saha çıkar.

Ceza sahası :

Aynen yukarıdaki gibi, fakat, kale direklerinden korner noktaları istikametindeki mesafenin 16,50 metre olarak ölçülmesi ve bu noktalardan gene 16,50 metre boyundaki dikeyler çizilip, bunların kale çizgisine parelel şekilde birleştirilmesile meydana gelen 16,50 + 16,50 + 7,32 (kalenin boyu) = 40,32 X 16,50 metre kare yüz ölçümündeki sahadır.

Penaltı noktası :

Kalenin tam ortasından saha içine doğru çizildiği kabul edilen bir dikeyin 11 nci metresine isabet eden noktadır. Bu nokta merkez olmak ve yalnız ceza sahasının dışında kalan kısmı çizgi ile belirtilmek üzere, yarı çapı 9,15 m. olan bir kavis çizilir. Bu kavis, her türlü serbest vuruşlarda olduğu gibi, ceza vuruşunda da diğer oyuncuların toptan uzakta bulunacakları asgari mesafeyi gösterir.

Başlama noktası :

Sahayı ortasından bölen çizginin tam orta yeri merkez olmak üzere yarı çapı 9,15 m. olan bir daire çizilir. Ortadaki nokta başlama noktasıdır. Daire, başlama vuruşunda, rakip oyuncuların topa yaklaşabilecekleri âzami mesafeyi gösterir.

Köşe gönderleri :

Sahanın dört köşesi bu köşeler merkez olmak üzere, yarı çapı 1 m. olan bir çeyrek daire ile işaretlenir ve tam köşe noktalarına, yüksekliği 1,50 den eksik ve uçları sivri olmayan köşe gönderleri dikilir.

Kanun II — TOP :

Top küre şeklinde olup bu şeklini bütün bir maç boyunca kaybetmiyecektir. Topun imalinde, oyuncuları yaralayabilecek hiçbir madde kullanılamaz. Çevresi 71 cm. den fazla 68 cm. den eksik olamaz. Maç başlamadan evvelki ağırlığı en çok 453, en az 396 gr. olacaktır.

Kanun III — Oyuncu adedi :

Bir futbol müsabakası, biri kaleci olmak üzere onbirer oyuncudan kurulu iki takım arasında oynanır. Kalecinin kıyafeti, diğer oyuncularınkinden ayrılabilmesi için, değişik olacaktır. Bir müsabaka esnasında, diğer oyunculardan biri, hakeme haber vermek şartiyle, kalecinin yerini alabilir. İki tarafın anlaşmasile, hususi müsabakalar, onbirden daha eksik adette oyuncu ile oynanabilir. Resmî müsabakalarda sakatlanan oyuncuların yerine yenilerinin alınması kabildir. Bir takım oyuna onbirden az adette oyuncu ile başlayıp bunu onbire çıkartabilir.

Kanun IV — Oyuncuların teçhizatı :

Bir futbolcunun müsabaka kıyafetinde, diğer futbolcular için tehlikeli olabilecek hiçbir şey bulunamaz. Futbol ayakkabılarında, behemehal şu vasıflar aranacaktır: krampon veya ızgaralar yumuşak kösele veya kauçuktan olacak bunları tutturan çiviler köseleye veya kauçuğa gömülecektir. Izgara veya kramponların enleri en az 12 mm. olacak, yükseklikleri 18 mm. yi geçmiyecektir. Izgaraların uç tarafları yuvarlaklaştırılacak, kramponlar asla konik ve sivri olmıyacaklardır. Gerekli şartları haiz olmak üzere ızgara ve krampon müştereken kullanılabilir. Futbol ayakkabılarının altına, üstü kauçuk veya kösele ile kaplı olsa bile, madenî hiçbir cisim konamaz. Futbol teçhizatı, bir forma, bir külot, çorap ve futbol ayakkabısından ibarettir. Kalecinin forması kendi takım arkadaşlarının giydiği formadan farklı olacaktır.

Kanun V — H a k e m :

Her futbol müsabakasını idare için bir hakem tâyin edilir. Hakem, oyun kaidelerinin tamamen tatbikini sağlayacak, ve münakaşa mevzuu her konuda bir karar alacaktır. Hakemin oyundaki hâdiselerle ilgili olarak almış olduğu kararlar, oyunun neticesinin değiştirilmesi anlayışı içinde, itiraz kabul etmez. Bu kararlar kat'i ve nihaidir. Hakemin salâhiyetleri başlama vuruşu ile başlar. Ceza verme salâhiyeti, oyunun inkıtaa uğradığı veya topun oyun dışı olduğu zamanlarda yapılacak hatalara da şamildir.

Hakem oyunda cereyan eden her hususu not eder, kronometre tutarak herhangi bir suretle vaki olacak zaman kayıplarını da nazarı dikkate alıp, maçın nizami müddet kadar oynanmasını sağlar.

Hakem, kaidelerin ihlâli halinde oyunu durdurur, lüzumlu gördüğü her zaman bir futbol müsabakasını tehir eder veya devamına müsaade etmez. Bu takdirde, maçı mütaakıp, davranışının gerekçesini, tafsilâtlı bir raporla ve alâkalı federasyonun tesbit ettiği süre içinde, ilgili makama verir.

Hakem, teçhizatındaki veya davranışlarındaki uygunsuzluklar dolayısile bir futbolcuya ihtar vermek ve bu uygunsuzluğun tekrarı halinde oyuna katılmasına müsaade etmemek salâhiyetini haizdir. Bu halde, hakem, suçlunun adını, ilgili makama, alâkalı federasyonun tesbit ettiği süre içinde bildirmeğe mecburdur.

Hakem, oyun sahasına, oyuncularla yan hakemlerinden gayri kimsenin girmesine müsaade etmez. Bir oyuncunun ciddi olarak yaralandığına kanaat getirirse, maçı mümkün mertebe çabuk durdurur ve oyuncunun saha dışına naklini temin ettikten sonra derhal maça devam eder. Şayet bir oyuncu hafifçe yaralanmışsa, bu takdirde maçı, top oyun dışı olduğu zaman durdurur. Sakatlanmış bir oyuncu, çizgi kenarlarına gidip saha içinde tedavi ve sair yardım göremez. Hakem herhangi bir oyuncuyu sert hareketlerinden dolayı kendisine daha evvel bir ihtar vermemiş olsa dahi, oyundan çıkarmak salâhiyetini haizdir. Oyun her duruşu mütaakıp hakemin vereceği işaretle başlar.

Kanun VI — Yan hakemler :

Her futbol müsabakası için iki yan hakemi tâyin olunur. Yan hakemlerinin vazifesi, orta hakemine, karar vermek orta hakemine ait olmak üzere, topun oyun dışı olduğunu işaretlemek ve oyun dışı olan topun avt mu korner mi olduğunu taçların hangi tarafa ait bulunduğunu bildirmektir. Ayrıca, orta hakemine, kaidelerin tamamen tatbiki için, yardımcı vazifesi görürler. Maçın oynandığı sahanın sahibi kulüp yan hakemlerinin bayraklarını temin eder.

Kanun VII — Oyun süresi :

Bir futbol müsabakası, hususi anlaşmalar hariç beheri 45 dakikalık iki eşit süreden ibarettir. Ancak;

a) Hakem, her devreye o devre boyunca muhtelif sebeblerle kaybolduğu kanaatine vardığı zaman miktarını ilâve eder.

b) Hakem, her devreyi, bir penaltı atışının icrasını teminen uzatabilir.

Hakem daha fazlasına müsaade etmediği takdirde, iki devre arası 5 dakikadan fazla süremez.

Kanun VIII — Başlama vuruşu :

Başlama vuruşu ve kalelerin seçilmesi kur'a ile tesbit edilir. İngilizlerin «TOSS» dedikleri bu kur'ayı kazanan taraf, dilediği kaleyi veya başlama vuruşunu tercih hakkını kazanır. Umumiyetle kur'ayı kazanan taraf rüzgâr, güneş gibi avantajlardan istifade için kale tercihi yapar. Karşı taraf da, başlama vuruşundan faydalanmak avantajını elde eder.

Hakemin işareti ile beraber, oyun saha ortasına konulmuş olan topa, rakip kale istikametinde yapılan bir vuruşla başlar. Bu anda, bütün futbolcular, kendi yarım sahalarında bulunmağa mecburdurlar. Karşı taraf oyuncularının, başlama anında, toptan uzaklığı en az 9,15 m. olacaktır.

Topun oyunda addedilmesi için, başlama vuruşu ile, en az kendi çevresi kadar bir mesafe katetmesi lâzımdır. Başlama vuruşunu yapan oyuncu, topa başka bir oyuncu dokunmadan, tekrar kendisi dokunamaz.

Kaydedilen her sayıdan ve devre arasından sonra top aynı şekilde oyun dahili olur. İkinci devredeki başlama vuruşunu, birinci devrede bu vuruştan faydalanmayan taraf yapar.

Bu kanuna aykırılık halinde, başlama vuruşu tekrarlanır. Ancak, başlama vuruşunu yapan oyuncu topa başka bir oyuncu dokunmadan tekrar dokunacak olursa, bu takdirde, hakem hatanın işlendiği yerden, hatayı işleyen oyuncunun takımı aleyhine, bir serbest vuruşa hükmeder. Başlama vuruşu ile doğrudan doğruya sayı kaydedilemez. Oyunu, futbol kanunlarında yazılı olmayan sebeplerden biri tahtında ve top sahadan dışarı çıkmamış durumda iken vaki olan bir durmayı mütaakıp tekrar başlatmak için, bir hakem atışı yapılır. Yani, hakem topu, son oynandığı yerde eline alıp yere bırakır ve top yere değdiği anda oyunda addedilir. Hakem atışı yapıldığı zaman, top hiçbir oyuncuya değmeden avt veya taç olursa, atış tekrarlanır. Hiçbir oyuncu, top yere değmeden topa dokunamaz. Değdiği takdirde, atış tekrarlanır.

Kanun IX — Topun oyun içi ve oyun dışı olması :

Top aşağıdaki hallerde oyun dışıdır.

a) Taç veya avt çizgilerini yerden veya havadan tamamen geçtiği takdirde,

b) Oyun, hakem tarafından durdurulduğu vakit.

Bu haller haricinde, aşağıdaki haller de dahil olmak üzere, top, oyun başladığı andan bittiği ana kadar, oyun içinde addedilir.

a) Kale direklerinden herhangi birine veya köşe gönderlerine çarpıp saha içine düştüğü vakit.

b) Orta hakemine ve saha içindeki yan hakemlerden birine çarpıp saha içine düştüğü zaman,

c) Kaidelerden birinin ihlâl edildiği farz edildiği zamanlarda, hakem bu konuda bir karar alıncaya kadar.

Kanun X — Sayı kazanma (G O L) :

Oyun kaidelerinin istisna ettiği hususlar hariç, top hücum eden takım tarafından, elle veya kolla taşınmadan, itilmeden veya vurulmadan, iki direğin arasından ve üst direğin altından tamamen geçirilirse bir sayı kaydedilmiş olur.

Şayet, herhangi bir sebeple, üst direk, bir maç esnasında yerinden oynamışsa, hakem direğin yerinden oynamamış olacağına göre takdir hakkını kullanır ve sayıya hükmedebilir.

Bir maç esnasında, daha fazla sayı kaydeden taraf, müsabakayı kazanmış addedilir. Taraflar, aynı adette sayı kaydetmişlerse, müsabaka berabere ilân olunur.

Kanun XI — Ofsayt :

Bir oyuncu, topla son oynandığı anda, rakip kale hattına toptan daha yakında bulunursa, ofsayt (oyun dışı) addedilir. Şu haller istisna teşkil etmektedir.

a) Şayet, oyuncu kendi nısıf sahasında bulunuyorsa,

b) Şayet, iki rakip oyuncu, kale hatlarına, kendinden daha yakında bulunuyorlarsa (bu iki oyuncudan biri kaleci olabilir.)

BU BİR MİLLÎ MAÇTIR

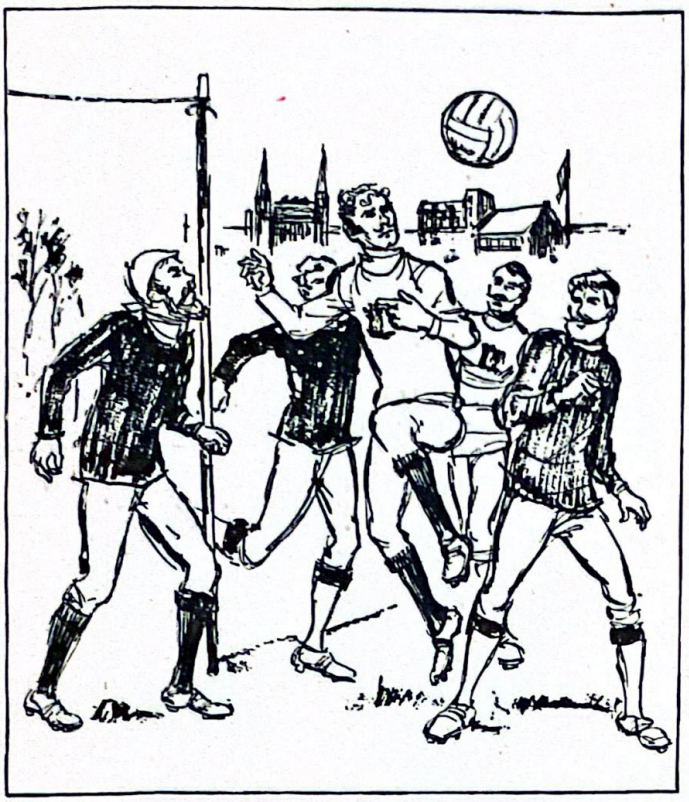

Yukarıdaki resmin bir millî maça ait olduğuna inanmak belki güçtür ama, bu bir millî maçtır ve 1871 yılında İskoçya ile İngiltere arasında oynanmıştır. Bu maçın ilk bakışta dikkati çeken en mühim tarafları, kale ağları yerine, iki direk arasına ip gerilmesi ve futbolcuların kıyafetlerinde kendisini göstermektedir.

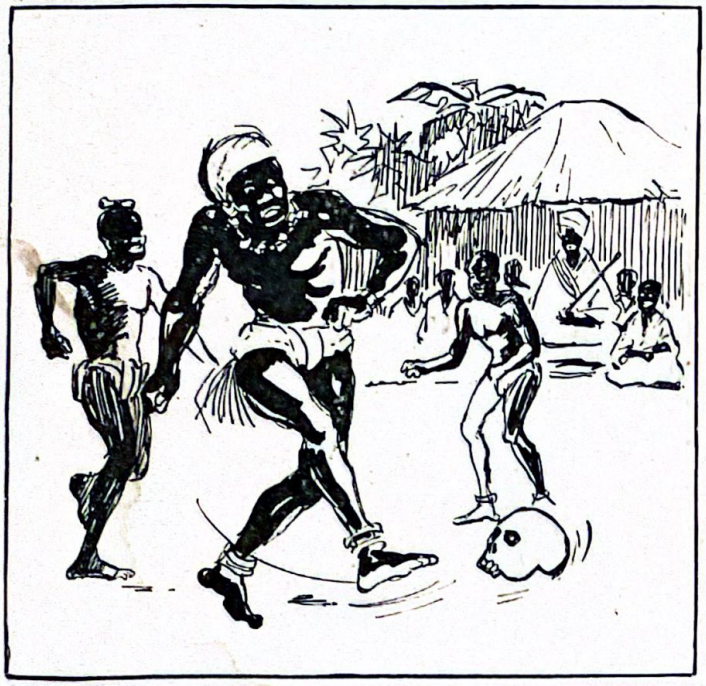

TOP YERİNE İNSAN KAFASI

Bütün canlı mahlûkların yuvarlanan, zıplayan şeyleri tekmelemek arzusu, Afrika kabilelerinde de, top yerine insan kafasının kullanılmasına yol açmış ve Afrikalılar futbolu çok eskiden başlatmışlardır.

Türkiyede kurulan ilk futbol kulüplerinden Galatasarayın 1908 deki kadrosu. Temeli Galatasaray Lisesi olan bu takımın, ortasında oturan fesli sivil zat, o zaman lisenin müdürlüğünü yapan ünlü şairlerimizden Tevfik Fikret'tir.

Türk futbolunda eşsiz isim yapmış şahsiyetlerden birisi olan Fenerbahçeli Zeki Rıza bir maçta, başlama vuruşunu yapan Türkiye güzellik kıraliçesi Nazire hanım ile (üstte). Senelerce şampiyonluğu kimseye kaptırmayan Beşiktaş'ın eski ve meşhur bir kadrosu (altta).

TARİHTEN BİR YAPRAK

Galatasaray - Beşiktaş genç takımları, yıllarca önce oynanan bir maçtan önce toplu halde. Bu resmin enteresan tarafı, iki yeni (Fethi Çelikbaş - ayakta sağdan üçüncü, Şevket Bulatoğlu - ayakta sağdan yedinci) bir eski Bakanın (Fethi Aşkın - ayakta soldan beşinci) Galatasaray kadrosunda bulunmasıdır (üstte). Millî takımımızın Zekili, Nihatlı, Fikretli en kuvvetli kadrolarından birisi (sağda).

Futbolumuzun gelip geçmiş en büyük şöhretlerinden B. Fikret (sağdaki) bir maçta Vefalı Lütfüyü geçmeğe çalışıyor.

Halkevleri takımı namı altında Rusya'yı ziyaret eden en iyi oyuncularımızdan kurulu bir onbirimizin maçlarından birinde, Beşiktaşlı Merhum Hüsnü (sağda) kalemizi azimle koruyor.

c) Şayet, topla son kere bir rakip oyuncu oynamış ise,

d) Şayet, topu doğrudan doğruya bir avt atışından, bir korner atışından, bir taç atışından veya bir hakem atışından yakalamışsa.

Bu kanuna muhalefet, hatanın işlendiği yerden, hatayı işleyen oyuncunun takımı aleyhine, bir serbest vuruşa hükmedilmesini icap ettirir.

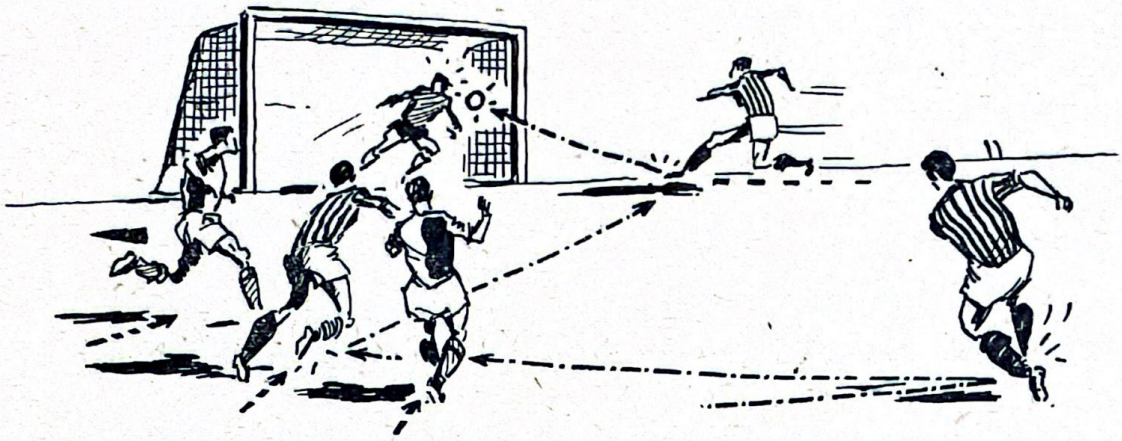

Ofsayt pozisyonunda olan bir oyuncu, ancak bu oyuncunun, oyuna tesir ettiğine, bir rakibi oyaladığına veya ofsayt pozisyonunda olmakla bir avantaj sağlamağa çalıştığına kanaat getirildiği takdirde cezalandırılır.

Kanun XII — Gayri nizami hareketler :

1 — Bir oyuncu, aşağıda sayılan dokuz hatadan birini işlediği takdirde, takımı aleyhine hatanın işlendiği yerden, bir direkt serbest vuruşa hükmedilir.

a) Rakibine tekme vurmak veya tekme vurmak teşebbüsünde bulunmak,

b) Rakibine çelme takmak veya çelme takmağa teşebbüs etmek, kambura yatmak,

c) Rakibinin üstüne atlamak,

d) Rakibe tehlikeli ve sert şarj yapmak,

e) Obstrüksüyon yapmayan bir rakibe arkadan şarj yapmak,

f) Rakibe vurmak veya vurmağa teşebbüs etmek,

g) Rakibi, elle veya kolun bir kısmı ile tutmak,

h) Rakibi elle veya kolun herhangi bir kısmı ile itmek,

i) Topu elle veya kolla taşımak, itmek, topa elle veya kolla vurmak,

Şayet, müdafaa eden tarafa ait bir oyuncu bu hatalardan birini kendi ceza sahası içinde işlerse takımı aleyhine bir penaltıya hükmolunur.

Penaltı, hatanın ceza sahası içinde işlendiği anda topun pozisyonu ne olursa olsun, top oyunda olmak kaydile verilebilir.

2 — Bir oyuncu aşağıdaki dört hatadan birini işlediği vakit, takımı aleyhine hatanın işlendiği yerden bir endirekt atışa hükmedilir.

a) Hakem tarafından tehlikeli bir şekilde oynadığına kanaat getirilirse. Meselâ, kaleci topu tuttuğu halde topa vurmağa çalışmak gibi.

b) Top, müdaheleye imkân olmayacak kadar uzakta iken ve topla oynamak için bir teşebbüs yok iken şarj yapılırsa,

c) Kaleciye şarj yapmak. Şu haller müstesnadır. Şayet kaleci topu tutuyorsa, bir oyuncunun hareketine mâni oluyorsa, kaleci kale sahasının dışında bulunuyorsa,

d) Kaleci, topu tuttuktan sonra, topu yere değdirmeden, dört adımdan fazla atarsa,

3 — Bir oyuncuya şu hallerde ihtar verilir.

a) Takımına maç başladıktan sonra iltihak ederse. Sahaya, oyun devam ederken, hakeme haber vermeden veya topun oyun dışı olmasını beklemeden girerse,

b) Oyun kanunlarını ısrarla ihlâl ederse,

c) Hakemin kararlarına söz veya jestlerle itirazda bulunursa,

d) Uygunsuz hareketlere sebebiyet verirse,

Bu son üç ihlâlden dolayı, ilgili oyuncuya ihtardan başka, takımı aleyhine hatanın işlendiği yerden bir endirekt serbest vuruşa hükmedilir.

Hakem, şayet bir oyuncuya ihtar vermek için oyunu durdurursa, tekrar başlama, hakem atışı ile olur.

4 — Bir oyuncu, sahadan aşağıdaki sebepler tahtında çıkarılır.

a) Şayet, hırçın ve uygunsuz hareketlerde bulunur, sert oynar, lisanen kaba ve mütecaviz olursa ve bir ihtar aldıktan sonra, ihtarı mucip uygunsuzluğu tekrar ederse,

Şayet, oyun bir oyuncunun ihtarı vesilesiyle durdurulursa, tekrar başlayış, hatanın vuku bulduğu noktadan, hatayı işleyen oyuncunun takımı aleyhine bir endirekt serbest vuruşla olur.

Kanun XIII — Serbest vuruşlar :

Serbest vuruşlar ikiye ayrılır.

a) Direkt serbest vuruşlar ki, bu vuruşlardan faydalanan taraf direkt olarak sayı kaydedilebilir.

b) Endirekt serbest vuruşlar ki, bunlarda sayı kaydetmek için, topun rakip kaleye girmeden evvel vuruşu yapandan gayri bir oyuncuya değmesi lâzımdır.

Direkt veya endirekt bir atış yapılırken, rakip taraf oyuncularından hiçbirinin topla arasındaki mesafe 9,15 m. den eksik olamaz. Ancak,

endirekt serbest vuruşa, kale çizgisine 9,15 m. den daha az bir mesafe içinde hükmedilmişse, karşı taraf, kendi kale çizgisi üzerinde durabilir.

Hakem, rakip taraf oyuncular nizami mesafeye riayet etmedikleri takdirde, atışın yapılmasını, bunun teminine kadar geciktirir.

Top, kendi çevresi kadar bir mesafe katetmedikçe, oyunda addedilemez. Atış yapılırken, topun tamamen durmuş olması lâzımdır. Atışı yapan oyuncu, topa başka bir oyuncu dokunmadan bir ikinci kere dokunamaz.

Kendisini müdafaa eden bir takım lehine, kendi ceza sahası içinde bir serbest vuruş verilirse, kaleci, topu alıp degajman yapamaz. Atışın mutlaka ceza sahası dışına ayakla yapılması lâzımdır. Aksi takdirde atış tekrarlattırılır.

Serbest vuruşu yapan oyuncu, topla başka bir oyuncu oynamadan tekrar kendisi oynarsa, o noktadan, bu oyuncunun takımı aleyhine, bir endirekt serbest vuruşa hükmedilir.

Kanun XIV — P e n a l t ı :

Penaltı, penaltı noktasından çekilir ve vuruş yapılırken, vuruşu yapacak olanla rakip kaleci dışındaki oyuncular ceza sahası dışına çıkarılırlar ve topla aralarındaki asgari mesafe 9,15 m. den eksik olamaz.

Kaleci, kale çizgisi üzerinde durur ve atışı yapan rakip oyuncu topa vurmadan ayaklarını kıpırdatamaz.

Penaltıyı çeken oyuncu, vuruşu rakip kaleye doğru yapmağa mecburdur ve vuruşu mütaakıp, top başka bir oyuncuya değmeden, bir ikinci kere topla oynayamaz.

Penaltı vuruşunda, top kendi çevresi kadar bir mesafe katettikten sonra oyunda addedilir. Penaltı vuruşu ile doğrudan doğruya sayı kaydedilir.

Şayet, devre kapanırken veya oyun biterken yapılan bir penaltı atışında, top, kalecinin eline değer ve gol olursa, bu gol muteberdir. İcabı halinde, gerek devre sonunda, gerekse oyunun bitiminde, müddet, penaltı atışının yapılmasını teminen, uzatılır.

Müdafaa eden taraf, penaltı atışında riayet edilmek lâzım gelen hususlara riayetsizlik gösterirse, atış golle neticelenmediği takdirde tekrar edilir. Şayet hücum eden taraf icaplara riayet etmezse atış golle neticelense bile, yeniden yapılacaktır.

Atışı yapanın icaplara riayetsizliği halinde, hatanın işlendiği yerden, takımı aleyhine bir endirekt serbest vuruşa hükmedilir.

Kanun XV — Taç atışı :

Top, taç çizgisini, havadan veya yerden geçtiği takdirde, geçiş noktasından ve topu taça çıkaran tarafın hasmı tarafından tekrar ve herhangi bir istikamette oyuna devam edilir. Taç atışını yapan oyuncu, atışı yaparken, yüzünü sahaya doğru çevirecek ve sahanın içine basamıyacaktır. Atış iki elle ve topun kafa üzerinden fırlatılması suretile yapılacaktır.

Atış yapılır yapılmaz top oyunda olacak, ancak atışı yapan oyuncu, topa bir başka oyuncu değmeden ikinci bir kere dokunamıyacaktır. Taç atışından, doğrudan doğruya gol kaydedilmez. Şayet taç atışı nizami şekilde yapılmayacak olursa, atış, rakip tarafından tekrarlanacaktır.

Taç atışını yapan oyuncu topa kimse dokunmadan bir ikinci kere dokunursa, rakip lehine, hatanın işlendiği yerden bir serbest vuruşa hükmolunur.

Kanun XVI — Kale atışı :

Şayet, hücum eden taraf oyuncularından biri, topu kale çizgisinden yerden veya havadan, ancak direkler arasına rasgelmiyecek şekilde geçirirse bir kale atışına hükmolunur.

Kale atışı, kale sahası içinde, topun, kale çizgisinden çıkış tarafına en yakın bir noktaya konup ileri doğru vurulması şeklinde yapılacaktır. Bu vuruşla top ceza sahasından dışarı çıkmalıdır. Çıkmadığı takdirde atış tekrar edilir. Kale atışında, kaleci topu eline alıp ileri fırlatamaz. Kale vuruşunu yapan oyuncu, topa, başka bir oyuncu değmeden bir ikinci kere dokunamaz. Kale vuruşlarından doğrudan doğruya sayı kaydı caiz değildir. Kale vuruşu esnasında rakip oyuncular ceza sahasının dışına çıkmağa mecburdurlar.

Kanun XVII — Köşe vuruşu :

Şayet, top müdafaa eden taraf oyuncularından birinin ayağıyle müdafaa eden tarafa ait kale çizgisini, kale direkleri arasına rasgelmeyecek şekilde yerden veya havadan geçerse, bir köşe vuruşuna hükmolunur. Köşe vuruşu, topun kale çizgisinden çıkış noktasına yakın bayraklı köşedeki çeyrek daireye konması ve hücum eden taraf oyuncularından birinin atışı yapması suretile olur. Atış yapılırken bayrak direkleri hiçbir suretle yerlerinden oynatılamaz. Köşe vuruşundan doğrudan doğruya sayı kaydedilebilir. Hasım taraf oyuncuları köşe vuruşu esnasında, toptan en az 9,15 m. uzakta bulunmağa ve top kendi çevresi kadar bir mesafe kat edinceye kadar bu mesafeyi muhafazaya mecburdur. Köşe vuruşunu yapan oyuncu, başka bir oyuncu topa dokunmadan topla bir ikinci kere oynıyamaz. Aksi halde, hatanın işlendiği yerden takımı aleyhine bir endirekt serbest vuruşa hükmedilir.

bölüm

2

HERBERT CHAPMAN
Örnek Menecer

SEPP HERBERGER
Örnek Antrenör

KONT BERNABEU
Örnek İdareci

Futbolun baş adamları

İdareciler • Menecer
• Antrenör
• Menecer - Antrenör münasebetleri
• Takım Kaptanı
• Hakemler ve tavsiyeler

Her organizmin en önemli uzvu muhakkak ki baştır. Futbolda bu umumi kaidenin dışında düşünülemez. Bu sebeple en iyi futbolu ancak en mükemmel başların idare ettikleri kadrolarda bulabiliriz. —

BİR insan için baş ne ise, ne kadar önemli ise, herhangi bir toplum içinde başta bulunan o kadar önemlidir. İnsanın başı nereye isterse gövdesi oraya gider. Toplumun başı da nereye yönelirse, toplum da oraya yönelir. Atalarımız, «Balık baştan kokar» diye bir lâf edip, kokmanın, bozulmanın, sürünmenin baştan başlayıp aşağıya doğru yapıldığını ne de güzel anlatmak istemişlerdir.

Biz burada siyasi ve askerî temsilcilerden misaller vererek toplumların başına geçip onları yükseltmiş, alçaltmış, yaşatmış veya mahvetmiş başlardan bahsedecek değiliz. Bizleri ilgilendiren sadece futbol olduğuna göre, sözü hemen futbol toplumlarının başlarında bulunan adamlara, yani idarecilere, menecerlere, antrenörlere, takım kaptanlarına getirmek istiyoruz. Tabiî, bir de onların saha dışında hazırlayıp, plânlayıp sahada futbolcular tarafından savunulan dâvalarını âdil ve bilgili bir otorite ile idare etmeleri gereken hakemler var... Bakın İspanyada Bernabau adlı bir adam çıkmış Real Madrid'i dünyanın en büyük, en şöhretli futbol kulüplerinden biri yapmış. İngilterede Chapman adlı bir menecer Arsenali, bugüne kadar ligdeki durumu ne olursa olsun ihtişamını zerre kadar kaybetmiyen bir takım haline sokmuş, Almanyada Herberger adlı bir antrenör ise Alman Millî Takımına dünya şampiyonluğunu kazandırmış.

Öyle ise biz, bir futbol toplumu üzerinde bu derece etkileri olan idareciler, menecerler, antrenörler ve onların en yakın yardımcıları olan takım kaptanlarından bahsetmeliyiz ilkönce...

İdareciler

Meşhur İngiliz millî futbolcusu ve fevkalâde bir top cambazı olan Sunderland'lı «LEN SHACKLETON» futbol hâtıralarını topladığı kitabında, idareciler bahsini bomboş iki beyaz sahife halinde bırakarak, güya onların

hiçliklerini anlatmak istemiştir. O zaman, İngiliz futbol teşkilâtı, onun pek nazik olmıyan bu protestosunu doğru bulmamış hattâ kendisini cezalandırmıştır. SUNDERLAND'ın Türkiyeyi ziyaretinde İstanbulda da seyrettiğimiz SHACKLETON'un hareketi cidden hoş olmamakla beraber, insanoğlunun, içindeki sonsuz hürriyet aşkı dolayısiyle, kendisini idare edene ve kendisine dikte etmek mevkiinde bulunana, elinde olmadan duya gitmekte olduğu antipatiyi belirtmek bakımından bir hayli enteresandır. Her cemiyette olduğu gibi her futbol kulübünde de muhakkak ki İdare edenler ve idare edilenler bulunacaklardır. Fakat çok kere idare edilenlerin idare edenleri sevimsiz buldukları bir hakikattir.

Futbolda profesyonelliğin artık yavaş yavaş bütün dünyayı kaplamağa başladığı zamanımızda ise, idare edenlerle edilenler arasındaki münasebet, tıpkı iş verenle işçiler arasındaki daimi tatsız münasebetlere benzemiştir. Bu tatsızlık, ilk olarak gene futbolun ana vatanı İngilterede hissedilmiş ve hal çareleri araştırılmıştır.

Bu suretle, daima futbolcularla temas edip emirler vermeğe yeltenen çoğu futbolden yetişmemiş sırf içtimai ve malî durumları dolayısile kulüp idareciliğine getirilmiş birçok idareci yerine, meslekten yetişip futbolcunun ruhunu, huyunu, dilini daha iyi bilen bir tek idareci kullanma yoluna gidilmiş ve futbol şubesinin başına, tam yetki ile getirilen bu idareciye, «MENECER» denmiştir. İdareciler ise, kulübün malî kalkınmasına, gereken spor tesislerini kurmağa, futbol şubesine iyi antrenör, iyi menacer bulmağa, yetersizlikleri halinde değiştirip yenilerini almağa çalışmaktadırlar ki, bu vazifeler, hiç şüphesiz, takım yapmak, futbolcularla uğraşmak gibi heveslerden çok daha faydalı ve ehemmiyetlidir.

Menecer

Fakat, maalesef menecerlik bizim futbol hayatımıza tuhaf hattâ gülünç kılıklarla girdi. Biz, şu son senelere kadar, meneceri, futbolcuların ayak işlerine koşan, dertlerini soran, hattâ, malzemelerine bakan, hususi hayatlarını âdeta bir detektif gibi kovalayan ve idarecilere jurnal eden bir tip olarak kabul etmiştik. Lâkin, çok şükür, menecerin hakiki hüviyeti, yavaş yavaş, kulüplerimizde gerçek mânası ile anlaşılıp benimsenmeye başlanmıştır. Şimdi biz de biliyoruz ki menecer, bir futbol kulübünün kadrosunu tam yetki ile kuran, futbolcuların arasındaki ahengi bulan, malî durumlarını elindeki bütçeye göre ayarlayan, onların en iyi şekilde, en iyi antrenörler tarafından çalışmaları için programlar hazırlayan, takımın tertibini sistemini, taktiğini, stilini ortaya koyan, kulübün ve sporun şerefini korumayanları hizaya alan adamdır.

Orhan Şeref Apak halen muhafaza etmekte olduğu Federasyon Başkanlığına, üçüncü defa getirilmekle, Türk futboluna büyük ölçüde hizmeti geçen idare adamlarımızdan birisi olmuştur...

Sabık Futbol Federasyonu Başkanı ve halen Galatasaray Kulübü Reisi Ulvi Ziya Yenal futbolumuzun mümtaz simalarındandır...

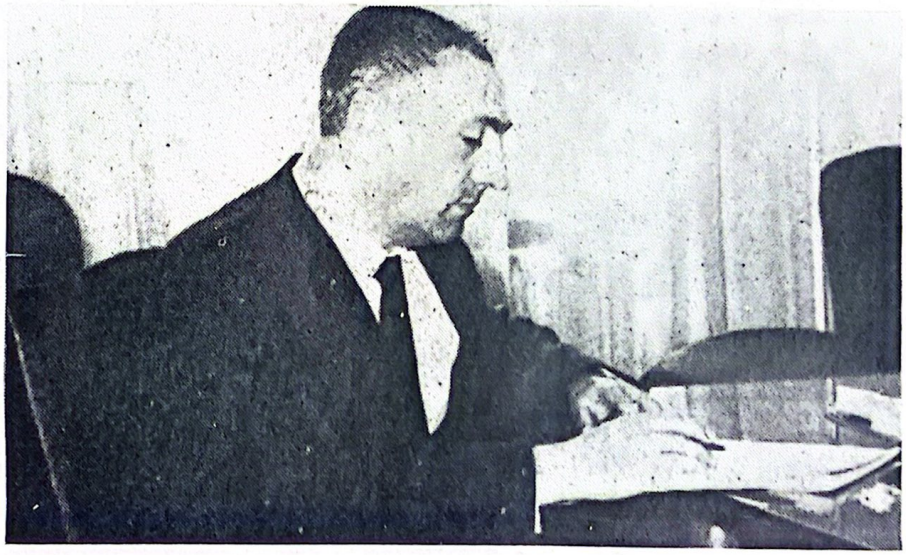

Beden Terbiyesi Umum Müdürü Fikret Altınel, bu vazifeye ilk defa getirilmiştir. Altınel daha önce Futbol Federasyonu Umumi Kâtipliği de yapmış bir değerdir...

Eski millî takımlarımızın kıymetli elemanlarından Hakkı Yeten ve İsmet Uluğ halen Beşiktaş ve Fenerbahçe Kulüplerine başkanlık ediyorlar.

Futbol Federasyonu İkinci Reisi Fevzi Uman ve millî takım antrenörü Puppo Sandro, millî takımın bir hazırlık maçında oyunculara verecekleri direktifleri görüşüyorlar.

Menecer ve antrenör münasebetleri daima onları her yerde beraber olmağa zorlar. Galatasaray meneceri Gündüz Kılıç ve antrenörü Çoşkun Özarı, bir maçın arasında, zihinleri oyuncularına verecekleri talimatla meşgul, soyunma odasına gidiyorlar.

Senelerce, Galatasaray ve millî takım kaptanlıklarını yapan Turgay Şeren, Romanya millî maçında, rakip takım kaptanı ile seromonide. (Üstte). Memleketimize bugüne kadar sayısız ecnebi antrenörler gelip futbolumuza hizmet etmişlerdir. İtalyan antrenör Pupo Sandro, bunların en uzun ömürlülerinden birisidir. (Solda).

103 kere millî olan eski İngiliz millî takım kaptanı Billy wright, takım kaptanlığına her haliyle örnek gösterilebilir (üstte). İki ezeli rakibin kaptanları Naci ile Turgay, millî takım kaptanı Lefter ve Rus millî takım kaptanı Netto, F. Bahçe kaptanı Naci ve Czepel kaptanı (yanda), altta da Beşiktaş kalecisi Necmi, Altınordu kaptanı Bülent ile maç seremonilerinde bol şans diliyorlar...

Hakemler son derece zor, zor olduğu kadar da şerefli hizmet gören uzmanlardır. Vazifelerini kusursuz ifa edebilmeleri için, bir maçı tatil etmeden iyice düşünmeli (üstte) ve sahanın tek hâkimi olduklarını (altta) unutmamalıdırlar. Bunu unutan bir hakem, vukuu muhtemel hâdiseleri kendisi yaratmış olacaktır...

Futbolcu hep çocuktur. Bir menecer veya antrenör bu hususu asla hatırından çıkartmamalı, futbolcunun ruhunu rahatça ve hatasızca okuyabilmeli ve ne karakterde olduğunu iyi bilmelidir...

MENECERDE ARANILACAK VASIFLAR :

Büyük bir yetki ile bu kadar çeşitli ve mesuliyetli işleri omuzlarına yüklenen menecerlerde muhakkak ki birçok vasıflar bulunması gerekir. Bir menecer, mesleğine aşk derecesinde bağlı umumi kültür sahibi, insanlarla çabuk dost olmasını bilen, az da olsa muhakkak bir futbol mazisi olan, çabuk, günlük ve geçici başarılara, güç fakat daimi başarıları tercih edecek kadar sabırlı, dış tesirlerden yılmayıp inandığını yapacak kadar cesur, bilmediğini söyleyecek, haklı mağlubiyetleri tevillerle örtmeyecek kadar medeni cesaret sahibi, mesleğine ait yeni buluşları durmadan araştıran, okuyan, bazan bir baba kadar müşfik, bazan da bir Kartacalı kadar disiplin sever, namuslu, dürüst, gayri tabiî ve gayri ahlâki meyilleri bulunmayan bir kimse olmalıdır.

MENECER YARATICI OLMALIDIR

Bir menecerin yaratıcılığı deyince, muhakkak ki, akla hemen meçhul futbolcular bulup çıkarması, veya meşhur futbolculardan kudretli takımlar kurması, onlara uygun oyun tarzları bulması gibi şeyler gelir. Bütün bunlarda menecerin yaratıcılık kudreti çok gerekli ise de, bir de, takımın hayatiyetini, canlılığını, moralini ayakta tutabilmek, çok tehlikeli olan büyük yükseliş veya büyük çöküntülerde, takımın maneviyatına hâkim olabilmek için gereken yaratıcılık şekli vardır ki bu da son derece mühimdir. Söylemek istediklerimizi, aşağıdaki hakiki ve canlı misal, zannederiz ki, daha iyi izah edecektir.

Şikagoda, meşhur bir Amerikan futbol takımı, o mevsim her rakibini eze eze yendikten sonra nihayet final maçına gelir. Fakat takımında olağan üstü bir kendine güven, hasmı küçümseme ve dolayısile gevşeklik hisseden menecer maç günü, soyunma odasına, kasten biraz geç girer. Futbolcular ıslık çalarak biribirlerile şakalaşarak maça zerre kadar aldırmadan soyunuyorlardır. Menecer gök gürültüsü gibi gürler.

— «Hepinizden iğreniyorum. Sizlerin meneceri olmaktan utanç duyuyorum. Şu halinize bakın hele, mahalle maçına çıkan futbolcular bile yapacakları müsabakayı sizlerden daha çok düşünürler. Herkesle iddiaya girebilirim ki, rakiplerimiz, bugün sizle fare ile oynıyan kediler gibi oynıyacaklar, sizi rezil edeceklerdir. Ne haliniz varsa görün. Ben ise, bu felâketi görmemek için evime gidiyorum,» der ve kapıyı şiddetle vurup çıkar gider. Odaya bir sessizlik çöker, sonra yavaş yavaş «İhtiyar delirdi galiba, bizi ne zannediyor, bizler fare imişiz ha, birazdan görür» gibi mırıltılar duyulur. Nihayet vakit gelir. Maç başlar ve bizim biraz önce azar işiten futbolcular görülmemiş bir hırs ve azim içinde çalışarak maçı açık farkla

ve nefis bir oyunla kazanırlar. Kan ter içinde soyunma odasına döndüklerinde, kapıda gözleri yaşlar içerisinde menecerlerile karşılaşırlar. Menecer hıçkıra, hıçkıra konuşur:

— Sizlere öyle muamele etmese idim, bugün sahada dolaşırdınız. Sizinle öyle konuştuktan sonra fevkalâde oynıyacağınızı biliyordum. Hiç bu oyununuzu kaçırırmıyım! Nefis futbolunuzu tribünden iftiharla seyrettim.

İkinci misalimizdeki olay ise 1953 senesinde memleketimizde geçmiştir. Adanada oynanan Türkiye birinciliklerine katılan Galatasaray futbol takımı birinci maçında en kuvvetli rakibini yenmiş ikinci maçını ise, en zayıf rakibi ile oynamaktadır.

Birinci devre bütün tahminler hilâfına golsüz berabere biter. Galatasaray takımı anlaşılmaz bir uyuşukluk, sinirlilik ve ahenksizlik içindedir. İki devre arası, soyunma odasında, takımın o zamanki mes'ul adamı, futbolcuların cam gibi donuk bakışları, mücadeleyi bırakmağa razı halleri karşısında kendilerine verilecek teknik öğütlerin faydasızlığına inanır ve takım kaptanı Muzaffer Tokaç'ın yanına oturur ve:

— Kaptan der bu haliniz nedir?... Nihayet futbol bu, yenilirsek dünyanın sonu gelecek değil ya, gelin şu üzüntüden silkinmek için hep beraber şarkı söyleyelim, hepimizin bildiği Galatasaray marşını...

Muzaffer Tokaç, menecerine, acaba oynattı mı gibilerden tuhaf, tuhaf bakar. Fakat, menecer tek başına marşa başlamıştır bile. Gözlerile Muzafferi de söylemeğe teşvik eder. Nihayet, o da gayri ihtiyari mırıldanmağa başlar. Menecer bağırır:

— Haydi çocuklar hep beraber.

Bir ikisi derken, nihayet, hepsi başlarlar marşı söylemeğe. Gittikçe coşarlar, çoştukça ağlarlar ve bu arada, hakemin sahaya davet düdüğünü güç belâ işitip hırsla sahaya koşarlar. İkinci devre Galatasaray nefis bir oyun tutturur ve dört şahane gol atarak sahadan ayrılır.

FUTBOLCU HEP ÇOCUKTUR

Çocukluk yaşlarını geride bıraktıkları halde belki de hâlâ top oynamağa devam ettiklerinden, futbolcular, çocukluk huylarından bir türlü ayrılmayıp hep çocuk kalırlar. Zamanla şöhretleri artıp artistleşmeğe başlayınca da, şöhretin verdiği tabiî kaprislerle, büsbütün çocuklaşırlar. Hataları yüzlerine söylendi mi çocuk gibi küserler. Takıma konmadıkları vakit ellerinden zıp zıpları alınmış çocuklardan farksızdırlar. Bir arkadaşları başarısından dolayı tebrik edildiği zaman, diğerlerinin kıskançlıkları yüzlerinden okunur. Biri ile biraz fazla alâkadar olunsa diğerlerinde alın-

ganlık emareleri görünür. Kısacası, çeşitli çocukumsu alınganlıklar, kıskançlıklar, surat asmalar, gururlanmalarla doludur futbol kulisleri. İşte bunun içindir ki, bir menecer çekirdekten yetişmiş olmalı ve futbolcunun ruhunu, huyunu rahatça ve hatasızca okuyabilmelidir. Bunları bilen bir menecer, ters hareketler yapıp futbolcuları kırmaz. Morallerini bozmaz, hepsine eşit tavır takınmaktan ayrılmaz, haksızlık yapmaz. Tabiî bütün bunlar bir dereceye kadardır. Yoksa insanoğlunun ruh keşmekeşini iç karışıklıklarını, sebepsiz sinir sarsıntılarını, bugün ruh doktorları, pedogoglar bile güç cevaplandırabiliyorlar. Futbolcuların da anlaşılması güç, başta söylediğimiz gibi, ancak çocukça diyebilip geçtiğimiz tarafları çoktur. Buna en güzel misâl, kırka yaklaşan bir yaşta futbolu bırakırken, kendisine meneceri hakkında sorulan bir suale Arsenal'in meşhur beki (Hopgood) un şu cevabıdır:

— Oh menecerim mi, o cidden mükemmel bir insan, fevkalâde bir menecerdir. Fakat kendisine hiç kırılmadım, desem de yalan olur. Geçen sene pek mühim bir maçımızdan evvel, çürük dişimi çektirmek için gittiğim dişçiye benimle beraber gelmemişti...

MEŞHUR BİR MENECERİN DÜŞÜNCELERİ

Bakın İngilterenin şöhretli menecerlerinden Peter Doherty nasıl konuşuyor: Ben; göz koyduğum genç oyuncularda önce şunları ararım.

1 — Heves,

2 — Hırs ve cesaret,

3 — Futbol zekâsı

Şimdi, benim bu yaşımda hırslı olduğum kadar hırslı bir genç bulsam, mücadelemin yarısından fazlası kazanılmış demektir. Herhangi bir gencin, hayatta herhangi bir branşta muvaffak olabilmesi için, hevesli olması şarttır. Futbolda da, oyununu ilerletmek isteyenler, muhakkak hırslı ve hevesli olmalıdırlar. Eğer bundan mahrumsa hiçbir zaman birinci sınıf futbolcu olamaz. Bir futbolcu Matthews kadar iyi top kullansa, Tomy Lawton kadar iyi şut atsa, Jimmy Greaves kadar iyi topa vursa, şayet hevessiz hırssız ve korkaksa, kat'iyyen büyük futbolcu olamaz. Tanıdığınız ve meziyetlerine rağmen niye oynayamıyor diye hayretlere düştüğünüz futbolcuları iyi inceleyin. Bu gerekli faktörlerin birinden veya hepsinden mahrum olduklarını göreceksiniz. Ben, topa en çok % 50 giriş avantajı olup ta girmeyen, veya giriyormuş gibi yapıp ayağını topa gereken azimle uzatmayan adamı asla takımımda istemem. Lâf olsun diye havaya sıçrayıp bir şey yapmak düşünmeyen tipleri asla affetmem. Bu tipler, eğer takımınız galipse göze batmazlar. Amma takımınız mağlubiyet içinde çırpınıyor-

sa, onlardan asla vazife bekleyemezsiniz. Cesaretli adamı, mücadele ruhu olanı, daima tercih ettim ve kazandım. Bu şövalye ruhlu futbolcular, sadece gösteriş futbolu oynıyanlardan, uzun vâdeli düşünürseniz, çok daha faydalıdırlar. Taç çizgileri dışından genç futbolcuları seyrederken daima bir sonraki hareketi sezebilen oyuncuları da gözetlerim. Meselâ HAYNES, topsuz da, topla olduğu kadar tehlikelidir. Çünkü, daima boşluklara dalar.

Antrenör

Antrenör, futbolcuların vücut dayanıklıklarını, çevikliklerini nefes kudretlerini arttırmak, top kontrollerini geliştirmek, futbolun mücadele vasıtalarına intibak ettirmek, benimsenecek oyun tarzını, sistemi, kullanılacak hususi veya umumi taktikleri sahada göstermek için futbol kadrosuna idmanlar yaptıran uzmandır. Yalnız, hemen, genç oyuncuları antrene eden antrenörlerle, artık birinci sınıf olmuş futbolcuları çalıştıran antrenörlerin vazifelerindeki farkı belirtmemiz gerekir. Genç oyuncularla uğraşan antrenörler, gençlere, en iyi topa vurmak, stop etme, pas verme, diripling yapma, kafa vurma gibi temel melekeler kazandırmağa çalışırken, birinci sınıf futbolcuları antrene eden antrenörler, daha çok, futbolcuların fiziki kudretlerini arttırmağa ve onların, o güne kadar elde edip benimsedikleri melekelerini geliştirmeğe ve ahenkli, nétice veren bir takım oyununa intibak ettirmeğe çalışırlar. Zira, o yaşına kadar, kendine has, stop, çalım, şut, pas, şekillerini benimsemiş olan futbolculara, yeni, daha doğrusu, kitabın yazdığını öğretmeğe çalışmak beyhudedir. Zaten, tecrübeli antrenörler, gençlerde bile olsa, bu hususlar üzerinde durmazlar ve önce, o gencin fiziki yapısını etüd ederler. Meselâ, içeri paytak basan bir gençten, ille ayağının üstü ile topa vurmasını, top sürmesini ısrarla istemezler.

ANTRENÖR ÜZERİNDE TARTIŞMALAR

İyi bir antrenörün vasıfları münakaşa edilirken, bazıları, iyi bir antrenörün futbol oynamış olmasının şart olmadığını ileri sürüp, hiç futbol oynamadıkları halde muvaffak olmuş bazı isimler sayarlar. Bizce, iyi bir antrenörün muhakkak yıldız bir futbolcu olması şart değildir. Ancak, hiç şüphesiz, herhangi bir ligte futbol oynamış olması veya hiç değilse, futbol oynamış olması şarttır. Aksi halde, o kimse tıpkı, sadece denizde dolaşan gemileri seyredip bir iki kaptanlık kitabı okuduktan sonra, gemi idare etmeğe kalkan birine benzer.

Daima münakaşa edilen bir ikinci husus ta, yıldız mertebesine erişmiş futbolcuların, ekseriya, iyi bir antrenör olamayacakları iddiasıdır. Bu tezi

müdafaa edenler, yıldız futbolcuların, antrenör oldukları zaman, kendi stillerinden değişik stildeki fakat faydalı futbolcuları tutmadıklarını, yahut, onları kendi stillerine benzetmek için beyhude yere uğraştıklarını ileri sürerler ve zaten bu gibilerin, futbolcu iken, kendi üstün ve doğuştan fevkalâde meziyetleri dolayısile, nasıl futbol oynaması gerektiğine asla kafa yormadıklarını, menecerlerine, antrenörlerine kulak asmadıklarını söylerler. Bizce de, bu tezi müdafaa edenler umumiyetle haksız değillerdir. Fakat, hem yıldız olarak futbol oynamış, hem de daha iyi oynamak için durmadan kafasını yormuş, menecerlerini antrenörlerini can kulağı ile dinlemiş olanlar da vardır ki, böyleleri şüphesiz iyi bir antrenör olmağa, çok daha müsaittirler.

ANTRENÖRDE ARANILACAK VASIFLAR

Her zaman her yerde yapılan bu klâsik münakaşalara dair kendi görüşlerimizi söyledikten sonra, şimdi, iyi bir antrenörde bulunması gereken vasıfları sıralıyalım.

1 — Çalıştırdığı futbolculara işinin ehli olduğunu kabul ettirmek.
2 — Mesleğine samimî olarak bağlı bulunmak,
3 — Her zaman yeni bir şey öğrenebileceğini kabul etmek,
4 — Hiç değilse vasat bir tahsile sahip olmak,
5 — Futbol oynamış olmak,
6 — Vücut yapısında görünür bir gariplik bulunmamak,
7 — İnsan vücut yapısı hakkında fikir sahibi olmak,
8 — Dünya futbolu hakkında malûmatlı olmak,
9 — Kaprisli, fikri sabit sahibi, tembel olmamak,
10 — Namuslu, dürüst, âdil olmak,
11 — Gayri tabiî, gayri ahlâki meyilleri olmamak,
12 — İnsan ruhuna vâkıf olmak,
13 — İnsanlarla dost olmağa hazır ve saygı görmeğe lâyık olmak.

Bu belli başlı vasıflar dışında, iyi bir antrenörün, sahada çalıştırdığı futbolcular nazarında, göstereceği hareketlerde gülünç olmıyacak kadar dinç ve becerikli olması, aralarında dolaşırken, diri hareketlerile antrenmanı canlandırması da şarttır. İyi bir antrenör, antrenmanlarda, futbolculara, daima kendine güvenir bir ses tonu ile hitap etmeli, futbolcuların hareketlerini bıkmadan tenkid veya takdir etmelidir. Ses tonunun ciddiyeti ve yüksekliği, bir antrenörün, her zaman bütün varlığı ile antrenmanı takip etmekte olduğunu futbolculara anlatır. Mühim olan bir nokta da, sahadaki futbolcuların hepsini birden görebilmek ve onları aynı zamanda çalıştırabilmektir. Eğer tek veya çift çalışmalar gerekiyorsa, diğerleri içeri yollanmalıdır. Sahada futbolcuya sırt dönülmez. Böylece futbolcular her an an-

trenörlerinin gözlerinin kendilerinde olduğunu bilirler. Zaten bir antrenmanda maksat, sahada uzun müddet bulunmak değil, bulunulduğu müddet zarfında devamlı ciddi çalışmaktır. Bir takımın formu, çalıştıranın formu ile şayanı hayret derecede alâkalıdır. Kendisine iyi bakmayan, fazla suistimallerle yıpranmış bir antrenörün bitkinliği gevşekliği takımına sirayet ediverir. Sonra bir antrenör çalıştırdığı futbolcuların yorulma ve dinlenme anlarını çok iyi ayarlayabilecek durumda olmalıdır. Senelerdir kültür fizik yapmamış, bir tur bile koşmamış bir antrenör, yorgunluğun ve dinlenmenin ne zaman başlayıp ne zaman bittiğini unutmuştur bile. Bu gibi tipler, ağızlarına düdüklerini alıp oldukları yere mıhlanarak, futbolcuları ya bezdirinceye kadar yorar, ya da, gerektiği kadar yormayarak zararlı bir şekilde dinlendirirler. Kısacası, iyi bir antrenör, hâlâ bir sporcu olduğunu asla unutmayıp, kendine öyle bakmalı ve öyle idman yapmalıdır.

Menecer - Antrenör münasebetleri

Zamanımızda artık futbol bir endüstri haline geldiğinden büyük profesyonel kulüpler 30-40 kişilik kadrolar beslemek zorundadırlar. Bu vaziyet karşısında, bir tek antrenör, bu geniş kadroları antrene edemez. Ederse de kendisinden fayda elde edilemez. Bunun için, bu çaptaki kulüpler, bir baş antrenör emrinde, bir veya birkaç asistan antrenörle çalışma yoluna gitmektedirler. Baş antrenörün verdiği direktifler altında, asistanlar, gruplarındaki futbolcuların noksan taraflarını geliştirmeğe çalışırlar. Baş antrenör de, bilhassa o hafta oynatılması düşünülen takım elemanlarının fizik kudretlerini arttırmağa, onlara, oyun tarzını, taktiği belletmeğe, böylece daha çok vakit ve imkân bulur. Menecer ise, hepsine birden nezaret ederek kadrosundaki futbolcuların son durumlarını anlamış olur. Bir antrenmanda, başta menecer olmak üzere, bütün antrenörlerin ve futbolcuların bulunması şarttır. Hattâ, yürüyemiyecek kadar sakat veya hasta olan futbolcular hariç, ufak tefek rahatsızlık ve sakatlıklar yüzünden o günkü antrenmana katılmamaları gereken oyuncuların bile behemahal idmana gelip, duruma göre, ya eşofman giyip sahada hafif hafif dolaşarak, ya da, hiç olmazsa saha kenarında oturarak, antrenmanı seyretmeleri, takım havasının bütünlüğünden uzak kalmamak bakımından elzemdir. Menecer ve antrenörün beraber çalışma şekilleri çeşitlidir. Bu umumiyetle menecerin anlayışına göre değişir.

1 — Menecer antrenörden sadece takımı sahada çalıştırmasını ister. Onu bu hususta serbest bırakır.

2 — Menecer, antrenörden, takımın vereceği direktifler altında çalıştırılmasını ister.

3 — Menecer, benimsediği sistemi, kullanacağı taktiği, antrenör vasıtasiyle takıma bellettirir.

4 — Menecer, sistem ve taktiği bizzat kendisi futbolculara öğretir.

5 — Menecer, sistem ve taktik hususunda antrenörün fikrini de alır. Menecer maça çıkacak tertibi antrenörle istişare ederek kurar.

6 — Menecer takımı antrenöre danışmağa lüzum görmeden yapar. Bu değişik beraber çalışma şekillerinden birinin tercihinde, futbol kadrosunun ilk mes'ul adamı olan menecer, tam yetkilidir. Şu şartla ki, beraber çalışacağı antrenöre nasıl çalışacaklarını evvelden bildirmiş olsun, o da, bu beraber çalışma tarzını benimsesin. Bizce en doğru usül son söz daima menecerde olmak üzere, menecerle antrenörün daimî istişarelerden sonra, kadroyu beraber sevk ve idare etmeleridir. Zira, çalıştırmak, yetiştirmek için emek verdiği futbolcular ve takım hakkında kendisinden hiçbir fikir sorulmayan bir antrenörün çalışma şevki, çalışma gücü ve takımına olan bağlılığı hiç şüphesiz azalacaktır. Ayrıca elde edilen başarılarda kendisinin büyük bir hissesi olmadığı zehabına kapılıp takımı ile iftihar etmek zevkinden bile mahrum kalır.

Takım kaptanı

Bir takım kaptanı, on adamın önünde, bir gemi arslanı gibi sahaya çıkıp santra çizgisi üzerinde dört el sıktıktan ve yazı mı tura mı attıktan sonra ortadan silinip kayboluveren bir göstermelik değildir. Takım kaptanı, lider olduğunu saha içinde ve saha dışında hiçbir zaman unutmıyan fakat aşırı gösterişten daima kaçan bir adamdır. Onda hakiki bir liderde bulunması gereken vasıflar toplanmış bulunmalıdır. Çabuk karar veren, soğuk kanlı, etrafındakilerine kendini sevdiren ve saydıran, dürüst, namuslu, fedakâr, feragat sahibi ve bütün diğer arkadaşlarından daha çalışkan olmalıdır. Onun için, kendisinde bu meziyetler bulunmıyan birine, sırf takımın en eskisi veya en iyi oyuncusudur diyerek, çok kere bizde olduğu gibi, takım kaptanlığı vermek yanlıştır. İyi kaptanlar takımın en önünde yürürler, fakat en gerisinde imiş gibi tevazu ile hareket ederler. Takım kaptanlığını sadece kendi menfaati için kullandığını arkadaşlarına hissettiren bir kimse takımından yardım isteyemez, istese de göremez. Bazıları, bir takımda, bütün oyunu önüne alan kalecilerin kaptan olmalarının şart olduğunu, bazıları ise, bu görevin her tarafa sesini daha rahat duyurabilecek santrahafa verilmesi gerektiğini söylerler. Halbuki, takım kaptanı olacak kimse, ne takımın en eskisi ne takımın en iyi oyuncusu, ne kalecisi, ne de santrahafıdır. Zira, takım kaptanının en mühim vazifeleri, saha içinden çok saha dışında, takımına hâkim olmakla başlar. Takımda, her zaman arkadaşları-

nın yardımına hazır, onlar tarafından sevilen, gücenmesi istenmiyen, karakter ve ahlâk sahibi, gerçek sportmen kimler varsa, işte sadece onlar takım kaptanı olmağa lâyıktırlar. Şurası da muhakkaktır ki, iyi dürüst bir kaptan, menecerin, antrenörün yüklerini bir hayli azaltır. Vazifesini bilmeyen ve kaptan oldum diye, idarî teknik işlere bile burnunu sokmağa yeltenenler ise bir futbol kadrosunun ahengini mahvederler. Dünyada mükemmel takım kaptanlarına misal olarak, İngiliz millî takımının senelerce kaptanlığını yapmış olan Billy Wright bizden de, Beşiktaş ve millî takımlarımızın kaptanlığını yapmış olan merhum Hüsnü Savman'ı veriyor ve kendilerini sevgi ile selâmlayıp anıyoruz.

Hakemler ve tavsiyeler

Her şeyin olduğu gibi, futbolun da temeli adalettir. Futbolda, adaleti hakem tevzi eder. Futbolda adalet tevzi eden hakemin, bu nazik vazifeyi yerine getirebilmesi için, uzun uzun düşünmeğe kitap karıştırmağa, fikir sormağa imkâni yoktur. Bir saniyenin onda biri kadar bir zamanda karar verecek ve vereceği bu karar âdil olacaktır. Şu kısacık izahattan anlaşılacağı üzere, hakemler son derece zor, zor olduğu kadar da şerefli hizmet gören uzmanlardır. Hakem, omuzlarına aldığı yükün, yukarıdaki satırlarda beliren mâna ve mahiyetini anlamış olacak ve işini kusursuz olarak görmek için, bütün icapları yerine getirecektir. Bu icapların neler olduğunu, meşhur beynelmilel hakemlerin görüş ve tavsiyelerini birleştirerek gözden geçirelim.

KAİDELERİ İYİ ÖĞRENİNİZ

Kaideleri öğrenmek mi? Her hangi bir hakem, bu tavsiye karşısında diyecektir ki:

— Canım, bu da tavsiye mi, zaten biliyoruz.

Evet tabiî biliyorsunuzdur. Fakat, bir gün, öyle bir vaziyetle karşı karşıya kalabilirsiniz ki, bilâhare, kitabı tetkik ettiğiniz zaman, gözden kaçmış bir kelimenin, bir cümlenin, sizi hataya sevk ettiğini anlar ve:

— Hayret, dersiniz, demek böyle imiş...

Hakemler tıpkı ders veren bir hoca gibi, mevzuu, hazmedilmemiş hiçbir taraf bırakmadan öğrenmeli ve ona hakim olmalıdırlar. Bu da, oyun kaidelerini, metin olarak iyice öğrendikten başka, bunların ruhuna da vakıf olmağı icap ettirir.

DAİMA MÜKEMMEL FİZİK ŞARTLARI İÇİNDE OLMALISINIZ

Hakem tam bir atlet olmalıdır. Şampiyon bir atlet değil, fakat yorulmadan, daimî surette efor sarfedebilecek vücut kabiliyetinde bir insan.

Türk futbolunun ve Fenerbahçenin meşhur K. Fikret Kırcan'ı. Kulübüne idari sahada da faydalı olmuştur...

Eşfak Aykaç, Türk futbolunda, tek seçici diye anılan ilk isim olmuştur. Millî takımımızın 3-1 lik Macaristan galibiyeti de onun tek seçicilik devresine raslar. Resimde Aykaç millî futbolcularımız arasında görülüyor.

Walter Winterbottom ve Çoşkun Özarı. İngiliz millî takımının değişmez meneceri Winterbottom, beynelmilel futbol aleminin en mühim simalarından biridir (üstte). Sulhi Garan memleketimizdeki hakem müessesesinin kökleşmesinde baş rolü oynamıştır. Bu mevzudaki emeği unutulamaz (sağda).

Millî takım futbolcularımız bir galibiyet golünün sevinci ile kucaklaşırken, takım birliğinin de güzel bir tablosunu çiziyorlar (üstte). Bir menecer otoriter olabildiği kadar futbolcularına müşfik davranmasını ve onların en ufak ihtiyaçlarını bile karşılamayı da iyi bilmelidir (altta).

Bir maç bitmiş ve kazanılmıştır. Bunda bütün takımın hissesi vardır. Oyuncular sevinçle biribirlerini kucaklamaya başlar. Tabiîdir ki takım kaptanları kucaklanacakların başında gelir. İşte, Beşiktaş yanhafı Tuncay, böyle bir maç bitiminde, kaptan Necmi'ye minnet dolu nazarlarla bakarak sarılmış «tebrikler» diyor.

Ve gerek bu fizik efor, gerek zihnî faaliyet, maç sonuna yaklaştıkça, eksileceğine, artmalıdır.

Bir buçuk saat müddetle öyle bir efor sarfedebilmek, ancak, mükemmel bir vücut kabiliyetine bağlıdır. Beri yandan, yorgun bir organizmadan âni refleksler beklenemez. Soğukkanlılığı sükûneti, fikir berraklığını, ancak, idmanlı bir vücut temin edebilir. Bu sebeple, hakem, formunu daima muhafaza edecek, sıhhatine hususi bir itina göstèrecektir. Maç günlerinden evvel iyice istirahat etmeli âsabı üzerine müessir olması mümkün içkilerden kaçınmalı ve maç günleri hafif bir gıda ile iktifa etmelidir.

OYUNU YAKINDAN TAKİP EDİNİZ.

Bir hakem, bütün bir maç boyunca, oyunu âzami 20 metre uzaktan takip etmelidir. Bu suretle, her şeyden evvel, nizamsız hareket etmek meylindeki oyuncuların kötü hareketlerini önlemiş olursunuz. Çünkü, fena niyetliler için jandarma korkusu, iyi niyetli hareket etmenin evvel şartını teşkil eder. Şayet, topun oynandığı yerden uzakta kalırsanız, nizamsız hareketleri göremez, oyuncuların biribirlerine savurdukları tehdit ve uygunsuz sözleri duyamaz, temenni edilmeyecek hâdiselerin çıkma ve oyunun hırçınlaşma ihtimallerini arttırırsınız. Maçı yakından takip ettiğiniz takdirde, hatalı hareket çok azalacağı için, oyun sür'atlenir ve zevklenir.

Bu vesile ile, daima tekrarlanan bir hataya işaret edelim. Bir cezaya hükmettiğiniz zaman atışın yapılacağı tarafa arkanız dönük değil, geri geri koşmak suretiyle gidiniz. Çünkü, oyuncuların atış noktasında, umumiyetle vukuuna sebebiyet verdikleri uygunsuz hareketleri başka türlü kontrolunuz altında bulunduramazsınız.

HİÇ SİNİRLENMEYİN, HİÇ TEREDDÜT ETMEYİN

Sinirlenmek insanı inatçılığa, inatçılık hissî kararlar vermeğe sevk eder. Onun için, hâdise ne olursa olsun, kat'iyyen sinirlenmeyin. Esasen sinirlenmeniz için bir sebep tasavvur edilemez. Sahanın tek hâkimi sizsiniz. Şayet bir müsabakada, fırtına alâmetleri belirirse, tabancanızı, yani düdüğünüzü çekin ve oyunu öldürmeğe çalışanın beynine sıkın...

İfade belki garip karşılanacaktır. Fakat zor anların nasıl atlatılacağı iyi anlaşılsın diye kullanıyoruz. Evet, muayyen oyuncuların kötü niyetle hareket ettiklerini gördüğünüz anda kendi kendinize «Dikkat» kumandasını verin ve gerekli kararı almakta kati'iyyen tereddüt göstermeyin. Çünkü, o anda sizin otoriteniz ve onun ötesinde maçın kaderi bahis konusudur. Ve bunlar, ancak, icapların soğukkanlılıkla, tereddüt emareleri göstermeden yapılması suretile dipdiri ayakta tutulabilir.

Hakem, sahada, idare edilmek için değil idare etmek içindir. Biliniz ki, kumanda edemezseniz, maçı da, kendinizi de berbat edersiniz.

NAZARI DİKKATİ ÇEKMEYİNİZ

Nazarı dikkati çekmemek... Varmak istediğimiz gaye bu olmalıdır. Çünkü iyi hakem sahada farkedilmeyen hakemdir. Kıyafetiniz itibariyle daima sade olmağa çalışınız. Her türlü süs anlayışından uzak kalınız.

Hakemlikte ideal hiç düdük çalmamaktır. Fakat düdük çaldığınız her sefer, düdüğün sesi, mutlaka itaat edilmek lâzım gelen bir emrin tebliğ edildiğini ifade edecek kadar keskin olmalıdır. Ancak, düdüğünüzün sesindeki irade şahsiyetinizle kaybolmalıdır. Bunu temin için, her türlü fuzuli jestten kaçınmak, bir takım edalar, tuhaf ve ukalâ tavırlar takınmamak lâzımdır. Daima düdük çalarak mevcudiyetini her an hissettiren hakem olmamak için avantaj kaidelerine çok dikkat edin. Avantaj kaidesi, futbolda her kaidenin üstünde bir kaidedir... Oyunun güzelliği bu kaidenin sıralı ve yerinde tatbikine bağlıdır. Kaidenin yerinde tatbiki, size, hakemlerin sınıflanmasında en mümtaz mevkii temin eder.

Oyuncular dürüst hareket ettikleri müddetçe avantaj kaidesini her fırsatta tatbik ediniz. Fakat dürüst hareket etmedikleri zaman, hiçbir takıma böyle bir hak tanımayın. Çünkü futbol bir harp değil sportif bir mücadeledir.

OYUNCULARLA MÜNAKAŞA ETMEYİN

Hakem saha üzerinde hakemlik kursu açmış bir insan değildir. Vazifesi, bir kısmı futbol kaidelerini hiç bilmeyen, bir kısmı yarım yamalak bilen oyuncuların, kendisinin çok iyi bildiği kaideler esasları içinde, futbol oynamalarını temindir. Bu itibarla, oyuncularla, hiçbir zaman münakaşaya girişmemek, onlara sadece emretmek lâzımdır. Münakaşa etmek, bir hâkimin, karşısındaki suçlu ile münakaşayı kabul etmesine benzer.

VERDİĞİNİZ BİR KARARIN DOĞRU OLDUĞUNU İZAHA ÇALIŞMAYIN

Bu yolda yapacağınız gayretler, boş ve lüzumsuz olmaktan öteye geçemez. Verdiği kararın doğru olduğunu izaha çalışan bir hakem hakkında, verdiği karardan kendisinin de pek emin olmadığı intibaı uyanır. Şayet aldığınız kararın hatalı olduğunu anlarsanız, kendi kendinize teessüf ediniz. Fakat başkalarının size teessüf etmesine meydan vermeyiniz. Çünkü otoriteniz derhal sarsılır. Verdiğiniz bir kararın hatalı olduğunu anladığınız takdirde, bunun telâfisi fikrine kapılmayınız. Yeni bir hata işlemiş olur büsbütün müşkül durumda kalırsınız.

SEYİRCİLERİ YOK FARZEDİNİZ

Bu tavsiyeyi yaparken seyircilerin yok farzedilmesi müşkülâtını bilmiyor değiliz. Çünkü seyircinin pek büyük bir ekseriyeti, stada bir futbol maçı seyretmek için değil taraftarı olduğu kulübün kazandığını görmek için gelir. Onlar için hakem daima tuttukları kulüp aleyhine karar veren bir adamdır. Hakemi her türlü tahkir, tezyif ve alaya lâyık görürler. Ancak, hakem seyirci kitlelerinin bir maçı olgunlukla seyredebilecek seviyeye gelmelerindeki müşkülatı anlamalı, bunun bir gün tahakkuk etmesini temenni ederken, bütün yapılanlara karşı en tesirli silâh olan «Sükût» u kullanmalıdır. Hakemler, seyircinin sizi takdir edip alkışlamak için gelmediklerini kafanıza iyice yerleştiriniz. Yapacakları bütün tezahürat karşısında sükûnetinizi muhafaza ediniz. Hiçbir zaman, sözle veya jestle, size yapılanlara mukabele etmeğe kalkmayınız. En büyük ve en tesirli mukabele, inanınız, sükût etmek, istifinizi bozmamaktır. Seyirci protesto eder korkusu ile kasti olmayan, hatayı yapan tarafa avantaj sağlamıyan ihlâller için düdük öttürmeyiniz. Ancak bu gibi hallerde hatayı gördüğünüzü, fakat cezalandırılması icap etmediği için düdüğünüzü çalmadığınızı jestlerle belli ediniz.

DAİMA AZ, DAİMA NAZİK KONUŞUNUZ

Hattâ hiç konuşulmaması tavsiye edilir. Bir hakem için sükûttan daha kuvvetli bir silâh tasavvur edilebilir mi? Zaten niçin konuşasınız! Hakemlerin futbolculara söyleyecekleri bir tek kelime olabilir: Avantaj. Fakat şayet bir futbolcu nezaketle bir şey söylerse nezaketle cevap veriniz. Nazik ve terbiyeli değilse ihtar ediniz, takım kaptanına haber veriniz.

Futbolcuya hiçbir zaman «sen» diye hitap etmeyiniz ki o da size «sen» demek cesaretini kendinde bulamasın. Aksi halde otoritenizden çok kaybeder ayrıca sporun daima terbiye hudutları içinde kalmak lâzım gelen mânasını kendiniz anlamamış duruma düşersiniz.

BİR OYUNCUYU HİÇBİR ZAMAN PARMAĞINIZLA TEHDİT ETMEYİN

Bir futbolcu uygunsuz bir hareketin ya suçlusudur ya değildir. Şayet suçlusu ise, parmakla tehdit edilmemeli hakkında alınan karar kendisine sözle nazikâne bir şekilde bildirilmelidir: «Ahmet bey size sert oynadığınızdan dolayı bir ihtar verdim» gibi... Böyle bir ihtar vermek için, hakem, hatayı yapan oyuncuya doğru koşmamalı, o oyuncuyu, sakin bir ses ve sakin bir jestle yanına çağırmalıdır. Çünkü vereceğiniz ihtar sesinizin ve

jestinizin nazik olduğu ölçüde tesirli olacaktır. Bunu temin için futbolcuya ihtar edilirken düdüğün elde oynatılması faideli bir usuldür. Bazı hakemler, kavga eden iki oyuncuyu barıştırmak için bunları biribirlerinin elini sıkmağa davet ederler. Bir tanesinin bu davete yanaşmadığı zaman içine düşeceğiniz nahoş durumu hiç düşündünüz mü? İstiyorlarsa kendi kendilerine el sıkışsınlar fakat böyle bir barıştırmaya siz kat'iyyen vasıta olmayınız.

İDARE ETTİĞİNİZ OYUNLA ALÂKADAR OLMAYIN

Bazı hakemlerin idare ettikleri maçlar hakkında oyun ve oyuncularla ilgili beyanatlar verdikleri görülmektedir. Halbuki, sahada, topu ve oyuncuları kaidelerin tatbiki anlayışı içinde takip eden hakemler, sair teknik konular hakkında fikir edinecek bir kafa meşgalesi yapamazlar. Bu sebeple, teknik konularda fikir beyan etmeleri maddeten imkânsızdır. Şayet hakem olarak, seyirciler gibi, siz de kendinizi iyi bir pasın güzel bir şutun veya seyri zevk veren herhangi bir hususun tesirine kaptırırsanız hakkınızda verilecek tek hüküm şudur: iyi bir hakem olmaktan henüz uzaksınız.

SAHAYA MAÇTAN BİR SAAT EVVEL GELİNİZ

Maça ancak soyunacak kadar bir zaman kala gelecek olursanız her şeyden evvel, sporcular ve onların idarecileri üzerinde iyi bir tesir uyandırmazsınız. Bu davranışınız, işe ehemmiyet vermediğinizin ifadesidir. Halbuki, sizin için ehemmiyetsiz olan bir maç ilgili taraflar için çok ehemmiyetlidir.

Sonra, sahanın kontrolu ve o saha üzerinde maç yapılıp yapılamıyacağı yalnız sizin kararınıza kalmıştır. Hale göre, aldıracağınız bir takım tedbirlerle üzerinde futbol oynanmaz intibaı uyandıran bir sahada pekâlâ futbol oynanabilir. Bu vesile ile hakemlere müsamahakâr olmaları tavsiye edilir. Çünkü futbol bir salon bir yaz mevsimi sporu değildir.

YAN HAKEMLERİNİZİ İHMAL ETMEYİN

Bir futbol müsabakasında yan hakemlerinin rolü o kadar büyüktür ki futbolun kanunlarını tesbit edenler, yan hakemlerini hususi bir kanun mevzuu yapmışlardır. Buna rağmen bazı hakemlerin yan hakemlerine gereken ehemmiyeti vermedikleri görülmektedir. Bu yüzden, yan hakemleri, bir maç üzerinde, oynamaları gereken mühim rolü çok kere oynayamamaktadırlar. Halbuki, yan hakemliği yapmak orta hakemliği yapmaktan daha az zor değildir. Öyle anlar olur ki topun çizgiden dışarı çıktığının

veya çıkmadığının tesbiti, bir penaltı cezasına hükmetmek kadar ehemmiyet kazanır. Bir ofsayt vaziyetinin doğru veya hatalı olarak tesbiti, bütün bir maçın kaderini değiştirebilir.

Anlaşılacağı üzere, yan hakemleri de tıpkı orta hakemleri gibi, gerek ahlâki ve gerekse teknik vasıfları itibarile mükemmel seviyesine varmış olmalıdırlar.

Sonra, orta hakemin otoritesini sarsmıyacak şekilde ahenk tesis etmek vazifesini bir yardımcı anlayışı ile ve bir görüş ayrılığının mevcudiyetini meydana getirmeyecek şekilde başarmak, orta hakemine kendi mevcudiyetile cesaret vermek, onu takviye etmek kolay bir iş midir? Maçları üçlü bir ahenkle idare etmek idealdir. Bu üçlü ahengin meydana gelmesinde yan hakemleri birer mesai arkadaşıdırlar. İyi bir orta hakemi mesai arkadaşları olan iki yan hakemi ile en iyi iş birliğini yapan hakemdir. İyi bir hakem, hiçbir zaman, onların ikazı ile verdiği bir kararın mes'uliyetini, yan hakemlerine bırakmamalıdır. Hakem triosu, hiçbir zaman başkaları huzurunda bir mesele ile ilgili olarak aldıkları kararların münakaşasını yapmamalı, bir karara muhalif olduklarını, tavırlarile ve sair suretlerle, hiçbir zaman belli etmemelidirler.

SAHAYI HİÇBİR ZAMAN TERK ETMEYİNİZ

Seyircilerin sahaya hücum etmeleri gibi bir hal vaki olursa kat'iyyen soyunma odasına dönmeyiniz. Bu gibi hallerde, alâkalılardan sahanın boşaltılmasını talep etmek lâzımdır. Alâkalılar da nizamı tesise muvaffak olamazlarsa, sahasında maç yapılan kulübün kaptanına, maç tarafsız bir sahada oynanıyorsa, her iki takım kaptanına müracaat ediniz. Hülâsaten: sahayı terk mutlak bir zaruret haline gelmeden oyunu devam ettirmek için her çareye baş vurunuz. Sis, çok şiddetli yağmur ve kar gibi hallerde, bunların geçmesi için bir müddet beklemeden oyunu nihai olarak tatil etmeyin. Takım kaptanlarına soyunma odalarına çekilerek talimatınızı beklemelerini söyleyin. Devam imkânı kalmazsa, o zaman kat'i tatil kararı verirsiniz.

KALECİLERE BİLHASSA İTİNA EDİN

Hakemler kalecilerin haiz oldukları imtiyazlı durumu herkesten daha iyi bilirler. Ancak, bunların, kalecilere, bazı hallerde şarj yapılabileceğini unuttukları görülmektedir. Bir kaleci, kale sahası içinde topu tutmadığı müddetçe «dokunulmazdır». Fakat, topu yakaladığı andan itibaren, kendisine herhangi bir oyuncuya yapılacak nizami şarj yapılabilir.

Bilhassa korner atışlarında kaleciye çok dikkat edilmeli ve topu yakalamadan hareketlerine mâni olan oyuncular derhal cezalandırılmalıdır. Bunun için, kalecinin diğerlerinden ayırt edilebilmesini teminen tamamen ayrı renkte bir forma taşımasına dikkat edilmelidir.

VAKİT KAYBETMEYİNİZ

Bazı hakemler ellerindeki düdüğü mutlaka sesi çıkarılmak lâzım gelen bir alet addetmekte ve durmadan düdük çalmaktadırlar. Halbuki futbol kanunları düdükten bahis bile etmez «işaret» der. Bu itibarla, belli haller, meselâ avta veya taça giden top ve bunlardan sonraki atışlar için düdük çalmayın. Ancak, top çizgiyi aşıp hemen içeri girdi ise o zaman çalın. Serbest vuruşların yapılması için de düdük çalmağa lüzum yoktur. Bir serbest vuruş kazanan tarafın, çabuk hareketle, karşı tarafın gerekli tedbirleri almadan avantaj sağlamaya çalışmak hakkıdır. Ancak, vuruş yapılmadan, topun durmuş olmasına dikkat edilmelidir.

Hülâsaten: düdük hakemin elinde bir maçın sür'at temposunu azaltan, boşuna vakit kaybettiren bir vasıta olarak hizmet görmiyecektir. Hakem, muhtelif sebeplerle meydana gelen oyun kesintilerini, kasitli vakit kayıplarını, ilgili her devrenin sonuna eklemelidir.

Futbolumuzdaki eksiklikler ve giderilmesi için tavsiyeler

bölüm **3**

° **İyi pas yapmağı öğreniniz** • Vazifeniz top ayağınızda değilken daha mühimdir • **İkili mücadeleden galip çıkmaya bakın** • Ver - kaçları önlemeğe çalışınız • **Derhal geri, derhal ileri** • Forvetler haflarınıza yardım ediniz • **Deplâsmanı iyi öğreniniz.** • Topu bekleme zorla al • **Plânınızı evvelden yapın** • Şut atınız.

İyiye giden en kısa ve emin yol, eksikliklerini kabul edip, onları gidermeğe çalışma yoludur. —

ÇOK kere sahalarda mükemmel bir kollektif çalışma ile top koşturan, nefis defansif ve ofansif kombinezonlarla bizleri hayran bırakan ecnebi takımları seyrettikçe «Neden futbolumuzda bu ahenk, bu mükemmeliyet yok» diye üzülüp dururuz... Üzüntü insanı bedbinleştirirse muhakkak ki zararlıdır. Ancak üzüldükten sonra mükemmele gitmek için eksik taraflarımızı araştırabilirsek faydalı bir üzüntü içinde sayılırız... Biz de, bu amaçla, çok büyük istidat ve kabiliyetlerle dolu olduğu halde bir türlü kollektif takım oyununu benimsemeyen, benimsemek için de futbolculara düşen vazifeleri gerektiği kadar düşünmeyen futbolumuza üzülerek eksikliklerimizi araştırdık. Bunları madde madde belirtmeyi de faydalı bulduk.

İYİ PAS YAPMAYI ÖĞRENİNİZ

1 — Bir futbol takımının iyi ve netice alabilen bir ekip olabilmesi için, oyundaki futbol topunun, o futbol takımının oyuncularının ayaklarında muhafaza edilmesi şarttır. Kısacası, topu bir kaleden diğer kaleye götürüp neticeyi almağa bir oyuncunun kudreti kâfi gelmiyeceğinden, topu muhtelif mevkilerdeki oyuncular, aralarında pas yapa yapa ilerletmeğe mecburdurlar. Yani, bir takım, evvelâ iyi pas alıp iyi pas vermesini bilen oyunculardan kurulu olmalıdır. Fakat, maalesef bizim futbolumuzda, pas almak, pas vermek, genç küçük futbolcular için bile, üzerinde durulmıyacak, çalışılmasına lüzum olmayan basit bir iş olarak kabul edilir. Bundan dolayı, en iyi takımlarımızın futbol maçlarında bile, aralarında topu rakibine kaptırmadan pas alıp pas veren oyuncu adedi çok mahdut kalmaktadır. Bu halin en büyük sebebi, çalım yapmanın daha büyük bir maharet olduğu kanısıdır. Maçlarda dikkat ediniz, en iyi takımlarımızın bile, 90 dakika zarfında ancak birkaç kere dört pas yaptığını ve futbolun, ancak bu anlarda seyre değer bir hal aldığını göreceksiniz. Bu bakımdan, durarak ve hareket halinde, evvelâ topu kontrolumuza alıp (Top kontrolu) sonra pas yapmağa çalışmak şarttır.

VAZİFENİZ TOP AYAĞINIZDA DEĞİLKEN DAHA MÜHİMDİR

2 — Futbolcuların çoğu, topu ayaklarına aldıkları zaman telaşlı sür' atli, çabuk topu ayaklarından çıkardıkları vakit, yani bir arkadaşlarına pas verdikleri zaman, yavaş alâkasız ve sanki vazifeleri bitmiş gibi, oldukları yerde durarak, arkadaşlarının ne yapacağını seyrederler. Halbuki, iyi bir takımın iyi bir futbolcusu, bunun tamamen aksini yapmalıdır. Yani top ayağında iken kontrollü sakin ve telaşsız; topu ayağından çıkardıktan sonra çabuk ve sür'atli olmalı, hemen boş yere kaçıp topu almağa, arkadaşını rahatlatmağa bakmalıdır. Kısacası, bir futbol takımında, top ayağında olandan çok olmıyanın vazifesi daha mühimdir. Ayağından topu çıkaran oyuncu, esas vazifesinin hemen topu tekrar alabileceği en müsait yere kaçmak olduğunu bilmeli ve yapmalıdır.

İKİLİ MÜCADELEDEN GALİP ÇIKMAĞA BAKIN

3 — Bir futbol takımında, her ne kadar, iki kademe: müdafaa ve forvet diye adlandırılmışsa da, top rakip takımın ayağında iken onbir kişi de müdafaa oyuncusu, top kendi ayaklarına geçince, onbir kişi de forvet oyuncusudur. Kollektif bir oyun olan futbolda herkes 90 dakika biribirinin en yakın yardımcısıdır. Birçok takımlarımızda, hücuma kalkan forvet oyuncuları, top rakip kale önünde bir hasım oyuncu tarafından kesildiği ve aynı oyuncu veya bir başkası topla kendi kalelerine doğru gittiği zaman sanki vazifeleri bitmiş gibi, ağır ağır onun arkasından yürürler ve artık bütün işin kendi müdafaalarındaki arkadaşlarına ait olduğu düşüncesiyle topu alıp onlara tekrar vermesini beklerler. Daha tehlikeli olanı ise, bir futbolcunun, rakibini kovalarmış gibi yapmasıdır. Bu takdirde, diğer arkadaşları kendisine itimat edip ona göre pozisyon alacaklarından, topu götüren rakip, serbest hareket imkânı bulacaktır. Bunun için, forvetten veya müdafaadan bir adam, bir rakip oyuncuyu kovalıyorsa, topu almak için sonuna kadar mücadele etmelidir ki, diğer takım arkadaşlarını aldatmasın. Bir futbol maçı, ilk nazarda, iki takımın karşılaşmasıdır. Fakat, bu karşılaşma, daimi ikili mücadelelerle doludur. Her oyuncu topa sahip olmak için karşısındaki bir rakiple mücadele eder. Meselâ, sağ açık rakip sol bekle, santrahaf hasım santraforu ile gibi. Eğer bir takım, bu ikili mücadelelerde yüzde nisbetile galip çıkmak azim ve kondisyonunda ise, umumi mücadelenin çoğu kazanılmış demektir. Zira, bu şekilde, hem topa fazla sahip olmuş hem de topa sahip olamıyan rakiplerimizi oyundan soğutmuş oluruz.

VER - KAÇ'LARI ÖNLEMEĞE ÇALIŞINIZ

4 — Bazı iyi pas yapan takımların, bilhassa saha ortasında, rakip

oyuncuları aralarına alıp yordukları görülür. Bundan çok basit bir çare ile kurtulmak kabildir.

M i s a l : İki takım da aynı adette oyuncudan kurulu olduğuna göre, sahada, her oyuncuya bir rakip düşer. Bu bakımdan, top ayağında olanın üstüne giden oyuncu, topun ayaktan çıkması ile topu değil adamı kovalamalıdır. Meselâ, top rakip 4 numarada ise onun üzerine giden bizim 10 numaramız, o topu kendi 8 numarasına verince, gene 4 numaranın yanında kalmalıdır. Bu suretle, 8 numara artık topu kendi 4 numarasına veremez. Pas verecek başka bir oyuncu aramağa mecbur kalır. Arayacağı oyuncular da, bizim aynı adette oyuncularımız tarafından marke edilmişlerdir. Bulsa bile, gene aynı hareketle, kendisi de, biraz sonra, topsuz marke edilmiş olacaktır. Bu hareket, defans oyuncuları için, (Ver kaç) lara mâni olmakta da bilhassa mühim rol oynar.

DERHAL GERİ - DERHAL İLERİ

5 — Birçok takımlarımızda, forvet oyuncularının, rakip kale önünde akınları hasım tarafından kesildikten sonra, yavaş yavaş geri geldikleri, yine birçok takımlarımızın defans oyuncularının rakip hücumu kesildikten sonra, kendi kaleleri önünde, yavaş yavaş ileri çıktıkları görülür. Halbuki, defansta akın kesilirse, müdafaa hep beraber ve biribirlerini kontrol ederek sür'atle ileriye çıkmalı, forvet te, akın rakip tarafından kesildiği vakit, çabuk geri gelmelidir.

Forvet için faydaları :

Forvet oyuncuları için rakip kale önü dar ve sıkışıktır. Halbuki, hasmın üzerine, geniş ve hareket sahası bol olan saha ortasında topla gelmek avantajdır. Forvet, geri gelmekle,markajdan kurtulur ve müdafaadaki arkadaşlarından daha rahat pas almak imkânını bulur. Rakip kalecinin, topu elle veya ayakla serbestçe verebileceği boş adam da kalmamış olur.

Müdafaa için faydaları :

Top avt olur veya kaleci tarafından tutulursa veya aralarından biri tarafından rakipten alınıp uzaklaştırıldığı vakit, çabuk ileri çıkılırsa, rakip forvet oyuncuları kendi gerilerinde (Ofsayt) pozisyonunda kalmış olurlar. Yavaş çıkarlarsa, rakip forvet baskılı oynuyormuş gibi görünür ve üstelik en tehlikeli yer olan kendi kalelerine en yakın pozisyonu muhafaza ederler. Halbuki, çabuk ileri çıkmakla, karşı taraf forvetlerine ilk müdahaleyi, kalelerinden uzak yerlerde yapmak imkânını bulurlar. Bu suretle kalan mesafede, bir ikinci ve hattâ üçüncü müdahale fırsatı kazanılmış olur.

FORVETLER, HAFLARINIZA YARDIM EDİNİZ

6 — Bazı takımlardaki forvet oyuncuları, kendi hafbeklerinden fazla top sürdükleri ve kendilerini rakip kale önünde sıkıştırdıkları için şikâyet ederler. Esasında, hatanın çoğu forvetlerin kendilerindedir. Bir haf bek top ayağında iken ileri gelmeğe başlayınca;

a) Forvet oyuncuları hepsi birden ileri doğru koşmamalıdırlar. O zaman haf topu sürmek mecburiyetinde kalır.

b) Forvet oyuncuları birbirlerini kontrol ederek, birisi veya ikisi, topu almak için hafa yanaşmalıdır.

c) Bir forvet oyuncusu, topu, kendisini marke edenden uzak, boş yerde alırsa, daha rahat kontrol imkânı bulur.

d) Kendi adamları geri gelenleri kovalarsa, ileri koşanlar için top atılacak boş saha çoğalmış olur.

DEPLÂSMANI İYİ ÖĞRENİNİZ

7 — Deplâsman kelimesinin lûgat mânası her ne kadar yer değiştirme ise de, bu anlam futbolda çok zaman yalnış anlaşılmaktadır. Esasında, futbolda deplâsman ile yer değiştirmek, bir defans için ayrı anlamdadır. Deplâsmanı, rakip forvet, top onlarda iken (Meselâ: kendi hafbeklerinden biri topu sürerek hücum ediyorsa) yapar. Bu esas deplâsman olup, defans oyuncularını, adamlarını, yer gözetmeksizin, top kendilerine geçinceye kadar kovalamalarını ve marke etmelerini gerektiren şarttır. Top rakipte değilken rakip forvet oyuncularının yaptığı deplâsman değil (basit mânada) yer değiştirmedir ki, o zaman defans oyuncuları saha markajı yapar, adamlarını kovalamaz ve biribirlerine haber verirler. Nasıl olsa kendi karşılarına da bir rakip oyuncu gelecektir. Forvet için ise, deplâsmanın faydası ancak şöyle sağlanır: Bir oyuncu deplâsman yapıyorum diye, aynı hattaki başka bir arkadaşının yanına gidip o mevkide iki kişi olarak kalırlarsa bu karşı tarafın işini kolaylaştırmış olur. Zira iki kişi bir diğer rakip tarafından kontrol ve marke edilebilir. Ancak deplâse olan oyuncunun boş bıraktığı yer yerine gittiği adam veya başka bir arkadaşı tarafından dolduruldu mu işte o zaman yer değiştirenle beraber gitmesi mümkün olan rakibin boş bıraktığı yerde, serbestçe topa sahip olunabilir. Kısaca deplâsman diğer bir arkadaşına serbest saha hazırlamak amacı ile yer boşaltmaktır.

TOPU BEKLEME, ZORLA AL

8 — Bazı oyuncuların kendilerine (neden çalışmıyorsun?) diye sorulduğu vakit verdikleri klâsik bir cevap vardır. Bana top gelmiyor ki... bana

pas vermiyorlar ki. Esasında hiçbir mâna ifade etmiyen bu şikâyete verilecek cevap şudur. (İnsan topu kendi alır... bizimkiler vermiyorsa top bir rakip oyuncuda iken git, onun ayağından al...)

PLÂNINIZI EVVELDEN YAPIN

9 — Ekseri futbolcular, top ayaklarında iken rakip takım için tehlikelidirler. Bir futbolcu, ama iyi bir futbolcu, ayağında top yokken de en az top olduğu zamanki kadar tehlikeli olmalı, olabilmelidir. Oyun içinde zekî kurnaz olup, top yokken o anda ayaklarına gelmesi muhtemel topla ne yapabileceklerini düşünen oyuncular, takımlarına faydalı olurlar.

Sahalarımızda futbol oynayan birinci sınıf futbolcular dahi, maalesef, yukarıda belirttiğimiz eksikliklerle dolu görünmektedirler. Bir futbolcunun sahadaki inisyatifini ve ilhamını elinden almak elbette doğru değildir. Ancak kollektif oyunun esası olan bu hususlar futbolculara antrenörleri tarafından defalarca hatırlatıldığı halde bu başıboş anlayışın devamı memleket futbolu için bilhassa kötü örnek teşkil ederek, zararlı olmaktadır.

ŞUT ATINIZ

10 — Futbolumuzda görülen önemli bir noksanlık şut kısırlığıdır. Pek çok futbolcumuz maalesef âdeta ayaklarındaki topla kaleye girerek gol yapmak arzusundaymış gibi oynamaktadırlar. Bunun çok nadiren yapılabileceği aşikârdır. Zaten nedense futbolcu hep zor yapılabilen hareketleri benimsemekte ve ancak bu hareketleri yaptıkları takdirde mahir ve beğenilen futbolcular olabileceklerine inanmaktadırlar. Futbolcuların seyircilerin ve basının tenkitlerinden çekinerek mesuliyeti üzerlerine alıp şut atmadıkları da bir hakikattir. Zira seyirciler şut atılıp da top kaleden uzak geçerse yuhalarlar ve basın da bunu tenkit eder.

Burada seyircilerimize ve basınımıza da düşen bir vazife kendiliğinden meydana çıkmaktadır. Şut pozisyonunda olup şut atan oyuncu netice ne olursa olsun tenkit edilmemeli, bilâkis bu pozisyonda şut atmıyanlara yüklenmelidir. Futbolcular (10 şut at biri gol olsun yeter) prensipini benimseyip daima şut şanslarını denemelidir.

bölüm 4

SİSTEM VE TAKTİK

- Sistem nedir?
  - Ana sistem : W. M.
- Bugünün ve yarının sistemi : «Modern futbol»
  - TAKTİK
- Hususi taktik
  - Umumi taktik
- Tavsiyeler

Sistem fikrinin benimsenmediği her işe kargaşalık hâkim olur. Taktik, her mücadelenin en mühim görünmez silâhıdır. —

FUTBOL seven hemen herkes, futboldan konuşurken, bu spor üzerinde tartışmalarda ve tenkidlerde bulunurken, mütemadiyen, sistem, taktik gibi lâflar eder durur. Fakat, çoklarının, bu kelimelerin basit mânalarından dahi habersiz oldukları ve sistemle taktiği biribirine karıştırdıkları ve yanlış kullandıkları bir vakıadır. Hattâ, adına futbol otoritesi denilen bazı zevatın bile aynı hataya düştüklerini ve futbolcularının kafalarını karmakarışık ettiklerini sık sık görürüz. Bu gibiler, tıpkı doktorların reçetelerindeki gibi, söylediklerinin, tavsiye ettiklerinin, kolay kolay anlaşılmamasını isterler. Hele, fazla tüccar düşünüşlü, reklâma büyük kıymet veren bazılarının kulüp idarecilerinin kulaklarına: «Kimsenin bilmediği fevkalâde bir sistemim var» veya «Öyle bir taktik hazırlayacağım ki, karşısında kimse duramaz» şeklinde sözler fısıldayarak, onları mest etmeğe çalışmaları, görülecek şeydir. Bunların tek gayeleri, kendilerine, yeni ve kazançlı kontratlar temin edebilmektir. Galibiyet hallerinde, bilgiç bilgiç konuşup: «Nasıl, gördünüz mü?» derler. Mağlûbiyetten sonra ise, «Ne yapayım, futbolcular, sistemimi anlıyamadılar, taktiğimi tatbik edemediler» olur.

Bu çeşit futbol madrabazlarından bazıları da, futbolu etüt etmiş şahıslarca gayet iyi bilinen mevcut birkaç sistemden birisini, kendilerinin buluşu imiş gibi ortaya atmaktadırlar. Bu suretle, dünyada, hemen birkaç ayda bir, o futbol madrabazının ismiyle anılan gûya yeni bir sistem vaftiz edilmektedir.

Memleketimiz futbolseverleri hâfızalarını biraz yoklarlarsa, bu çeşit sistem ve taktik mucitlerinin bizde de bulunduğunu hatırlayacaklardır.

Meselâ, dört müdafi, iki haf, dört forvetle oynandığı için 4 + 2 + 4 denilen sistemi memlekette ilk tatbik edenlerden bir antrenör, buna önce «Duvar sistemi» demiş, sonra halk, bu ismin başına, antrenörün ismini de ekleyerek (..... duvarı) deyip geçmiştir.

Biz, burada, futbolseverlerin birçok isim keşmekeşi içinde bocalayıp sistem ve taktik mevzularının hakiki, açık temiz mânalarını anlıyamamalarına son vermek istiyoruz.

Sistem nedir?

Sistem, bir işle ilgili muhtelif parçaların, bir bütün teşkil edecek şekilde ve bir gayenin elde edilmesine hizmet için, birbirlerine bağlanması demektir.

Sistem kelimesi hakkında bu kısa izahattan sonra, bu izahat daima aklımızda olarak, futbol oyununu düşünelim. Futbol, bilindiği üzere, hudutları belli bir saha üzerinde, on birer futbolcudan kurulu iki takımın, biribirlerini yenmek için, yaptıkları mücadeledir. Bu mücadelenin neticesi, muayyen bir süre içinde topun kale dediğimiz üç direk arasından geçirilmesi suretiyle elde edilir. Demek oluyor ki, futbolda, kaba taslak olarak gaye, topu, rakip tarafın kalesine sokmak ve rakibin, aynı topu bizim kalemize sokmasına mâni olmaktan ibarettir. Anlaşılacağı üzere, futbolda sistem, topu rakip kaleye sokmak ve rakibin topu bizim kalemize sokmasına mâni olmaktan ibaret hizmetin görülmesi ile ilgili muhtelif parçaların, bir bütün teşkil edecek şekilde ve bu gayeye hizmet için, biribirlerine bağlanması demektir.

Ana sistem : W. M.

Önceleri her türlü sistem anlayışından uzak ve bir sporcu kalabalığının, topu karmakarışık bir sürü halinde kovalamaları şeklinde oynanan futbola, daha sonraları, bir vazife taksimi anlayışı hâkim olmuş ve bu anlayış, futbolda ana sistem olarak kabul edilen (W M) 'ni doğşuna mesnet teşkil etmiştir.

W M sistemini, daha doğrusu sistem mefhumunu iyi kavrayabilmek için, futbolda şeklin inkişafına, kısaca göz atmak zaruridir. Futbolda şekil, bir futbol takımının sahada dizilişi, oyunun muhtelif safhalarında sahaya yayılışıdır.

Şeklin inkişafı İngiliz Futbol Federasyonunun kurulmasiyle başlar. Bir takımı teşkil eden oyuncu adedinin on bire indirilmesi ve bu on bir futbolcunun, saha üzerine nasıl yayılıp bu sahayı aralarında nasıl taksim edecekleri, ancak o zaman düşünülmüştür.

İlk şekillerden biri, iki kaleci, bir müdafi, sekiz hücum adamı idi. Futbol, bu şekliyle, 1871-72 senelerinde, İngilteredeki ilk kupa maçlarında oynandı. O zamanki futbol oyununun, tamamen, bir hücum zihniyeti üzerine kurulduğu anlaşılıyor.

Bu dizilişin, bu yayılışın, yani, bu ilk sistemin adı (KIK and TRACH) yani (Vur ve Koş) idi. Bir oyuncu topa vuruyor, bütün diğerleri de, topun peşinden koşuyorlardı. Top neredeyse herkes oradaydı. Tıpkı, bir mektep

MİLLİ TAKIM SAHAYA

Türk futbolunu temsil için sahaya çıkan bir millî kadromuz. Ortaya koyacakları futbolla, Türk futbolu beynelmilel piyasada iyi veya kötü anılacaktır.

Halen Palermo'da oynıyan, milli takım santraforu Metin denince akla hemen gol gelir. Zira Metin, her maçta ve her fırsatta şut şansını deneyen nadir futbolcularımızdan birisidir. Nitekim, Norveç'i 1-0 yendiğimiz maçta, gene fırsatını bulmuş, şansını deniyor ve golümüzü akıllı bir vuruşla kaydediyor (yanda).

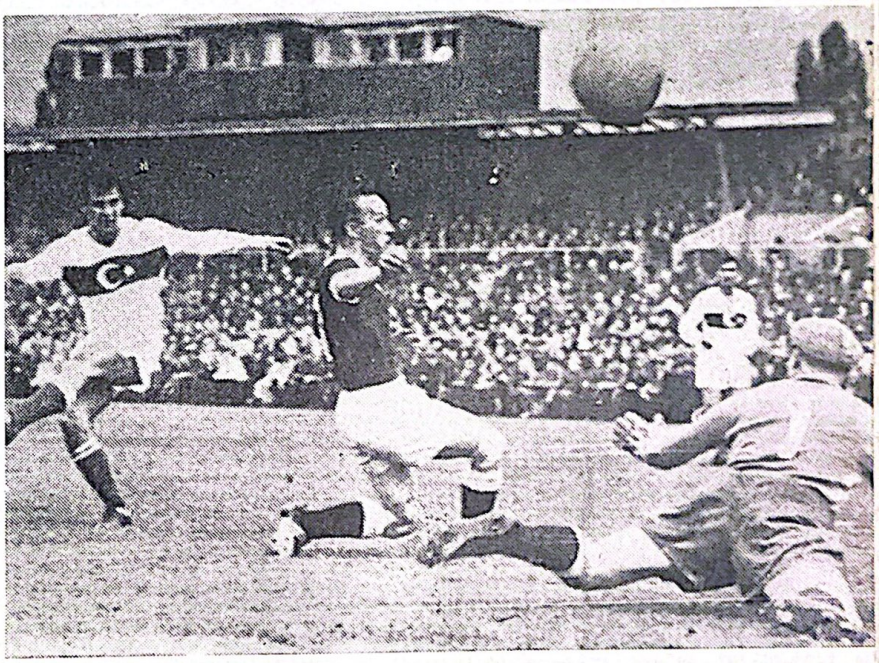

Fenerbahçeli Hilmi ikili bir mücadeleye girmiş Ergun'a yardım için bekliyor (üstte). Lefter de şut pozisyonlarında fırsat kaçırmıyan futbolcularımızın başında gelir. İşte sıkışık gibi görünen bir durumda bile gene şık şutunu patlatıyor (yanda).

Her pozisyonda şut atmayı denemek, bir forvet oyuncusunun başlıca vazifesidir. Can (üstte) ve bilhassa Metin (sağda) bu eksiği bertaraf etmiş kıymetli futbolcularımızdandır. Halen ikisi de İtalyada oynuyorlar.

Bir futbol takımının iyi bir ekip olabilmesi, pas yapmayı iyi bilmesiyle mümkündür. Bu da, yukarda ve aşağıdaki resimlerde görüldüğü gibi, her idmanda muntazam paslaşma idmanı yapmakla temin edilir...

Modern futbolu en iyi hazmetmiş ve sahada en iyi tatbik eden futbolcuların başında akla gelen isim, Di Stefano'dur. Bu meşhur futbolcunun en mühim hususiyeti, çalışkanlığı kadar, her pozisyonda topa vurabilmesi ve normalin üstündeki futbol zekâsıdır.

dönüşünde, bir konserve kutusunu tekmeleye tekmeleye, bunun peşinden koşan çocuklar gibi...

Bu sistemin en mühim unsuru ferdî oyundu. En yüksek ferdî kabiliyeti haiz oyuncuları saflarında bulunduran takım, maçlardan daima galip çıkıyordu.

Daha sonraları, İngiltere ile İskoçyanın ilk karşılaşmalarında, ingilizler, bir kaleci, iki müdafi bir haf, yedi forvetle oynadılar. İskoçyalılar ise, bir kaleci, iki müdafi, iki haf, altı forvetle oynuyorlardı. Ancak, şeklin kaydettiği inkişafa rağmen, oyun, hep ferdî idi.

İSKOÇLARIN KEŞFİ

Bugün kullanılan, bir kaleci, iki müdafi, üç haf, beş forvet şeklini, 1877 senesinde, İskoçyalılar meydana getirdiler. Bu suretle, takım oyununa geçilmiş oldu. Düşündüler ki, madem ki, on bir futbolcu, aynı zamanda sahanın üzerinde duruyorlar ve sadece bir top var, öyleyse, bu topla, hep beraber oynamaları gerekir. Böylece, büyük İskoç çayırlarında, yerden, kısa paslı bir futbol görünmeğe başladı. Topa sahip olan takım, paslaşmalarla, hem topu kolay kolay kaybetmiyor, hem de, rakip oyuncuları, topun peşinden koşmağa mecbur bırakarak, yoruyordu. Bu paslaşmalar, ayrıca, rakip oyunculardan bir kısmının, topa dakikalarca sahip olamıyarak, sinirlenmeleri ve cesaretlerini kaybetmeleri neticesini veriyordu.

Bazı mizah sever futbol adamları derler ki: «Topu rakibe kaptırmamak için paslaşma lüzumunu, iskoçyalılara, meşhur tutumlulukları ilham etmiştir.» Belki de...

İskoçyalılar, kısa paslı futbollariyle kolay kolay gol imkânları bulurlarken, ingilizler de, bir müsabakada, müdafaanın ehemmiyeti üzerinde durdular. Bu suretle, İskoçyalıların güzel, ince kombinezonları, İngilizlerin müdafaa tarzları önünde, örümcek ağları gibi, parçalanmağa mahkûm oldu. İngilizler, ayrıca âni uzun paslarla hücuma geçip, iskoç futbolunu dize getirmeği bildiler. Bu suretle, en kısa yoldan, en az efor sarfı suretiyle gole giden kendi oyun tarzları meydana gelmiş oldu.

İskoçların oynadıkları futbolda vazife taksimi şöyle idi: Kaleci kalesine ve ceza sahasına bakıyor, bekler içleri kontrol ediyorlardı. Bir müdafi, daima müdafaada kalır ve buna «Duran müdafi» ismi verilirdi. Diğeri, ayrıca hücumu da kurduğundan, adı, «Hücum eden müdafi» idi. Yan haflar, açıkların üzerinde oynuyor, orta haf ise, hem rakip santrforu marke ediyor, hem de, asıl vazifesi olarak, kendi takımının hücumlarını tanzim ediyordu.

Bu sistem de, her sistemde olduğu gibi, bazan, değişik haller gösterebiliyordu. Meselâ daha kuvvetli bir rakibe karşı, orta hafın, çok kere, santraforu lâyıkiyle marke edebilmek için, hücumdaki vazifesinden vaz geçmeğe mecbur kaldığı görülmekte idi. Bu hallerde, içler geri gelerek, müdafaa ile hücum arasındaki bağlantıyı tesis etmek zorunda kalıyorlardı.

İNGİLİZLER «OFSAYT» I BULUYOR

İngilizler, daha asrımız başlarında profesyonel olarak oynamağa başladıklarından ve profesyonellik, amatör spordan daha kurnaz olmağı gerektirdiğinden, bazı bilgili antrenörler, rakip hücumların yelkeninden rüzgâr almak emeliyle, «ofsayt» tuzağını kurdular ve bu suretle rakibin gol atma imkânlarını azalttılar. O zamanın ofsayt kaidesine göre, bir forvetin ofsayt pozisyonunda addedilmesi için, kale çizgisi ile arasında, en az üç rakip oyuncu bulunması gerekiyordu. Bundan istifade ederek «hücumcu müdafi» ileri çıkıveriyor ve ofsayt tuzağı kurulmuş oluyordu.

Fakat bu tuzak, oyunun akışını, büyük ölçüde köstekliyor ve oyunu çok kısırlaştırıyordu.

Ofsayt kaidesi 1925 senesinde, şu şekilde değiştirildi: Bir oyuncunun ofsayt pozisyonunda addedilmesi için, rakip kale hattı ile arasında, üç değil, iki rakip oyuncu bulunması kâfi geliyordu.

Bu değişiklik, hücum mânalı futbolda büyük bir inkişaf sağladı. Ve hücumlar inkişaf edince görüldü ki, santrahaflar, kendi hücumlarına yardım için ileri gittikleri zaman, âni rakip mukabil hücumlarında, kalenin önü bomboş kalıyor.

Bu durumu önlemek için kafasını yoran ilk futbol adamı, Arsenal'in meşhur meneceri Herbert Chapman oldu. Chapman şöyle düşünüyordu:

I — Kalenin önündeki en tehlikeli kısım, orta kısımdır. Burada, rakip forlar, en müsait şüt zaviyelerine sahiptirler. Bu itibarla, rakibin en tehlikeli hücum elemanı bu sahada oynayan santrafordur. Şu halde, ben, santrahafımı tamamen geri çekerek, bu santrafor üzerinde oynatmalıyım.

II — Rakip hücumlarının kurucuları içlerdir. Şu halde, onları, kuvvetli bir markajla, tesirsiz hale getirmeliyim. Bu gaye için, iki yan hafımı kullanıp, rakip açıkları beklerime marke ettirmeliyim.

III — Kendi açıklarımla santraforumu da, ofsayt hududuna kadar ileri sürmeliyim.

Böylece, geri kalan içlerle üç ileri forvetin diziliş şekilleri (W) ye, geri çekilen orta hafla diğer müdafilerin diziliş şekilleri (M) ye benzediğinden, bu ana sistemin adı (W M) oldu.

Chapman, bu sistemi, evvelâ «önce emniyet» sistemi diye adlandırmıştı. Fakat bugün, W M'i tenkid eden şahısların iddia ettikleri gibi, bu sistem, sadece emniyetten ibaret değildi. Chapman'ın, oyuncularına verdiği, kelimesi kelimesine, şu direktif de, zaten bunu gösterir: «Gol atılmasına mâni olursak bir puan alırız, eğer, bu arada bir de gol atarsak, iki puan bizim olur».

W M'in ne olduğunu daha iyi anlamak için, evvelâ, bir futbol takımının, her müsabaka başlangıcındaki klâsik dizilişini nazarı itibara alalım:

1
Kaleci

2 **3**
Sağbek **Solbek**

4 **5** **6**
Sağhaf **Ortahaf** **Solhaf**

7 **8** **9** **10** **11**
Sağaçık **Sağiç** **Santrafor** **Soliç** **Solaçık**

Sonra, rakibi, aynı dizilişle, aynı nısıf sahaya iterek mütalâa edelim. Görülecek manzara şudur:

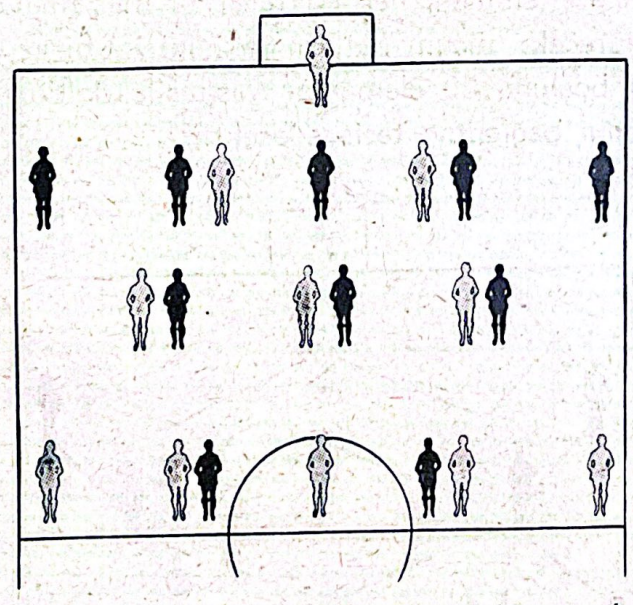

Yani, iki tarafın beşer elemandan ibaret hücum hatları karşısında iki bekten kurulu bir müdafaa ve ortada üçer hafbeklik bir müsavat hali.

Bu halde, her iki tarafın da, iki bekten müteşekkil geri hatları ile, karşılarındaki beş adamlı hücum gücünü durdurmalarına maddeten imkân yoktur. Onun için, iki taraf ta ortadaki üçer adamlarını geriye çekerek, rakibin beş hücum elemanına karşı beş müdafaa adamı ile karşı koymak durumunu meydana getireceklerdir.

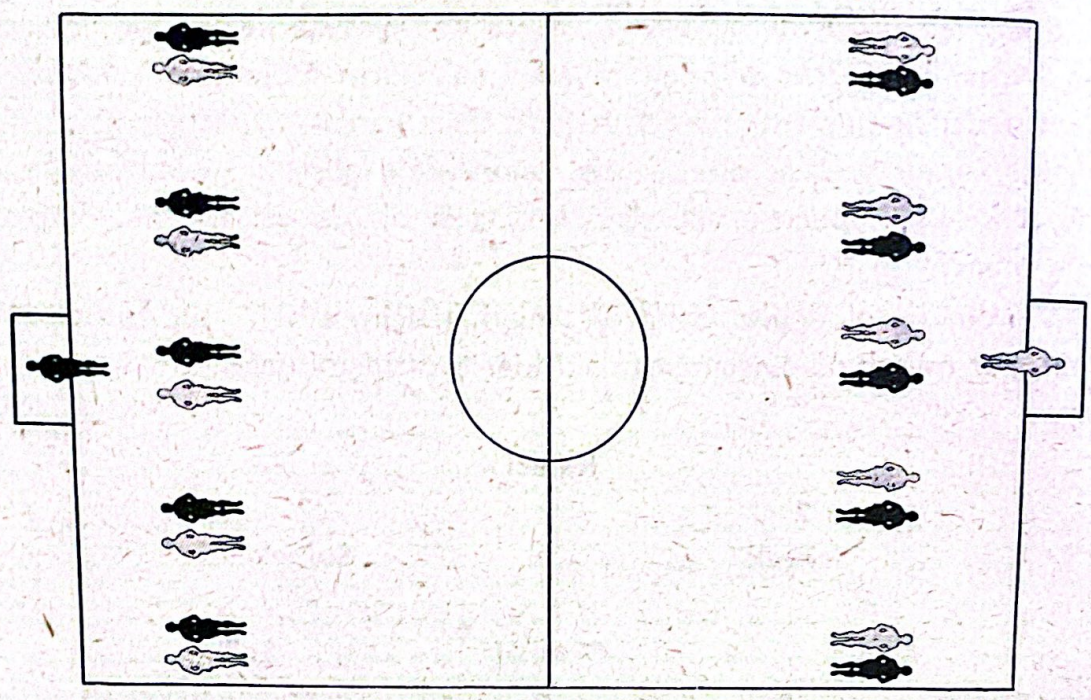

Ancak, bu takdirde, sahanın ortasında bir boşluk meydana gelecek ve her iki tarafın, kestikleri topları kendi hücum hatlarına intikal ettirmek için lüzumlu paslaşmalar mümkün olamıyacaktır.

Bu paslaşmaları teminen, her iki taraf ta müdafaalarındaki iki yan hafı biraz ileri sürecek, hücum hatlarındaki iki içi biraz geri çekecek ve saha ortasındaki boşluğu bu elemanlar vasıtasile dolduracak, hücum ve müdafaa arasındaki bağlantıyı tesis edecektir.

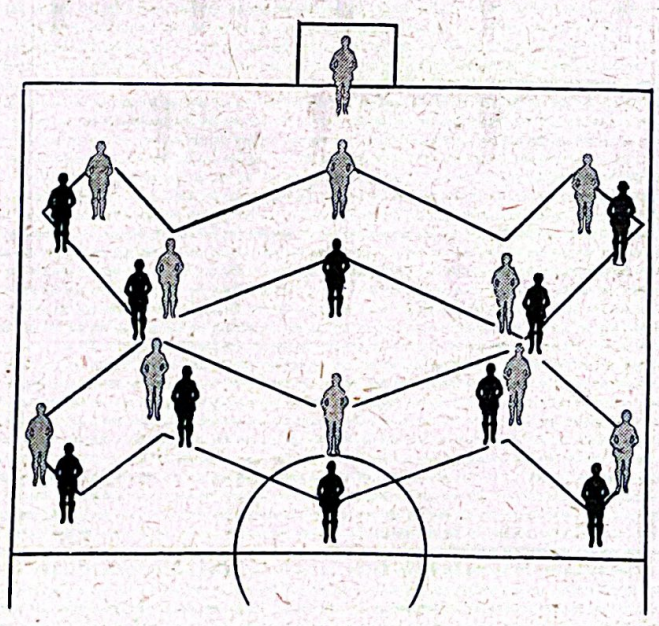

Bu durumda, yukarıda görüldüğü gibi bir (W M) şekli meydana gelmektedir.

Ancak, bu şekil, W M sisteminin esasını anlatmak gayesinden mülhem olup, sahada, kâğıt üzerinde göründüğü gibi muntazam görünmesine imkân yoktur. Daimî hareket halindeki oyunun zaruri kıldığı kıvrılıp bükülmelerin buna imkân bırakmıyacağı tabiîdir.

Bugünün ve yarının sistemi : «Modern futbol»

Futbolun gol yememek ve gol atmaktan ibaret iki gayesini yukarıdan beri verdiğimiz esaslar içinde mütalâa eden W M sistemi hemen bütün dünya tarafından kabul edilerek uzun müddet tatbik olunduktan sonra, futbol oyunu mevzuunda düşünen kafalar, kendilerini bu sistemin klâsik kaidelerile bağlı hissetmeğe başladılar.

Bunların düşüncelerine göre, aynı gaye, yani gol yememek ve gol atmak gayesi, sahadaki on bir futbolcunun, başka esaslar içinde çalıştırılmaları suretile daha verimli olarak tahakkuk ettirilebilirdi.

Böylece muhtelif başka sistemler meydana çıktı. 4 - 2 - 4, Kilit, Diyagonol, Mezzo... gibi.

Ancak hakikat odur ki, W-M'i mütaakıp meydana çıkan bütün bu sistemler, esasında, W M'in değişik bir şeklinden başka bir şey değildir. Yalnız burada şu husus üzerinde durulmak lâzımdır. Futbol oyununu sistem olarak W M'in dışında düşünenler, sahadaki on bir futbolcunun, takımın gerek müdafaa vazifesinde gerek hücum vazifesinde daha faal bir rol oynamaları gayesini gütmektedirler.

Bu düşünce etrafında birleşenlerin her gün biraz daha artması, futbolun,her gün biraz daha bu görüşün icaplarına göre itilmesi, yarının esas sistemini şimdiden isimlendirmiş bulunmaktadır.

Bu ismi zikredelim: Top yekûn müdafaa top yekûn hücum, kısa deyimi ile modern futbol.

Futbol mantığı ile düşünen bir kafanın bu görüşe iştirak etmemesi tasavvur olunamaz. Bu görüşteki isabeti bir iki maddi misalle izaha çalışalım:

Kesilen bir hücumumuzda yere yuvarlanıp kalan sağ içimizin geriye yardım vazifesini, pozisyona göre, durumu en müsait olan santrafor veya sağaçık neden yapmasın ?

Rakip hücum ettiği zaman, hemen daima serbest kalan iki yan hafı, bizim açıklarımız niye kontrol etmesinler ? Başlayan bir hücumumuza şayet geriye gelmiş olan hücum elemanlarımızdan biri iştirak imkânı bula-

mamışsa, durumu müsait olan sağbekimiz veya orta hafımız veya herhangi bir müdafaa adamımız, onun yerine, niye hücuma katılmasın ? Daha umumi bir ifade ile, pozisyonlar zaruri kıldığı zaman, veya peşinen kararlaştırılmış taktikler icabı, neden hücum elemanlarımız müdafi ve müdafilerimiz hücum elemanı rolü oynamasınlar ?

TOPLU MÜDAFAA, TOPLU HÜCUM

Bitmiyecek kadar çok misal verilebilir ve bunların «neden» ine makul bir cevap bulmak mümkün olamaz. Demek oluyor ki, bir takımın on bir futbolcusunu muayyen vazifelerle bağlı addetmemek, her birinin, her icaba göre üzerine düşeni yapmasını sağlamak, çok daha doğru olur. Top yekûn müdafaa top yekûn hücum sistemi içinde bütün mesele, icapların bir futbol mantığından ilham alınarak kargaşalığa meydan verilmeden ifası olacak ve yarının futbolcuları, bir müsabakayı, tıpkı bir geometri problemi halleder gibi, bütün zekâlarını kullanarak oynamak mecburiyetinde kalacaklardır.

İfadelerimizi futbol âleminin meşhur simalarından birinin görüşü ile teyit etmek için İspanya Millî Takımı ve Real Madrid'in santraforu Di Stefano'nun sistem konusundaki fikirlerini zikredelim: «Yarının futbolunda, bekler, yan haflar, orta haflar, santraforlar, içler, açıklar, değil, kalelerini top yekûn müdafaa edip top yekûn hücuma kalkan futbolcular görüyorum.»

Sistem bahsini kapatmak için bu mevzu ile ilgili olarak hep sorulan ve zihinlerde istifhamlar yaratan bir suali de inceliyelim. Hemen daima duyarız. Futbolda en iyi sistem hangi sistemdir ?

Sistemin iyisi fenası yoktur. En kötü addedilen bir sistem iyi futbolcular elinde iyi netice verir, en iyi bilinen bir sistem kötü futbolcular elinde kötü netice verir.

Bugün, binlerce tecrübe ile sabit olduğu gibi, mühim olan hangi sistemin tatbik edileceği değil, tatbik edilen sistemin icaplarını, takımın, bütün futbolcularının anlamaları, on bir futbolcunun da, aynı halatı çekebilmesidir.

Ancak, meselâ,camdan tüfek, demirden yorgan yapılamıyacağını bilmek, mevcut elemanların tabiatlarına uygun düşecek sistemi kestirmek ve takıma o sistemi mal etmek doğru olur.

Macarlar, Brezilyalılar 4-2-4 sistemini, sistem iyi olduğu veya W M'i beğenmedikleri için değil, eldeki elemanlar bu sistemin tatbiki suretile daha iyi netice verecekleri intibaını uyandırdıkları için benimsemişlerdi.

Bu vesile ile, ekseriya sistemle karıştırılan «Stil» konusuna da temas

yerinde olacaktır. Stil bir futbol takımının kendi hususiyetleri içindeki görünüşüdür. Stil unsurunu, o takıma dahil elemanların teknik kabiliyetleri, vücut evsafları ve ruhi durumları meydana getirir. Ve bu unsur, benimsenecek sistemin tâyininde fikir verecek en esaslı ölçüdür.

Taktik

Taktik bahsine başlarken, tıpkı bundan evvelki sistem bahsinde yaptığımız gibi, evvelâ kelimenin mânasını izaha çalışacağız. Taktik kelimesinin hakiki ve mecazi mânası, futbolda bir tatbikat sahası bulduğu için, böyle bir izaha zaruret vardır.

Teknik futbol lisanında kullanılan taktik kelimesi, bilindiği üzere, askerî bir terimdir ve kıtaların muharebe edecekleri arazi üzerinde tertiplendirilip sevk ve idare edilmeleri sanatı mânasına gelir.

Kelime mecazi mânasile de, herhangi bir konuda muvaffakiyete erişebilmek için kullanılan usuller anlamını ifade eder.

Konuyu futbol olarak kabul edersek, meselâ, hakemler üzerinde tesir icra ederek, rakibi sille tokat yıldırarak veya rakibin yemeğine müshil koyarak maç kazanmayı düşünmek te bir taktiktir.

Ancak, taktiğin futbol tekniğinde kastettiği mâna, askerî alandaki hakiki mânasından mülhem olarak anlaşılmak gerekir. Yani, futbolda taktik, oyuncuların saha üzerinde sevk ve idare edilmeleri san'atıdır. Taktik, futbolda iki ayrı safhada mütalâa edilebilir.

1 — Umumi taktik

2 — Hususi taktik.

Umumi taktik, bir takımın bütün futbolcularının, her maçta, oyunun muayyen safhalarında görecekleri vazifelerin, peşinen bir şekle bağlanmasıdır. Fikri daha iyi belirtmek için birkaç misal verelim. Meselâ, kalemize yakın serbest vuruşlarda baraj kurulması, baraja kimlerin gireceği, rakip oyuncuların, kimler tarafından, nasıl tehlikesiz hale getirilecekleri, korner atışlarında kalemizin nasıl korunacağı, taç atışlarında topu boğulmaktan kurtaracak tertipler, kazandığımız, kaleye yakın serbest vuruşlarda rakibi aldatıp pas vermek suretile netice almak ilâh... umumi taktik anlayışı içine giren hususlardır.

Hususi taktik ise, elemanlarının ve oyunun hususiyetleri peşinen bilinen veya oyun başladıktan sonra fark edilen bir rakip karşısında, kendi oyunumuzu, bu hususiyetlere göre, en verimli olacak şekilde kurmak sevk ve idare etmek demektir.

Hususi taktik

Hususi taktik mevzuundaki bu tarifi, Türk Millî Takımının oynadığı Macaristan (sene 1956) ve İstanbuldaki Rusya (sene 1961) maçlarını ele alarak izah edelim.

Yakından tetkik imkânı bulunan Macar Millî Takımının fevkalâde bir kolektif oyuna sahip olduğu görülmüş ve sağhafları Bozsik ile sol içleri Puşkaş'ın bu kolektif fevkalâdelikte boş rolleri oynadıkları gözden kaçmamıştır. Macar takımının geri hatlardaki elemanlarının fazla sür'atli adamlar olmadıkları da ayrıca müşahede edilmiştir.

Ana hatları ile Macarlar böyle teşhis edildikten sonra şu hususi taktik düşünülmüştür.

Puşkaş sağhaf oynatılan Mustafa Ertan'ın yakın ve amansız markajı ile durdurulacak, Bozsik soliçimiz Kadri Aytaç'ın daimî kontrolu altında bulundurulup rahat çalıştırılmıyacak, sağiçimiz Coşkun Özarı geriye çekilerek müdafaada ilk kademe ve hücumda topları toplayıp dağıtan adam olarak vazife görecek, müdafaa bir saha müdafaa anlayışı içinde ayrıca sağlamlaştırılacak, iki içimiz Coşkun Özarı ve Kadri Aytaç'ın hemen daima geride olmaları ile açılacak rakip müdafaayı, iki sür'atli açık, İsfendiyar Açıksöz ve Lefter Küçükandoniyadis ve ortada vurucu bir adam, Metin Oktay ile delmeğe çalışacağız.

Takım bu hususi taktiğin icaplarını yerine getirebilecek vasıfta elemanlardan kurulmuş ve netice başarılı olmuştur.

Rus Millî Takımının kolektif mânası ile olgun bir futbola sahip olduğu ve bu kolektif olgunlukta muayyen futbolcuların baş rolleri oynadıkları, maçtan evvel de biliniyordu, maç sırasında da gözüktü. Buna rağmen, biz icapları yerine getiremedik. Meselâ mutlaka kontrol altına alınması lüzumu peşinen bilinen Netto tamamen serbest bırakıldı. Halbuki Rus Millî Takımının bütün hücumlarını hazırlıyan oyuncu o idi. Beri yandan mutlaka sıkı bir markaja tâbi tutulması lüzumu maç başlar başlamaz anlaşılan soliç Mamukin dilediği gibi çalışmak imkânını buldu.

Hulâsaten, maçın hususi taktik cephesini iyi düşünmedik ve neticenin aleyhimize olmasında, bu unsur mühim rol oynadı.

Ancak, hemen belirtelim ki, çok kere, iyi hazırlanmış hususi taktiklere veya iyi düşünülmemiş hususi taktiklere rağmen, futbolcuların o günkü fevkalâde davranışları, veya iyi günlerinde olmayışları, birçok avantaj ve dezavantajla da birleşir, evdeki peşin hesapları, çarşıya, yani sahaya uydurmıyabilir.

Hususi taktiğin ne olduğunu ve bir maçın neticesine tesir etmek

anlayışı içindeki ehemmiyetini belirtmek için verdiğimiz şu misallerden sonra aynı mevzuu başka bir cepheden ele alalım.

MÜDAFAA MI, HÜCUM MU?

Taktik, bizim memleketimizde daima yanlış anlaşılmıştır. Anlayışımızdaki bu hata, ortaya, sık sık «müdafaa taktiği ile mi oynıyalım, hücum taktiği ile mi oynıyalım» yollu münakaşaların çıkmasından anlaşılmaktadır.

Futbol kültürü noksan birtakım şahısların giriştikleri bu münakaşalardan anlaşıldığına göre, bu gibiler, müdafaa veya hücum taktiğini, birtakımın oyununu ikiye ayırarak, yalnız müdafaadan veya yalnız hücumdan ibaret addederek oynaması şeklinde anlamaktadırlar.

Futbol, bilindiği üzere, netice üzerinde ehemmiyet derecesi aynı iki ayrı unsurdan, yani, hücum ve müdafaadan ibarettir. Bu itibarla, bir futbol müsabakasını düşünen mâkul bir kafa, bu iki unsurdan birini beriki zararına kuvvetlendirmeği aklına getiremez. Çünkü bir taraftan kazansa beri taraftan kaybedeceği tabiîdir.

Onun için, yukarıdaki mânasile müdafaa taktiği veya hücum taktiğile oynamak diye bir şey yoktur ve olamaz.

Sadece, müdafaa ve hücum şekillerini kendi hususiyetlerimize ve rakibin arz ettiği hususiyete göre bir taktiğe bağlamak vardır ve ancak bu olabilir.

Bununla beraber, bir galibiyet durumunun muhafazası veya bir mağlûbiyet halinden kurtulmak için, bir maçın muayyen bir kısmını, çok kapalı bir müdafaa yaparak, veya çok adamla hücum ederek oynamak, gayri mâkul sayılmaz.

Umumi taktik

I — SANTRA VURUŞU :

Başlama vuruşunu yapan takımın avantajı, yarı sahayı mücadelesiz geçmiş olması ve topa sahip bulunmasıdır. Dezavantaj ise, karşı sahada, on bir rakip oyuncunun toplu halde bulunmasıdır. Şu halde, başlama vuruşu yapılırken, akıllı bir taktik kullanıp, avantajdan istifade etmeğe, dezavantajdan zarar görmemeğe çalışmak lâzımdır. Başlama vuruşu için birçok taktikler vardır. Misal olarak birisini verelim: Santrafor topu sağiçine verir, sağiç, ona doğru koşan sağhafa bir geri çapraz pas atar, sağhaf, topu rakip solhaf üzerine çıkıncaya kadar sürer ve tam zamanında, kendine yanaşmış olan sağaçığına verir. Sağaçık topa karşı koşar ve onu taç çizgisi boyunca, dik bir pasla dışarı koşmuş santrafora uzatır. Bu halde, topa

sahip olan santraforun değişik oyun imkânları vardır ki, bunlar, o andaki rakip müdafaanın durumuna bağlıdır.

Eğer rakip santrahaf kendisi ile beraber koşmamışsa, santrafor, topu bir açık gibi ileriye doğru, en yakın kale direğinin istikametine kadar sürer, ya şutunu atar, ya da geriye pas verir. Santrahaf beraber koşmuşsa, santrafor, soliçine doğru pasını verir. Santrahaf pas vermesine mâni oluyorsa, santrafor, topu ayağından çıkardıktan sonra, o anda sağiç yerine gelmiş olan sağaçığına verir.

a) Başlama vuruşunda oyuncuların koşuş istikametleri :

Solaçık, başlangıç vuruşundan sonra, taç çizgisi boyunca depar yapar ve ceza sahası hizasında içeri kıvrılır. Soliç oyunu dikkatle takip ederek, sol kale direğine doğru düz koşar ve pası bekler. Santrafor, vuruştan sonra, bütün hızı ile, sağ korner direği istikametine koşar. Sağiç pasını verir vermez, geri çekilmiş bir soliçin pozisyonuna geçer. Sağaçık dik pasından sonra, sağiç pozisyonunu alır ve santrafor sağaçık olur. Bu hücumda, sağiçin sağhafa verdiği geri çapraz pasın mânası, rakip forvet hattını bizim yarı sahaya çekerek, karşı yarı sahada hasım futbolcuları eksiltmektir.

b) Rakip başlama vuruşu :

Şimdi avantajlı olan rakiptir. Onun için, topu kapıncaya kadar, rakibin hücum edecek her oyuncusunu adam adama marke edecek şekilde dizilmek gerekir. Şöyle ki, solhafımız rakip sağaçığını, solaçığımız rakip sağhafını, soliçimiz rakip sağiçi, santraforumuz rakip santraforu, sağiçimiz rakip soliçini, sağaçığımız rakip solhafını, sağhafımız rakip solaçığı, marke edecek gibi yer alırlar. Geride ise, bekler, santrahafın iki yanında, biribirlerine biraz yaklaşmış olarak, üçlü bir saha markajı kurarlar. Top bize geçinceye kadar, bütün oyuncularımız, marke etmeğe mecbur oldukları rakiplerini, nereye giderlerse gitsinler, kovalar ve topu almağa çalışırlar.

II — KALE ATIŞLARI :

Kale atışları iki çeşittir. Top yere konup vurulurken kale atışları ve kalecinin elinden veya ayağından çıkan atışlar.

a) Bizim kale atışlarımız :

Topun yere konulup atılması halinde takımımız şu şekilde dizilir: İki bek solda ve sağda ceza sahası dışında, kale çizgisinden aşağı yukarı 20 metre mesafede yer alırlar. Santrahaf, kale ortasından 25 metre dışarda, iki yan haf aşağı yukarı 40 m. civarında bulunurlar. Forvet, W pozisyonunda kademelenir. İki açık, topu serbest alabilecek kadar kendi sahala-

rına sokulurlar. Kale vuruşu, kalecinin vazifesidir. Kaleci, topu kanatlara atmağa çalışır. Kalecinin, topu tuttuktan sonra, elle veya ayakla yaptığı vuruşlarda ise, kalecinin ceza sahası hududuna kadar koşup vakit geçirmeğe hakkı yoktur. Müsait gördüğü arkadaşına topu elle çabucak atmalı, eğer degajman yapmağa fırsat bulursa, açıklara doğru uzatmalıdır.

b) Rakip kale atışları :

Top yere konup vuruluyorsa, açıklarımız bekleri, santrafor santrahafı marke eder. Onların, kalecileri ile paslaşıp, elden kaleci atışı yapmalarına mâni olurlar. İçlerimiz geri gelip o şekilde pozisyon alırlar ki, rakip yan haflarına, topu alış anında müdahale edebilsinler. Kendi yan haflarımız rakip iç ve açıkların ortasında dururlar. Ve her yan haf, iki adamı marke eder. Bekler, içeri doğru kademelenir, orta boş sahayı kontrol ederler. Santrahaf santraforu marke eder. Eğer rakip kale vuruşlarının çoğuna hâkim olabilirsek, yalnız bir oyun avantajı ile kalmayıp, onların geri hattının cesaretini de kırmış oluruz. Müdafaa oyuncuları, forvetlerine, hiçbir kale vuruşunu alamadıkları için çıkışmağa başlarlar. Rakip kaleci, atışı eğer eli ile yapıyorsa, bizim için, sürat en mühim şarttır. Herkes, en yakın adamı marke edip onun kalecisinden top almasını önlemelidir. Haf ve içler ise, topu gözlerinden kaybetmeden hızla geriye dönmelidirler.

III — K O R N E R :

Kendi korner atışlarımızda : Meselâ korner sağ taraftan atılıyorsa, santrafor soliç ve solaçık ceza sahası çizgisinin ortasından yan çizginin ayt çizgisi ile birleştiği nokta arasında düşünülmüş bir hat gerisinde yer alırlar. Bu pozisyonda avantajımız, hücum edenlerin sahayı hesaplı bir şekilde aralarında taksim edip oyunu önlerine almaları ve kaleye doğru koşabilme imkânlarına sahip olabilmelerindedir. Sağiç kale sahasının hemen dışında atışa yakın direk istikametinde durur ve kısa gelen kornerleri gözetler. İki yan hafımız, şüt atmağa hazır olarak ceza sahası dışında yer alırlar. Bundan maksat, topun atıldığı istikamette geçebileceği bütün yolları kontrol altına alabilmektir.

a) Rakip korner vuruşları :

Rakibin korneri sağdan attığını düşünelim. Kalecinin yeri atışa uzak kale direğinin iki adım kadar önüdür. Bekler, kale köşelerini marke ederler. Sağbek uzak, solbek yakın köşede dururlar. Kaleci topa çıkar çıkmaz iki bek kaleye girerler. Santrahaf, santraforu sağhaf solaçığı, solhaf sağiçi sağiç soliçi, soliç sağhafı marke ederler. Boş kalan solhafın markajı ise, sağaçığa aittir. Markaj yapan bütün oyuncular rakibe karşı öyle vaziyet alırlar ki, hem adamı, hem topu görebilsinler ve hem de kale çizgisine, hü-

cum edenden daha yakın olabilsinler. Korner atışını hücum ve müdafaada bir bütün olarak düşünürsek, hücum eden, kale önünden topa koşarak gelip vurabilecek kadar uzak durur. Müdafaa eden ise, kale çizgisine daha yakın yer alır ki, dışarı doğru koşup topu uzaklaştırabilsin.

IV — SERBEST VURUŞLAR :

a) Kendi serbest vuruşlarımız :

Saha ortasındaki serbest vuruşlar, çabuk atılma bakımından, topa en yakın bulunan oyuncular tarafından yapılmalıdır. Forvet ve haf oyuncuları serbest vuruş için, hiçbir zaman, uzaklardan geri gelmemelidirler. Bu hallerde, topu ileri gelen bek atar. Rakip yarı sahasında olan serbest vuruşlarda, top, bir orta gibi, uzak direğin önünden geçecek şekilde atılır. Maksat, hem koşarak geriden gelecek kendi forvetlerimize vuruş imkânı hazırlamak, hem de, kalecinin topu rahatça alıp hemen uzaklaştırarak yeni bir hücum tazelemesine mâni olmaktır. Daha yakın vuruşlarda ise, serbest vuruşu yapan, karşı barajın gedik verip vermediğine dikkat eder. Baraj eğer gedik veriyorsa, vurucu, topu kaleye atar. Eğer baraj taktik bakımından akıllıca kurulmuşsa, topu doğrudan doğruya kaleye atmayıp, rakibi şaşırtma yoluna gitmek daha doğrudur.

Misal olarak bir aldatma şekli verelim: Top kale önünden 20 metre mesafededir. Rakip baraj duvarı 9,15 mesafede o şekilde dizilmiştir ki, bunlar beş kişi olup santrahaf, solhaf, sağhaf, sağiç ve soliçtir. Barajın iki yakın kenarında rakip iki bek saha markajı yapmaktadırlar. Serbest vuruşu atacak santrafor, vuruşu kaleye yapacakmış gibi topu diker, sağında sağiç ve sağaçık, solunda soliç ve solaçık, kademelenmiş şekilde dururlar. Şu halde, rakip solbek sağiç ve sağaçığımızı, sağbek de, soliç ve solaçığımızı kontrol ediyor demektir. Santrafor geri çekilerek hızla topun üzerine koşar, bu esnada, soliç ve sağiç baraj duvarı üzerine depar yaparlar. Ekseri hallerde, iki bek te bunların peşinden koşarlar. Bu suretle, içeri doğru gelen açıklar boş kalırlar. Santrafor, hızla gelmesine rağmen, şüt atmıyarak, topu ya sağaçığa ya da solaçığa, yerden yuvarlar, onlar da şüt atarlar. Kale çizgisi yakınından ve yandan atılan serbest vuruşlar da tıpkı korner gibi atılır. Ve forvet elemanları aynı korner atışlarındaki pozisyonu alırlar.

b) Rakip serbest vuruşlar :

Orta sahadaki rakip serbest vuruşlarında, herkes, en yakındaki rakibini marke eder. Bizim sahamızdaki uzak kale direğinin önünden geçer şekilde atılan serbest vuruşlarda, bütün müdafaa oyuncuları, korner atışındaki gibi pozisyon alırlar. Bu arada, içler, rakip yan hafları marke etmeği ihmal etmemelidirler. Kale yakınlarındaki serbest vuruşlarda bir

baraj duvarı kurulur. Kuruluş çok çabuk olmalıdır. Top yerine konar konmaz kaleci kale ortasına geçip kısa ve açık ikazlarda bulunur. Santrahaf, sağına sağhafı, soluna solhafı alır, iki iç te, bütün hızları ile geri koşup, barajın biri sağ biri sol tarafına, kaleci ile son irtibatı yaparak, girerler. Baraj duvarı, toptan 9,15 metre uzaklıkta ve muhakkak kale çizgisine paralel olarak, bu beş kişi tarafından, aralıksız ve yüzleri topa dönük şekilde yapılır. Baraj duvarının sağ ve sol kenarında, aynı hizada, iki bek saha markajı yaparlar, iki açık ta, geri gelerek, boş adamları marke ederler. Barajın bir yanındaki oyuncu bir direğin hizasında ve kaleci de, diğer tarafta kalacak şüt zaviyesi boşluğunda durur. Bu durumda kaleye atılabilecek direkt ve kuvvetli vuruşlarda kaleci açık zaviyede olduğundan, barajın üstünden atılacak plâse ve hafif vuruşlarda ise topa yetişmek imkânına sahip bulunduğundan, tehlike ihtimali çok azalır.

V — PENALTI :

Bir futbol takımında, menecer ve antrenör tarafından, en iyi penaltı atabilecek iki veya üç kişi evvelce tesbit edilmelidir. Maça çıkarken, bunların en iyisine, olabilecek penaltıları atması söylenir. Fakat öyle haller olur ki, bu oyuncu o maçta morâlman çökmüş durumda veya sakatlanmış bulunabilir. O zaman, antrenör, seslenerek, penaltıcılardan o gün daha iyi durumda gözüken diğer bir penaltıcısına bu vazifeyi verebilmelidir. En iyi penaltı atışı, kuvvetli şüt halinde yapılan vuruşlarla olur. Zira, tecrübeler, bir kalecinin, yerden diz hizası yüksekliğinde ve 2 metre sağından solundan geçen sıkı şutları bile tutamadığını göstermektedir.

Penaltı iki şekilde atılır. Ya direkt olarak ya da, vuruşu yapanın topu biraz ileri dürtmesi ve geriden fırlıyan bir diğerinin, bu vuruşu tamamlaması suretiyle. Yalnız, penaltıyı çekenin, kalecinin müdahalesinden geri gelecek topa ikinci vuruşu yapabileceğini unutmaması lâzımdır. Eğer top direkten dönerse, ancak bir diğer takım arkadaşı vurabilir. Bunun için, penaltı noktasına 9,15 metreden yakın olmamak ve ceza sahası dışında bulunmak şartile, diğer bütün oyuncular, atışı dikkatle gözlemelidirler. Penaltının iki atılış şeklinden daima, direkt olanı tercih edilmelidir.

VI — TAÇ :

a) Kendi taç atışlarımız :

Taç atan takım top kendinde olduğu için avantajlıdır. Bu itibarla, atışın ana gayesi topu kaybetmemek ve rakibi geçmek olmalıdır. Mühim olan çabukluktur. Kim topa yakınsa taçı o atar. Bizim ceza sahası hizasındaki atışlarda, bekler ve santrahaf taç atmamalı, bu işi, yan haflar yapmalıdır ki tehlikeli orta saha kontrolsüz kalmasın. Orta sahadaki atış-

larda ise atış noktasına en yakın oyuncu yapar. Bunlar ekseriya açıklardır. Taktiği evvelden düşünülmüş bir taç atışını misâl verelim:

Solhaf taç atarken, soliç, solaçık ve santrfor atana doğru koşar ve rakip müdafaa oyuncularını beraber çekerler. Halbuki top, uzakta duran ve sonra topa karşı koşan sağhafa atılır. O da, rakip müdafaa sola yığılmış iken sağdan bir kanat hücumu hazırlar. Rakip ceza sahası hizasında dikkat edilecek ve daima hatırlanacak husus ise, taç atışlarında, ofsayt durumunun bahis mevzuu olmadığıdır. Buna da bir misâl verelim:

Taçı atacak sağaçığımız bakışlarını solhafa çevirir, sağhaf ve santrafor ona doğru koşarlar. Bu arada, sağiç, korner köşesine doğru depar yapar. Ceza sahası dahilinde marke edilmiyen soliç te ofsayt pozisyonunda ve hiç oyunla alâkası yokmuş gibi durur. Sonra, birdenbire boş sahaya depar yaparak kendine atılan topa hâkim olur ve rakip solbekin müdahalesine imkân vermeden şutunu atar. Bu taktiğin muvaffak olabilmesi için, sağaçığın uzun taç atması şarttır.

b) Rakip taç atışları :

Rakibin ceza sahası hizasında kazandığı taçlarda topu kendi kalecisine de atabileceği hesaplanarak kaleci kontrol ve rahatsız edilmelidir. Saha ortasındaki atışlar çabuk olacağından herkes kendine en yakın oyuncuyu marke eder. Kendi sahamızdaki atışlarda ise, meselâ rakip solhaf taç atıyorsa, sağiçimiz rakip soliçini, sağhafımız rakip solaçığını, ve diğer bütün oyuncularımız kendi adamlarını marke ederler. Bu suretle, sağbekimiz boş adam olarak kendi kalesine ve biraz içeri kaymış vaziyette saha markajı yapar.

VII — ÇİFT VURUŞ :

Çift vuruşta top, vuruşu yapan oyuncudan başka, rakip veya kendi oyuncularımızdan birisine temasla kaleye girerse gol sayılır. Kaleye uzak mesafelerdeki çift vuruşların önemi pek yoktur. Fakat, bilhassa ceza sahası yakınında veya içinde kazanılan çift vuruşlardan, akıllı bir taktikle çok istifade edilebilir.

a) Kendi çift vuruşlarımız :

Ceza sahası içinde kazanılan bir çift vuruşumuza misâl verelim. Top penaltı noktası civarındadır. Rakip taraf kale çizgisine yakın yerde baraj duvarı ile kaleyi kaplamıştır. Diğer oyuncularımız da rakibin boş oyuncuları tarafından marke edilmiştir. Topun yanında kendi iki oyuncumuz durur. Hasım oyuncular topa en az 9,15 metre uzaktadırlar. Bu durumda, topa ilk dokunan oyuncu yanındaki arkadaşına pas verirse topa ayni yerden vurulmuş olacaktır ki rakip bu şuta karşı tedbirini esasen almıştır.

Halbuki gaye, baraj duvarını çözmek olduğuna göre, geride boş duran meselâ yanhafa, çapraz bir pas vermekle hem topa yeni şut zaviyeleri hazırlanmış, hem de, gayri ihtiyari topa doğru koşan baraj oyuncularının dağılması temin edilmiş olur.

b) Rakip çift vuruşları :

Tamamen kendi ceza sahamız dışından yapılan serbest vuruşlardakine benzer tedbirler alırız. Dikkat edilecek ve tehlikeli olan husus yapılan barajın şut atılana kadar dağılmamasıdır. Hakemin düdüğü ile, baraj oyuncularının biribirlerinden ayrılarak topa doğru koşmaları hatadır. Çünkü, bu durumda topun oyuncular arasından geçmek ihtimali fazlalaşır. Barajlarda, bilhassa topun seyrini takip için, baraj oyuncularının yüzleri daima topa dönük olmalıdır ki, bir ikinci hareket imkânı sağlansın.

Tavsiyeler

Futbolda taktik mevzuunu böylece gözden geçirdikten sonra, aynı mevzu ile mutlaka beraber düşünülmek lâzım gelen sair hususlar hakkında da biraz izahat verelim.

RAKİBİNİZİ TANIYINIZ

Rakibinizi ne kadar iyi tanırsanız, hususi taktik plânınızı çizmek o kadar kolaylaşır. Bu takdirde, rakip kuvvetli ve zayıf taraflarıyla ortaya çıkacak, alınmak lâzım gelen tedbirler kendiliğinden gözükecektir.

Rakibi tanımak ve yapılacak müsabakayı bir taktiğe bağlamak, bu rakip ne kadar zayıf bilinirse bilinsin ihmal edilmemelidir. Aksi takdirde, en tatsız sürprizlerle karşılaşmak mümkündür.

Büyük takımların, hep beraber müdafaadan başka birşey düşünmeyen küçük takımlar karşısında çok kere uğradıkları başarısızlıklarda, büyük takımın, kesif rakip müdafaayı taktik yollardan dağıtmayı düşünmemiş olması, baş rolü oynamaktadır.

MAÇLARI BÜYÜK BİR DİKKATLE TAKİP EDİNİZ

Unutmayınız ki, tıpkı sizin gibi, rakibiniz de, müsabakayı peşinen düşünmüş ve tıpkı sizin gibi, bir taktik plânı hazırlamıştır. Onun düşüncelerinin, sizinkilerden daha üstün olması ve maçın aleyhinize bir seyir takip etmesi çok mümkündür. Rakibin bu üstünlüğünü temin eden sebebi, ancak, müsabakayı dikkatle takip ettiğiniz takdirde görebilirsiniz.

Sebebi bulduğunuz zaman, derhal gerekli tedbiri alınız. Ancak, unutmayınız ki, bu tedbiri, sahada mücadele eden futbolcuya anlatmak mev-

kiindesiniz. Yani, ne sizin uzun uzun anlatmağa, ne de onun dinlemeğe vakti vardır. Bu itibarla isteğinizi, açık ve kısa duyurunuz: «Ali soliçi çok yakından marke etsin», «Mehmet sağa deplâse olarak oynasın» gibi.

FUTBOLCULARINIZI TAKTİK DİSİPLİNİNE ALIŞTIRINIZ

Bir müsabakaya peşinen tesbit edilen taktik esaslar içinde başlamak nispeten kolay, fakat bu taktiği maçın sonuna kadar devam ettirmek zordur. Maç esnasında, yukarıda bahsettiğimiz ufak tefek icapları yerine getirmek ise, büsbütün zordur.

Bu zorluk futbolcuların, kendilerini, oyunun heyecanına kaptırarak unutmaları ve maçı, istenene göre değil, bildiklerine göre, lâlettayin götürmelerinden ileri gelmektedir.

Tatminkâr neticelerle bitirilmesi mümkün maçları hattâ hezimetlere çevirecek kadar tehlikeli bu büyük mahzur, ancak, futbolcularda, bir taktik disiplini anlayışı yerleştirip kökleştirmekle mümkün olur.

Bu sebeple, futbolcularınızı, her gün, her vesileyle ikaz ediniz ve onlarda, peşinen tesbit edilen veya maç esnasında söylenen esaslar içinde oynamayı bir huy haline getiriniz.

Bu icaba uymamakta inat gösteren futbolculara, bunların sair meziyetleri ne kadar büyük olursa olsun, takımınızda yer vermeyiniz. Çünkü, zararları, faydalarından daima fazla olacaktır.

TAKIMINIZI TATBİK EDECEĞİNİZ TAKTİĞE GÖRE TESBİT EDİNİZ

Muayyen bir taktiğin tatbikindeki kilit noktalarına, stilleri, yani kendi hususiyetleri içindeki görünüşleri itibariyle, beklediğiniz vazifenin ifasına en uygun düşen futbolcuları koyunuz.

Fikri basit bir misalle izah edelim: Rakibinizin cevval, çabuk, çalımcı bir soliçi var. Yapacağınız müsabakanın selâmeti için, bu oyuncunun çok sıkı bir markajla durdurulmasını zaruri görüyorsunuz. Elinizdeki iki sağ haftan umumiyetle tercih ettiğiniz biri, fevkalâde teknik, fakat biraz ağır ve yumuşak. Diğeri ise, daha az teknik, fakat, mücadeleci, çabuk, süratli ve inatçı markajcı. Bu müsabakada, beklediğiniz vazifeyi, size, teknik evsafındaki noksana rağmen, ikinci oyuncu, daha iyi görecektir.

TAKTİK MESELELERİNİ FUTBOLCULARINIZLA MÜZAKERE EDİNİZ

Tatbiki düşünülen bir taktiğin başarılı olması, herşeyden evvel, bunun futbolcular tarafından iyice anlaşılmasına ve futbolcunun o taktiğe

Harika Şampiyonlar

1958 Dünya Kupasında çıkarttıkları oyunlar halâ unutulmayan Brezilya millî takımı, başarısını sistem ve taktik anlayışındaki olgunluğa borçludur (sağda).

Türkiye - Macaristan millî maçı (üstte) taktiğin netice üzerindeki rolünü gösteren güzel bir numune olmuştur.

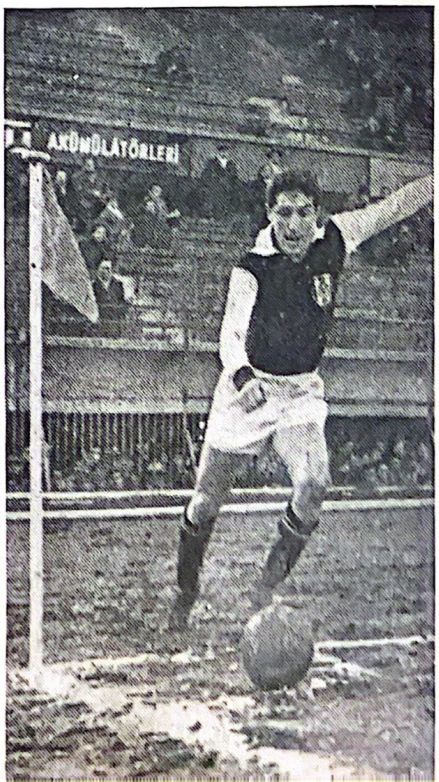

Hususi taktiğin, ehemmiyetsiz gibi görünen küçük icaplarına uymak, büyük başarıların hazırlayıcısı olabilir. İyi taç atmayı başarmak (sağda) ve iyi korner çekmek (sağ yanda) çok önemlidir, dikkat ister.

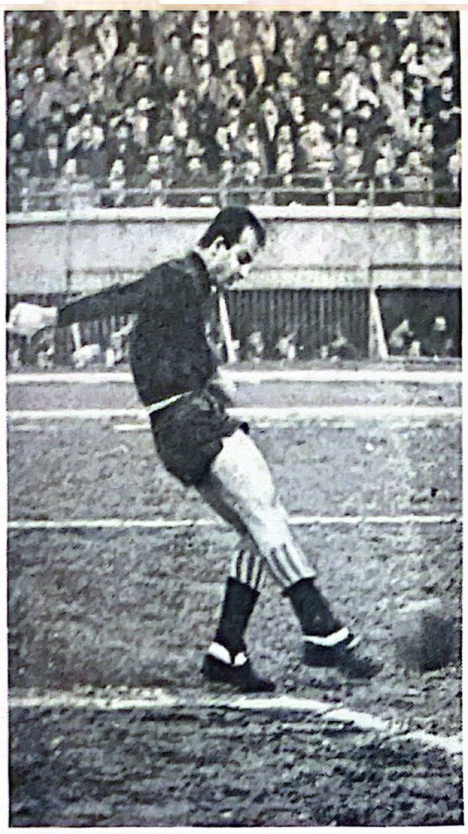

Başlama vuruşu gelişi güzel olmayıp bir plân dahilinde yapılırsa hemen neticeye gitmek imkân dahilindedir (üstte). Kale atışları bir takımın hücumunu başlatan ilk hesaplı pas olmalıdır. Bunda kalecilere büyük iş düşer (solda).

1961 yılında Mithatpaşada oynanan Türkiye - Rusya millî (1-2) maçında takım kaptanı Lefter Rus müdafaası ile mücadelede (üstte). Gene aynı yıl Moskova'da yapılan ilk maçta (0-1) dinamik futbolcumuz Şeref inatla top kovalıyor ve bastırıyor (yanda).

inanmasına bağlıdır. Bu sebeple, takımınıza gerekli izahatı verdikten sonra, umumi bir müzakere kapısı açınız ve anlaşılmamış bir husus kalıp kalmadığını, konuşulan konularda fikir beyan edecek kimse bulunup bulunmadığını sorunuz. Şayet, futbolcularınızdan biri, sizin düşünmediğiniz, mâkul bir noktaya işaret ederse, bunu, memnuniyetle kabul ediniz. Bu suretle, mevzu olgunlaşacak, kafalardaki muhtemel tereddütler izale edilecek, karışık hiçbir nokta kalmıyacak ve herkes yapacağını bilerek ve yaptığının doğru olduğuna inanarak sahaya çıkacaktır.

... VE DÜŞÜNÜNÜZ

Futbol oyunu, taktik anlayışı içinde, önünüze nâmütenahî bir düşünme ufku açmaktadır. Küçültülmüş bir futbol sahası üzerine, karşılıklı on birer pion diziniz ve tıpkı bir satranç tahtası önünde düşünür gibi düşününüz.

Düşüncelerinizin, size, gole giden yolları ve golü önleyen tedbirleri göstermesi için, oyuncuların, sahada, biribirlerinin hareketlerine tâbi olarak yer değiştireceklerini akıldan çıkarmamak temel prensiptir.

Fikri belirtmek için basit ve hayalî bir misal verelim: Santraforunuza, santra yuvarlağına kadar geri çekilerek oynamasını tembih edin. Bu takdirde, rakip orta haf, santraforunuzu oraya kadar kovalıyacak ve kendi kalesinin önü boşalacaktır. Sağiçinize de, santrafor geri gittiği zaman, onun yerine kayarak oynamasını söyleyin. Sağiçin, bu hareketi, rakip solhafı da beraber sürükleyecek ve karşı müdafaanın sol tarafında boş bir saha meydana gelecektir. Bu oluşlarda, sağhafınıza bu boşluğa koşmasını tembih edin ve topları onda toplayın. Gol atmak imkânlarınız çok artacaktır.

Başladığı andan bittiği dakikaya kadar bir hareket silsilesinden ibaret futbol oyunu, şu basit misalin verdiği taktik fikri ışığında etraflı ve şümullü olarak düşünülürse, akla, gole giden binbir yol, golü önliyecek binbir tedbir gelecektir.

Bu itibarla, bir kere daha tekrarlıyalım: Düşününüz...! Düşündüğünüz takdirde mutlaka bulacaksınız. Bulduklarınızı plânlayıp futbolcularınıza anlatın ve takımınızdan bunun tatbikini isteyin.

Netice aldığınızı gördüğünüz zaman en büyük hazzı duyarken, isminiz, teknik futbol âleminin en mümtaz simaları arasında zikredilecektir.

Futbolun Mücadele Vasıtaları

- **Serbestte koşmak.**
- **Boş saha nerededir? - Serbest saha canlıdır - Çabuk oynayın - Yerden oynayın - Basit oynayın - Cenah değiştirin.**

- Markaj ve iç çizgi
- Futbolda kombinezon

- **Hücum kale çizginizden başlar.**
- **Hem müdafaa hem hücum.**
- **Fizik ve moral mücadele vasıtaları**

bölüm **5**

Futbolda mücadele vasıtalarının neler olduğunu bilmemek, pek çok enerjiyi boşu boşuna harcamak demektir. —

FUTBOLDA mücadele vasıtaları, serbestte koşmak (boş yer bulmak), marke etmek, kombinezon şekilleri, hücum ve müdafaadır.

Serbeste koşmak beraberlik oyununun ruhudur. Bir maçı en fazla gol atan takım kazanır ve biz, ancak top bizde iken gol atabiliriz. Şu halde biz, topu, kendi ayağımızda, gol atıncıya kadar tutmalıyız. Öyle ise aklımıza hemen hücum en iyi müdafaadır sözü geliveriyor. Bütün bunları başarmak için ne yapmalıyız, sırasiyle görelim:

a) Marke edilmiş sahadan uzaklaş serbest sahaya gir.

b) Rakipten uzaklaş, o kadar ki, o sana mani olmadan topu alıp pas verebil.

c) Kendi adamından uzaklaş, o kadar ki, beraber oyun neticesinde rakip kaleye kolay ve çabuk gidebilesin. Çok iç içe girmiş oyun, rakip müdafaanın işini kolaylaştırır.

d) Kendi adamına da koş, ona sırtını dönme, başka tarafa koşarken göz irtibatını kaybetme. Çünkü, pasın cihetini ve hızını serbeste koşan tâyin eder, topla olan değil. Meselâ Mehmet topla oynarken, diğer oyuncular, durup onun rakiple nasıl mücadele ettiğine seyirci kalmamalıdırlar. Bütün oyuncular, ayağında top olan arkadaşlarına yardım etmelidirler. Ona pozisyon hazırlamalıdırlar ki, o da, sağa sola, öne arkaya pas verebilme imkânı bulabilsin. Kombinezonun akışından ve devamından serbeste koşan mesuldür. Topla olan değil. Çünkü o, düşüncesinin en büyük kısmını, ayağındaki topun kontrolüne vermiştir. Serbeste koşan ise, bağımsız olduğundan, kendi oyun arkadaşının ve rakibinin durumunu görüp, rakibinden kendini kurtararak serbest boş sahaya girebilir. Kendi koşuş istikametile pasın istikametini ve koşuş hızıyla da pasın hızını ayarlar. Fakat, pasın sertliğinden veya yerini bulamamasından tabiîdir ki topla olan mes'uldür. O da, top ayağından çıkar çıkmaz, kendine yeni bir pozisyon aramalıdır.

TAM ZAMANINDA POZİSYON ALMAK ÇOK MÜHİMDİR

Top yolda olduğu müddetçe, topu almak isteyen oyuncu, serbestte koşan diğer arkadaşlarını ve topu görür. Fakat topu kontroluna alır almaz, onları görüş zaviyesinden kaybeder. Göz irtibatını devam ettirmek hem boş yere kuvvet sarfetmeyi hem de yanlış bağırmaları önler. Topla olan adam, topu, kendi oyuncusunu ve rakip oyuncuyu kontrol etmek mecburiyetindedir. Serbeste koşan, eğer topla olan arkadaşının kendisini gördüğüne eminse, serbeste koşar. Şayet, boşa kaçan posizyona erken girerse, o zaman rakibi de kendisini kovaladığından, markajdan kurtulamaz, mücadelesiz topu alamaz, veya ofsayt pozisyonuna düşebilir.

BOŞ SAHA NEREDEDİR?

Her oyuncu muayyen bir sahayı marke eder. Bu sahanın büyüklüğü oyuncunun ilk hızı ve topa olan mesafesi ile orantılıdır. Topa ne kadar yaklaşırsa arkasındaki marke edilmiş ölü saha o kadar büyür. Fakat pek tabiîdir ki, on bir oyuncu sahanın her tarafını marke edemezler. Bu suretle, serbest yollar hasıl olur. Bu yollar arasında paslar verilecek ve hücum devam ettirilecektir. Boşa kaçan adamlarımız bu yolları bulabilmelidirler ki, toplar onlara yerden verilebilsin ve bu suretle oyunumuz daha süratlensin. Burada açıkça görülüyor ki daima münakaşası yapılan yerden mi, havadan mı probleminde, modern futbolun istediği gibi yerden oynamak için, futbolcularımızın, daima, bıkmadan ve zamanında, boşa kaçmağa çalışmaları şarttır.

SERBEST SAHA CANLIDIR

Bu canlılığın mânası, serbest sahanın sabit olmayıp, daima hareket ederek yer değiştirdiğidir. Rakip oyuncular yer değiştirdikçe marke edilmiş ve serbest kalmış sahalar da yer değiştirirler. Kısacası, eski serbest yollar kapanır yenileri açılır. Bunun için, serbest sahaya koşanlar, sahada daima uyanık olmalı, gözlerini dört açarak, durmadan, dinlenmeden, yeni yollar aramalıdırlar. Bu suretle, rakiplerini, kendilerini kovalamağa mecbur ederek yorarlar ve serbest sahada rahat top aldıklarından, hasımları topa sahip olamazlar. Ve böylece de, cesaretlerini, kuvvetlerini kaybederler.

ÇABUK OYNAYIN

Topu koşturun, bu suretle rakip de koşacaktır. Mümkün olduğu kadar direkt oynayın. Düşününüz ki, rakip topa ne kadar yaklaşırsa, marke ettiği ölü saha da o kadar büyür. Onun için, topu en çabuk şekilde kontrolünüze alın ve hemen boşa kaçmış bir arkadaşınıza verin.

Topu, ancak hiçbir oyuncunuz serbest değilse tutun ve bir arkadaşınız serbeste kaçıncıya kadar, diriplinklerle muhafazaya çalışın.

YERDEN OYNAYIN

Düz oynamakla hem daha çabuk oynamış hem de ikili mücadelelerden kaçınmış olursunuz ki bu daha emin bir yoldur. Topu mümkün mertebe sahaya yakın geçirerek vermeye çalışın. Bir düz yerden pas, dört yüksek pastan daha faidelidir.

BASİT OYNAYIN

Sahaya çıkarken, bir futbolcu, sopa üzerinde tabak çeviren Çinli jonglör olmadığını iyice bilmelidir. Eğer bunu idrak etmemiş ise, sahada top ile muhtelif hünerler göstermeğe kalkarsa, belki tribünlerdeki birkaç futbol cahilini memnun eder, ama modern futbolün neticeye en kestirme yoldan gitmek prensibini çiğnemiş olacağından, hem durmadan serbest sahalara koşup boş yere yorulan arkadaşlarının öfkesini, hem de, biran evvel gol gözleyen bilgili taraftarlarının üzüntüsünü celbetmiş olur. Yıldız oyuncular, kendilerini sadece tribünlere hüner göstermekle mükellef zannettikleri zaman, oyunun akışını ve bütününü bozarak, takımlarına faydadan çok zarar verirler.

CENAH DEĞİŞTİRİN

Birçok maçlarda, yanyana koşan iki forvet oyuncusunun, durmadan, birbirlerile paslaşarak rakip kaleye indiklerini ve seyircilerin de göze güzel görünen bu hücumu çılgınca alkışladıklarını görmüşsünüzdür. Meselâ, sağaçıkla sağiç, sadece ikili bir kombinezon halinde karşı kaleye gittikleri zaman, görünüşte güzel ve faydalı bir iş yapıyormuş gibidirler. Halbuki, gayesi topu bir deliğe sokmak olan herhangi bir top oyununda topu üst üste aynı deliğe oynamak ekseriya birinci deneminin başarısızlığındandır. Futbolde ise, serbest saha ve serbest yollar hakkında bilgi sahibi olanlar, aynı cenahta yapılan bu ikili kombinezonların, oyunu ölü hale getirip daralttığını pek iyi bilirler. Rakip müdafaa, mütemadiyen sağ kanatta inkişaf eder ve hücumlara karşı tedbirlerini rahatça alır. O taraftaki müdafaa oyuncuları adamlarına yapışırlarken, aksi taraftaki müdafilerde kademeye ve saha markajına girerler. Böylece, karşı kale önündeki tehlikeli saha ve tehlikeli oyuncular marke edilmiş olur. Bunun için, eğer rakip müdafaa sağ kanattan bir hücum için hazırlanmışsa, aniden topu sol tarafa geçirmek, oyunu açıp serbest saha ve yolları genişletmek daha faydalıdır.

Markaj

Markaj, müdafaa taktiğinin temelidir. Eğer geri hatlarınız gol attırmazsa, hiç olmazsa berabere kalıp yenilmiyeceğinizi bildiğinize göre, markajın ehemmiyeti üzerinde durmak gerekir. Fakat iyi markajlı bir müdafaa tarzı, hiçbir zaman hücumdan vazgeçmek mânasına alınmamalıdır. Bilâkis, emniyet altına alınmış bir temelden yükselme, ilerleme demektir. Eğer durum mecbur etmiyorsa hücum, müdafaayı, hiçbir zaman zayıflatacak şekilde takviye etmemelidir. Meselâ sağbek sakatlandığı zaman müdafaa dört adamla oyuna devam etmez. Bu hallerde, forvet bir adamını müdafaa için geri yollar. Çok kuvvetli bir takım en zayıf bir rakiple oynarken bile, bütün müdafaa vazifelerini sonuna kadar ve dikkatle yapmağa mecburdur. Çok kere, 80 dakika kuvvetli rakibinin baskısı altında oynayan zayıf bir takımın karşı müdafaanın artık müdafilik vazifelerini tamamile unutup, sadece rakip kaleye atılacak gole yardıma koşmaları yüzünden, birkaç kontratak ve bir iki eşape pasla bu kuvvetli rakibi mağlûp ettiği görülmüştür. Birkaç sene evvel lig'in en kuvvetli takımlarından Fenerbahçe'nin aynı lig'in en zayıf takımı addedilen Emniyet'i seksen küsür dakika ezici bir baskı ile bunalttıktan sonra, artık müdafaa vazifelerini unutmuş müdafilerinin dikkatsizlikleri yüzünden, ani bir kontratakla bir gol yiyerek sahadan 1-0 mağlûp ayrılışı buna en güzel misaldir.

İç çizgi

Markajın iki şeklini tanıyoruz.

1 — Adam markajı,

2 — Saha markajı,

Bu iki markaj şeklinde de iç çizginin mânasını bilmek mühimdir. Bunu bir misalle anlatmağa çalışalım. Ahmet on metrelik yarı çapı olan bir daire yayının üzerindedir. Mehmet ise, 5 metrelik yarı çapı olan bir daire yayının üzerindedir. İkisi birden aynı noktadan koşuya başladıkları zaman, çıkış yerine, muhakkak ki Mehmet Ahmetten daha evvel varacaktır. Demek ki, iç çizgide bulunan adamların yolu daha kısadır. Bir müdafaa oyuncusu her zaman kalesine rakipten daha yakın iç çizgi üzerinde bulunmalıdır.

Şimdi fütbolde adam marke etmenin mânasına geçelim:

a) **Rakibin arkasında durmak ve bu suretle onu ve topu görebilmek.**

b) **Çapraz olarak arkasında durmak ve aniden öne doğru fırlıyarak topa ondan evvel müdahele edebilmek.**

c) **Kale ile adam arasında iç çizgiye sahip olabilecek şekilde durmak.**

MARKAJ YAPANIN İLK DÜŞÜNECEKLERİ

I — Topu rakipten evvel yakalamak ve topu ona vermemek, bu suretle rakip takımın kombinezonunun daha başlangıçta bozmak.

II — Eğer oyunun durumu ve onunla aramızdaki mesafe dolayısile buna muvaffak olunamamışsa, rakibi tam topu kontrolü altına almağa çalışırken bozmak. Zira, rakip topu stop ettiği anda, bir an için tek ayak üzerinde kalır ki, bu onun en zayıf anıdır. Bir müdafaa oyuncusu için en büyük hata, bu iki halde, rakibe müdahele etmeyip, onun topu rahatça kontrol ederek dönüp topla beraber kaleye doğru gelmesine müsade etmektir. Bu kötü duruma düşecek bir müdafi için bile henüz her şey bitmiş demek değildir. Tribünlerden: **«Üzerine çıksana, ne duruyorsun»** gibilerden bağrışan seyircilerin ikazlarına aldırmamak gerekir. Zira, yapılacak en makul hareketler şunlardır.

a) Kontrollü olmak.

b) Hızlı ve şuursuz bir çıkışla rakibin ufak bir hareketle kendisini ekarte edebileceğini düşünmek.

c) Rakibin en zayıf olduğu anı kestirinciye kadar, ona, her an ve her istikamete koşabilecek kadar yavaşça yaklaşmak.

d) Gözlerine ve vücuduna bakmıyarak gözünü toptan ayırmamak, çünkü mühim olan rakibin vücudunun ne yaptığı değil, topla ne yaptığıdır.

e) En fena hareket, topla kaleye doğru gelen bir rakibin önünden geri geri çekilmek olduğundan, hiç olmazsa olduğu yerde kalıp, rakibi beklemek. Çünkü duran bir müdafi, geri geri çekilen bir müdafiden daha zor çalımlanır. Bir de, geri geri çekilen müdafiler, çok kerre kendi kalecilerinin görüşüne mâni olurlar.

Saha Markajı:

Saha markajı için müdafaa adamları kademelenirler. Esasında gaye, rakipten evvel tehlikeli olan boş sahaları doldurmaktır. Rakip sol kanadından hücum ediyorsa müdafaa oyuncuları sağa doğru kademelenirler ve boş yolları marke ederler. Bu suretle rakip o yolları kullanamaz.

Futbolda kombinezon

Futbolda kombinezon topu beraberce taşıma şekilleridir. Kombinezon, futbolde gaye değil, gayeye giden vasıtadır. Sadece kombinezon yapmak için kombinezon yapmayıp bunu gole gitmek için kurmalıdır. Gayesi gol olmıyan ve gole gitmeyen kombinezonlar futbolde faydasızdır. Bazı takımlar maçın 70 dakikasında topa sahip olacak kombinezonlar

kurabildikten sonra sahadan mağlup ayrılırlar, sonra da, hep birlikte, daha iyi oynadıkları halde yenildiklerini iddia ederler. Ancak, şunu unutmuşlardır ki, futbolün neticesi güzel kombinezonlara verilecek puanlarla değil, o kombinezonlar sonunda kazanılacak gollerle elde edilir. Buna misal olarak, İngiliz Millî takımı sağaçığı Stanley Mathews'in, arkadaşları ile beraber gole giden bir kombinezonunu verelim. Mathews, topu, orta çizgiye yaklaşarak sağhafından alır. Dik olarak önüne koşan sağiçine verir, çapraz koşusuna devamlı onun hizasına gelerek bir yan pas alır ve topu sağa deplase olmuş santraforuna dik olarak tekrar verir. Gine çapraz koşu ile ondan bir yan pas alır ve bu defa, topu yan olarak soliçine aktarır. Yine çapraz koşarak, soliçin attığı dik pasa ikinci direk hizasında yetişir ve şutunu atar.

Hücum

Hücum kendi kale çizgimizden başlar. Bu bakımdan onbir futbolcunun da müdafaa ve hücümda vazifesi vardır. Futbol taktiğinin bir temel düsturu der ki: **«Topun etrafında daima rakipten fazla oyuncu topla.»** Eğer rakip kalesini beş oyuncu ile mudafaa ediyorsa, sen altı veya yedi oyuncu ile hücum et. Eğer rakip, beş oyuncu ile hücum ediyorsa, sen en az beş olmak üzere altı veya yedi oyuncu ile müdafaa yap. Sırası gelmişken burada biraz da altıncı forvetten bahsedelim. Bir yan hafbekin oyunda ana vazifesi her ne kadar kalesini müdafaa etmek ise de, hücumda altıncı forvet olduğunu da unutmamalıdır. Hücumda bir yan hafı altıncı forvet yaparak gole gidilmesini sağlıyan bir kombinezonu misal olarak verelim, Soliç, ayağında top, rakip kaleye 20 metre yakın yerdedir. Yüzü kendi kalesine doğru dönüktür. Arkasında kendi hafı durur. Bütün diğer forvet arkadaşları o anda marke edilmiştir. Yalnız sağaçığın serbest bir oyun sahası vardır. Çünkü rakip solbek kademeye girmiştir. Bu halde sağhaf yardıma gelir. Öne doğru koşarak kendisini soliçine gösterir. Soliç çapraz bir geri pasla onu görür. Sağhaf da, topu hemen boş olan sağaçığına geçirir. Bu vaziyette rakip solbek tabiidir ki, sağaçığın üzerine gitmeğe mecbur olur. Sağiç sağ taç çizgisine doğru koşarak hafını beraber sürükler. Soliç ve santrafor ise, aksi istikamete, yani sola doğru depar yaparak kendi adamlarını da ortadan çekerler. Bu suretle bir an için ortada bir boşluk hasıl olur. Bu boşluğu kontrol eden sağ haf, sağaçıktan sağiçe gelmiş bulunan topu, bu son oyuncunun boşluğa atması ile orta boş sahada yakalar ve böylece bir gol atma şansına sahip olur. Eğer hücum muvaffak olmazsa, ileri giden sağhaf yerine gelinciye kadar, sağaçık sağ haf olarak geriye yardım eder.

Müdafaa

Her forvet oyuncusundan nasıl ki aynı zamanda müdafaa vazifesi istiyorsak, her müdafaa oyuncusundan da kalelerini müdafaa etmekten başka, hücumlarımızı başlatmak görevi de isteriz. Neticeye emin bir şekilde gitmek istiyorsak, kurulan oyun, kendi müdafaamızdan başlamalıdır. Havadan ve gözü kapalı ileri savrulan toplar bir geri hat için çok nadir hallerde ferahlık vericidir. Rakip müdafaa bu topları kolayca kesip forvetimizin topa sahip olmasını önlediği gibi, tekrar yeni bir akına başlamak imkânını da bulur. Eskiden beri, bizde, müdafaa oyuncularının, sadece, sert, girgin, iri yarı olmasının kâfi geldiğine inanılır. Halbuki, modern futbolde, bu vasıflarının yanında, bir müdafaa oyuncusunun, en az bir forvet oyuncusu kadar futbol bilgisine ve top kontrolüne sahip olması şarttır. Futbol bir kız sporu değildir. Şövalyece şarjlara ve temiz sertliklere müsade eder. Bu bakımdan, müdafaa oyuncularının futbol oyununun müsaade ettiği nisbette rakip forvetleri sıkı ve sert müdahalelerle durdurmağa çalışmaları normaldır. Böylece, kendilerini amansız bir markaj içinde bulan, nizamî sert müdahelelerle oyundan soğuyan ve gittikçe kendilerine güvenlerini kaybeden rakip forvetler tesirlerini kaybederler.

Fizik ve Moral Mücadele Vasıtaları

Futbolun, yukarıda gördüğümüz teknik mücadele vasıtaları yanında, bu vasıtalar kadar mühim, fizik ve moral mücadele vasıtaları da vardır. Bir futbolcu, teknik yönden ne kadar mükemmel olursa olsun, fizik ve moral yönlerden aynı mükemmeliyet seviyesinde olmazsa, hiçbir zaman başarıya ulaşamaz.

Bu sebeple, futbolcular, kendilerini, teknik plânda olduğu gibi, fizik ve moral plânlarda da yetiştirmeğe, ıslah ve terbiye etmeğe mecburdurlar.

Fizik Kondisyon:

Her futbolcu, bir buçuk saatlik mücadelenin gerektirdiği nefes, sürat ve çabukluğu elde etmeli, bütün adaleleri, pozisyonların karşısına çıkaracağı her türlü kıvrılıp bükülmelere müsait bir hale gelmelidir.

Azim ve Enerji Cevheri:

Futbol oyununda, teknik ve fizik kifayeti değerlendiren, dolayısiyle onlar kadar mühim bir mücadele vasıtasıdır.

Sinirlenmemek:

Futbolun teknik, fizik ve moral mücadele vasıtalarından faydalana-

bilmek için, bütün bunlara hükmeden sinir sisteminin normal işlemesi şarttır.

Gaye beraberliği, arkadaşlık:

Futbolun mücadele vasıtaları arasında, gaye beraberliği ve arkadaşlık hislerinin sağlamlığı mühim bir mevki işgal eder. Çünkü, on bire bölünmüş olan kuvvet, ancak bu takdirde mütecanis bir bütün teşkil edecek ve bu bütün hayatiyetini, ancak bu takdirde muhafaza edebilecektir.

Netice:

Futbolun mücadele vasıtaları bahsine son verirken, Galatasarayın eski İngiliz hocalarından Mr. Lockheed'in, futbolcularına daima söylediği ve bu bahisle yakından ilgili sözleri, burada bir kere daha tekrarlıyalım:

«Ben fevkalâde bir futbolcu değildim. Fakat, takımın bütün maçlarında oynadım. Çünkü, her maçta, baştan sona kadar bütün enerjimi sarfederek, hiçbir hâdiseye sinirlenmeden, hüsnüniyetle oynardım. Benden daha yüksek klâsta olanlar, takım kötü duruma düştüğü zamanlar sinirlenerek mücadeleyi terkederler veya kendilerini kurtaracak çarelere baş vururlardı.

Bu gibi hallerde, takımın başarısızlık sebeplerini şüphesiz çok iyi gören menecerimiz, pek tabiî olarak, faydalı elemanlar arasında beni de mütalâa eder, birçok üstün klâstaki futbolcuyu ekarte ettiği halde, bana, takımda daima yer verirdi.»

bölüm

6

Kaleci
Bekler
Santrahaf
Yan haflar
Açıklar
İçler
Santrafor

0 Years

11 YERE ADAM

Yapacağı işin ne olduğunu bilmeyen bir âlim, yapacağı işin ne olduğunu bilen bir cahilden daha faideli değildir. —

YANLIŞ bir düşünce ile bizde, takımın on futbolcusu ayrı, kaleci de başka bir oyuncu olarak mütalâa edilir. Esasında, kaleci de diğerleri gibi, kollektif bir oyun olan futbolde, takımın farksız bir oyuncusudur. Oyuna çok zaman onun vereceği pasla başlıyacağımıza göre, el ile ve ayakla atacağı top bize gelmelidir. Oyunu, herkese karşı cephesi dönük oynadığı için, en iyi görüp takip edebilen odur. Bu sebeple arkadaşlarını topun pozisyonuna göre idare etmesi gerekir. **(Bırak, vur, adamın şurada, burada gibi).** Rakip ve kendi oyuncularının dikkatleri topun geliş istikametinde olduğundan, tuttuğu topları, geliş istikametinin aksi tarafına atmalıdır. Oyunu, topu birinci dakikadan **(bu diğer oyuncular için de aynıdır)** 90 ıncı dakikaya kadar fasılasız takip etmelidir. Son adam olan kalecinin bir an için oyun harici kalması **(oyunu düşünmemesi, dalması)** telâfisi imkânsız neticelere sebep olacaktır.

İyi bir kaleci nadiren yerdedir:

İyi bir kaleci top nereye gelirse, çok defa, orada ayaklarının üzerindedir. Halbuki, yanlış olarak, kaleciler umumiyetle oyunlarını herkesi büyüleyen uçuşlar ve plonjonlardan ibaret sanırlar. Kalecinin, meselâ top rakip sağaçığın ayağında iken, ona yakın direğin yanında durup top ortalandıktan sonra ve gerisindeki direk yanından içeri süzülürken kaplan gibi bir plonjonla geri fırlayıp bunu yumruklaması, çıkardıktan sonra da, kafasını direğe çarpıp bayılması, belki seyircileri **«Aman bu ne çevik ve cesur kaleci»** diye mest edebilir. Ama, kaleci taktiğini bilen birisi için bu duruş aslında büyük bir hatadır. Onun için, kaleciler, sadece kaplan gibi çevik veya tarzan gibi cesur olmağa değil, durmadan dinlenmeden çalışıp, teknik ve taktik hatalarını düzeltmeğe dikkat etmelidirler. Hakiki kaleci bütün göz boyayıcı hareketlerden uzaklaşmalıdır. Vazifesini emniyet altına almağı, seyircinin alkışından daha üstün tutmalıdır.

Kaleci kendi ceza sahasının mutlak hâkimidir:

Kendi müdafaasını ve karşı forvetin teknik ve taktik imkânlarını iyi müşahede edebilen kaleci, rakip hücumun kuruluşunu zamanında an-

lar ve bu hücum kurtulamıyacak bir hale gelmeden müdahale eder. Kale çizgisi üzerinde, sağına soluna gelecek toplara panter gibi atlamak için beklemek hatalıdır. Bir kalecinin kalede dört duruş şekli vardır.

Rahat Duruş:

Bir kaleci ancak kendi forveti rakip sahada oynadığı zaman ceza sahasında dolaşabilir veya herhangi bir kale direğine yaslanabilir. Fakat bu anda bile oyunu bir an olsun gözünden kaçırmayıp bütün pozisyonları dikkatle takip eder.

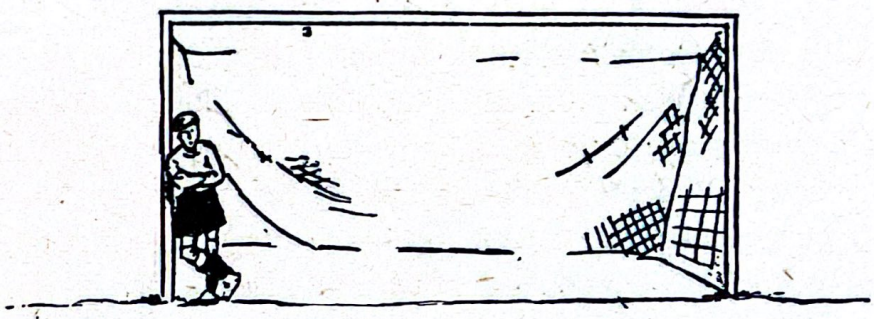

Temel Duruş:

Kalecinin temel duruşu kale çizgisi üzerinde ve ortasındadır. Birçok kaleciler, kale ortasına ayakları ile bir çizgi çizerek işaretleyip, oyun esnasında durmadan direklere bakmaktan kurtulurlar.

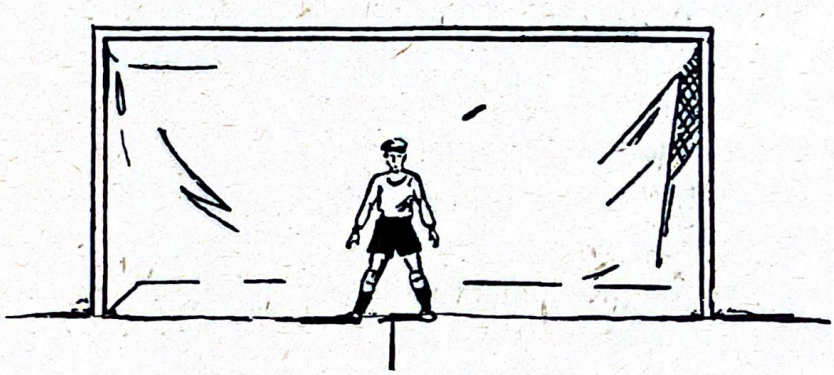

Başlangıç Duruşu:

Tehlikeyi zamanında ve doğru olarak önlemek için kaleci başlangıç duruşunu alır. Meselâ, ortalarda, kalenin ortasını bırakarak topun ortalandığı taraftan uzaktaki direğe yakın yer alır.

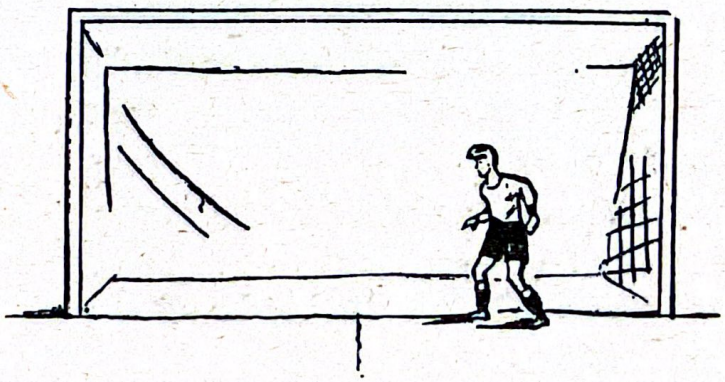

Serbest vuruşlarda iyi ve plânlı baraj yapamıyan takımlar ekseriya gol yemeğe mahkûmdurlar. Bu resimde, Beşiktaş-PTT maçında Beşiktaşlı K. Ahmet'in serbest vuruşuna karşı PTT li futbolcuların kurdukları barajda ne kadar hatalı olduklarını ve bundan bir takım aleyhine doğacak zararları 4. bölümde umumi taktik bahsinde etraflı şekilde göreceksiniz.

Memleketimizin en sert topa vuran futbolcusu Metin bir penaltı atışında. Metin'in penaltı atışlarındaki inancı topa çok sert ve düzgün vurmaktır. Bunda da büyük başarı sağlamıştır.

Türkiyenin en akıllı ve usta penaltıcısı Lefter'in bir penaltısı. Lefter ise penaltı atışlarında, sert vuruşlardan ziyade, hesaplı ve şaşırtıcı vuruşları tercih eder. Kaleci için daima sürprizdir.

Korner atışlarında müdafaa oyuncularının alacağı pozisyonlar çok mühimdir. İşte, bir rakip korner atışında, verilen umumi taktiğe tam uyan Vefa müdafaası (yanda).

Tam zamanında pozisyon almayı bilen futbolcu, fazla efor sarfetmeden kendisinden beklenen vazifeyi yapmış olur.

Çabuk oynamayı bilmek futbolda temel prensiplerden biridir. Bu sayededir ki, futbolcu kendisini de muhtemel tehlikelerden korur ve kolay sakatlanmaz.

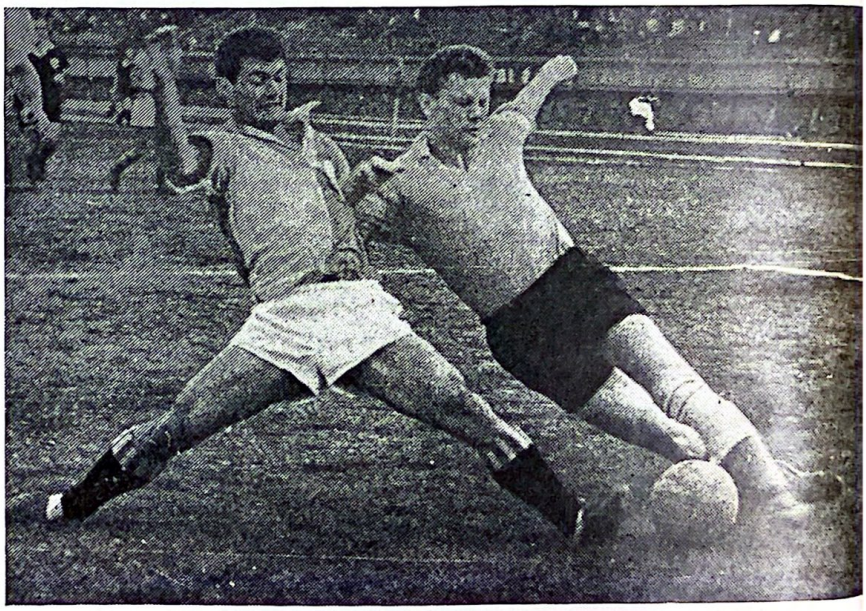

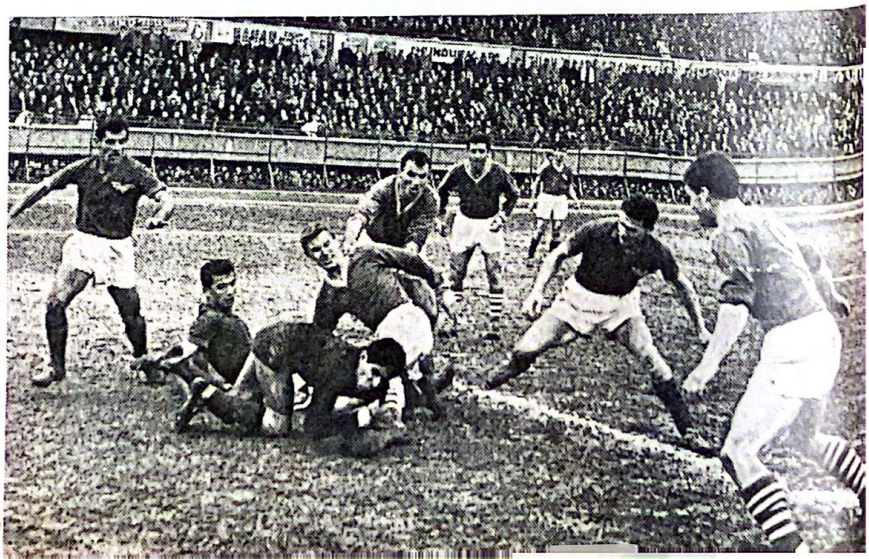

Sizden pas bekleyen takım arkadaşınızın işini kolaylaştırmak, topu ona yerden aktarmakla sağlanır (üstte). Markaj müdafaanın temelidir. Müdafaada kuvvetli olan takım markajda kuvvetli olan takımdır (üstte sağda). On bir futbolcunun da müdafaa ve hücumda vazifesi vardır. Bunu unutmayan takım, başarı ihtimallerini de o ölçüde arttırır (sağda).

Kurtarış Duruşu:

Kurtarış duruşu, kalecinin, şütu tuttuğu, ortayı yumrukladığı, veya koşan muhacimin ayağından topu kaptığı yerdir.

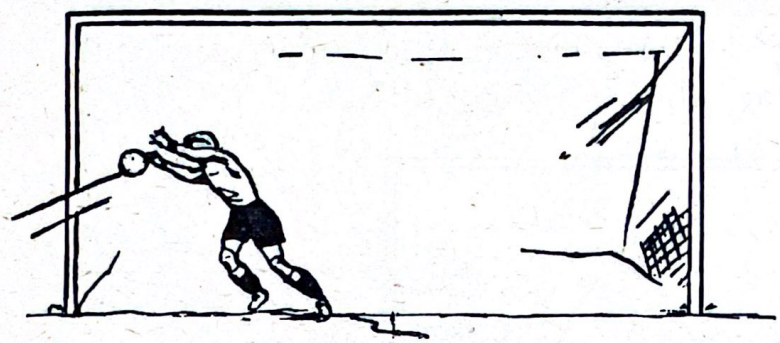

Şüt Zaviyesi:

Kaleye şüt atan her rakip oyuncunun, kaleye olan pozisyonuna göre değişik büyüklükte şüt zaviyeleri vardır.

Ortadan Vuruş:

Meselâ, rakip forvetlerden birinin, kaleye, ortadan ve 20-25 metre mesafeden attığı şütlarda, kaleci, tehlikeyi zamanında sezerek en fazla 5 metre ileriye kadar çıkar. Bu çıkışı yapmazsa, ancak sağ ve solunda 2,50 metrelik mesafeleri garantilemiş olur. Eğer çıkışı yaparsa, şut zaviyeleri tamamile garantiye alınmış olur. Yanlış olan, kalecinin 5 metreden daha fazla ileri çıkmasıdır ki, bu durumda, rakip forvet, topu, kalecinin üzerinden aşırabilir.

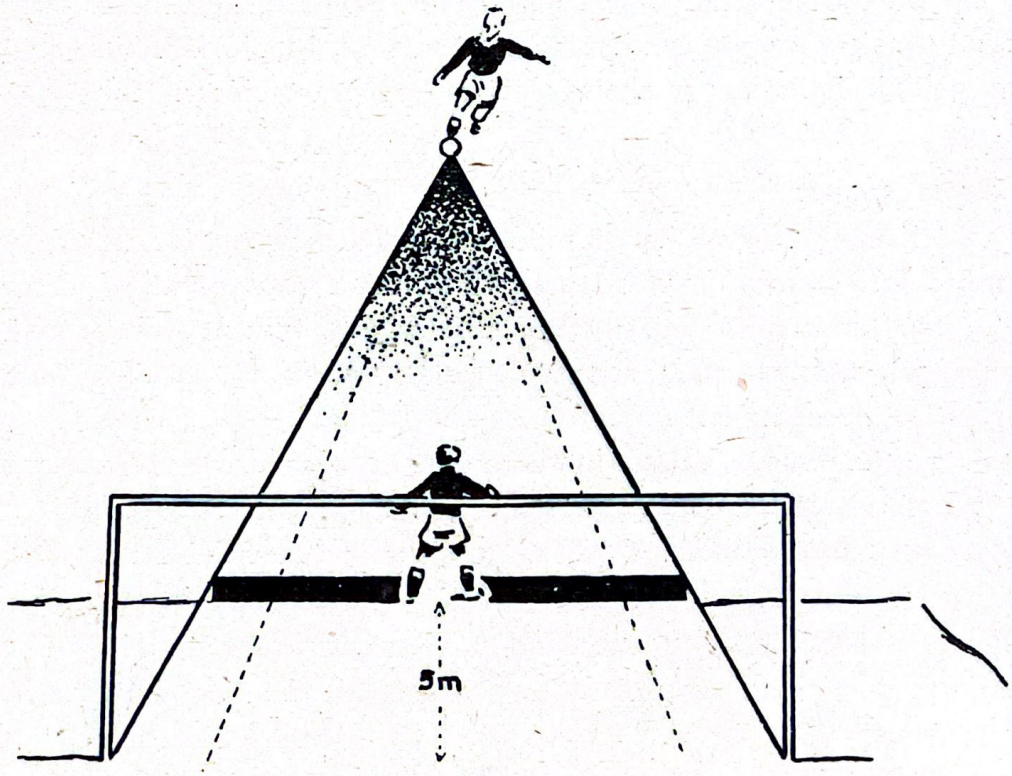

Yan Şütler:

Kaleci, yandan ve dar bir açıdan şüt bekliyorsa, zamanında kale ortasından şüt'e yakın direk hizasına kadar ilerler ve bu suretle, şüt zaviyesini daraltır. Yanlış olan kale ortasından önce yakın köşeye koşup sonra da topa doğru gitmektir. Kalecinin bu hareketile uzak köşe boş kalır ki, buraya atılan şütler gol olabilir.

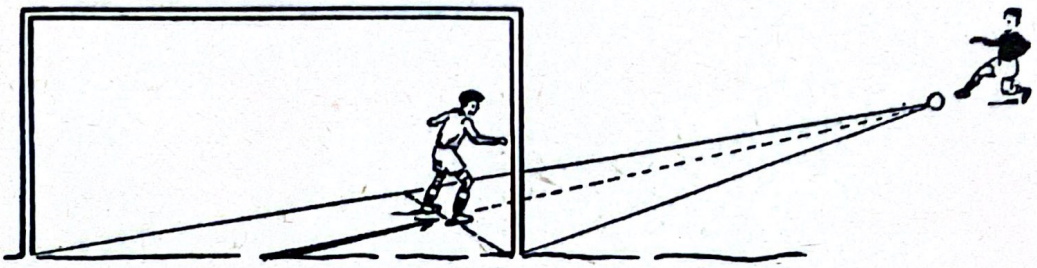

Ortalar:

Oyun esnasında, dar açıdan (yani yanlardan) kaleye şüt mü atılacağı yoksa orta mı yapılacağını anlamak bir kaleci için güçtür. Forvetin isteği kaleci tarafından anlaşılmazsa, kaleci, yandan şütlerdeki pozisyonu alır. Bu durumda gollük bir şüt daha tehlikeli olduğundan kaleci buna mecburdur. Fakat, iyi açık oyuncuları, bu dar açıdan atılan şütlerin nadir hallerde gol olduğunu bilirler. Onun için ortalamayı veya pas vermeği tercih ederler. Kaleciler de tecrübeye dayanarak, birçok durumlarda, topun ortalanacağını kestirirlerse, uzak direğin önünde başlangıç duruşunu alır ve topun uçuş yolunu gözetlerler. Böylece, kale önlerine düşen topları tutmak veya yumruklamak imkânına sahip olurlar. Yumrukların, topun geldiği istikametin aksi tarafına doğru vurulması daha avantajlıdır.

Dışarı çıkma:

Kaleci, rakip forvet kendi müdafaa oyuncusu ile mücadele ederken kaleden dışarı çıkmaz. Zira bu hallerde, müdafi top ve rakip ile meşgul olduğundan kalecisinin kalesini boş bıraktığının farkına varmayıp kendi kalesine gol atabilir. Aynı sebepten, kaleci, rakip forvete kendi müdafiinin yetişebileceğini anlayınca da kalesinde kalır. Kaleci, müdafileri geçip tek başına kaleye doğru inmekte olan rakip forvetin, ancak forvet topa bakıp da kaleciyi görmediği anda, üzerine çıkar. Bu çıkışta kaleci kat'i ve kararlı olmalıdır. Çıkışta, yarı yolda tereddüt zararlıdır. Eğer karşı forvet topu tam mânasile kontrolüne almış ve kalecinin çıkmasını bekliyorsa, kalecinin, onun üzerine, delice bir koşu ile gitmesi yanlış olur. Çünkü, zaten forvet onu çalımlamak istiyordur. Bu hallerde, kaleci, forvete, yavaş ve kontrollü olarak, kolları sağda ve solda yere doğru

'düşük vaziyette, el içleri çökertilmiş, parmakları açılmış bir vaziyette ilerler. Bu duruşun sebebi, topa geniş bir müdafaa cephesi göstermek ve arkadaki, marke edilmiş sahayı büyültmektir. Eğer hücum eden boş forvetler birkaç kişi ise, bu durumda kurtarış ümidi çok az olmakla beraber, kaleci, yine kendini peşinen yenik addetmez ve forvetlerin topu birbirlerine vermek ihtimalini gözönüne alarak, bu pasları ani bir çıkışla kapmağa bakar.

Bekler

Bekler, mümkün mertebe iki ayaklarına da hâkim olmalıdırlar. Tek ayaklı bir bek takımına tek ayaklı bir forvetten daha fazla zarar verebilir. Zira, kale önünü müdafaa ederken, ters taraftan yapılan bir ortaya ters ve zayıf ayağı ile yapacağı bir müdahelenin, gole sebebiyet vermesi mümkündür. Müdafaa vuruşu ile takımını yeni bir hücuma başlatabilen bir bek, pek tabiidir ki, çok faydalıdır. Bekler, açıkların yapacağı hücumlardan fazla, ortadan yapılan hücumların daha tehlikeli olduğunu daima akıllarında tutup (meselâ santrahafı geçmiş bir santraforun veya yan hafı geçmiş bir için) ortadan yapılan hücumlarda, açıklarını kontrolleri altında tutmakla beraber, biraz ortaya kayarak, kademelenmeleri şarttır. Aksi taraftan gelen hücumlarda, kendi taraflarındaki kale direği önünde pozisyon alarak, ya yapılacak ortaları kontrol eder, veya, kalecinin, aksi beki çalımlayıp geçebilen açığın üzerine çıkması halinde, boş kalan kaleyi doldururlar.

İki bek birbirlerile daima tahtaravalli oynar gibidirler. Sağbek açığa ve öne doğru koşarsa, sol bek içeriye ve geriye doğru kayar, sağbek adam karşılıyorsa, sol bek sahayı marke eder. İki bek, top kendi arkadaşlarında veya rakiplerinde olsa bile, kademe yaparlar. Şayet, santrahaf mecbur kalıp kenarda bekleri geçen bir rakip oyuncunun üstüne giderse, bek artık o adamı bırakıp ortaya santrahafın yerine koşmalıdır.

Bekler karşılarındaki açığı daima çizgi tarafına atmalıdırlar. Driblink (şayet mecbur kalırlarsa) yapmak lüzumu hasıl olursa, taç çizgisine doğru yapmalıdırlar. Topla içeriye dönmek tehlikelidir. topla üzerine gelen rakibe ani çıkış yapmamalıdırlar. Çünkü, hızlı ve hareketli insan az kontrollüdür. Açıklarını santradan biraz (3-4 metre) ileriye kadar kovalayabilirler. Ondan ilerdeki sahada vazifelerini (markajı) kendi açık arkadaşlarına devrederler. Ancak, bunu, topla kendi tarafında oynanan bek yapar, diğer bek ise, yine santrahafın arkasını kollar. Aynı zamanda, kontrataklarda da, kendi açığına uzatılabilecek bir topa yetişebilecek yerde kademe yapar. Seken ve sıçrayan topa rakip oyuncularla müsavi

şartlarla girmiş olmamak için, topa ilk yere vurduğu anda müdahale etmek faydalıdır.

Santrahaf

Artık zamanımızda, santrahaf deyimi, bir eski dil alışkanlığından başka bir şey değildir. Bugünkü vazifesi icabı, santrahaflara artık santrbek yani orta bek demek yerindedir. Santrahafın ilk vazifesi rakip santraforu marke etmektir. Oyunda en tehlikeli ve en fazla korunması lâzım gelen yer kale olduğuna göre, orta sahayı (**kalenin önünü**) korumağa, boşaltmamağa çalışmalıdır. Rakibin esas arzusu kendisini ortadan çıkartabilmektir. Santrahaf, karşısında oynıyan santraforu ilk pozisyonda (**topu kontrol ettirmeden**) bastırmalıdır. Saha markajına da dikkat edip, hücumda ileri giden yan haftan boşalan tarafı (**sahayı**) kontrol etmelidir. Sahanın ve takımının en orta yerinde oynadığı için, oyunun gidişini dikkatle takip edip oyunu döndürebilir. Top ve hücum sağdan geliyorsa, kendi hücumumuza soldan başlamak avantajımız olduğundan, buna dikkat etmelidir. Oynadığı yerin ehemmiyetine binaen, her hal ve şartta, orta çizgiyi geçmemelidir. Çünkü, santrahaf rakip sahaya geçerse, onun arkasında kalacak santrafor, kendi yarı sahasında olduğu için, ofsayt tehlikesi olmaksızın bir mesafe avantajı sağlıyabilir. Santrahafın, santrafordan ne kadar uzaklaşması veya yaklaşması lâzım geldiği rakibin süratine ve santrahafın kendi hareket kabiliyetine bağlıdır. İyi bir santrahaf bunu hemen anlar ve aynı zamanda rakibinin kuvvetli ve zayıf taraflarını hemen öğreniverir.

Yan haflar

Daima marke etmeğe mecbur oldukları adamları ile kendi bekleri arasında bulunup bu mesafe avantajından istifade etmelidirler. Aynen bekler gibi, rakiplerini çizgi tarafında bulundurmalıdırlar. Adamlarını kendi sınıf sahalarında kovalarlar. Diğer sahada bu adamları kendi iç oynıyan arkadaşları marke eder. İki yanhaf birden, nadiren beraberce ileri giderler. Esasında, birisi ileri gidince diğeri geri kalmalı, böylece, aniden dönen toplar için tedbirli olmalıdır. Geride kalan haf, santrahafla beraber orta tehlikeli sahayı aralarında taksim edip marke ederler. Kendi yarı sahalarında, yanhaflar, mecbur kalmadıkça, biribirlerile mütemadi veya birkaç yan pas yapmamalıdırlar. Çünkü, top aralarından kapılırsa ikisi de ekarte edilmiş vaziyette kalırlar. Top sürmeleri, hücum hatlarının sıkışmasını tevlit edeceğinden ve hücumu yavaşlatacağından, aynı zamanda da forvetlerinin ofsayte düşmesine meydan vereceğinden zararlıdır.

Kestikleri akınlarda kazandıkları topları en basit ve emin şekilde kontrol ettikten sonra, hemen en kısa zamanda, arkadaşlarına verip derhal marke etmekle vazifeli oldukları rakiplerini önlerine almağa çalışmalıdırlar. İyi bir haf bek, bilhassa önündeki açığın müessir oyun oynamasında büyük rol oynar. Bilhassa W M sisteminde, iki yanhaf ve iki iç, basit tabirile, oyunun hamallarıdırlar. Zira, oyunun ağır yükünü daha çok onlar yüklenirler. Bazı şair ruhlu spor yazarları bu dört adamı **(sihirli dörtgen)** diye adlandırırlar.

Sahanın ortasında defedilebilen rakip hücumlarla sahanın ortasında kurulan mukabil hücumlar muhakkak ki makbuldür. Hücumda bir haf bek, çok kerre, forvetinin en yakın yardımcısıdır. Müdafaada ise, vazifeleri, rakibin oyun yapıcıları olan içlerini marke etmektir. Hafların koşu sahaları o kadar büyüktür ki, buna ancak yarış atı ciğeri dayanabilir. Bu bakımdan, hücum ve müdafadaki vazifelerini tam yapabilmeleri için, basit ve hızlı oynamalıdırlar. Yan haf beklerin oyundaki rollerinin büyüklüğünü göstermek bakımından İngilizlerin şu sözü enteresandır. **«Bana iyi bir haf hattı göster, sana iyi bir takım göstereyim».**

Açıklar

00 Years

Açıkların ilk vazifeleri kanatlardan süratli hücumlara girişmektir. Ancak, kendilerini marke eden bekler topa hâkim oldukları zaman, ondan tekrar topu almak veya vuruşlarına mani olmak için, müdafaa vazifelerinin de başladığını unutmamalıdırlar. Burada hemen şunu belirtmeliyiz ki, futbol kollektif bir oyun olduğundan, takım oyuncularının daima birbirleriyle yardımlaşmasını ister. Meselâ, bir sağaçık, çok ileri gidip mecburen orada kalmış sağiçinin boş bıraktığı hasım sol haf topla kalesine gelirken, «bu vazife benim değildir» diye, elleri belinde duramaz ve onu kovalar. Açıkların bir yanı taç çizgisi olduğundan ve rakip bekler tarafından daima sıkı bir markaja tâbi tutulduklarından, işleri güç gibi gözükür. Üstelik, çok kere, topları sırtları rakip kaleye dönük aldıklarından, hücuma devam etmek için, hem topu kontrol etmeleri, hem de dönmeleri lâzımdır. İyi ve akıllı bir açık, bu dezavantajını, müdafaasından alacağı topları sırtı taç çizgisine ve yüzü sahaya dönük olarak bekliyerek telâfi edebilir.

Bütün forvetlerde ve bilhassa açıklar ile santraforlarda, hamle ve teşebbüs azmi son derece kuvvetli olmalıdır. On hücum netice vermedi ise, onbirinciye teşebbüs etmelidirler. Atılan 20 şut hedefini bulmadı ise, 21 inci galibiyeti sağlayabilir. İyi bir açık oyuncusunda sürat ve çabukluk şarttır.

Eskiden orta haflar ileri oynadıklarından açıklar ortadan ve içeriye doğru akın yaparlardı. Çünkü, o zaman orta saha serbest ve boş kalmış olurdu. Şimdi ise, santrahaflar, santrabek olarak geri çekildiklerinden ve orta sahayı marke ettiklerinden, karşı müdafaayı aşmak ve kale önündeki sahayı boşaltmak için, açıkların çizgi kenarından yaptıkları kanat hücumları daha tesirli olmaktadır. Çizgi kenarından içeri kayarak durup top bekleyen açıklar, sahayı darlaştırır ve boş yolları kaparlar. Bunun için, açığın top beklemek için temel duruşu çizgi kenarında olmalıdır. Çünkü, sağaçık top beklerken içerde dururşa, sağ iç pasını, dışarı doğru vermeğe mecbur kalır. Bu suretle, sağaçık, yüzü taç çizgisine doğru topun peşinden koşmuş olur. Böylece, açık yanlış duruşu yüzünden boş yere koşar ve kuvvet sarfeder. Açık topa hâkim olup sürmeğe başladıktan sonra hedefi korner bayrağı değil, geniş ve serbest olan kalenin ilk direği istikameti olmalıdır. Açık, bazan iç ve santraforla deplâsman yaparak karşı müdafaayı şaşırtır. Hattâ bazan, diğer kanatlarda bile görünebilir. Fakat bu yer değiştirmek mânası, kendi takımını şaşırtmak ve oyunu sıkıştırmak olmamalıdır.

İçler

İçler sihirli dörtgene aittirler. Önce hücum sonra da müdafaa oyuncularıdırlar. W M de her ne kadar iki iç'in de aynı zamanda ileri geri çalışması elzem gibi görünürse de, modern futbolde, ikisinin birden aynı anda geri gelmesi veya ileri gitmesi mahzurludur. Bunun için, top bizim kalemize ne istikametten geliyorsa, o iç'in geride, diğer iç'in de, daha ileride kalması doğrudur.

Bu suretle hem santrafor yalnız kalmamış, hem de yeni bir hücumda, ilerde fazla adamımız bulunmuş olacaktır. İçler oyunda daima birbirlerini kontrol etmelidirler. Kaleci atışlarında veya uzun paslarda santrafora yardımcı olabilmek için biri önde diğeri arkada oynamalıdırlar. (Bilhassa santraforun kafa vuruşlarında). Karşı tarafın hücumlarının ilk kesicileri içler olmalı ve ilk müdahaleyi onlar yapmalıdırlar. Haflarla birlikte, müdafaa ile forvet arasındaki irtibatın kurulmasındaki mühim rollerini unutmamalıdırlar. Çalışkan, kontrollü ve oyun kurucu vasıfta olmalıdırlar. Bütün dünyada, futbol kurtları ve yıldızları, çok kere iç mevkilerinde oynarlar. İçler yorulmak bilmeyen, arı gibi çalışkan top sürükleyicileri olmalıdırlar. Rakip hafları, müdafaalarında bağlayıp, hücumda açıklarla santrafor arasındaki büyük boşluğu dolduracak şekilde oynamalı ve zamanında, gol pozisyonuna da girebilmelidirler. Çok kere, heyecan ve gol bekliyen seyircilere, içler geri kalıyor gibi gözükür. İçle-

rin gol krallığına gittikleri nadir hallerdendir. Yalnız, onların hazırlayıcısı vasıfları ile, çok kere gol avcılarının topu ağlara yolladıklarını unutmamak lâzımdır. Modern futbol anlamında artık beş forvetin kalıplaşmış yerleri yoktur. Beş forvetin hep birlikte hücuma geçmeleri, veya, içlerin, santrafor ve açıkların önünde paslaşmaları ve gole gitmeleri her zaman mümkündür.

Santrafor

Modern santrafor, artık sadece bir tank, bir kırıcı dökücü değil, aynı zamanda bir gol avcısı ve bir oyun idarecisidir. Kendi vazifelerinin başında gol ve golcülük geldiğini bilmesi kadar diğer arkadaşlarının gol pozisyonuna girmelerindeki rolünün ehemmiyetini de aklından çıkarmamalıdır. Çünkü golün yapılacağı yere (KALE) en yakın hücumcu santrafordur. Aynı kaleyi en yakından koruyan rakip müdafaacı ise santrahaftır. Demek oluyor ki santrafor, hem rakip müdafaa sahasını açmak, hem de santrahafı ortadan uzaklaştırmakla vazifelidir. Duran bir santrafor oyunda ölmeğe mahkûmdur. Santrafor, ortada durup santrahafın işini kolaylaştırmamalı ve kendini kolayca marke ettirmemelidir. Akıllı bir santrafor, sıkı markajdan asla yılmaz. Bu durumda, ısrarla topu stop edip diripling yapmağa kalkmaz. Topu ayağından mümkün mertebe çabuk çıkarıp boşluklara kaçar. Santraforun bu kaçmalarla sağa sola geriye yapacağı deplâsmanlarda iki şık meydana gelir.

1 — Santrahaf kendisini kovalarsa orta saha boşalmış ve diğer arkadaşlarının gole gitmesi kolaylaşmış olur.

2 — Santrahaf kendisini kovalamazsa kendi boş adam olur ve topu serbestçe alıp akına kalkabilir.

Santrafor rakip defansı rahat bırakmıyan bir adam olmalıdır. Geriden alacağı paslarda asla topu arkası rakip kaleye dönük beklememelidir. Santrafor, modern futbolde artık tarihte eski kale kapılarını yıkmak için kullanılan «koç kafası» vazifesini bırakmıştır. O, zamanında bir sağ açık, bir sol açık, bir hafbek, hattâ kalesinin önünden top çıkaran bir müdafi gibi görünebilir. Bu yeni stilin en muvaffak siması, Real Madrid ve İspanya Millî Takımının santraforu, Di Stefano'dur.

1 Yere 11 Adam

Futbol oyunundaki on bir yerin on bir adamının vazifelerini birer birer gördük. Ancak, gerek, bir müsabaka esnasındaki deplâsmanlar, ya-

ni, meselâ, santrforun solaçığa kaçması, soliçin geriye yardıma koşması, hafbeklerin hücuma katılmaları, gerek, sakatlık hallerinin zaruri kıldığı takım değişiklikleri ve nihayet, modern futbol anlayışı, her mevkiin adamının, takımın diğer mevkilerindeki adamların vazifelerini bilmelerini ve yapmalarını icap ettirmektedir.

Bu sebeple, bütün futbolcular, bir futbol takımının her mevkiinin vazifelerini iyice öğrenmeli ve antrenmanlarda, o vazifeleri fiilen yapmak suretiyle, gelişmelidirler.

Bugünkü modern futbolun öncülerinden olan 1950 - 1956 senelerinin meşhur Macar millî takımı elemanlarında bu zihniyet ve alışkanlığı kökleştirmek için, Macarlar, antrenman maçlarında, millî takım elemanlarını, daima değişik yerlerde oynatmak tarafına gitmişler ve bundan çok büyük faydalar sağlamışlardır.

Aynı Macar millî takımı, her mevkiin elemanını, karşılarında oynayacakları futbolcuların yerlerinde oynatmak suretiyle (meselâ solaçığı sağbek, sağbeki solaçık, sağiçi solhaf, solhafı sağiç ilh...) geliştirilmiştir.

Futbol oyununun ortaya çıkardığı zaruret ve hakikat bu iken, pek çok futbolcu kendi yerinden gayrı bir yerde oynamak istemez ve hattâ antrenmanlarda yerini değiştirmeğe teşebbüs etseniz, istekle çalışmaz, üzülür, küser, isyan eder.

Futbolcular, bu hatalı davranışlara kendilerini katîyen kaptırmamalı, bitmez tükenmez yer değiştirmelerle, birbirine yardım etmelerle dolu kollektif futbol anlayışının kaçınılmaz bir icabı olarak, on bir mevkiin de vazifelerini bilmeli ve yapmağa kendilerini hazırlamalıdırlar.

Bahsettiğimiz futbolcu tipine muvaffak bir misal olarak, burada, Galatasaraylı Büyük Ahmedi zikredeceğiz. Ahmet Berman, muhtelif zamanlarda, sağbek, solbek, sağhaf, solhaf, orta haf ve forvetin beş yerinde, aynı başarıyla oynıyarak, modern futbolun ideal elemanı örneğini vermiştir.

Beri yandan, her mevkiin vazifesini bilmesi gereken futbolcunun, en çok özendiği bir yer şüphesiz vardır. Futbolcu, bu yeri, çok kere, ya mahallede futbol oynadığı arsada, ya genç takımlarda, ya da ilk girdiği takımda benimser.

Ancak, teknik idareciler, o futbolcunun, benimsediği ve oynamak istediği mevkiden başka bir yerde daha fazla muvaffak olacağını kestirir ve bunları, düşündükleri yeni yerlerde denemek isterler. Bu suretle, futbolcu şahsiyeti daha olgun olarak meydana çıkarılan pek çok eleman vardır. Bu gerçeğin daha iyi anlaşılması için kendimizden birkaç misal verelim: Meşhur kalecimiz Turgay Şeren, futbola santrfor olarak başla-

Years

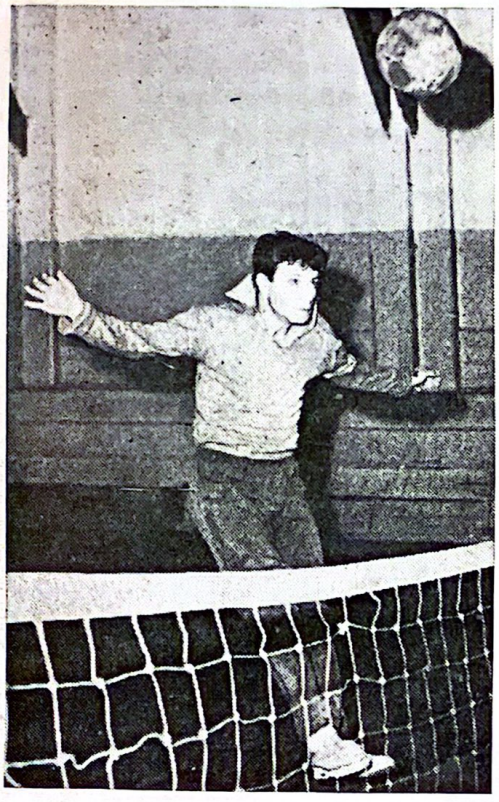

İçlerin geriye yardımı, kalecilerinin önünde top çıkartmaya kadar varır (yukarıda). Santrafor rakip defansı rahat bırakmıyan bir adam olmalıdır (üstte). Devamlı ve sıkı çalışmak bir bek oyuncusunun her türlü müdafa silâhları ile mücehhez kılar ve geçilmez adam haline getirir (solda).

Mücadele etmesini bilmek ve yılmamak, futbolda başarı kazanmanın ilk şartıdır. Kazanan takımlar, iyi mücadele yapmasını bilen ve koşan takımlardır (solda ve üstte).

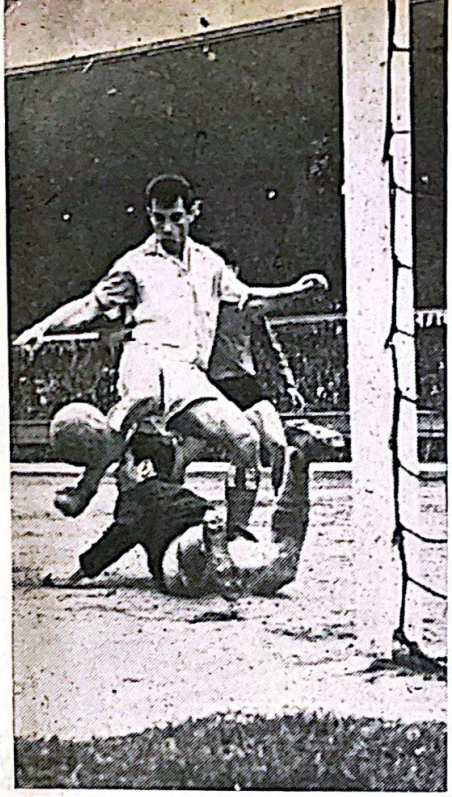

Modern santrafor, artık sadece bir tank değil, aynı zamanda bir gol avcısı ve akıllı bir oyun idarecisidir.

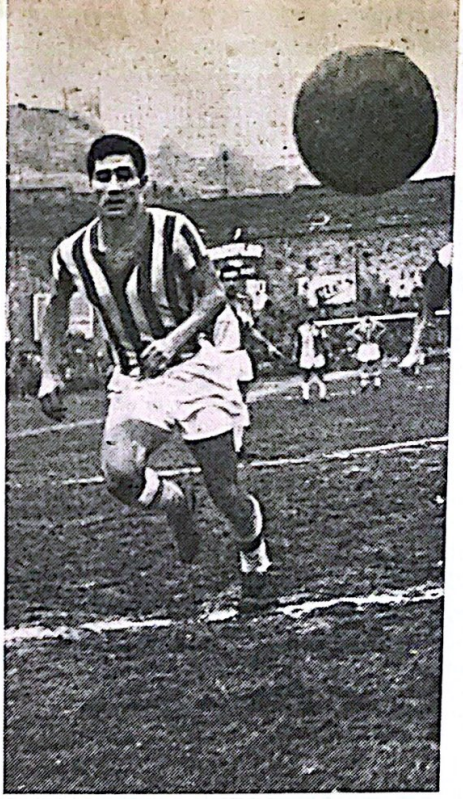

İçler futbolun sihirli dörtgeninin adamlarıdır. Hücum ve müdafaadan aynı derecede sorumlu sayılırlar.

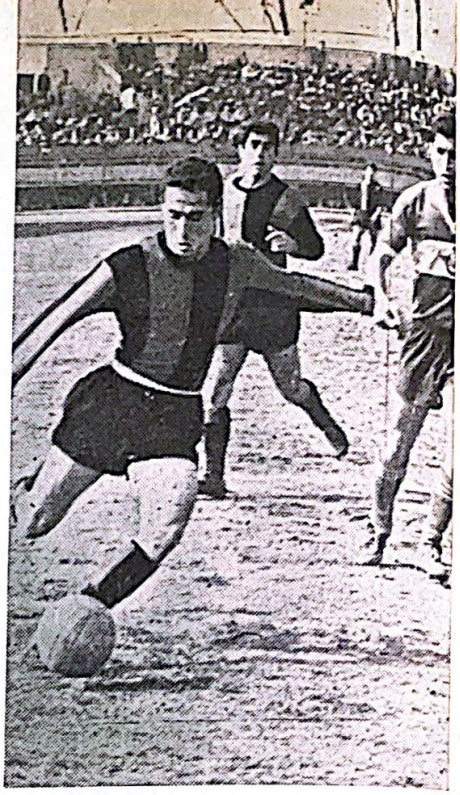

Açıkların ilk vazifeleri kanatlardan süratli hücumlara girişmektir. Bunun için açıklarda sürat ilk şarttır.

İyi bir kaleci nadiren yerdedir. İyi bir kaleci top nereye gelirse çok defa orada ayaklarının üzerindedir (üstte). İki bek biribirleri ile daima tahtaravalli oynar gibidirler. Top rakiplerinde ve kendi arkadaşlarında olsa bile kademe yaparlar. Beşiktaşlı Münir ve Fenerbahçeli Basri bunu en iyi başaran beklerimizdendir (solda).

İçler, çalışkan, kontrollu ve oyun kurucu vasıfta olmalıdırlar. Usta futbolcular ekseriya iç oyuncularıdır.

Haflar, müdafaada rakip içleri marke etmeli, hücumda ise forvetin en yakın ve candan yardımcısı olmalıdır.

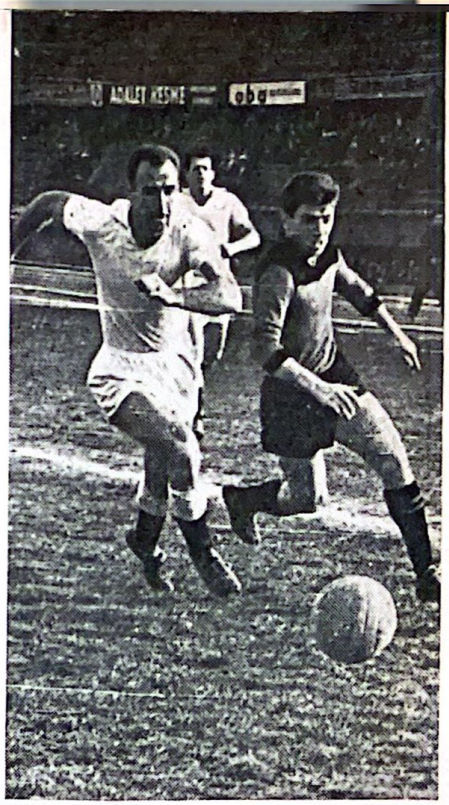

Açıklarda hamle ve teşebbüs azmi son derece kuvvetli olmalıdır. Modern açık süratle gole giden açıktır.

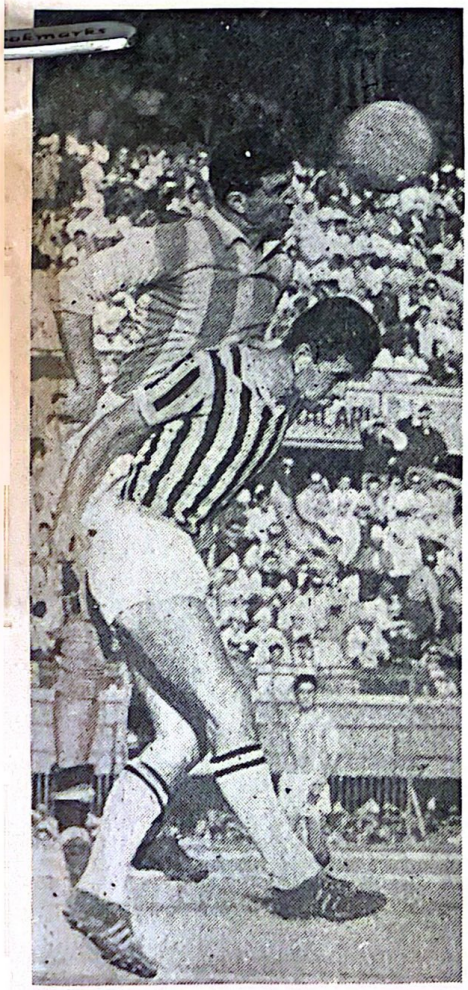

Santrahaf deyimi bugün artık eski bir dil alışkanlığından başka bir şey değildir. Ona santra bek veya orta bek demek çok daha doğru sayılır.

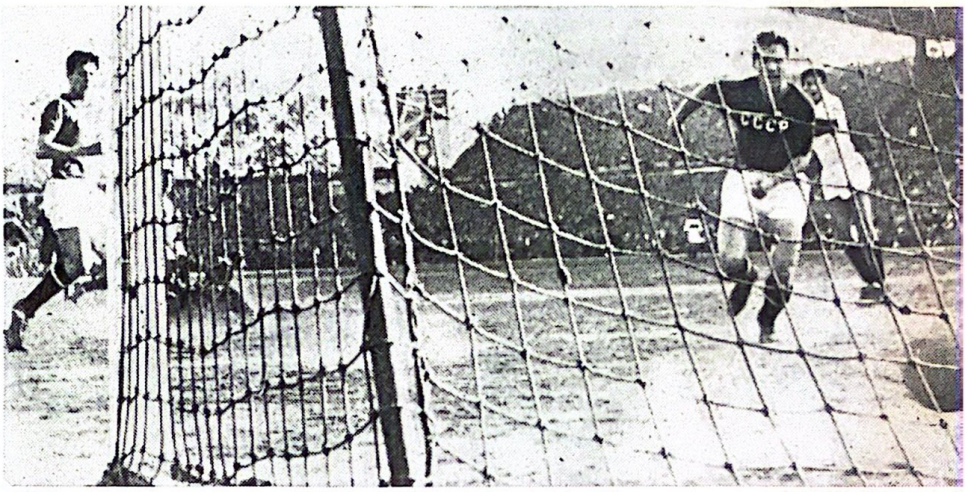

Santrafor golün yapılacağı yer olan kaleye en yakın hücumcudur. Vazifelerinin başında, gol atmanın geldiğini bilmesi şarttır. Ruslara tek golümüzü atan Metin bunda çok ustadır (üstte). İki ayağını kullanamıyan bir bek müdafaası için zararlı, kullanan da resimdeki gibi kalecisinin en büyük yardımcısıdır (altta).

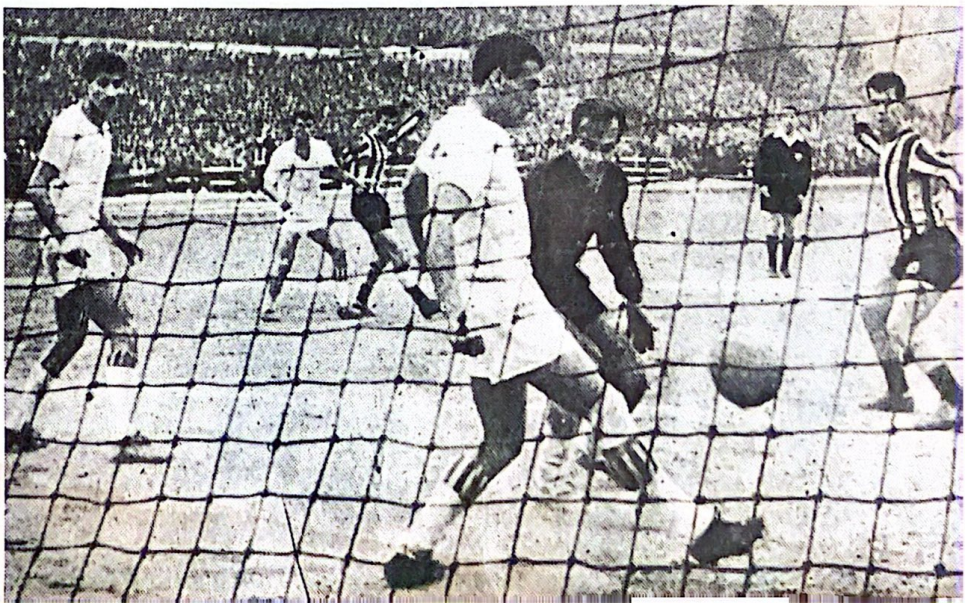

Her futbolcu bir buçuk saatlik mücadelenin istediği nefes ve çabukluğu elde etmeli, adelelelerini bu tempoya uymaya hazırlamalıdır (solda ve üstte)

Bir kalecinin, uçuşları ile herkesi büyülediğini düşünmesi yanlıştır (solda). Akıllı bir iç, orta hücum sahasını santraforu ile paylaşır ve devamlı gol kovalar (üstte).

mış, senelerce Galatasaray okul takımında, bu mevkiin muvaffak bir elemanı olarak oynamıştır. Fenerbahçenin ve millî takımımızın ünlü elemanı Basri Dirimlili, uzun seneler orta haf oynadıktan sonra solbeke getirilmiştir. Bir zamanlar Karagümrük takımının sağaçığı olan Naci Erdem ise, sonradan, Fenerbahçenin ve millî takımın muvaffak orta hafı olmuştur. Galatasarayın iki içi olan Suat Mamat ve Mustafa Yürür ise, iki yan haf olarak, en olgun ve verimli oyunlarını oynamışlardır.

Bu hakikate rağmen, yeni bir yerde denenmek istenen futbolcuda, yukarıda bahsettiğimiz, isteksizlik, küskünlük, itiraz emareleri, kendini gösterir.

Futbolcular, katîyen böyle yapmamalı ve oynatılmak istendikleri yeni yerdeki vazifelerini isteyerek ve ellerinden gelen bütün gayretle yerine getirmeğe çalışmalıdırlar. Çünkü, meselâ, bugünün alelâde soliçi şahsiyetlerinde, yarının yıldız solbeki hüviyetinin gizli olması pek mümkündür.

Bookmarks

bölüm

7

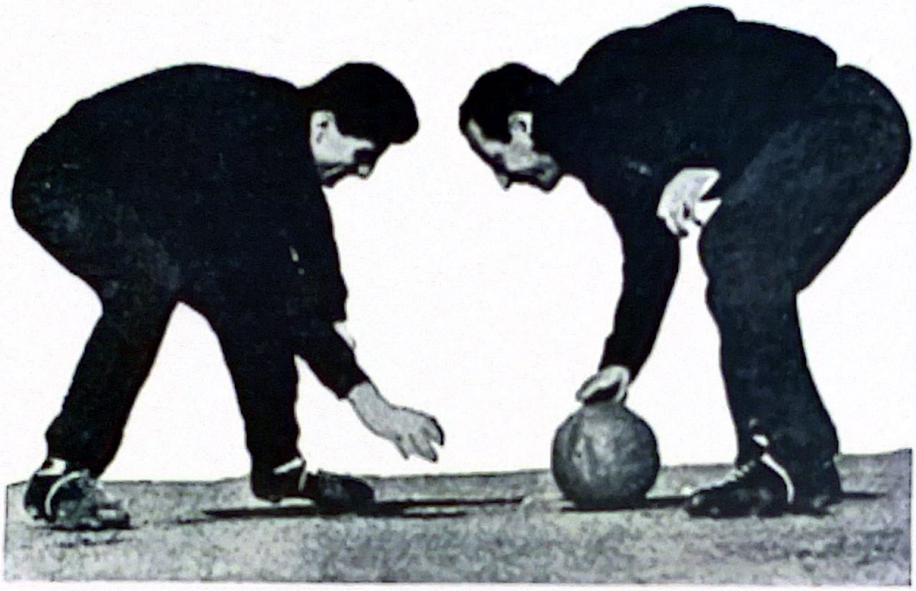

Antrenman

- **Antrenman için umumi bilgi**
- Genel tavsiyeler
- **Antrenman şekilleri**
- I - Kültür fizik
- **II - Topsuz kondisyon çalışmaları**
- III - Topla kondisyon çalışmaları
- **IV - Topla futbol antrenmanı**
- V - Eğlenceli oyunlar
- **Antrenmanda disiplin**

Bilerek, isteyerek antrenman yapıp yorulanlar, maçlarda daha az yorulurlar. —

FUTBOLDA antrenman futbolcuların vücut mukavemetlerini, nefes kabiliyetlerini, çevikliklerini, süratlerini, top kontrollerini, taktik bilgilerini, futbol kültürlerini arttırmak ve takımda beraberlik kurmak için yapılan çalışmalardır. Futbolcu, genel olarak, antrenmanlarını üç yerde yapar. Sahada, bir jimnastik salonunda, kırda veya herhangi bir açık arazide. Futbolcunun müsabaka yapacağı yere tam mânasiyle alışması bu yeri, bütün ölçüleri ile tanıması ve yerini ayarlaması bakımından antrenman için tercih edilecek yer, hiç şüphesiz futbol sahasıdır.

Bu itibarla, pek mecbur kalmadıkça, futbolcuyu sahadan ayırmamalıdır. Futbolcu, ancak çok kötü hava ve saha şartları yüzünden jimnastik salonunda çalışır. Zira, ufak da olsa, salonda çalışmaların bazı mahzurları vardır. Futbolcu, dar bir yerde yapılan bu çalışmalarda, ne kadar iyi çalışırsa çalışsın, kat'ettiği mesafeleri gözü ile ölçemediğinden, psikolojikman iyi ve tatminkâr antrenman yapmadığını zanneder. Bir salonun ne kadar olsa, dışarıdaki hava kadar temiz olmayan havası, futbolcunun ciğerlerini gereken temiz hava ile dolduramaz.

Yine, bilhassa bizdeki salonların zeminlerinin, ya tahta, ya da beton olduğu düşünülürse, bir mahzur daha meydana çıkar. Bu gibi sert zeminler üzerinde yapılan koşu ve hareketlerde, ayak baldırlarının arkasında teşekkül eden adale tetanozları, futbolcunun adalelerinin sertleşmesine sebep olur.

Ecnebi memleketlerde, bu mahzurun önüne geçmek için, zeminin, esneme kabiliyeti olan, meselâ kauçuk karışımı maddelerden yapıldığı görülür. Yumuşak toprak veya çimen üzerinde yapılan antrenmanlarda ise, bu mahzur kendiliğinden ortadan kalkar. Yumuşak zemin üzerinde de olsa, sporcuların koşuş tarzları da çok mühimdir. Ekseri sporcular, yanlış olarak, doğrudan doğruya ayak burnu veya tabanı üzerinde koşarlar. Bu tarz koşu, baldır arkası adalelerini yorar. Sporcular tıpkı bir tekerleğin rahat dönüşüne benzer şekilde, yere, önce topuk, sonra taban, sonra da burun gelecek gibi basmalıdırlar. Kollar, önde, katîyen

dağınık ve çapraz olarak sallanmamalı, iki yanda simetrik ve paralel çalışmalıdır.

Burada hemen katî olarak şunu tavsiye edelim: Yağmur, kar, rüzgâr, soğuk gibi hallere aldırmadan futbolcularınızı açık ve temiz havalı futbol sahalarında çalıştırın. Çünkü onlar, maçlarını da, çok zaman bu şartlar altında yapmağa mecbur kalacaklardır. Böylece, futbolcu hava ve sahanın fena şartları ile de mücadeleye peşinen alışmış ve hazırlanmış olur. Bir de, mevsim başı hazırlıkları esnasında, veya mevsim içinde maça en az bir hafta kala yapılabilecek kır çalışmalarından bahsedelim. Bu çalışmalar, genel olarak iki tarzda yapılır.

1 — Futing,
2 — Kros Kantri.

F U T İ N G :

Futbolcuların, kırlarda, temiz havada, belirli bir yürüyüş temposu ile muntazam yürüyüşleridir. Futing esnasında bazı jimnastik hareketleri de yapılabilir. Mühim olan, çok uzun mesafe katetmekten ziyade, hızlı, tempolu dinç ve mümkün mertebe vücudun her yerini çalıştırarak yürümektir.

KROS - KANTRİ :

Futbolcuların, yine belirli bir tempo içinde, kırlarda, temiz havada, birbirleri ile yarışa kalkmadan, koşmalarıdır. Koşu mesafesi ve müddetini takım antrenörü ayarlar. Bunu ayarlarken, tabiîdir ki, kadrosundaki futbolcuların kondisyon durumlarını nazarı dikkate alır. Her iki çalışma şeklinde de, zeminin yumuşak ve arazinin inişli çıkışlı olması tercih edilir.

Genel tavsiyeler

1 — En iyi nefes idmanı en iyi şekilde nefes alıp vermekle olur. Herkes tarafından nefes idmanı diye bilinen birçok idman şekillerinde, faydalı nefes alıp vermeyi bilmenin ehemmiyeti maalesef pek az kişinin malûmudur. Bir futbolcu, yürürken, kültür fizik yaparken, koşarken ve futbol oynarken, belirli bir tempo dahilinde, burnundan nefes alıp ağzından nefes vermeğe kendini alıştırmışsa, işte o zaman hakiki nefes idmanı yapıyor sayılır.

2 — Çok kimse, yorgunluğun, oturmak ve uzanmakla giderileceğini zanneder. Halbuki, bilhassa spor yaparken, ikinci bir efor sarfetmek

maksadiyle dinlenme gerektiği zamanlar, sporcu, bu dinlenmeyi, hareket halinde, iyi ve rahat nefes alıp vermekle temin eder. İdmanlarda, futbolcuların dinlenmek için yere oturmalarına, çömelmelerine veya uzanmalarına katîyen müsaade etmeyip, kendilerine, iyi nefes alıp vermeleri tavsiye edilmelidir. Yorulmak demek vücuttaki karbon monoksidin fazlalaşması demektir. Bu zararlı karbon monoksid, ancak iyi ve rahat nefes alıp vermelerle dışarı atılır ve yerine temiz oksijen alınır.

3 — Antrenmanlarda en mühim hususlardan biri de, ne müddet antrenman yapıldığı değil, nasıl antrenman yapıldığıdır. Kısacası, futbolcuların isteksiz, bezgin çalıştıkları uzun bir antrenmana nazaran, iddialı ve arzulu çalıştıkları kısa bir antrenman daha faydalıdır. Bunun için, futbolcuların yaptıkları idmanın faydasına inanmaları şarttır.

4 — Antrenmanda, futbolculardan, kendilerine, maçlarda lüzumlu olacak hırs, arzu ve kuvvetin tamamını almamak gerekir. Bunun için, genel olarak, antrenmanlarda, futbolculardan, yüzde yüz kuvvet sarfettirecek, varını yoğunu verdirecek gayret ve hareketler istenmemelidir. Bir futbolcu, idmanlarda, ancak yüzde yetmişbeş efor sarfederek çalışır. Böylece, idmandan bezgin, bitkin ayrılmaz. Mütaakıp idmanlara gelirken de korku ve isteksizlikle gelmez.

5 — Antrenör, her idmanda futbolcularına yeni yeni çalışma programları hazırlamalıdır. Monoton hareketlerle dolu idmanlar futbolcuları bıktırır. Futbolcu, idmana, merakla, hevesle gelmeli ve idman esnasındaki yepyeni hareketlerle antrenman vaktinin nasıl geçtiğini ve nasıl yorulduğunu hissetmemelidir.

6 — Antrenman mümkün mertebe devamlı olmalı ve hareketli geçmelidir. Böylece, futbolcuların görüşleri düşünceleri idman dışına çıkmaz, ve terleri soğuyup isteksizlik ve gevşeme başlamaz. Bu bakımdan, sahada yapılan taktik çalışmaları, antrenman başlarında ve iyi havalarda yapılmalıdır.

7 — Genel olarak, hafta başı çalışmaları aynı mevsim başı çalışmaları gibi yavaş tempolu, uzun mesafeli koşu ve hareketlerle başlar. Maçlara yaklaştıkça tempo hızlandırılıp çabuklaştırılır ve süratlendirilir.

8 — «İyi futbolcu, futbol topu ile yatar.» diye bir söz vardır. Buradan da anlaşıldığı gibi, futbolcular, idmanlarını mümkün mertebe topla yapmalıdırlar.

9 — Antrenmandan zarar gelmez. Halbuki bizde birçok futbolcular, maalesef, çok az antrenmanla veya hiç antrenmansız maça çıkarlarsa daha iyi oynıyacaklarını iddia ederler. Bu gibi futbolcular, muhakkak, hakiki bir sporcu gibi yaşamıyan yıpratıcı suiistimallerde bulunan kim-

selerdir. Mum iki tarafından yanarsa çabuk biter. Hem antrenmanda, hem de dışarda sarfettikleri eforlar, tabiîdir ki, onları sarsacak ve böyle düşünmeğe sevkedecektir. Zaten, bu gibi sporcuların futbol hayatları uzun olmaz. Yabancı memleketlerde, bilhassa profesyonel futbolcular, antrenmanlara tıpkı maça hazırlanır gibi vücut ve sıhhatlerine itina etmiş olarak gelirler. Bizde ise, maalesef, futbolcularımızın çoğu, antrenmanlara lâyık olan ehemmiyeti vermeyip, türlü türlü, suiistimallerden sonra iştirak ederler. Bu durum, bizdeki antrenörlerin, futbolcuların dış hayatları ile de ilgilenmelerini zaruri kılar.

Antrenman şekilleri

Antrenman yapmaktan gaye, teker teker, futbolcuları ve dolayısiyle takımı, maça en mükemmel şekilde hazırlamaktır. Bu hazırlayışta, idareciler, menecer, antrenör ve futbolcular, çok ahenkli bir işbirliği içinde çalışmalıdırlar. İdareciler, menecer ve antrenör, antrenmana kadar, bütün futbolcularını, muhtaç oldukları maddi mânevi bütün yönlerden tatmin etmeli ve kendilerini sahaya sağlam, neşeli ve en iyi şartlar altında çıkarabilmelidirler. Tabiîdir ki, hazırlayıcıların bu imkânı verişleri yanında, futbolcuların da, anlayışlı olmaları ve onlara yardım etmeleri şarttır. Ancak bu şartlar içinde ve bu zihniyetle antrenman yerine gelen futbolcular yapılacak çalışmalardan gereken şekilde istifade edebilirler. Biz, antrenmanlarda futbolcuların kondisyonlarını mükemmelleştirmeye yarayacak çeşitli çalışma şekillerini şu kısımlara bölerek vereceğiz.

1 — Kültür-fizik,
2 — Topsuz kondisyon çalışmaları,
3 — Topla kondisyon çalışmaları,
4 — Topla futbol çalışmaları,
a — Pas,
b — Şut,
c — Dripling (topla çalışma),
d — Kafa vuruşları,
e — Top kontrolü,
f — Kaleci çalışmaları,
g — Oyun kondisyonu,
h — Taktik,
j — Nazarî ders,
5 — Eğlenceli oyunlar.

Antrenör şut atmağa çalıştıracağı oyuncuyu ceza sahasının dışına, kaleci kalede olmak şartiyle çıkarır. Ona elindeki topları teker teker her yönden atar. Futbolcu da stop etmeden topları kaleye gönderir.

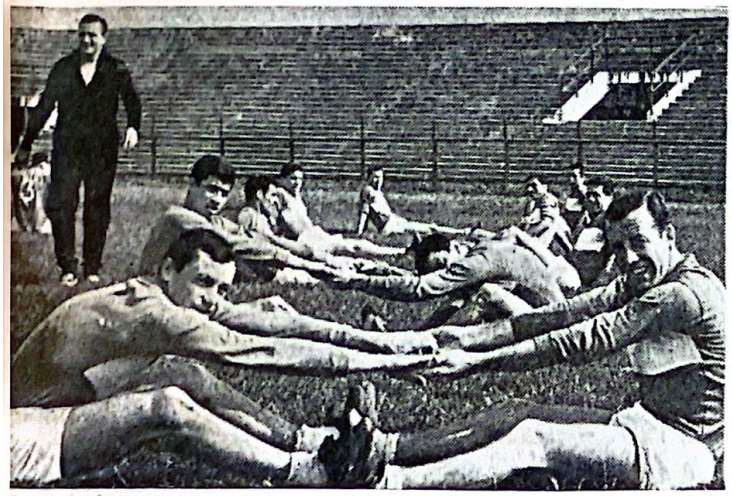

Durarak ve yerde yapılan kültür-fizik hareketleri, futbolcuya, daha ziyade maça uzak antrenmanlarda yaptırılmalıdır. Aksi halde futbolcu çabukluğunu kaybeder.

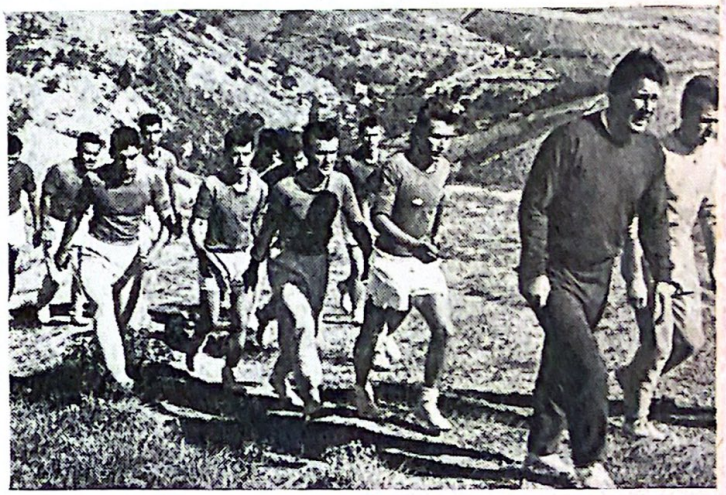

Futing futbolcuların, kırlarda, temiz havada, belirli bir yürüyüş temposu ile muntazam yürüyüşleridir. Futing esnasında jimnastik hareketleri de yaptırılabilir...

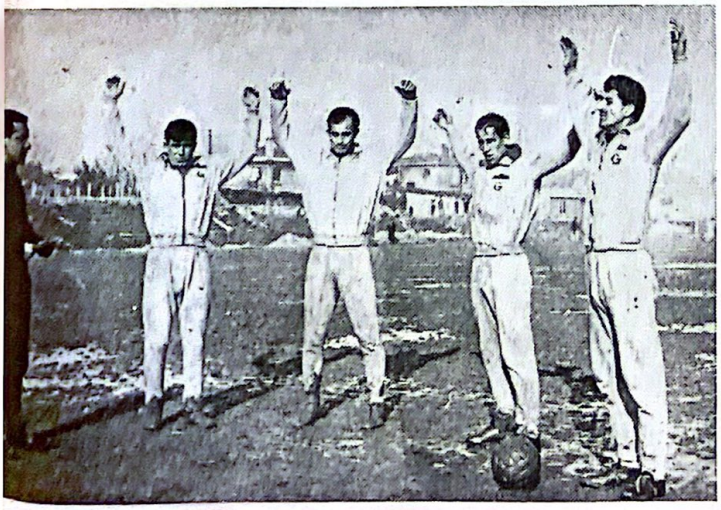

Antrenmanlarda bilhassa iyi nefes alıp vermeyi bilmek çok mühimdir. Futbolcunun en iyi şekilde dinlenmesi bununla olacağından, üzerinde bilhassa durulmalıdır.

Kros futbolcuların, gene belirli bir tempo içinde, kırlarda, biribirleri ile yarışa kalkmadan koşmalarıdır. Koşu mesafesi ve müddetini antrenör duruma göre ayarlar.

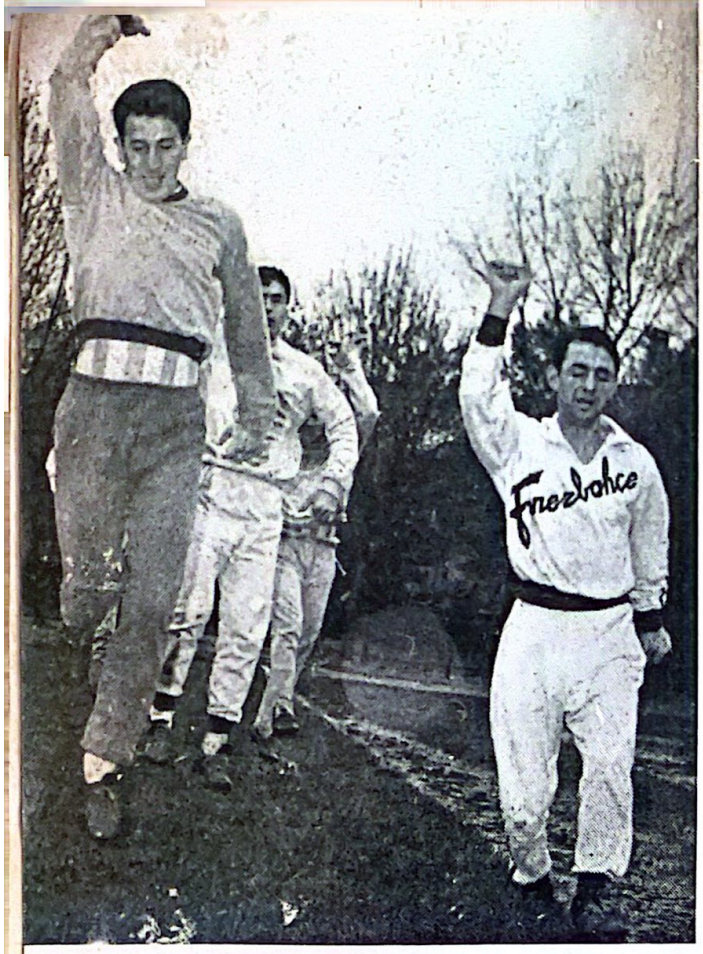

Maça yakın kültür fizik hareketleri yürürken veya koşarken yapılmalıdır. Böylece futbolcular antrenman devamınca ağırlaşmaktan kurtulurlar.

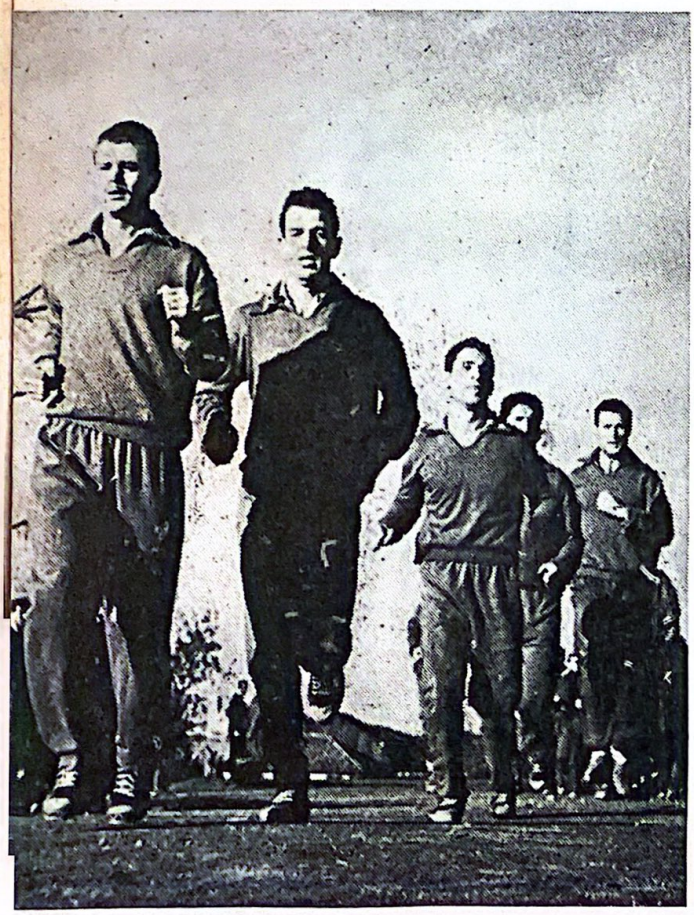

Kültür fizik vücudu hafif koşularla iyice ısıttıktan sonra yaptırılmalıdır. Zira iyi ısınmamış vücutlarda tatsız sakatlıklar husule gelebilir.

Bazı futbolcular antrenmanda yorgunluklarını oturarak giderebileceklerini sanırlar. Halbuki en iyi dinlenme iyi nefes alıp verme ile olur ve daima tercih edilmelidir.

Kılık kıyafet düzgünlüğü ve intizam bir antrenmanın ciddiyetini arttırır. Eşofmanların ve formaların biribirine uyarlığı nispetinde idman da o derece ahenkli ve zevkli geçer. Umumiyetle bu hususa önem verilmelidir.

Antrenmanlarda minyatür kalelerde yapılan çift kale çalışmaları faydalıdır, top kontrolunu mükemmelleştirir.

Menecer veya antrenörler, bu kısımlarda topladığımız çalışma şekillerinden, takımlarının kondisyon vaziyetine veya kulüplerinin imkânlarına göre, istedikleri programları yapıp faydalanabilirler. Lâkin bu programları tanzim ve tatbik ederken, evvelce bahsetmiş olduğumuz antrenmanın genel prensiplerine sadık kalmaları şarttır.

I - Kültür fizik

Yalnız futbolda değil, bütün spor kollarında, kültür-fiziğin faydası ve lüzumu malûmdur. Hattâ sadece sporcuların değil, günlük hayatına sabah başladığı bir kültür-fizikten sonra başlayan her insanın, vücudu ve sıhhati daha zinde olur, kafası çok daha iyi işler. Kültür-fizik, insan vücudunun her uzvunu, muhtelif hareketlerle, tembellikten kurtarmak ve geliştirmek demektir. Çokları, meselâ bir futbolcuya, sadece bacak kuvvetinin lüzumlu olduğunu sanırlar. Halbuki bir futbolcu için sadece kuvvetli bacaklar değil, kuvvetli, kıvrak, işlemiş bir bel, gelişmiş, dolgun omuz ve göğüsler, adaleli, kuvvetli kollar, sağlam boyun adaleleri de aynı derecede lüzumludur. Kültür-fizikle bütün vücudunu geliştirmiş bir futbolcu, futbolde elzem olan mücadeleler için kendine güven kazandığı gibi, kuvvetli kollarının sayesinde, tıpkı bir lokomotif pistonlarının lokomotifi hızlandırdığı gibi, vücudunu da süratlendirir. Eskiden, futbol adamları, «evvelâ futbolcu sonra atlet» derler ve daha çok, topla olan ünsiyetin yeterliğine inanırlardı. Modern futbolun, futbolculara, sahada mevki ve yer tanımıyan ağır çalışmalar yüklemesiyle, bugün biz, «evvelâ atlet sonra futbolcu» demek mecburiyetindeyiz.

FUTBOL KÜLTÜR-FİZİĞİ İÇİN ÖNEMLİ NOKTALAR

Futbolculara kültür-fizik yaptırırken bazı noktalara dikkat etmelidir.

1 — Kültür-fizik vücudu hafif koşularla iyice ısıttıktan sonra yaptırılmalıdır.

2 — Mümkün mertebe yürürken veya hafif koşarken yaptırılmalıdır.

3 — Kültür-fizik vücudu ve adaleleri, biraz da, daha ağır hareketlere hazırlıyacağından, antrenman başlangıcında yapılmalıdır.

4 — Bir futbolcunun her sabah kültür-fizik yapması çok faydalıdır.

5 — Durarak ve yerde yapılan kültür-fizik hareketleri, futbolcuya, daha ziyade maça uzak antrenmanlarda yaptırılmalıdır.

6 — Futbolcu mevsim başında başlayan kültür-fizik hareketlerinin serisi bozulmadan çalıştırılır. Bilhassa maça yakın zamanlarda, değişik kültür-fizik hareketleri, futbolcunun çalışmamış veya az çalışmış adale-

lerinde muvakkat yorgunluklar ve ağrılar yaratır. Memleketimizde bazı kulüplerimiz, hattâ Millî takımlarımız, mühim saydıkları maçlardan evvel, çok kerre, bir jimnastik mütehassısı bularak, daha iyi hazırlanacaklarını zannetmişlerdir. Bu mütehassıslar, maça çok az kala, futbolculara, bütün bilgilerini, en ağır ve akrobatik hareketlerle göstermek istediklerinden, bu değişik hareketler istenileni temin etmediği gibi, muvakkat adalî ağrı ve sızılar meydana getirerek, maçlardaki randımanı da düşürmüştür. Ancak, mevsim başı çalışmalarından itibaren takımı eline alıp devamlı çalıştıran bir kültür-fizik mütehassısı şüphesiz faydalı olur.

7 — Genel olarak, kültür-fizikte takibedilecek sıra, yukarıdan aşağıyadır. Yani, boyun adalelerini çalıştıran hareketlerle başlar, omuz, kol, parmak, göğüs, bel, kalça, bacak, bilek hareketleriyle sıralanır.

8 — Kültür-fizik hareketleri ara vermeden ve hareketten harekete geçilerek yaptırılmalıdır.

9 — Dinlenmeler, devamlı iyi nefes alıp vermelerle temin edilir.

10 — Antrenör, kültür-fizik esnasında, futbolcularının hepsini görecek bir yerde bulunmalı ve bütün futbolcularına, aynı zamanda aynı hareketleri yaptırabilmelidir.

11 — Futbolcular, antrenmanda alışmış oldukları hareketleri, yine belirli sıra dahilinde, maçlardan evvel sahada hafif koşularla ısındıktan sonra yaparlarsa müsabakaya ısınmış vücut ve adalelerle başlarlar. Isınma, yani eşofman, antrenmanlardan ve maçlardan evvel şarttır. Fakat, maalesef, birçok büyük kulüplerimizin takımları bile, bunun ehemmiyetini hâlâ kavrayamamışlardır. Aşağıda anlatacağımız ve aynen cereyan etmiş hakiki bir olay, bu anlayışsızlığı gayet iyi belirtecektir zannederiz. Birkaç sene evvel, meşhur takımlarımızdan A ve B'nin çok mühim bir maçları vardı. O gün, hava müthiş soğuktu. A takımı, maç başlamadan 15 dakika kadar evvel sahaya çıkıp adamakıllı eşofman yaparak ısındı. B takımı ise, başlama vuruşundan ancak 1-2 dakika evvel sahaya gelerek halkı selâmlayıp hemen oyuna girişti. Neticede A takımı maçtan galip ayrıldı. B takımının mağlûbiyet sebeplerini araştıran bir spor adamı, B takım kaptanına şu sözleri söyledi:

— Bence mağlûbiyetinizin bir sebebi de A takımı gibi sahaya erken çıkıp ısınmayışınızdır.

B takım kaptanı şu cevabı verdi:

— Halbuki biz kaloriferli sıcak soyunma odamızda daha fazla kalarak daha iyi ısınmıştık.

Kaptan, bu cevabı, katîyen bir nükte olsun diye vermemişti. Isınmanın mânasını, kelimenin basit mânası ile karıştıracak kadar bilgisiz-

di. İşin en üzücü tarafı da, bu sporcunun pek meşhur bir takımımızda defalarca oynamış, Millî formayı giymiş bir kaptan oluşu idi.

Isınmak, yalnız sporda değil, eşyalar, motorlar ve diğer birçok canlılar için de mühimdir. Meselâ bir cam bardak birdenbire kaynar su ile doldurulursa çatlar. Bunun için yavaş yavaş ısıtılır. Bir uçak, uçuşa geçmeden evvel, alanda motörlerini yavaş yavaş ısıtır. Göçmen kuşlar, uzun yollarına çıkmazdan evvel, kalktıkları şehrin üzerinde yavaş yavaş turlar yaparak ısınırlar.

Bütün bunlara bir göz attıktan sonra, kültür-fizik ve eşofman hakkında daha derli toplu bilgi vermeğe çalışalım. Bütün spor branşları sporcuları, kültür-fizik yapmakla, adale randımanının ve merkezî sinir sisteminin tembih kudretinin artmasını sağlarlar. Şu halde, branş ne olursa olsun bir sporcunun, her şeyden evvel, branşa hazırlayıcı kültür-fizik çalışma devresine tâbi olması elzemdir. Bir sporcuda aranılacak en mühim vasıf, müsabaka esnasında, adale kudreti ile sinir sistemlerinin en yüksek hadde erişmesidir.

Buna vâsıl olabilmek için, adale fizyolojisinden kısaca bahsetmek yerinde olacaktır. Biliyoruz ki, vücut adaleleri iki kısma ayrılır. Birincisi düz adale, ikincisi çizgili adale. Bizi ilgilendirecek olan bilhassa çizgili adelelerdir. Çizgili adalelerde kasılma bu adelelerin yavaş yavaş kontraksiyona (sıkışmaya) iştirak etmesidir.

Düz adalelerde ise, bu sıkışma topyekûn olur. Halbuki, sporda, bu çizgili adalelerin kontraksiyonunu en kısa zamanda meydana getirmek, yani, yavaş yavaş kasılmağa iştirak eden adalelerin bu zaman kaybını önlemek gayedir. Yani, bir adaleyi en kısa bir zamanda en yüksek iş yapabilme haline sokabilmemiz gerekmektedir. Bunun için bir sporcunun evvelâ, eşofman (ısınma) mefhumunu anlaması şarttır. Isınma, her şeyden evvel, çoklarının zannettiği gibi, katîyen boş yere enerji kaybı değildir. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi, bir adalenin kısa bir zamanda maksimum randımana erişmesine yardım eden hazırlayıcı bir devredir. Bu devreden sonra teneffüs hareketlerine geçiyoruz.

Teneffüs hareketlerinin bütün spor şubelerindeki değerini ele almak doğru olacaktır. Teneffüs hareketleri her şeyden evvel, adale yorgunluğunun giderilmesinde birinci âmildir. Çünkü, yorgunluk, bazı metabolizma mahsullerinin çoğalması ile izah edilir. Size burada ufak bir izahat verelim. Meselâ kalbimiz, günde vasati 120,00 kg. metrelik iş yaptığı halde hiç yorulmaz. Çünkü, kalbin normal her sıkışmasından sonra, bir sükûn devri husule gelir. Şu halde, vücudumuzda bir miktar yorgunluk maddesi toplanıyor demektir. Adaledeki bu yorgunluk maddesinin kısa

zamanda bertaraf edilmesi, oksijenle kabildir. Öyle ise, teneffüs hareketlerimizin gayesini daha iyi anlamış oluyoruz. Adaleler oksijensiz bir çevrede çalışırlarsa ilk anlarda faaliyetlerine devam edebilirler. Bu hâdise bize, oksijenin adale kasılmasına sebep olmadığını gösterir. Fakat adale çabuk yorulur. Şu halde oksijen, yorgunluğun giderilmesinde en büyük âmildir. Oksijensiz çevrelerde dinlenme eksik kalır.

Isınma ve teneffüs hareketlerinden sonra, futbolcuların branşlarına uygun ve futbol tekniğine kolaylıkla intibakı temin edebilecek jimnastik hareketlerine geçelim. Bu hareketlerde takip edilecek sistem, boyundan itibaren tâ ayaklara kadar mevcut adalelerden maksimum randıman alabilecek bir kabiliyet elde etmektir. Maatteessüf, birçok sporcularımız, daha evvel hazırlayıcı kültür-fiziğe tâbi tutulmadıklarından dolayı, bu hareketlerin faydalarına vâkıf olamamaktadırlar.

II - Topsuz kondisyon çalışmaları

a) Kros-Kantri (kır koşusu).

b) Futing (kır yürüyüşü).

c) Sahada, gittikçe tempo arttırarak ve kolları, koşar gibi tempoya uydurup çalıştırarak yürüyüşler.

d) Futbolcular üçer kişilik gruplara ayrılarak, sahanın istedikleri yerlerine gitmek şartiyle, hafif bir tempo ile koşmağa başlarlar. Antrenörün her 30 saniyede bir çalacağı düdükle koşu tempolarını arttırırlar. Bu hızlı tempo 15 saniye sürer ve antrenörün düdüğü ile futbolcular tekrar ilk tempolarına dönerler. Böylece, her düdükle, tempo değiştirilerek devam eden koşu müddetini, antrenör, 5 dakikadan başlıyarak 15 dakikaya kadar arttırabilir.

e) Futbolcular, topluca bir kale direği yanında dururlar. Antrenörün işareti ile bir futbolcu ve sonradan mesafeli olarak teker teker diğer futbolcular aynı hareketi yaparlar. Hareketi bitirip çıkış yerine dönen futbolcular dinlenme nefesleri alarak son gelecek futbolcuyu beklerler. Ve tekrar aynı harekete başlarlar. Bu hareket 5 defadan 15 defaya kadar çıkartılabilir. Hareket, koşu şekli şöyledir:

Futbolcu kaleden santra çizgisine kadar hafif dinlenme temposu ile koşar. Santra çizgisinden karşı kale direğine kadar fule ile, 800 metre temposu ile gider. Kale direğine elini vurur, santra çizgisine hafif dinlenme temposu ile döner. Santra çizgisinden, yine fule ile ve 800 metre temposuna geçerek, ilk çıktığı yere döner. Bu şeklin, bir de, hiç ara verilmeden ve dinlenmeden daimi gidip gelişlerle yapılan tarzı vardır. Yu-

goslav Millî Takımı, Avrupa piyasasının ön plânında sesini işittirdiği zamanlar, futbolcuları, antrenmanda, bu tempoyla hiç durmadan, 15 dakika kadar koşabiliyorlardı.

f.) Antrenör, santra çizgisinin taç çizgisini kestiği noktayı başlangıç yeri kabul eder. Futbolcu, koşusunda, sağ sınır çizgilerini takiple, kalelerin arkasından dönmek şartiyle, aynı yere gelmeğe mecburdur. Koşuya başlayan futbolcu, çizgileri takiple ilk kale arkasına kadar rahat bir tempo ile, oradan santra çizgisinin taç çizgisini kestiği noktaya kadar üç kere çabuk oturup çabuk kalkarak ve koşusuna devam ederek, oradan da üç kere taklak atarak diğer kale arkasına, kale arkasından üç kere havaya sıçrayıp topa kafa atar gibi yaparak çıkış noktasına gelir. Bir antrenör bu tarz koşuya başka hareketler de katabilir. Meselâ, dörde bölünen koşu yolu üzerinden futbolculara, çabuklaştırma için, hafif tempo ile geri geri koşarken sağdan ve soldan âni ve hızlı dönüşler, vücut çalımları için bellerini sağa sola oynatarak koşuşlar, kol ve göğüslerini kuvvetlendirmek için gölge boksu, süratlendirmek için kısa kısa deparlar yaptırmak gibi...

III - Topla kondisyon çalışmaları

Topla yapılan kondisyon çalışmaları futbolcuları daha fazla zevklendirir ve meşgul eder. Bu çalışmalarda, antrenmana çıkan her futbolcunun kendine ait bir topu olması daha faydalıdır.

a) Her futbolcu sahaya kendi topları ile dağılarak, elleriyle toplarını havaya atıp tutarak, yere vurup zıplayan topu sıçrayıp havada kaparak, tek veya iki eli ile topu yere vurup basketbol oynar gibi vücut çalımları yaparak çalışırlar.

b) İki futbolcu, aralarında beşer metre mesafe olmak üzere, aynı hizadan yanyana, bir avt çizgisinden diğerine doğru, yavaş yavaş koşarlar. Birinin elinde top vardır. İlk koşuşlarında topu birbirlerinin kucaklarına atıp tutarak gidip gelirler. İkinci çıkışlarında, bu defa, topu havadan birbirlerine atıp sıçrayarak tutup gidip gelirler. Üçüncü gidişlerinde topu yerden birbirlerine yuvarlayarak gidip gelirler. Dördüncü gidişlerinde topu birisi atar, tutan topu elinden bırakmadan çabuk ve süratli bir dönüş yapar ve tekrar arkadaşının kucağına atar. O da aynı hareketi yapıp topu iade eder, böylece gidip gelirler. Bu hareketleri, futbolcular, ikişer ikişer sıra ile yaparlar. Sırası biten çift çıkış yerine dönünce güzel nefes alarak, son çıkanların gelişini bekler ve yine başka harekete başlarlar. Futbolculara, bunun gibi, daha birçok hareketler yaptırılabilir. Çünkü topla kondisyon hereketleri çoktur.

IV - Topla futbol antrenmanı

PAS :

İyi pas verip iyi pas alabilmeyi hatasız yapabilmek için muhtelif çalışma şekilleri vardır. İyi pas almak ve vermek demek, topu en çabuk ve en emin şekilde kontrolu altına alıp vurabilecek durumu da hazırladıktan sonra, en müsait takım arkadaşının ayağına veya koşu istikametine koşu hızı ile gösterip pas istediği boşluğa atabilmektir. İki nokta arasında en kısa yolun bir düz hat olduğu bilinen bir hakikattir. Bu bakımdan, sürat isteyen modern futbolde, topun bir oyuncudan diğerine çabuk geçebilmesi yerden düz paslarla mümkündür. Antrenmanlarda yerden ve çabuk pas çalışmaları yapmak faydalıdır. İyi bir futbolcu, ayağının her tarafı ile pas verebilmelidir. (Meselâ ayağın içi, dışı, üstü, topuğu). Pas, uzun veya kısa verilir. Bu çalışmalar için iki misal verelim:

a) İki futbolcu karşı karşıya onar metre mesafeden paslaşmağa başlarlar. Önce topu yerden kaldırmadan ve her iki ayakları ile, top kendilerine gelirken topa doğru giderek, durdurmadan paslaşırlar. Sonra, aralarındaki mesafeyi gittikçe arttırarak, ve gelen topa daha çok koşmak imkânı bularak paslaşırlar. Birinci ve ikinci hareket bittikten sonra, bu hareketler, bu defa, topu çabuk ve emin şekilde tutup, kontrol ettikten sonra pas vermek suretiyle tekrarlanır.

b) İki futbolcu A ve B, başlangıçta birbirlerinden 20 metre mesafede karşılıklı dururlar top A dadır. A topu B'ye verir, ayağından top çıkar çıkmaz koşarak B'ye yaklaşır. B topu A'ya kısa pas olarak verir. A tekrar kısa pas olarak B'ye verir ve B den koşarak uzaklaşır. B topu A'ya uzun pas olarak atar, A topu tutar B'ye uzun pas verir. Koşarak yaklaşır böylece aynı harekete devam ederler. Sonra A ve B yer değiştirirler. Bu suretle her ikisi de kısa ve uzun pas alıp vermeğe çalışmış olurlar. Bizim memlekette, futbolcular, antrenmanlarda, pas çalışmalarında, karşı karşıya geçip, durdukları yerde ve lâkayıt bir şekilde topu hoplata zıplata birbirlerine gayesiz atmayı âdet edinmişlerdir. Antrenörler için, paslaşma hareketlerinde dikkat edilecek hususlar şunlardır:

Futbolcu atılan pası topa giderek karşılayacak, kontrolüne alacak, en çabuk ve en emin şekilde yerden arkadaşına iade edecektir.

ŞUT :

Futbol oyununda takımları nihai gayeye ulaştıran vasıta şut atmaktır. Bu bakımdan, şut çalışmaları mühimdir. Bir futbolcu, hangi mevkide oynarsa oynasın, kaleye, her pozisyonda şut atmayı antrenmanlarda yapacağı çalışmalarla mükemmelleştirmelidir. Bir müsabakada, şut po-

zisyonundaki futbolcuya top sağından solundan, önünden veya arkasından, ya zıplayarak, ya havadan, ya da yerden gelir. Bir de, futbolcu, ayağındaki ve kontrolündeki top ile şut pozisyonuna girer. Şut atma çalışmaları için birkaç misal verelim.

a) Antrenör şut atmağa çalıştıracağı oyuncuyu ceza sahasının dışına, kalede kaleci olmak şartiyle, çıkarır. Ona, elindeki topları teker teker her yönden ve havadan, yerden sıçratarak atar. Futbolcu, bu topları, stop etmeden, ne şekilde gelirse gelsin, bir vuruşta kaleye atar.

b) Futbolcu, santra çizgisinde, ayağında topla beraber kaleye doğru gelir, ceza sahası çizgisi içine girmeden şutunu atar. Başka bir şekil olarak, futbolcunun önüne dripling yapabilmesini sağlamak için, son direk ceza sahası çizgisinin üzerine gelmek şartiyle, birbirlerinden üçer adım aralıkta direkler dikilir. Futbolcu, santradan topla çıkar ve bu direklerin arasından driplinglerle geçer ve son direkten kurtulur kurtulmaz, beklemeden şutunu atar.

D R İ P L İ N G :

Dripling, bir futbolcunun, bütün pas verebileceği arkadaşlarını marke edilmiş gördüğü zaman, topu ayağından kaybetmiyerek, onların boş yere kaçmaları için vakit sağlamak maksadiyle, bir veya birkaç rakibi ekarte etmek maharetidir. Genel olarak dripling iki şekilde yapılır.

a) Ayak oyunları ile,

b) Vücut aldatmaları ile,

Dripling çalışmaları için birkaç misal verelim.

1 — Futbolcular, teker teker, ayaklarında toplariyle gelip, birbirlerinden üçer adım mesafede dikilmiş direkler arasından şu hareketlerle geçerler:

a) Yalnız sağ ayakları ile top kontrol ederek,

b) Yalnız sol ayakları ile top kontrol ederek,

c) İki ayakları ile top kontrol ederek,

d) Her direğin etrafında yalnız sağ ayaklarının içi ile topu kontrol edip dönerek,

e) Yalnız sol ayaklarının içi ile aynı hareketi yaparak,

f) İki ayakları ile aynı hareketi yaparak,

g) Yalnız ayaklarının dışları ile aynı hareketleri yaparak.

Direk bulunamazsa, futbolcular, aynı şekilde direk gibi aralıkla dizilirler. En sondaki topla harekete başlar. En öne gelince en arkadaki devam eder.

2 — Futbolcular iki takıma ayrılır, futbol kaideleri ile çift kaleye başlarlar. Fakat, her ayağına top gelen oyuncu, rakip kale istikametine doğru bir rakip oyuncuyu çalımlayıp geçmeden pas veremez. Verirse antrenör verenin aleyhine favl verir.

KAFA VURUŞLARI :

Kafa ile topa hâkim olmak, pas verebilmek, şut atabilmek futbolde çok mühimdir. Çünkü, en mükemmel takımlar bile, bütün itinalarına rağmen, oyunda zaman zaman, topla havadan oynamağa mecbur kalırlar. Bunun için, takımdaki her oyuncu, her istikametten gelebilecek topları, kafası ile kontrol edip, istediği yere atabilmelidir. Kafanın topa vuracak en müsait yeri alındır. Pozisyonlar icabettirdiği vakit; topa kafanın yanları ile ve hattâ üstü ile bile vurularak pas verilebilir. Futbol sahalarında, bazı meşhur futbolcuların bile, kafa ile, çok müsait pozisyonlarda gol kaçırdıkları ve çok iyi zıplamalarına rağmen, ya topa zayıf vurdukları, veya ıska geçtikleri görülür. Antrenörler dikkat ederlerse, bunun sebeplerini bulup düzeltebilirler. Belli başlı sebepler şunlardır:

a) Futbolcu topa vuracağı anda gayri ihtiyarî, biran için gözlerini kapıyordur. Antrenör habersiz futbolcularını teker teker karşısına alıp onlarla kafa oyunu oynarsa bunu görebilir.

b) Futbolcuda (Timing-Zamanı harekete uydurma) mefhumu yoktur. Ya evvel veya sonra sıçrayarak topla gereken noktada buluşamaz.

c) Her iki hatayı yapmamasına rağmen, topa istenildiği kadar kuvvetli vuramaz. Bu halde, lüzumlu bel ve boyun hareketini yapamıyor demektir. Kafa vuruşlarında esas, topun duran kafaya vurması değil, kafayı belin, boynun, vücudun yardımı ile topa vurmaktır.

Kafa çalışmaları için bazı misaller verelim:

a) Futbolcular ikişer ikişer karşılıklı geçerek birbirleriyle kafa pası yaparlar. Bu tek pas, kafada bir stop ve sonra pas şeklinde devam eder.

b) Bir futbolcu daire halinde etrafında halkalanan futbolcuların ortasına geçer, ortadaki herkesle paslaşabilir, dairedekiler yalnız ortadakine pas verebilirler.

c) Bir futbolcu, kendine havadan gelen topu, diğer bir arkadaşına geçirmek isterken pasını ya havadan, ya da, pas verdiği arkadaşının ayağı kullanabilmesi için, yere doğru verir. Yere doğru verilen toplar, pasın süratini temin ve alanın daha rahat kontrolunu sağlıyabilmesi için, vuranın kafası ile pas alacağın ayağı arasında uzanan düz bir hat yolu ile verilmelidir. Bu çalışma için iki futbolcu karşılıklı geçer, biri diğe-

Antrenman futbolcuların vücut mukavemetlerini, nefes kabiliyetlerini, çevikliklerini, süratlerini, top kontrollarını, taktik bilgilerini arttırmak için yapılan çalışmalardır. Bunun için de antrenman için tercih edilecek yer, hiç şüphesiz futbol sahasıdır. Çok mecbur kalınmadıkça futbolcu, futbol sahasından uzak tutulmamalıdır...

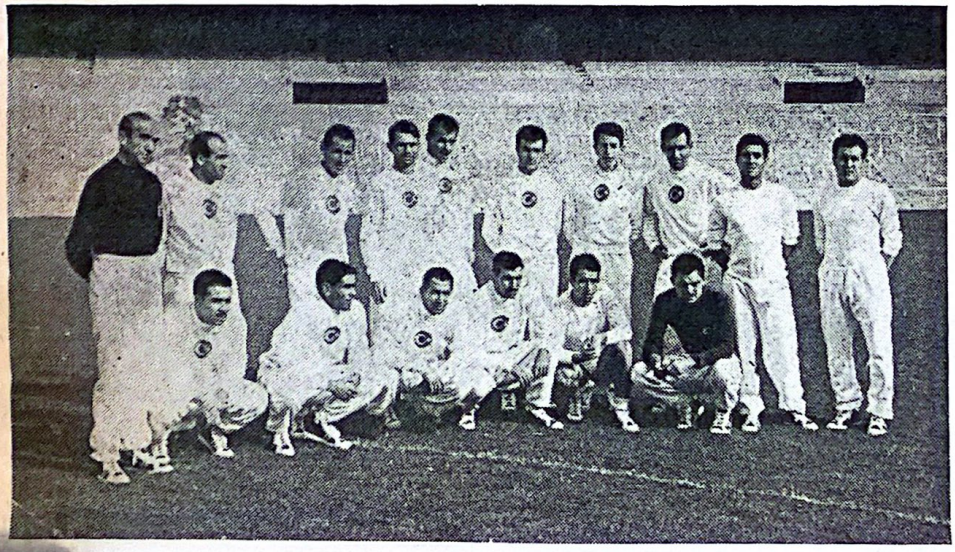

Antrenmanlarda en mühim hususlardan birisi de, ne müddet antrenman yapıldığı değil, nasıl antrenman yapıldığıdır. Futbolcuların, isteksiz, bezgin çalıştıkları uzun bir antrenmana nazaran, iddialı ve arzulu çalıştıkları kısa bir antrenman daha faydalıdır ve boşa geçmemiş olur.

Yorulmak demek vücuttaki karbon monoksidin fazlalaşması demektir. Bu zararlı karbon monoksit, yere uzanmakla değil, ancak iyi ve rahat nefes alıp vermelerle dışarı atılır ve yerine temiz oksijen alınması mümkün olur.

Eğlenceli oyunlar ve kapalı salon çalışmaları

BALIK AĞI — Bir idmanda bu eğlendirici oyunu oynarken çocuk gibi neşelenen Metin, Recep, Turgay ve Kâmil, koşuyor durmadan koşuyorlar.

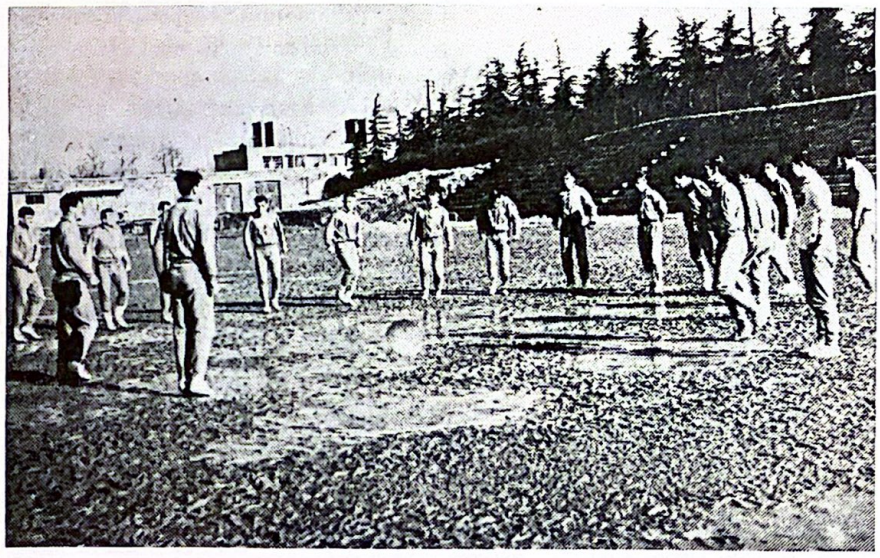

TOP KAPMACA — Futbolcuları hem eğlendiren hem de süratlendiren bir oyundur. Futbolcu bir an bile gözünü topun olduğu yerden ayırmamalıdır.

SIRTTAN ADAM DÜŞÜRMECE — Vücut vücuda mücadelelere futbolcuları eğlendirerek hazırlar, adeleleri kuvvetlendirir.

KAPALI SALON ÇALIŞMASI — Futbolcu mecbur kalmadıkça kapalı salonda çalıştırılmamalıdır (üstte). **SINIRLI KAFA TENİSİ** — Bu oyun futbolculara topa kafa ile kontrollu vuruş sağlar (solda).

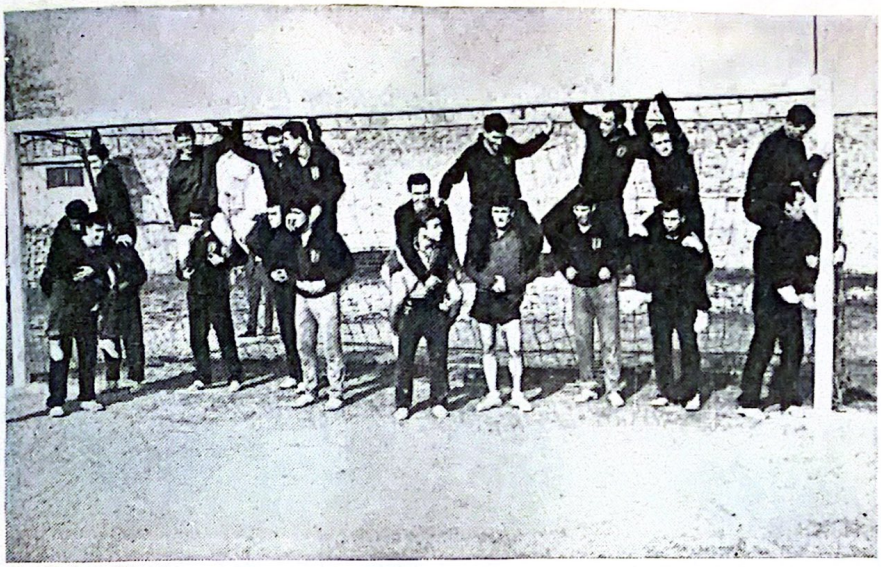

SIRTTAN ADAM DÜŞÜRMECE — Oyuna başlamak için eşlenip hazırlanmış futbolcular «başla» işaretini bekliyorlar.

KAFA TENİSİ — Bu oyun futbolcuları ayak ve kafa ile top kontroluna en iyi şekilde hazırlar. Gaye topu yerde ikiletmemektir

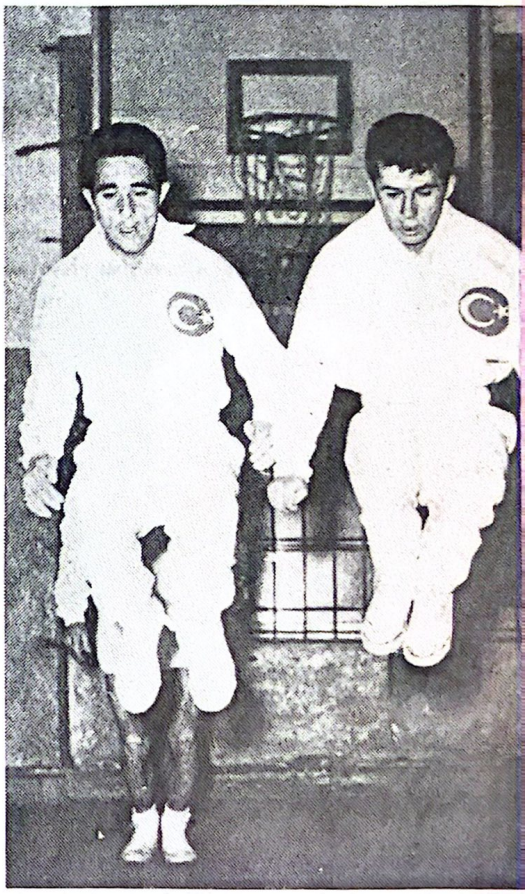

- Kapalı salon çalışmalarına mecbur kalındığı zaman, salonun havasının temizliğine bilhassa itina etmelidir (üstte).
- Futbolcular her idmanda, menecer ve antrenörlerinin dikkatli gözlerinin her an üzerlerinde olduğunu hissederlerse daha ciddi çalışırlar (solda üstte).
- Futbolcu idmanlarda topa vücudunun her kısmıyla hükmetmeyi öğrenmeye çalışmalı, topla oynamalıdır (solda).

Futbola merak bukadar küçük yaşta başlar ve vurulan şey boş bir teneke kutu olmasına rağmen, bukadar mükemmel bir vuruş vaziyeti alınırsa, Metin Özarı'nın ismini hemen bir tarafa kaydetmek şart olmaz mı?

Ayaklarını profesyonel davranışlarla yukarı kaldıranlar, bu işin ustaları, seyredenler de, bu işin meraklıları. Görmek başarmanın başlangıcıdır. Bu derecede dikkatle bir şeyler kapmağa çalışanlar arasından muhakkak ki yarının futbolcuları doğacaktır...

Top kontrolu, futbolcunun başlıca vasfı olmalıdır. İyi bir futbolcu, topu, kafası ile, göğsü ile, baldırı ile, bacağı ve ayağı ile ve aynı ustalıkla kontrol edebilmelidir.

Bir dinlenme anı ve kolkola meydana getirilen neşeli ve samimi bir tablo... Ogün, Özcan, Metin ve Necmi, kamp hayatının keyfini ve zevkini çıkarıyorlar.

rinin kafasına topu elle atar, o da, kafa ile, topu arkadaşının ayağına ve yere doğru atar. Sonra yer değiştirilir.

d) Kafa şutu çalışması için, antrenör, penaltı noktasında duran bir futbolcusuna, elindeki topu karşıdan, sağdan, soldan, arkadan veya yere vurup zıplatarak atar. Futbolcu bu topları, kafasiyle, kalenin boş yerlerine isabet ettirmeğe uğraşır.

e) Kafa vuruşu kontrolü için «eğlenceli oyunlardaki kafa tenisi ve sınırlı kafa tenisi» oyunlarından da faydalanılabilir.

TOP KONTROLU :

Bir futbolcu topu (kol ve elleri hariç) vücudunun her yeri ile kontrol edebilmelidir. Genel olarak, futbolcu topu, kafası ile, göğsü ile, baldırı ile, bacağı ve ayağı ile kontrol eder. Bir futbolcu topu kontrolüne alırken veya topu kontrolünde bulundururken, bunun ikinci bir hareket hazırlık olduğunu daima düşünmelidir. Zira, eğer böyle düşünmezse, topu kendine tâbi tutamamış, kendisi topa tâbi olmuş demektir. Kafa ile top kontrolünü kafa vuruşları çalışmalarında gördük. Şimdi diğerleri için birkaç misal verelim.

a) Futbolcular teker teker toplariyle sahaya yayılırlar ve vücutlarının her kısmı ile oynayarak çalışırlar.

b) Futbolcular, onar metre aralıkla ikişer ikişer, karşı karşıya geçerler, topu yere düşürmeden, vücutlarının istedikleri yerleriyle kontrol edip paslaşırlar.

c) İki futbolcu aralarına başka bir futbolcuyu alıp, ona topu kaptırmadan paslaşırlar.

d) Antrenör bir futbolcusunu karşısına alıp sıra ile, elindeki topu futbolcunun kafasına, göğsüne, baldırına, ayağına atar, topu çabuk ve süratle kontrol edip kendisine iade etmesini ister.

e) Top kontrolü için, eğlenceli oyunlardaki, «Kafa ve ayak tenisi» nden de istifade edilebilir.

KALECİ ÇALIŞMASI :

Bir takımın kalecisi en az takımın diğer futbolcuları kadar kondisyonda olmalıdır. Bu bakımdan, diğer futbolcuların yaptıkları bütün saha çalışmalarına katılır.

Bunlardan ayrı olarak da, kaleci antrenmanı yapar. Ayrıca, bir kalecinin, çift kale oyunlarında forvetin muhtelif yerlerinde oynatılması, forvetlerin şut atma pozisyonlarını ve şut zaviyelerini tanıması bakımından çok faydalıdır. Kaleci çalışmaları için birkaç misal verelim.

a) Kaleci kale çizgisi üzerinde ve bir kale direği yanındadır. Antre-

nör, 2 metre mesafede ve elinde top, kalecinin karşısında durur. Kaleci ve antrenörün yüzleri birbirlerine dönük, diğer direğe doğru, yanyana ve yavaş yavaş koşarlar. Bu iki direk arasındaki gidiş gelişlerde, antrenör ve kaleci, topu elleriyle birbirlerine sert olarak atıp tutarlar. Bu atışlar, evvelâ kalecinin göğüs hizasına, sonra kalecinin başının üzerine, sonra üst direk hizasına, daha sonra da, yerden ayaklarına doğru yapılır. Kaleci, her tutuşta, topu çabuk ve süratle, karşısındaki antrenörün eline atar.

b) Antrenör kaleciyi karşısına alır. Top antrenörün ayağında ve aralarındaki mesafe 2-3 metredir. Kale direği ile korner bayrağı arasındaki avt çizgisi gidiş ve geliş yolu olarak alınır. Kaleci ve antrenör, yine karşılıklı ve yanyana hafif, hafif koşarlar. Antrenör, gidiş istikametine doğru, kalecinin 1-2 metre yanına topu ayağı ile atar. Kaleci atlar ve topu tutar. Yerden kalkarken, topu tekrar karşısına gelmiş olan antrenörün ayağına atar. Antrenör, yine 2-3 metre yana topu atar. Kaleci yine atlar tutar. Buna devamla, korner direği yanına kadar gelinir. Dönüşte, bu defa, aynı hareket yapılınca top, kalecinin diğer tarafına atılacağından, kalecinin o tarafı da çalıştırılmış olur.

c) Antrenör, kaleciye, yerden ve havadan, avt çizgisi hizasından ortalar yapar ve onun yerinde ileri çıkışlarla, bu topları önlemesini sağlar.

d) Kalecinin el ve ayakla yapacağı atışlar çok mühimdir. Antrenör iki futbolcuyu santra çizgisine koyar, kendisi topu alır ve kaleye yakın yerden şut atar. Antrenör şutu atar atmaz, santradaki iki oyuncu, sağa sola, öne, arkaya fırlarlar. Kaleci topu tutar tutmaz, antrenör o iki oyuncudan birinin ismini bağırır, kaleci en çabuk şekilde, ismi söylenene topu eli veya ayağı ile atmağa çalışır.

e) Faydalı kaleci antrenmanlarından biri de, antrenmanlarda, forvetlerin kendisine hareket halindeki toplarla şut atmalarıdır.

f) Voleybol ve basketbol oynamak da, kaleci için faydalı bir antrenmandır.

OYUN KONDİSYONU :

Bir futbolcuya oyun kondisyonu verebilmek için en faydalı antrenman şekli, muhtelif şekillerde oynatılacak, çift veya tek kale oyunlarıdır. Bunlara ait bazı misaller verelim :

a) Oyunda her futbolcu ancak bir kere topla oynıyabilir.

b) Oyunda her futbolcu ancak iki kere topla oynayabilir.

c) Oyunda, her futbolcu yalnız sağ ayağını kullanabilir.

d) Oyunda, her futbolcu yalnız sol ayağını kullanabilir.

e) Top ayağında olan futbolcu, topu ayağından çıkarır çıkarmaz, hemen boş yere spirintle gitmeğe mecburdur.

f) İki takımdan da birer oyuncuya değişik formalar giydirilir. Değişik formalı oyuncular, kendi takım arkadaşlarından herhangi birine pas verip alabilirler. Fakat diğer takım arkadaşları, ancak ona pas verip ondan pas alacaklardır. Bu, değişik formalı oyuncular için çok yorucu olduğu için, antrenör, kendilerini sık sık değiştirir. Böylece, her oyuncu aynı antrenmanı yapmış olur.

Yukarıda belirttiğimiz çeşitli oyun şekillerinde, antrenörün istediği hususi kaideleri bozan oyuncunun takımı aleyhine favl verilir ve oyun oradan tekrar başlar.

SAHADA TAKTİK ÇALIŞMALARI :

Antrenör, eğer futbolcularının her zaman ve her maçta bilip yapmaları gereken umumi taktiği maçlarda ihmal ettiklerini görmüşse, antrenmanlarda bu hareketleri tekrarlatarak kafalarına iyice yerleştirmeğe çalışır. Eğer ilk maçlarında tatbike karar verilen bir hususi taktik tasarlanmışsa, antrenör, onu da, futbolcularına sahada gösterir.

NAZARİ DERS

Nazari ders, prensip olarak, maçtan bir gün evvel verilmelidir. Zira maça yaklaştıkça ve bilhassa maç günü futbolcular heyecanlı, sinirli olduklarından söyleneni tam mânasiyle düşünüp hazmedemezler. Nazari derste, antrenör, futbolculara, hem teker teker vazifelerini söyler, hem de, takım halinde nasıl oynamalarını istediğini anlatır. Bunları anlatırken, bir futbol sahasının küçültülmüş mikyasta modelinden ve iki takım oyuncularını gösteren seyyar piyonlardan, siyah bir tahtadan, masa üzerinden, projeksiyondan, film makinesinden de istifade edilir. Antrenörün söylemek istediği hususları basit ve açık olarak belirtmesi şarttır. Fazla malûmatlı gözükmek için yapılan uzun konuşmalar futbolcuları sıkar. Antrenörün her taktik konuşmasından sonra, futbolcularına, «soracağınız veya anlamadığınız bir husus var mı?» demesi, hattâ ders verirken, vâki olabilecek muhtemel itirazları müsamaha ile karşılaması, onları ikna edinceye kadar çalışması lüzumludur. Antrenörlerinin bu şekilde müsamaha etmediğini futbolcular bilirse, anlamadıkları veya inanmadıkları hususları ona sormaya çekinirler. Bu şekilde de ikna olamadıkları için, inanmadıkları veya anlamadıkları şeyleri sahada tatbik edemezler. Taktik konuşmalarında, saha içindeki topa dışarıdan peşinen hükmetmenin imkânsızlığını bilip, futbolcuların bütün inisiyatiflerini ellerinden almağa kalkmamalıdır.

V - Eğlenceli oyunlar

Antrenmanların futbolcular için sıkıcı bir tempo içinde geçmemesi amacı ile, çalışma programlarının içine, bazı eğlenceli ve aynı zamanda faydalı oyunlar serpiştirilmelidir. Aşağıda bu oyunlara birçok misaller veriyor ve bunları ikiye ayırıyoruz.

A — Topla oynanan oyunlar,

B — Topsuz oynanan oyunlar.

Topla oynanan oyunlar: Entbol

Futbolcular, değişik şekilde ve sonuçları el atışı, kafa vuruşu ve ayak vuruşu ile alınan tarzlarda entbol oynatılır. Maksat, deplasman ve boş saha aramak fikirlerini geliştirmektedir. Bunun için, topla olan adamın topu elinde üç adımdan fazla taşımasına müsaade edilmez. Üç adım içinde topu diğer bir takım arkadaşına vermeğe mecburdur. Oyun, futbol sahasında ve eşit adette futbolculardan kurulu iki takım arasında oynanır. Sonucu el atışı ile alınıyorsa, atış ceza sahasının dışından olmak üzere her yerden yapılır. Sonucu kafa vuruşu ile alınanda ise, sayıyı diğer bir takım arkadaşının elle verdiği pasa, altı pas çizgisi dışından kafa vuran oyuncu yapabilir. Sonucu ayak vuruşu ile bitende ise, sayının, ceza sahası dışındaki bir oyuncu tarafından, kendisine el ile verilmiş bir pasa, top yere değmeden, ayakla vurularak kaydedilmiş olması şarttır.

Yer entbolu :

Bu oyunun gayesi, futbolcuları bel hareketlerine çalıştırmaktır. Oyun, futbol sahasında, aynı entboldeki gibi eşit adette oyunculardan kurulu iki takım arasında oynanır. Topu, hiçbir oyuncu, pas verirken bile elinde taşıyıp yerden kaldıramaz. Maksat, topu tek veya iki elle, yerden kaldırmamak şartiyle, sürerek veya paslaşarak rakip kaleye götürmek ve nereden olursa olsun, sayıyı, yine topu yerden kaldırmadan yapılacak bir vuruşla kaydetmektir.

Sınırlı kafa tenisi :

Bu oyunun gayesi, futbolcuların kafa vuruşlarının kontrollü ve uzun olabilmesini sağlamaktır. Antrenör, futbolcularını, eşit adette iki takıma böler. Kendisi santra çizgisini başlama çizgisi olarak alıp, takımların birini bir kale tarafına diğerini aksi kale tarafına alır. Takımlar, kendi sahalarında yayılarak yer alırlar. Antrenör, isim söyliyerek bir takım oyuncusuna topu havadan atar. Bu oyuncu, topu ya tek vuruşla karşı tarafta yayılmış takımın boş gördüğü yerlerine, ya da, en gerideki oyuncunun gerisine kafa ile atıp yere değdirmeğe çalışır.

Oyun kaideleri :

1 — Taraflar antrenörün bulunduğu hizayı hiçbir surette geçemezler.

2 — Kendine top gelen oyuncu, takım arkadaşları ile, kafa ile üç pas yapabilir. Üçüncü pasta top antrenörün hizasını geçmelidir.

3 — Eğer top geçen taraf, bu topu, tekrar kafa ile ve aynı haklarla karşı tarafa geçirirse oyun devam eder.

4 — Eğer, top bir tarafın sahasında yere düşer veya kısa bir kafa vuruşu ile antrenörün hizasını geçmezse antrenör, topu yere düştüğü yerden alır ve yeniden oyunun başlama çizgisi, antrenörün hizası olur. Bu halde, oyuna tekrar başlama hakkı, topu antrenörün hizasından ileri geçiremiyen takımın rakibine verilerek, top, yeni bir kafa vuruşu yapmaları için onlara atılır. Oyunun gayesi, takımlardan birinin mesafe katederek ilerlemesi ve topu rakip avt çizgisinden geçirmesidir. Böylece, o takım bir puan kazanmış olur. Ve oyun tekrar santra çizgisinden başlar.

Ayak ve kafa tenisi :

Bu oyunun gayesi, ayakla ve kafa ile top kontrolüne çalışmaktır. Oyun yeri, ya futbol sahasında bir voleybol sahası ebadında çizilecek bir alan, veya kapalı jimnastik salonunda, yine aynı ebatta, çizgilerle sınırlandırılmış bir sahadır. Oyun yerinin ortasına yüksekliği göğüs hizasında olan bir voleybol veya tenis ağı gerilir. Takımlar karşılıklı en az 2, en fazla 4 er kişiden ibaret olabilir.

Oyun kaideleri :

1 — Servis atışları elle ve karşı sahanın ortasında düzgün olarak atılmak suretiyle yapılır.

2 — Rakip taraftan bir oyuncu, top yere bir kere vurduktan sonra topu ya ayağı ya kafası ile karşı tarafa atar veya arkadaşlarından birine pas verir.

3 — Her iki takım da aralarında üç kere pas yapmak hakkına sahiptir.

4 — Top karşı tarafa geçince, yine ancak bir kere yere vurabilir, veya doğrudan doğruya karşılanabilir.

5 — Bu kaideler ihlâl edilmedikçe oyun karşılıklı devam eder. Ancak bu kaideleri ihlâl eden veya topu çizgi dışına atan takım, ya bir servis veya servisi rakip atmışsa bir sayı kaybeder. Rakibi de servis atmak hakkını veya bir sayı kazanır.

6 — Oyun 15 er sayılık iki devre oynanır.

Tek kişi kafa tenis :

Aynı kaidelerle ve karşılıklı iki kişi tarafından oynanır. Ancak, bir oyuncu, topa kafa veya ayakla yere düşürmeden üç kere vurmak hakkına sahiptir.

Top kapmaca :

Sınırı ceza sahası çizgileri olan bir alanda, asgari 3, âzami 6 şar kişilik iki takım arasında oynanır. Antrenör, topu bir takıma verir. O takım oyuncuları, oyun sahasının çizgilerini aşmadan ve topu yere düşürmeden, elle birbirleriyle paslaşırlar. Top yere düşünceye veya rakip oyuncudan biri tarafından kapılıncaya kadar antrenör, yapılan pasları yüksek sesle söyler. Topu yere düşüren takımın sayıları yanar. Eğer top, yere düşmesine rağmen, diğer takım tarafından kapılmamışsa, topa sahip takımın paslaşmaları, tekrar birden itibaren sayılır. Rakip taraf topu kapmışsa, antrenör onların paslarını saymağa başlar. Oyun, antrenörün evvelden tesbit edip bildirdiği muayyen bir müddet kadar oynanır. Meselâ A takımı oyuncuları topu yere düşürmeden ve kaptırmadan aralarında 15 pas yapmışlarsa, B takımı topu kaptıktan sonra, 18 pas yaparsa artık A takımının sayılarını akılda tutmağa lüzum yoktur. Rekor 18 pasla B takımında olduğuna göre, ancak A takımı tekrar topu kapıp bu rakamı geçtiği zaman oyunu kazanabilir. Kısacası, belirli müddet zarfında, hangi takım en fazla pas yapmışsa, o takım, oyunu kazanır. Bu oyunun gayesi, topu elden çıkarır çıkarmaz boş yer aramak ve kısa sprintler dolayısiyle, sürat kazanmaktadır.

TOPSUZ OYUNLAR

Balık ağı :

Oyun sahasının sınırları ceza sahası çizgileridir. Antrenör, futbolculardan birisini ilk kovalayıcı olarak seçer. Bu oyuncu, ceza sahası çizgilerini aşmadan, kendinden kaçan diğer futbolcuları kovalamağa başlar. Birisine dokunur dokunmaz, onunla elele tutuşarak bu sefer ikisi ellerini bırakmadan bir diğerini tutmağa çalışır. Böylece, her tutulan oyuncu kovalayıcılarla elele tutuşunca, ağ gittikçe büyür. Yakalanmadan en sona kalan oyuncu müsabakayı kazanır. Dikkat edilecek husus, kovalayıcıların birbirlerinin ellerini hiçbir zaman bırakmamalarıdır. Bu durumda yakalanan oyuncu, tutulmuş sayılmaz. Bu oyundan gaye, futbolculara, vücut çalımı, bel hareketleri, sprintler yaptırmaktır.

Sırttan adam düşürmece :

Kadro ikiye ayrılır. Yarısı diğerlerinin omuzlarına otururlar. Antrenörün işareti ile oyun başlar. Muayyen bir sahadan dışarı çıkmamak şar-

tiyle, omuza alınan oyuncular, altlarındakini idare ederek, her istedikleri diğer bir çifti, el, omuz, itiş çekişleriyle düşürmeğe çalışırlar. En sona kalan çift, müsabakayı kazanmış olur. Bu oyundan gaye, futbolcuları müsabakalarda mâruz kalabilecekleri şarjlara alıştırmaktır.

Zekâ oyunu :

Sahanın ortasına ufak bir çukur açılarak içine bir tenis topu yerleştirilir. Oyuncular santra yuvarlağının dışına çıkarılır. Antrenör yüksek sesle, habersiz futbolculardan birinin ismini söyler. İsmi söylenen futbolcu, koşup delikteki topu kapar. Dairenin içinden çıkmadan o anda etrafa kaçışmakta olan futbolculardan herhangi birine topu atıp vurmağa çalışır. Topla arkadaşlarından birini vuramıyan veya vurulan, oyun harici olur. Böylece, en son kalan futbolcu oyunu kazanır. Bu oyunun gayesi, futbolcuları âni hareketlere ve intikal kabiliyetine alıştırabilmektir. Futbol antrenmanlarında çalışmalara zevk vermek için yapılabilecek daha birçok oyunlar vardır. Biz, ancak birkaç misal verebildik. Bu oyunların daha cazip olması ve futbolcuları daha fazla alâkalandırması için antrenörlerin, kazananlara bazı ufak mükâfatlar, (meselâ çikolata, kravat) kaybedenlere de, yine ufak ve kazananları eğlendirici (meselâ sırtta adam taşıma, taklak atma gibi) cezalar vermesi, iyi neticeler verir.

Aradan geçme müsabakası :

Futbolcular aynı adette iki takıma ayrılırlar. İki takım oyuncuları birer düz hat halinde arka arkaya ve aralarından birer insan geçebilecek mesafede dizilirler ve yere otururlar.

Antrenörün başlama işareti ile her iki takımın da en öndeki iki futbolcusu çabuk ayağa kalkıp arkasındaki dizili oyuncuların aralarından geçerek tekrar eski yerlerine dönüp otururlar. Oturan oyuncudan sonra, bir arkasındaki takım arkadaşı aynı harekete başlar ve böylece oyun devam eder.

Hangi takımın ilk çıkan oyuncusu en çabuk öne gelirse, o takım müsabakayı kazanmış olur.

Bu oyun, aradan geçme hareketi yerine, ayakların üstünden atlama ve oyuncuların teker teker etrafında dönmek suretiyle de yapılabilir.

Antrenmanda Disiplin

Bazı antrenörler antrenman disiplinini kurabilmek için şiddet ve fazla ciddiyet prensipine saplanırlar.

Futbolcuların, karşılarında birer robot gibi hareket etmesini isterler.

Halbuki antrenmanda, futbolcu karşısında hiç gülmeyen, her zaman aynı hareketleri yaptıran, sâf ve çocukça yapılan hareketlere müsamahasız insanı sevmez, sevemez... Esasında disiplin, karşılıklı sevgi ve saygı ile olur. Futbolcu antrenmana gelirken, karşılaşacağı antrenörün sevimli ve sevdiği bir insan olduğunu, yapacağı antrenmanın değişik ve yeni yeni buluşlar, oyalayıcı, eğlendirici hareketlerle dolu geçeceğini düşünürse, antrenmana daha hevesle ve istekle gelir.

Antrenör ceza vermesini bildiği kadar, affetmesini de bilmelidir. Futbolcu zekidir. Karşısındaki insanın karakterini, düşüncesini, müsamahasını veya şiddetini çabuk anlar. Antrenörler, severek yapılan, neşeli antrenman şekillerini tercih etmelidirler.

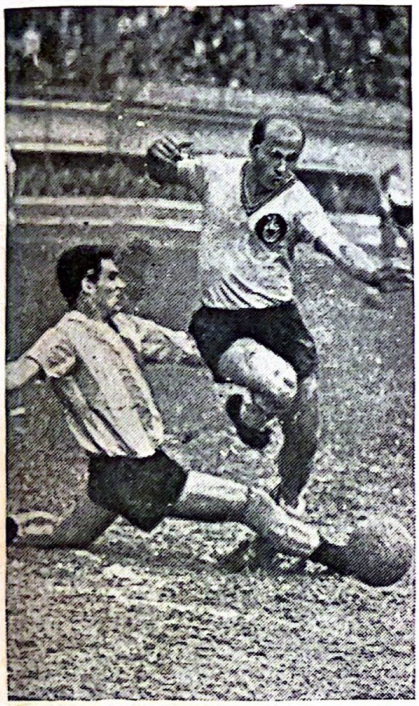

Futbol oyununda ikili mücadeleleri kazanan takım maç kazanma şansını da arttırmış olur (üstte). Bir futbolcunun gayesi sadece milli takıma girmek değil, uzun seneler millî takım formasını taşımak olmalıdır (yanda üstte).

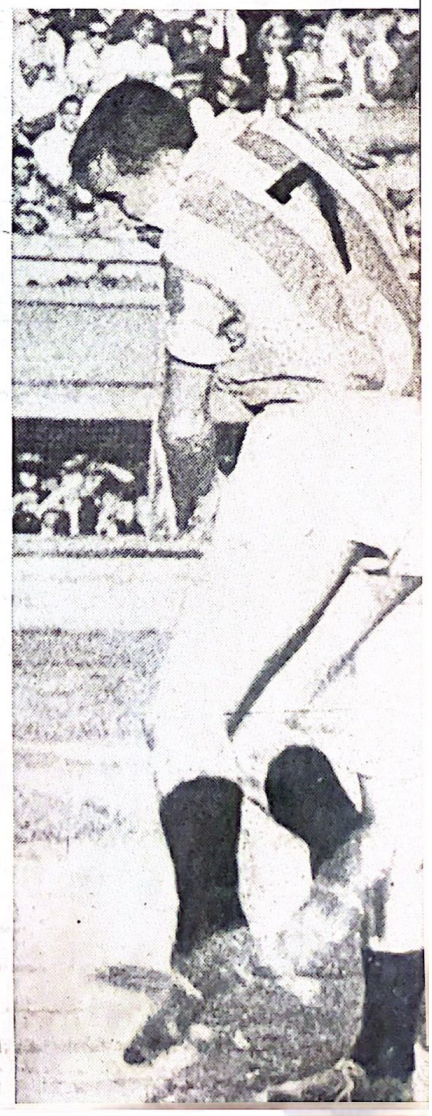

Çalışmak, durmadan çalışmak, maçta durum ne olursa olsun gene çalışmak futbolcunun en önemli vazifesidir. Şeref (üstte) ve Mete (yanda) bu özelliğe sahip iki vazifeşinas futbolcudur.

Antrenmanda iyi zıplamasını öğrenen futbolcu, maçlarda takımı aleyhine daha az faul çaldırır dolayısiyle oyun güzelleşir (solda).

Futbolcu, antrenmanda hiç gülmeyen, her zaman aynı hareketleri yaptıran, saf ve çocukça yapılan hareketlere müsamahasız insanı sevmez. sevemez. Disiplin, karşılıklı saygı ve sevgi üzerine kurulursa faydalı olur.

İyi antrenman yapan futbolcu, doksan dakikayı rahat tamamlar. İdmanlardaki şevkli çalışması ve gösterilen hareketleri baştan savma yapmaması, sahadaki mücadelesinin bir nevi sigortasıdır ve futbol ömrünü uzatır (üstte).

Macar millî takımının şöhretli kadrosu, başarısını, iyi antrenman yapmağa, sıkı çalışmaya ve disiplinli yaşamaya borçluydu. Buna bir de futbolcuların şahsi meziyetleri eklenince, ortaya seyrine doyulmaz bir futbol ve akıl almaz neticeler çıktı (sağda).

İdman esnasında futbolcular yere oturtulmamalıdır. Bu futbolcuyu gevşetir ve yorgunluk anında, ona yeri hatırlatır (altta).

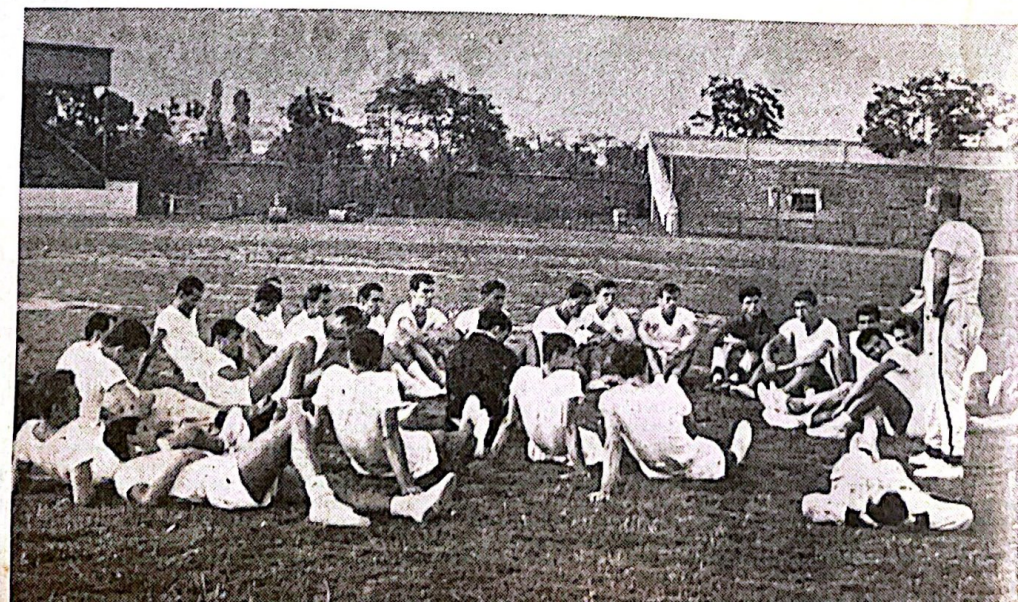

bölüm **8**

Form ve idman programları

WALTER WINTERBOTTOM'A göre, takım oyunlarında, kondisyon bakımından kül halinde hazırlanmalıdır.

KENDİ BÜNYEMİZE UYACAK programlar iyi tertiplenmelidir. Ağır programlar, fayda yerine zarar verebilir.

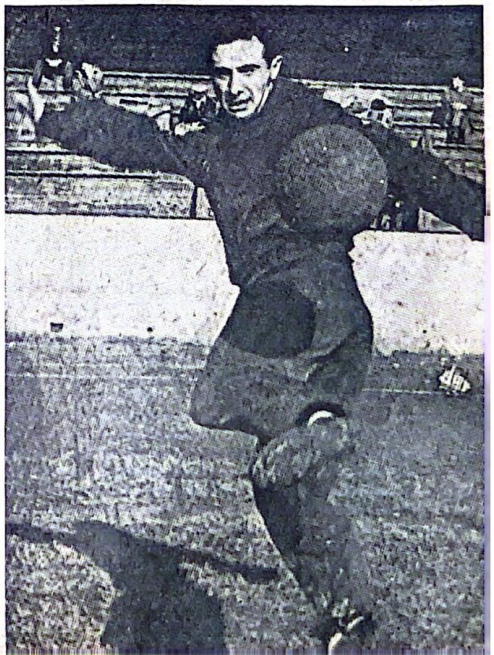

- Walter Winterbottom'un çalışma programı
- Bizim tavsiyelerimiz

Çeliğin sağlamlığı ustanın kararınca vereceği suya bağlıdır. —

EVVELÂ, meşhur İngiliz futbol otoritesi ve İngiliz Millî Takım meneceri W. Winterbottom'un, kondisyon hakkındaki fikirlerini ve kondisyon için hazırladığı programları verelim:

Topla oynanan bütün takım oyunlarında, takımın kül halinde, kondisyon bakımından hazırlanmış olması şarttır. Kondisyon bakımından en mükemmel hale gelen oyuncular bile bu hallerini gevşemeden devam ettirmelidirler. Yanlış olan, tam form ve kondisyonda olan futbolcuların, artık gerekli kondisyon antrenmanlarına diğerleri kadar ihtiyacı olmadığı düşüncesiyle, az antrenmana tâbi tutulmalarıdır. Bir futbolcunun, tam kondisyon ve maça hazır durumda olması için gerekli şartlar şunlardır:

a) Vücudun tam sıhhatte ve sağlam olması,

b) Kuvvet, sürat, sıçrama gibi futbol için gerekli faktörleri temin eden bütün adalelerin kolaylıkla hareket edebilecek ve bunu bütün oyun müddetince devam ettirebilecek hale getirilmesi.

c) Rahat ve hiçbir endişe veya meseleyle meşgul olmıyan bir beyin ve bu beyinden çıkan emirlerin en süratli şekilde adalelere intikali. Bu ameliye esnasında da tam bir konsantrasyon,

d) Futbolcunun, takımın bir parçası, arkadaşlarının da, kendinden birer parça olduğuna inanması ve takım birliğine ruhen kani bulunması.

Bütün bu şartlar, birinci derecede kulübün, ikinci derecede ise, futbolcuların yapacakları anlayışlı bir işbirliğiyle meydana getirilebilir. Bir Kulübün idarecileri, menecerleri, antrenörleri, futbolcularının gerekli şartlar içinde hazırlanmaları için, kendilerine, teker teker, takım birliğinin ehemmiyetini, bıkmadan telkin etmeli ve onları, sahada iyi hazırlanmaya sevketmelidirler. Bir futbolcunun adalelerinin, mükemmel ve devamlı işlemesi şarttır. Bir oyun başlangıcında ele geçirilen üstünlük ancak bu suretle devam ettirilebilir. Profesyonel takımlar, haftada en az üç antrenman, bir maç, amatörler iki antrenman bir maç, genç takımlar ise, bir antrenman bir maç yapmalıdırlar. Futbolcuların futbol oy-

namak için hazırlandıklarını daima hatırlamaları için antrenmanlara, mümkün mertebe, futbol ayakkabıları ile çıkmaları lâzımdır.

Yukarıda belirttiğimiz, bütün idari ve futbolcunun diğer şahsi şartları hazırlandıktan sonra, şimdi sahada futbolcuya kondisyon kazandırmak için gereken çalışmalardan misaller verelim:

BİRİNCİ PROGRAM

(Birbuçuk saat sürer) dayanma gücünü arttırmak için.

1 — 20 metrelik yumuşak, çabuk, fazla mesafe katetmeden yapılan sprintler (5 dakika),

2 — Mukavemet koşusu temposu ile 25 dakikalık koşu.

3 — Vücut hareketleri (10 dakika),

4 — Topla koşu hareketleri (25 dakika),

5 — En az altışar kişilik takımlar halinde süratli futbol (25 dakika).

İKİNCİ PROGRAM

(İki buçuk saat sürer) Umumi kondisyon ve top ünsiyeti çalışması.

1 — Ağır tempolu, içinde vücut hareketleri bulunan koşu ve arada hafif spirintler (30 dakika).

2 — Oyunda olabilecek hareketlerin yapılması (45 dakika).

3 — Vücudun yağlanmaması için yuvarlak hareketler (15 dakika).

Antrenör oyunu: (Antrenörün oyunu durdurup hataları gösterdiği çift kale).

ÜÇÜNCÜ PROGRAM

Süratlendirme için.

1 — Isınma koşusu (5 dakika), Gruplar halinde spirintler (25 dakika).

3 — Eğlenceli çalışmalar (10 dakika).

4 — Topla süratli pas vermek ve topla süratli sürüşler (25 dakika).

5 — Taktik çalışmaları (25 dakika).

DÖRDÜNCÜ PROGRAM

(Bir buçuk saat sürer) Dar sahada yapılacak antrenmanlar.

1 — Ağır tempolu koşuş yürüyüş ve spirint (5 dakika).

2 — Sıçramalar ve kıvraklık hareketleri (15 dakika).

3 — Top kontrolü ve kafa vuruşları (30 dakika).

4 — Miğde ve bacak adalelerini geliştirmek için hareketler (15 dakika).

5 — Antrenörün direktifiyle paslaşmalar.

Bizim tavsiyelerimiz

W. Winterbotom'un, profesyonelliği iyi hazmetmiş ve meslekleri-nin bütün icaplarını yerine getirmek için ruhen ve bedenen hazırlanmış futbolculara tavsiye ettiği bu ağır programlar, muhakkak ki çok faydalıdır. Biz de, kendi bünyemize daha çok uyacak, örnek bir program veriyoruz.

HAFTALIK PROGRAM

Birinci gün: **Pazar** (Maç)

İkinci gün: **Pazartesi:**

a) Maçın tahlil ve tenkidi.

b) Masaj ve hamam.

Üçüncü gün: **Salı** (Antrenman).

a) Isınma koşuları (15 dakika).

b) Kültür-Fizik (20 dakika).

c) Topsuz kondisyon antrenmanları (30 dakika).

d) Eğlenceli oyunlar (20 dakika).

e) Çabukluk hareketleri (5 dakika).

Dördüncü gün: **Çarşamba** (Masaj ve istirahat).

Beşinci gün: **Perşembe** (Antrenman).

a) Isınma koşuları (15 dakika).

b) Kültür-Fizik (15 dakika).

c) Topla kondisyon antrenmanları (30 dakika).

d) Top kontrolu çalışmaları (20 dakika).

e) Oyun kondisyonları (30 dakika).

Altıncı gün: **Cuma**

a) İstirahat ve masaj.

b) Nazari ders.

Yedinci gün: **Cumartesi** (Antrenman)

a) Isınma koşuları (5 dakika).

b) Hareket halinde Kültür-Fizik (10 dakika).

c) Çabukluk ve sürat hareketleri (5 dakika).

d) Futbolcuların ferdi ve serbest çalışmaları (10 dakika).
Bugün hava ve saha şartları müsaitse antrenman başlangıcında saha taktik çalışmaları yapılır.

Sekizinci gün: **Maç.**

bölüm

9

MAÇ GÜNÜ

Bookmarks

VE SONRASI

- Maç günü hazırlıkları
- Maçın tahlili ve tenkidi

Bir mücadeleye moral ve fizik yönlerinden hazırlıklı olmak; ancak mücadele evveli ve sonrası icaplarına uymakla mümkündür. —

BÜTÜN sporcular için, müsabaka veya maç yapacakları günler, muhakkak ki büyük ehemmiyet ve hususiyet taşırlar. Çünkü, çalışmalarının hakiki randımanını ancak o günlerde görüp ölçecekler, formlarını öğreneceklerdir. Beri yandan, müsabaka ve maçları seyredenlerin göstereceklerî takdir veya aleyhte tepkileri de düşünmek, mağlûbiyetin mânevi ezintisini, galibiyetin şerefini hesaplamak da onları olağanüstü bir heyecana sevkedecektir. Profesyonel sporcular, futbolcular için bu heyecan, mesleklerinin istikbali kaygusu ile karışacağından, biraz da «hayati» olmak mânası taşır. Müsabaka ve maç günlerinin bu ehemmiyet ve hususiyetleri, çok kere birçok sporcuları, ve bilhassa futbolcuları, alışık oldukları günlük yaşayış programlarını bozmağa sevkeder. Meselâ, kimi daha çok dinlenmiş ve zinde sahaya çıkayım diye, her sabah saat 8 de kalkarken, maç sabahı yatağından saat 10-11 de çıkar. Kimi, yorulmıyayım diye, maç saatine kadar ayaklarını uzatıp oturur. Kimi de, midem hafif olsun diye, meselâ bir bardak çay içip, iki dilim ekmek yiyerek maç saatini bekler.

Bütün bunlar çok yanlıştır. Bir futbolcu, maç sabahı da, her zaman ki saatinde kalkmalı, eğer alışıksa, kültür-fiziğini yapmalı, kahvaltısını etmeli ve tabiî kendisini aşırı derecede yormıyacak şekilde, açık havada yürümeli, gezmeli, bilhassa bol bol müzik dinlemelidir.

Yalnız, dikkat edilecek hususlar şunlardır. Futbolcular çok kızgın güneş altında kalmamalı, çok soğuk yerlerde de, titreye, titreye dolaşmamalıdırlar. Öğle yemeğini de, maçtan en az 2,5-3 saat evvel yemelidirler. Yiyecekleri arasında, hazmı güç, hararet verici yiyecekler bulunmamalıdır. Fazla miktarda sulu yemeyip meşrubat kullanmamalıdırlar. Bizim memleket için tavsiye olunacak zararsız ve kuvvetli bir maç günü yemeği listesi verelim:

1 — Bonfile veya pirzola veya tavuk sövüşü (Yanında patates püresi veya haşlanmış sebze olabilir).

2 — Yeşil salata veya marul salatası veya sade domates salatası veya domates söğüş. (Salatalar çok az zeytinyağlı ve bol limonlu olmalıdırlar).

3 — Bol şekerli komposto veya mevsim meyvası.

Yukarıda bizim memleket için demekten maksadımız, bizim alışık olduğumuz yemekleri seçmek zaruretine işaret içindir. Zira, meselâ bundan 20 sene kadar evvel, çok mühim bir maç için kampa giren Galatasaray takımına, o zamanki İngiliz antrenörü, maçtan evvel, İngilterede âdettir diye, haşlanmış balık yedirip koyu çay içirmiş ve birkaç saat sonra, mide bulantıları ve gasyanlar içinde rahatsız olan bütün futbolcular, sahaya bitkin bir halde çıkmışlardır.

Brezilyalı profesyonel futbolcuların, maçlardan önce, bizim kuru fasulyeye benzer bir nevi kara fasulyeden yapılmış ağır özel yemeklerini tabak tabak yediklerini, İtalyan profesyonellerinin, maçlardan evvel, spagettilerini kaşıkladıklarını bildiğimiz halde, biz, maç günleri, kendi alışık olduğumuz, yağsız, hararet vermiyen, gaz yapmıyan, fakat kalorisi bol yemekler yemeliyiz.

Futbolcular yemekten sonra, muhakkak en aşağı 20 dakika kadar yürümelidirler. Yemekten sonra hiç hareket etmeden maç saatine kadar yatıp uyumak vücuda atalet ve miskinlik vereceğinden, son derece hatalıdır. İyi bir yürüyüşten sonra, uzanıp, biraz istirahat etmek faydalıdır.

Profesyonel futbolcuların maç günleri, toplu bir halde bulunarak bütün bu icapları hep beraber yerine getirmeleri, en faydalı maç günü hazırlanışıdır. Zira, âsude, havadar bir yerde, toplu olarak maç saatini beklerlerse, kendilerini hem şurada burada kıstırıp, acayip türlü sual, nasihat ve olağanüstü heyecan verici isteklerle rahatsız edebilecek futbol hastalarının, taraftarlarının sâf fakat zararlı konuşmalarından kurtaracaklar, hem de maçlarına, hep beraber, daha iyi konsantre olacaklardır.

Futbolcular, soyunma odasında, menecer veya antrenörleri tarafından evvelce tebliğ edilmiş saatte, dakikası dakikasına hazır bulunmalıdırlar. Davet saati normal olarak, maçtan bir saat evvelidir.

Soyunma odasına menecer, antrenör, masör, icabederse doktor ve malzemeciden başka, hiçbir kimse alınmamalıdır. Zira, odaya alınacak yabancılar, misafirler, gazeteciler, idareciler, ellerinde olmadan ve zararını bilmeden, hemen takımın yıldızlarının etrafında toplanırlar. Bu ayırıcı alâka, diğer futbolcuları, şayanı hayret derecede gücendirir. Bir diğer mahzuru da, menecer veya antrenörün yapacağı konuşmalarda bulunabilecek bazı ikazların, yabancılar önünde futbolcuları üzüp aksilendirmesidir.

Soyunma odasına, daima her yerin yedekleri de düşünülerek tertiplenmiş bir kadro çağırılır. Tabiî bu, maçın nevine, hususiyetine göre değişir. Menecer veya antrenör, sahaya çıkacak onbiri bildirir. Eğer maç hususi bir mahiyette ise, soyunacak yedek oyuncuları da söyler. Birçok ecnebi memleketlerde, o hafta maç yapacak takım, son antrenmandan evvel oyunculara tebliğ edilir. Böylece, yapılacak son antrenmanda, bazı taktik çalışmaları, nazari derste de, vazifelerin ismen verilme imkânı sağlanmış olur.

Fakat bizde, maalesef, henüz profesyonelliğe tam mânasiyle intibak edilemediğinden, takım evvelden ilân edildiği takdirde, yedekte kalan futbolcuların, artık kendilerini tamamiyle serbest addedip sporculukla telif edilmiyecek suiistimallerde bulunduktan sonra, maç günü soyunma odasına geldikleri bir hakikattir. Böylece, evvelce ilân edilmiş kadrodan birinin rahatsızlığı halinde, yerine konulacak eleman, maça tam sıhhatli ve zinde çıkmamış olur.

Soyunma odasında takım bildirildikten sonra, futbolcular kendilerini, kafalarını, maç havasından tamamiyle ayıracak şakalara, gevezeliklere, takılmalara kaptırmamalı, maç havasından uzaklaştırıcı konulara, münakaşalara dalmadan, sükûnetle soyunup, masajlarını alarak hazırlanmalıdırlar. Maç günü, soyunma odasında, artık menecer veya antrenörün onlara uzun, uzun talimatlar vermeğe kalkışması faydasızdır.

Yalnız, kısa kısa olmak şartiyle, kendilerine en mühim bazı hususlar tekrar hatırlatılabilir. Eğer, menecer veya antrenör, takımlarında, rakibi küçük görmekten mütevellit bir gevşeklik veya rakibi çok üstün görmekten doğan büyük bir çekingenlik hali hissederlerse, gevşeklik halinde futbolcuları heyecana getirecek, çekingenlik halinde ise, onlara kuvvet verecek fazla uzun olmıyan, tesirli moral konuşmaları yaparlar.

İki devre arasında ise, ilk iş olarak, futbolcuların yüzleri gözleri yıkatılır. Mümkünse, psikolojikman çok faydalı olduğundan, formaları, külotları hattâ tozluk ve ayakkabıları değiştirilir ve ayakları yüksek bir yerde olmak üzere uzanıp dinlenmeleri temin edilir. Haftaymda çok miktarda su, gazoz, çay gibi şeyler içilmez. Çabuk kalori veren ve hararet kesen limon, şeker, glikoz, meyva gibi şeyler yenilebilir.

Bundan sonra, menecer veya antrenör, birinci devrede gördükleri noksanları, veya ikinci devre için tatbik edilecek yeni taktiği izah ederler. Futbolculara yumuşak bir lisan ile tavsiyelerde bulunurlar. Menecer veya antrenörün, futbolcularının tabiatlarını çok iyi bilmeleri gerektiğinden bunlar, hangisinin hatalı olduğu direkt olarak söylendiği vakit büsbütün bozulacağını, hangisinin iyi oynadığı hissettirilirse gevşeyeceğini,

hangisinin bozuk olduğunu anlayınca silkinip azimleneceğini hesaplıyarak, tavsiyelerini bu ölçüler içinde yaparlar. Gelişi güzel, sırf gösteriş olsun diye sinirli ikazlar, azarlamalar veya vakitsiz pohpohlamalar zararlıdır.

Maçtan sonra ise, menecer veya antrenör, yorgun ve dolayısiyle sinirleri gergin bulunan futbolcuları soyunma odasında tenkide kalkmamalıdırlar. Sadece, futbolcular arasında çıkabilecek kırıcı münakaşalara mâni olup, onların, sükûnetle, duşlarını, masajlarını almalarına sakatlıklarını tedavi ettirip yara, berelerini sardırmalarına nezaret ederler. Tıpkı gemi kaptanları gibi, menecer ve antrenörler, soyunma odasını en son terketmelidirler.

Maçın tahlili ve tenkidi

Bir futbol takımının oyununu tahlil etmek demek, o takımın oynadığı futbolün başarılı ve başarısız taraflarını bulup meydana çıkarmak, ve başarısız tarafların ıslahı yolunda alınması lâzım gelen tedbirleri almak demektir.

Futbolün bir hareket silsilesinden ibaret olduğu malûmdur. Ve oyunun tamamı, bu hareketlerin birbirlerine bağlanması suretiyle meydana gelir.

Demek oluyor ki, bir takımın oyununu tahlil edebilmek için, teknik adamların, her safhayı ve bunların birbirlerine bağlanmalarını gözden kaçırmamaları lâzımdır.

Oyunun sürati, nihayet bir insan olan teknik adamların da kendilerini maçın heyecanına kaptırabilecekleri nazarı itibara alınırsa, bu hizmetin görülmesindeki müşkülât kolayca anlaşılır.

Beri yandan, bir maçın neticesi, en kuvvetli bilinen teknik adamları dahi tahlil mevzuunda, yanlış yollara sevkeder. Galibiyet hallerinde en bâriz hatalar görmemezlikten gelinir. Mağlûbiyet hallerinde olmadık hatalar bulunmaya çalışılır.

Şu kısa izahattan anlaşılacağı üzere, teknik adamların çok dikkatli olmaları, sağlam bir futbol bilgisi ile mücehhez bulunmaları, ve bir maçı gerçek değeriyle kıymetlendirebilecek evsafta olmaları lâzımdır.

Yeni bir taktik tatbik eden bir takımın maçlarını kaybettiğini nazarı itibara alalım. Hata taktikte mi, taktiğin tatbikatında mı? Taktiği mi değiştirmek, tatbikatı mı ıslah etmek lâzımdır?

Başka bir hal düşünelim. Bir takım hücumlarını bir türlü derleyip toparlayamıyor. Acaba kabahat müdafaanın yardımının eksik olmasında mı, yoksa rakip çok mu kuvvetli, yoksa forvet elemanları fazla şahsi mi oynuyorlar veya başka bir sebep mi var?

Ve bütün bu istifhamların arkasında şekillenen başka bir istifham: Durum nasıl ıslah edilecektir?

Yukarıda da ifade edildiği gibi bütün bu suallerin doğru cevabını ancak tahlil yolu ile vermek mümkündür.

Doğru tahlil yapabilmek için en iyi usul istatistik usulüdür. Bunun nasıl olacağını basit bir misalle izah edelim.

Bir takım, hücumlarını ahenk içinde geliştirip gole gidemiyor, sebep acaba nedir?

Bu sebebi bulmak için, ilgili teknik adam, takımını birkaç maç müşahede altına alacak ve hücum anlayışı içindeki hizmetlerin ifasını tetkik ve not edecektir. Yani takım ayağına topu geçirdiği andan itibaren, topu alan oyuncunun gerekli pası kaç defa verdiği, kaç defa vermediği. Deplâsman yapmak mevkiinde bulunan bir oyuncunun, bu icaba kaç defa uyduğu, kaç defa uymadığı, çalımı, kaç defa mecburen, kaç defa mecbur olmadan yaptığı, açıkların, topu ortaya, kaç defa faydalı, kaç defa faydasız şekilde intikal ettirdikleri, muhtelif elemanların, şut pozisyonlarından kaçını kullandıkları kaçını kullanamadıkları, kullandıklarından kaçının isabetli kaçının isabetsiz olduğunu ilâh... birer birer kaydedecek ve her oyuncu itibariyle, çıkan neticeye bakacaktır.

Şayet, bu istatistik, muayyen oyuncuların, muayyen hizmetleri ifada eksik oldukları neticesini veriyorsa, bu noksanların telâfisi cihetine gidilecek, kendileri antrenmanlarda bu yönlerden hazırlanacaktır.

Şayet, oyuncuların bu istatistikten meydana çıkacak ferdi ve kollektif kabiliyetleri, bir kifayetsizliğin mevcudiyetini düşündürecek bir mâna taşımıyorsa, o zaman, başarısızlığın sebebi, sistem, umumi ve hususi taktik plânlarında aranacak, ve icaplar yerine getirilecektir.

Sadece fikri belirtmek için verdiğimiz ve futbol oyununun her safhasına tatbiki kabil bu misal gereğince hareket edildiği takdirde, bir takım oyuncularını en yüksek verim seviyesine çıkarmak mümkündür.

Bir futbol maçı üzerinde teknik hususlar kadar fizik hususların da rol oynadığı malûmdur.

Yukarıdaki misal içinde ne olduğu beliren istatistik metodu ile, bir takımın fizik kifayetsizlikleri ölçülmeli, ve, nefes ve fizik idmanları buna göre ayarlanmlıdır.

Bir futbolcu, işgal ettiği mevkie göre, bir maç boyunca, sahada acaba yürüyüş, normal koşu ve hızlı koşu olarak ne kadar mesafe kateder ?

Bunun için, sahanın muayyen bir mikyas dahilinde küçültülmüş kâğıt örnekleri alınmalı, ve her futbolcunun, yürüyüş, normal koşu ve süratli koşu olarak yaptığı hareketler buraya çizilmelidir. Bir kâğıt fazla

dolunca bir ikinci kâğıt alınmak suretiyle yapılacak bu istatistik maç sonunda her futbolcunun katettiği mesafeyi gerçeğe yakın olarak meydana çıkaracaktır.

Bu suretle, az süratli, süratli ve çok süratli maçlarda, her mevkide oynıyan futbolcunun, çeşitli koşular olarak sarfettiği efor meydana çıkar ve antrenmanlar, bu eforun sarfı için lüzumlu nefes seviyesini temin edecek şekilde ayarlanır.

Bilgi olarak bugüne kadar yapılan istatistiklerden alınan şu neticeleri zikredelim.

Mevkii	Yürüyüş ve hafif koşu (metre)	Hızlı koşu (metre)	Yekûn
Orta haf (hızlı maç)	2380	475	2855
Yan haflar (hızlı maç)	2290	1355	3645
İç (Çok hızlı maç)	3660	1885	5545
İç (alelade maç)	1540	980	2520
Açık (çok hızlı maç)	3460	1300	4760
Açık (hafif maç)	1320	250	1570
Santfor (alelâde maç)	1875	695	2570
Santrfor (hızlı maç)	2270	1190	3460

İyi futbolun, topu daima yerden götürmekle oynanacağı, malûm olduğu üzere, umumi bir prensiptir. Bu itibarla, istatistik yolu ile bir takımın oyunu tahlil edilirken, bu nokta üzerinde de durmak, takımın bu yoldaki maharetini ölçmek ve çıkacak neticeye göre, gerekli tedbirleri almak lâzımdır.

Topun, bir maçı seyredenlerin zan ve tahminlerinden çok daha fazla havaya kalktığı bir hakikattir. Bu hakikat, bir İngiltere Kupası dömi finalinde tutulan ve topun maç boyunca, kaç kere insan boyunu aştığını gösteren, istatistik içinde görülmektedir.

İLK DEVRE					
8	ci	dakikaya	kadar	50	kere
18	»	»	»	100	»
28	»	»	»	150	»
38	»	»	»	200	»
45	»	»	»	242	»

İKİNCİ DEVRE					
10	cu	dakikaya	kadar	50	kere
17	»	»	»	100	»
26	»	»	»	150	»
33	»	»	»	200	»
40	»	»	»	250	»
45	»	»	»	277	»

Yekûn 90 dakika 519 kere.

Demek oluyor ki, bir taraftan topun yere indirilmesi tedbirleri düşünülürken, bir taraftan da, futbolcuların havadan toplar üzerinde hâkimiyet kuracak şekilde hazırlanmaları zaruridir.

İstatistik metodu ile meydana çıkmış bulunan hakikatlerden biri de, futbol oyununun ruhu olan «paslaşma» mevzuunda, en şöhretli takımların, en meşhur futbolcuların bile, şayanı hayret bir kifayetsizlik gösterdikleri hususudur.

İngilterenin en kuvvetli iki takımı arasında cereyan eden bir müsabakanın ilk devresinde, bu takımlardan biri sadece üç, diğeri ise on kere «üç pas» yapabilmiş, ikinci devrede ise bu miktar ilk takım için bir, ikinci takım için de ikiye düşmüştür.

Maçlar esnasında görülen bu pas yapamama eksikliği, esasen, İngilterede Futbol Federasyonunun Antrenör kurslarındaki çeşitli denemelerde de tezahür etmiştir.

Meselâ ceza sahası içinden hareket halindeki bir topa vurarak, bu topun santra yuvarlağına rastlayarak geçmesini temin şeklindeki bir denemede, başarı nispeti, sağ ve sol ayak için, yüzde ikiden pek az fazladır. Yani, pek basit gibi görünen bu işi, çoğu profesyonel, yüz futbolcudan ancak ikisi başarabilmiştir.

Ceza sahası içinde zıplayan bir topa vurarak, bunun havadan, futbolcuya yakın santra yarım yuvarlağının içine düşürülmesi denemesi ise, büsbütün düşük bir netice vermiş ve sol ayakla, 0,9, sağ ayakla 1 lik bir ortalama elde edilmiştir.

Kafa vuruşlarındaki hâkimiyet ve isabeti ölçmek için yapılan buna benzer denemelerden alınan sonuçlar daha parlak neticeler vermemiştir.

Bu oluşlar, maçlardaki paslaşma kifayetsizliğini pek güzel izah etmektedir. Bu sebeple, antrenmanlarda, futbolculara, gerek ayaklariyle, gerek kafalariyle, topu istedikleri yere atma idmanları yaptırılmalı ve bu eksikliğin tabiî bir neticesi olan paslaşma kısırlığı önlenmeğe çalışılmalıdır.

Hulâsa edilecek olursa, bir futbol takımının oynadığı oyunun tahlili rasgele değil, ciddi istatistiklerin verdiği neticelere göre yapılmalıdır.

Böylece, takımını tahlil eden bir menecer veya antrenör, futbolcularında ve takımında gördüğü eksiklikleri, saha antrenmanlarında gidermeğe çalışacağı gibi, mümkünse, her maçtan bir gün sonra (zira maçın hemen akabinde futbolcular asabi ve yorgundurlar.) yapılacak maç tenkitlerinde oyuncularına açık açık anlatır. Bu tenkitlerden evvel, menecerin veya antrenörün futbolcularını ruhen hazırlamaları şarttır. Bu maksatla, konuşmasına, hatanın insanlar için olduğunu, herkes tarafından

yapılabileceğini, bilhassa futbolde en büyük yıldızların bile asla hatasız olamıyacaklarına dair bir başlangıçla girmesi yerinde olur. Kupkuru tenkitlerin futbolcuları tatmin etmediği görülmüştür. Bunun için, istatistiğe dayanan tenkitlerin daha verimli olduğu akıldan çıkarılmamalıdır.

En iyisi bir arada olmak

Profesyonel futbolcuların maç günleri toplu bir halde bulunmaları, bilhassa onları taraftarların saf fakat zararlı konuşmalarından uzak tutmak ve maça konsantre etmek bakımından büyük bir ehemmiyet taşır (solda).

Hele bu, şehirden uzak bir yerde yapılırsa, netice daha faydalı olur ve futbolcular maçlarına en iyi şekilde kafaları dinç, hırsla hazırlanmış olurlar (altta).

Futbolcuların toplu halde yaptıkları gezmeler, takım beraberliğini sağlamak bakımından çok faydalıdır (üstte). Soyunma odasında takım bildirildikten sonra, futbolcular, sakinleşmeli, kendilerini maç havasından ayıracak şakalara kaptırmamalı, sükûnetle sahaya çıkmayı beklemelidirler.

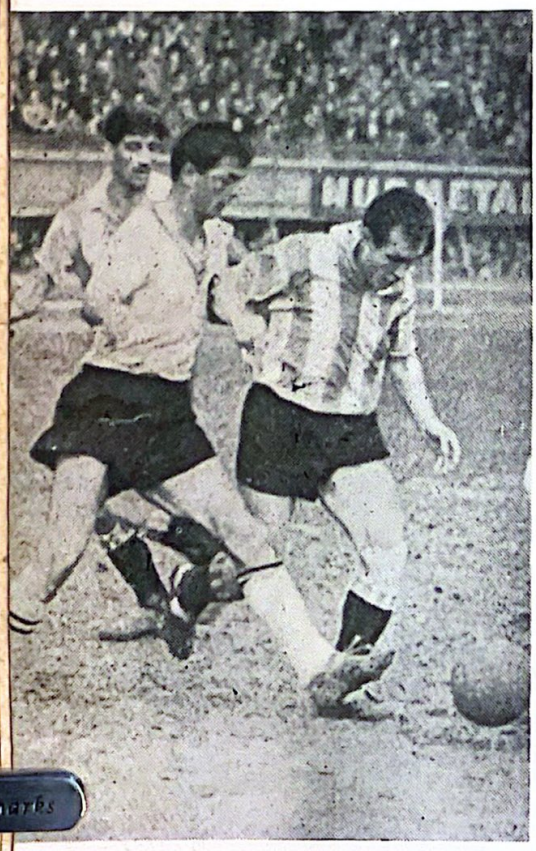

Maç evveli ve sonrası

Maçta yapacaklarını, maçtan önce iyice düşünüp, konuşan ve inanan bir takım (üstte), maçta bilerek mücadele eder, formasının hakkını verir (solda) ve soyunma odasına döndüğü zaman, yenilmiş olsa bile, elinden geleni yaptığı için vicdanen müsterihtir (altta).

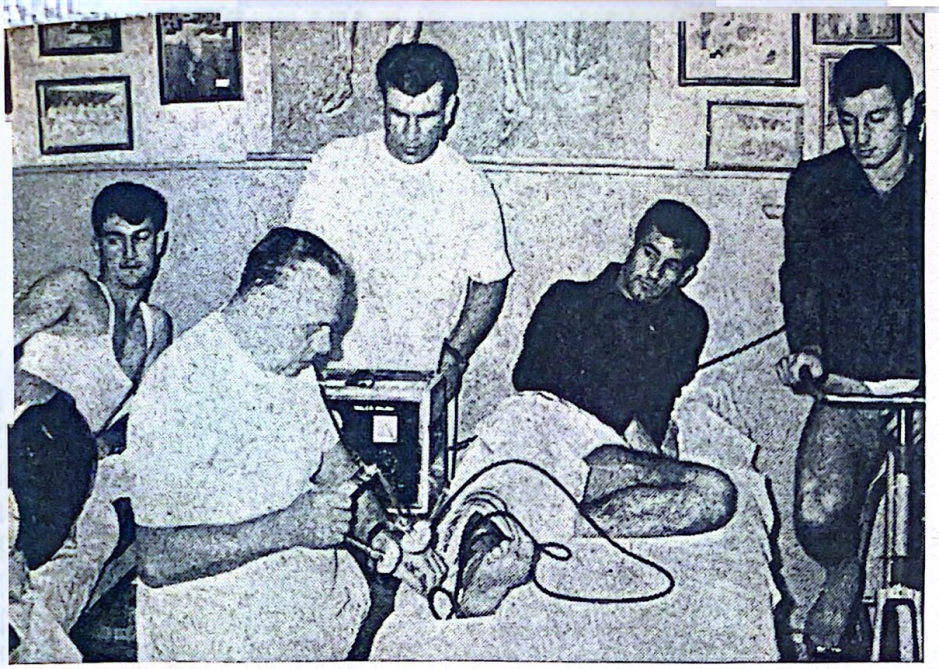

bölüm **10**

Futbolcunun sağlığı ve sosyal durumu

- Spor hekimliği ve faydaları
- Futbolcularda görülen arızalar ve tedavileri
- Spor ve masaj
- İnsan ve futbol

Futbolcunun sağlığı sahadaki; sosyal durumu cemiyet içindeki; değerini aksettiren iki mühim aynadır. —

SPORUN tekâmül ettiği ve ilerlediği birçok memleketlerde spor hekimliğinin kaçınılmaz bir ihtiyaç olduğu çok evvelden hissedilmiş ve bu alanda büyük hamleler kaydedilmiştir. Her şeyden evvel sağlam bir bünyeye malik olması icabeden sporcunun bu imkânı sağlıyabilmesi için hekimlere son derece yakın olması icabeder. Keza herhangi bir hastalık ve sakatlık ânında o sporcunun en yakın dostu yine hekimdir. Fizyolojik ve fonksiyonel bütün faaliyetlerin hekim tavsiye ve müsaadesi altında vukubulması, o sporcunun kendi alanındaki muvaffakiyet derecesini daima yükseltir.

Yemekte, içmekte, seksüel hayatta, ekzersiz evvel ve sonrasında, istirahat ve tedavi anlarında bir sporcunun daima spor hekiminin kontrolü altında bulundurulması, belki gerçek faydasının anlaşılamadığı memleketlerde çok fuzuli ve mânasız görülmesine rağmen, bir prensip haline getirilmek lâzımdır.

İngilterede bir futbol kulübünün bir, hattâ birkaç doktoru olmaması nasıl garip karşılanırsa, memleketimizde bir kulübün hususi bir hekimi olması da o kadar füzuli görülmektedir. Ümit ederiz ki, geniş bir tıp kolu haline gelen spor hekimliği, memleketimizde de gerekli alâka ve yakınlığı hem doktorlarımız, hem de sporcularımız tarafından görsün ve istikbalde iftihar edebileceğimiz şampiyonların yetişmesinde yardımcı bir faktör olarak lüzumlu vazifesini yapabilsin.

Spor hekimliğinin gayesi yalnız sakatlıkları, ârızaları tesbit etmek veya onlara mani olmak değildir. Belki basit bir kırığın tedavisi her hekim tarafından yapılabilir, fakat bir sporcunun fizyolojik ve fonksiyonel faaliyetlerini günümüze uygun olarak düzenlemek ve sporcuyu her bakımdan randımanlı bir hale sokmak yine spor hekiminin vazifelerindendir. Bu hususta, kitabın gayesine uyarak bir futbolcunun gıda rejimini, seksüel hayatını, uyku zamanlarını ve bilâhare sportif faaliyet esnasında husule gelebilecek en belli başlı ârızalar ve bunların ilk ve süratli tedavilerinden kısaca bahsedeceğiz.

Gıda Rejimi: Vücut mutlak hareketsizlik ânında yaşama organlarının faaliyeti için muayyen bir miktar kalori sarfeder. Buna, Esas Kalori, tıp diliyle «Metabolizma Bazal» denir. Bu, insanın günlük faaliyetine, yaşa, ağırlığa, havanın sıcaklık veya soğukluğuna göre değişir. Hiç hareket etmeyen bir şahısta bu zayiat kilo başına 26 dır. Adali faaliyetlerin fazlalaşması ve şartların değişmesiyle bu miktar da yükselir. Hafif hareketler yapanlarda, (meselâ adada dolaşmak gibi) kilo başına 20-30, hafif adali faaliyetlerde 32, çok ağır işler veya spor yapanlarda bu rakam 50 kaloriye kadar çıkar. Meselâ 60 kiloluk bir insanın ağır faaliyetleri esnasında günde alacağı kalori 3000 i bulmalıdır.

Elde mevcut basit rakamlarla kilosunu bilen bir sporcunun günlük kalorisini hesap etmesi ve ona göre alacağı gıdayı tesbit etmesi mümkündür.

1 gr.	Şeker	4.1	Kalori
1 »	Protein	4.1	»
1 »	Yağ	9.3	»

verirler.

Bu rakamlara göre bir sporcunun alacağı şeker, protein (et) ve yağ miktarı kolaylıkla hesap edilebilir. Yalnız şu kadarını bilmek lâzımdır ki, vücut için her gıda ile birlikte vitamin adı verdiğimiz bazı maddelerin de ithali büyük bir ehemmiyet taşır. Vücut bu gıdalardan en çabuk olarak şekerleri imtisas (emer) eder. Ve derhal adalelere göndererek vücudunun enerji ihtiyacını ilk anda temin eder. Bu malûmat bize bir sporcunun haftayım ânında alacağı birkaç parça şeker veya şekerli çay veya limonata gibi maddelerin mütaakıp mücadele esnasında yardımcı bir enerji membaı olarak faydasını izah eder.

İkinci olarak protein ve bilâhare yağların imtisası gelir ki, bunlar şekerlerden çok sonra olur ve bunların enerji olarak adalelerde faaliyete geçmesi çok geç vukubulur. Bu duruma göre bir sporcunun en esaslı gıdası şekerli maddeler olmalı ve muayyen miktarlarda et ve bir miktar da yağlar buna ilâve edilmelidir. Bir sporcu bir müsabakadan ne kadar zaman evvel yemek yemelidir?

Yukarıda işaret ettiğimiz gibi şeker ağızdan başlıyarak mide ve barsaklarda en kısa zamanda hazma uğrar ve vücut için faydalı olma durumuna girer. Buna mukabil proteinler ve yağlar midede 2-2,5 saat kadar kalırlar ve hazımları bundan sonra olur. Bir sporcunun üç cins gıdayı alması icabettiğine göre ve bunlar da hazım ve barsaklara geçmeden evvel 2-2,5 saat durduklarına göre yemeğin müsabakalardan 3-3,5 saat evvel yenmesi en uygun bir zamandır. Maalesef yemek yeme zama-

nı ve müsabakaya başlama ânı arasındaki bu münasebet sporcu ve bazı idareciler tarafından lâyıkı ile bilinmemektedir.

Bu meyanda birkaç sene evvel bir futbol sahasında cereyan eden trajik bir sahneyi hatırlamamak kabil değildir. Emniyet Kulübünde santrafor oynayan Aldo'nun oyuna başlamasından pek kısa müddet sonra ve sıkı birkaç eforu mütaakıp birdenbire fenalık geçirerek sahada bayılması ve akabinde de ölümü arkadaşları kadar bütün spor efkârını da derin teessüre boğmuştur. Bu, o sporcunun müsabakadan çok kısa bir müddet evvel bol miktarda yemiş olduğu yumurtaların daha hazma ve barsaklara geçmeden göstermiş olduğu aşırı adali faaliyetler neticesi kalbin, dolu mide tarafından tazyike mâruz kalmasından ileri gelmiştir. Bunun gibi midesi dolu olarak sahaya çıktıkları için fenalık geçiren ve mütemadi kusmalarla hastahanelere kaldırılan sporcular az değildir.

Seksüel Faaliyetler: Her genç insanın yapması gerektiği gibi, bir sporcunun da en tabiî ihtiyacı olan seksüel aktivitesini (faaliyetini) bir nizam ve intizama koyması şarttır. Maalesef bu, memleketimizde sporcular tarafından fayda ve zararları en az anlaşılmış bir mevzudur. Öyle sporcular vardır ki, uzun bir süre içerisinde hiçbir kayıt ve nizama uymıyacak bir şekilde suiistimal yaptıktan sonra müsabakadan kısa bir müddet evvel sözde kendilerini kontrol altına almağa çalışırlar. İstenen randımanı veremedikleri anda da, hemen «vallahi ağabey, son 3-4 gün kendime o kadar iyi baktım ki, bir türlü anlıyamıyorum. Niçin muvaffak olamadım?» derler.

Bunda anlaşılmıyacak hiçbir şey yoktur. Uzun bir müddet içinde sarfedilen enerji ve adali zafiyet birkaç gün içinde toplanamaz. Bazan genç ve zinde sporcuların bu gayri muntazam ve aşırı seksüel hayatı ilk nazarda fazla ziyanlı görülmezse de, yaş ilerledikçe randıman grafiği birdenbire düşer, hattâ telâfisi gayri kabil bir durum meydana getirebilir. Bunun aksi de varittir. Hiçbir seksüel aktivitesi olmayan sporcuların da tam randımanla faaliyetleri idame ettirmeleri birinciler kadar olmasa bile oldukça zordur. Muhakkak ki normali, her ikisinin ortasını bulmak ve bu faaliyeti muntazam bir programa bağlamaktır. Birçok zaman, bir sporcu için evlilik mi, yoksa bekârlık mı daha iyidir problemi mevzuubahis olabilir. Bunu şu şekilde cevaplandırmak kabildir. Seksüel terbiyesi olan, iradesine hâkim bulunabilen bir sporcu için evli veya bekâr olmasının hiçbir farkı yoktur. Aksi takdirde bu mefhumlar fazla bir mâna ifade etmez.

Aktif bir sporcunun haftalık seksüel hayatı ikiyi geçmemelidir. Bunu da maç ve antrenmanlar ile denkleştirmesi icap eder.

Uyku; gıda ve seksüel hayat kadar üzerinde durulacak bir mevzudur. Normal faaliyetleri olan bir insan günde 8 saat uyumalıdır. Hiç şüphesiz bir ağır işçi veya bir sporcu için bu çok daha uzun olmalıdır. Kendine hâkim olan, bakabilen bir sporcunun gece 10 dan sonra yatması düşünülmemelidir. Sabah kalkış saati 8 olursa bir sporcu için kâfi uyku zamanı dolmuş olur. Bu müddet daha fazlalaştırılabilirse de sporcunun yorgunluk derecesine göre ayarlamak kabildir.

Futbolcularda görülen arızalar ve tedavileri

Cemi bir spor olan futbolda vukua gelen ârızaların yer, şekil ve miktarı hakkında kesin bir istatistik yoktur. Bazı Alman spor hekimleri ağır ârızaları gözönüne alarak 500 sporcudan birinin sakatlığa mâruz kaldığını, buna mukabil İngilizler hafif spor ârızalarını da gözönüne alarak bu nispetin 50-60 sporcudan birinde olabileceğini söylemektedirler.

Futbolda husule gelen sakatlıkların yüzde yetmişbeşi ayak, baldır ve uylukta, geri kalan yüzde yirmibeşi ise, vücudun diğer kısımlarında husule gelebilirler. Buna göre futbol ârızalarını iki grupa ayırırız. 1 — Ayaklarda görülen, 2 — Vücudun diğer kısımlarında görülen sakatlıklar.

1 — Ayaklarda görülen ârızalar:

a) Eklemlerde, mafsallarda
b) Kemiklerde
c) Yumuşak kısımlarda (adalelerde).

Eklemlerde görülen ârızalar:

Eklemler vücudun hareki fonksiyonlarını tanzimde esas vazifelerden birini üzerlerine almışlardır. Daimi hareket halinde olan, istirahat ettirilmesi aktif hayatta çok zor olan mafsallarda meydana gelen ârızaların tedavisi, o nispette uzun bir zamana ihtiyaç gösterir.

Futbolcu dizi: (Foot-Ball Knee)

Futbolcularda ârızaların en sık görüldüğü yer diz mafsallarıdır. Bu ârızalar, dizi yerinde tutan, bütün bağları ile birlikte mafsal yüzlerini örten ve mafsalların biribiri üzerinde kaymasını temin eden meniks dediğimiz kısımların yırtılması ile husule gelenlerdir.

Bağların zedelenmeleri (dizlerde):

1 — 2 yanda iç ve dış

2 — Mafsal üzerinde çapraz, haç şeklinde olmak üzere iki cins bağ vardır. Futbolcunun kaza ânındaki pozisyonuna göre iç veya dışa dönme

veya diğer bir futbolcunun o pozisyonda ayağı üzerine düşmesi esnasında bu bağlarda, I — Kopma, II — Uzamalar vuku bulur.

Bağların yerinden ayrılması (kopması) esnasında bağın yapıştığı kemik kısmından da bir parça koparark daha komplike bir âraz meydana getirebilirler. Böyle bir halin vukuunda, kopmanın yerine uygun olarak, hasta ayağını ya dışa, ya da içe doğru döndüremez, geremez de. Mevzi olarak tazyik edildiği zaman şiddetli ağrı duyar. Bazan kanamalar vuku bulur. Bazı hallerde bir iki gün sonra cilt sathında bunları görmek kabildir. Röntgen muayenesinde eğer kemikte bir kopma varsa gayet aşikâr olarak farkedilebilir. Bu gibi hâdiseler diz mafsalında olduğu gibi, ayak bileğinde de vuku bulur. Bu durumlarda hastanın ayağını mutlak istirahate koymak hattâ bunu alçı ile yapmak icabeder. Alçı süresini, kopmanın küçük veya büyüklüğüne göre, tâyin etmek lâzımdır. Birçok vakalarda mafsal kâfi ve mutlak istirahate terkedilmezse burkulma ve ayak dönmeleri tekrarlıyabilir. Hattâ bu hallerde tedavi imkânsız hale bile gelebilir. Eğer burkulma çok şiddetli ve mafsal sathı derhal şişerse âcil tedavi olarak o sahaya buz tatbik etmek veya alkol kompresleri ile kanamadan mütevellit vuku bulan şişlikleri önlemeye çalışmak icabeder. Bu durumda sporcunun oyuna devamı çok zordur. Devam ânında yerinden ayrılmamış veya az ayrılmış bağların tamamiyle kopmasına sebep olur ki, ilerde tedavinin süresinin uzamasına yol açar. Tesbit müddeti bittikten sonra sıcak banyo, kompresler ve masajlarla hasta ayağın hareketini kazanması temin edilir.

Menikslerin yırtılması: Menisküs olarak bilinen bu ârızada; diz mafsalının içini döşeyen uyluk ve baldır kemiklerinin birbiri üzerinde kaymasını temin eden kıkırdakımsı bir teşekkül olan meniksin yırtılmasına denir. Bu ekseriya futbolcunun tek ayak üzerinde diz hafif kıvrık iç veya dışa dönük pozisyonda âni bir sadmeye veya karşı mukavemete mâruz kaldığı anlarda vuku bulur. İç ve dışta iki meninks olduğuna göre, sporcunun pozisyonuna uygun olarak birinden biri veya ikisi birden yırtılabilir. Bu kıkırdak fibroz parçalarının kan damarları olmadığından beslenmesi kabil değildir. Bu sebepten diğer uzuvlar gibi tamiri imkânsızdır.

Bu gibi sporcularda ilk anda şiddetli bir ağrı ile beraber diz derhal şişer. Hareket kabiliyeti çok azalır. Bu ârazlar yırtılmanın cesametine göre az veya çok olabilirler. Mafsal içine mayi ve kan dolar. İlk anda meninksin yırtılıp yırtılmadığını kestirmek zordur. Bazan mafsal kartilajları veya kapsülü zedelenerek aynı ârazları meydana çıkarabilir. Bu hallerde hasta derhal istirahate terkedilir. Soğuk kompresler yapılır. Eğer mafsal çok şişmişse gayet dikkatli ve aseptik olarak mafsala iğne yapı-

larak mevcut kan boşaltılır. Bu, birkaç defa tekrarlanır. Şiş ve ağrı azaldıktan ve akut safha geçtikten sonra hastanın dikkatle muayenesiyle hastalığın mahiyeti anlaşılır. Meninks yırtılması hallerinde bazan hasta dizi birdenbire kilitlenir. Ayak açılmaz. Bilâhare kendi kendine çözülebilir. Diz kapağının alt yanlarındaki boşluklara tazyikler yapıldığı zaman hasta şiddetli ağrılar duyar.

Böyle bir sakatlığa mâruz kalan ayağın tedavisi yalnız ameliyattır. Yırtılmış olan meninks çıkarıldıktan sonra ayak 8-10 gün alçıya alınır. O meyanda hastanın uyluk adalelerine masajlar yapılır. 10 gün sonra mafsal hareketleri başlar ve aynı zamanda fiziko-terapi ve masajlarla ayak adalelerindeki dumurun (atrofi) önüne geçilmeğe çalışılır.

Kemiklerde görülen ârazlar: Burada en fazla kırıklar ve çatlaklar görülebilir. Ayağın her kemiğinde husule gelebilir. Fakat en fazla baldır kemiklerinde (kaval) görülürler. Bu meyanda genç sporcularda sık görülen ufak kopmalar neticesinde vuku bulan Schlatter hastalığı özel bir mahiyet taşır. Bu kaval kemiğinin üst ucunda 4 başlı uyluk adalesinin yapıştığı bir kemik çıkıntısının kopması neticesinde vuku bulur. Çok ıstırap veren bu hastalık röntgen ile teşhis edilir ve tedavisi de cerrahidir.

Diğer bütün kırıklarda tedavi aynıdır. Kırık şüphesi duyulan ayak derhal tel atellere alınarak istirahate sevkedilir. Fazla ağrı hallerinde hastaya morfin ve ağrı dindirici ilâçlar yapılır. Derhal hastahaneye sevkedilerek röntgenle tam teşhis konur ve mütaakıp tedavisi yapılır.

Âni ve tam kırılma ânında hasta katîyen hareket ettirilmemeli ve ayak pozisyonu bozulmamalıdır. Birçok zaman düzgün durumda olan parçalar, bir kimsenin yapacağı hareketler yüzünden gayet kötü pozisyonlara getirilebilir. Hattâ bazan hayat için tehlikeli olan damar yırtılmaları veya sinir kesilmeleri dahi husule gelebilir. Eğer elimizde tıbbi vasıtalar (tel atelleri gibi) yoksa, o zaman kırık ayak uzun bir tahta parçası ile sarılabilir veya her iki ayak yanyana getirilerek bağlanır ve bu suretle kırık parçasının yerinde fazlaca oynamasına mani olunur. Ondan sonraki tedavi mütehassısların nezaretinde yapılır.

Adalelerde görülen ârazlar: Adaleler en fazla ezilme veya kopmaya mâruz kalırlar. Âni bir darbeye mâruz kalan bir adale parçası darbenin şiddetine göre ya ezilir, ya da kopar. Her iki halde de ilk âraz, hasta ayağını katîyen oynatamaz. Adalenin kasılması şiddetli ağrılar yapar. O sahanın elle muayenesinde büyük ağrılar husule gelebilir. Ezik ve küçük adale kopmalarında fazla bir bulgu tesbit edilmemesine rağmen büyük adale hüzmelerinin kopmasında gözle de farkedilebilen çukurluklar tesbit edilir. Böyle vakalarda derhal ayağı kısa bir müddet için istirahate

alıp, üzerine soğuk tatbik edilerek 5-10 dakika bekletilir. Bu esnada yapılacak adale masajları ve her türlü hareket eğer dahilî bir kanama mevcutsa bunu daha fazlalaştırmağa yarar. Bu süreden sonra kanama ve kopma mevcut olmadığı veya herhangi bir anormallik yoksa hafif bir masaj yaparak oyuna devamı temin edilir.

Eğer adalelerin kopmuş olduğu tesbit edilirse ayak behemehal bir hafta istirahate sevkedilmeli ve katîyen sıcak tatbik ve masaj gibi tedavilere tevessül edilmemelidir. Zira her iki müdahale de, mevcut olan ufak tefek kanamayı ziyadeleştirir ve tedavi süresini uzatır.

Geçen sene Galatasaray santraforu Metin Oktayın uyluğunda husule gelen adale kopukluğunun tedavisi başlangıçta yanlış yapılmış, tekrarlıyan nükslerle tedavi altına giren sporcuya bir hafta hiçbir hareket yapmıyacağı ve yalnız ayağını istirahat ettireceği söylendiği zaman ilk itiraz kendisinden gelmiş ve masaj yapılırsa ayağının iyi olacağını beyan ederek tedavi kabul etmemişti. Ondan sonra başka bir yerde masaj ve sıcak tatbiklerle tedavi altına alınan futbolcu iki ay gibi bir zamanda düzelme imkânını bulamadı. Bu da gösteriyor ki adale yırtılmalarından sonra tam ve doğru tedavi yapılmadan sporcuda ârıza kolaylıkla nükseder. Nitekim Metin de, sırf bu sebepten uzunca bir zaman aktif spor hayatından mahrum kalmıştır.

Bazan geniş adale yırtılmalarında cerrahi yollarla o adale hüzmelerini dikmek dahi icabeder. Yine sporcularda basit gibi görülen fakat çok zaman ciddi durumlar yaratabilen cilt yaralanmalarına ehemmiyet vermemiz lâzımdır. Ya bir tekme veya düşme esnasında veya kullandığı ayakkabının vurmasından husule gelebilecek yaralanmalar derhal dikkatle temizlenmeli ve gerekli pansumanlar yapılmalıdır. Çok defa bunların ihmalinde mikropların yukarı doğru sirayeti ve septi-semi dediğimiz kan zehirlenmelerini dahi yapabilir.

Bilhassa topukta aşil krişi üzerindeki cilt yaralanmalarına özel bir ehemmiyet vermek lâzımdır. Zira buradaki cildin tamiratı zordur. İyileşmeden giyilen ayakkabı ile tekrar yaranın açılması cildin kapanmasını imkânsız kılar. Atonik yara tâbir ettiğimiz bu gibi hallerde zor cerrahi usullerle ancak hasta ayak düzeltilebilir. Meselâ Galatasaray basketbolcularından Özer Salnur'un ayağında husule gelen böyle bir atonik yaranın kapatılması için uzun müddet uğraşılmış ve nihayet ameliyatla tedavisi kabil olmuştur. Bu yüzden o sporcunun bir sene müddetle spor sahalarından uzak beklediğini ifade edersek basit gibi görülen bu hallerin büyük bir titizlikle göz önünde bulundurulması icabettiği kendiliğinden meydana çıkar.

Vücudun diğer kısımlarında meydana gelen ârızalar: Vücut aksamının her tarafının hareketini içine alan futbolun sakatlıklarına bir nispet dahilinde her tarafta raslanabilir.

Başta görülenler: Baş devamlı sademeye mâruz kalmaktadır. Bu iki türlü olabilir. İki sporcu başbaşa çarparak veya şiddetli bir top darbesine mâruz kalmakla. Her iki halde de hâdise aynıdır. Sporcu yere düşer ve kısa veya uzun müddet kendini kaybeder. Sademeden evvelki hâdiseleri hatırlayamaz hale gelebilir.

Buna bir misal olarak uzun zaman evvel Dolmabahçede doktor iken bir G.S. - B.J.K. maçı esnasında G.S. den Naci ile B.J.K. dan Fahrettin, karşılıklı bir baş sadmesine mâruz kalmışlar ve ikisi de yere düşmüşlerdi. Muayenede Nacide hafif bir beyin sarsılması, Fahrettinde ise uzunca bir müddet kendisini kaybetme hali tesbit edilmişti. Kısa bir tedaviden sonra Nacinin tamamiyle normale avdet etmesine rağmen Fahrettin bir türlü kendine gelemedi. Nerede olduğunu ve ne gibi bir hâdiseye mâruz kaldığını katiyen hatırlamıyordu. Bu durum karşısında Fahrettin'in oyuna devamının tıbben mahzurlu olduğu ve derhal hastahaneye kaldırılması icabettiği kulüp idarecilerine söylendi. Ancak, teklif kabul edilmedi ve bazı kulüpçülük mülâhazaları ile B.J.K. lı bir doktor çağrılarak oyuna devam müsaadesi alındı. Mesul tabib buna mani olacağını ve ancak her türlü mesuliyeti üzerlerine aldıklarına dair imzalı bir vesika verdikleri takdirde oynatabileceklerini bildirdi ve vesikayı aldı.

Fahrettin oyuna, kendinde olmadan ve ne yaptığını bilmeden devam etti ve oyun sonunda tekrar bayıldı. Kaldırdılar. Klinikte beyin kanaması teşhisi konan Fahrettinin bir hafta müddetle ölüm tehlikesi ile karşı karşıya kaldığı anlaşıldı. Bu durumu muhakkak ki yanlış mülâhazalarla meydana getiren idareci ve doktorun da vicdan azabı sonsuzdur. Çarpışmaya mâruz kalan sporcu dikkatle muayene edilmeli, hâfıza kaybı olup olmadığına bakılmalı ve başına derhal buz tatbik edilmelidir. Bununla birlikte kalbi takviye eden ilâçlar vermek bazan yerinde olur.

Çarpışmalar neticesinde yüz kemiklerinde kırıklar görülebilir. Bilhassa burun kemikleri kırılmaları çok olur. Vakanın durumuna göre kanama varsa hemen konan oksijenli pamuk tamponlarla durdurulmaya çalışılmalıdır. Kırığın hemen düzeltilmesi her zaman kabildir. Çene ve elmacık kemiklerinde kırıklıklar bulunabilir. Bu hallerde çene alttan doğru bağlanarak ve ağrı dindirici ilâçlar yapıldıktan sonra derhal hastahaneye sevkedilmelidir. Kaş yaralanmalarında yaranın genişliğine göre, flaster ile tesbit veya derhal dikiş koymak icabeder. Omuz, kol ve köprücük kemikleri kırıklıkları ve çıkıkları nadir olmakla beraber görülebi-

lir. Yapılacak muayenelerde kırık ârazları görülürse derhal, kolda ise kırık yeri atel veya sert bir cisimle tesbit etmeli, omuz veya köprücük kemiğinde ise kol derhal göğüse bağlanmalıdır. Gerekli ilâçlar yapılmalı ve hasta derhal hastahaneye sevkedilmelidir. Bazan omuz çıkıklarında hemen tedaviye geçip omuzu yerine koymağa çalışmak yanlıştır. Birçok zaman çıkıkla birlikte kırıklar da mevcuttur. Bazan çıkık zannedildiği, haddizatında kırık olan omuz mafsalı sakatlıkları, yerine koyacağız diye kırık uçların tamirinin, kabil olamıyan durumlara sokulduğu varittir. Bu hallerde daima ilk tedavi olan uzvun olduğu pozisyonda tesbit edilmesi grafi yaptırılması sonra katî tedaviye geçilmesi en uygun yoldur.

Göğüs sadmelerinde sporcu birdenbire ya ağrı veya refleks ile nefessiz kalır. Bu hallerde o şahsı derhal yatırmak, etrafına diğer şahısların birikmesinin önüne geçmek, hava ile mümkün olduğu kadar temasını temin etmek ve lüzumu ânında hafif suni teneffüs hareketleri ile göğüs kafesi adalelerinin hareketlerini idame ettirmeye çalışmak icabeder. Bazan bu hallerden sonra kaburgalarda kırıklar husule gelebilir. Elle muayenede eğer bunu tesbit edersek derhal flaster ile kaburgalar tesbit edilir. Ve yine ağrıyı azaltıcı ilâçlar yapılarak derhal hastahaneye sevkedilirler.

Karına veya torbalara gelen sadmeler bazan âni olarak refleks yolu ile ölümü intaç ederler. Bu halde tekallüs eden adaleleri gevşetmek için sporcuyu öne doğru eğiltmek ve fazla hareket ettirmemek icabeder. Yumurtalıklara gelen darbeler bazan çok ıstırap verebilir. Bu hallerde sporcuyu çömelir vaziyete getirmek, kabilse idrara çıkmasını temin etmek gerekir. Bazı hallerde torbalar birdenbire şişer ki, bu içerde bir kanama mevcudiyetini gösterir. Bu hallerde soğuk kompresler, torbaları yukarı doğru kaldırmak ve sporcuyu sırtüstü yatırmak, mutlak istirahate sevketmek lâzımdır.

Bel ve sırt ârazları: Futbolcularda sık görülen hallerdir. Âni olarak bel üzerine düşmek, ters dönüşler esnasında şiddetli adali kasılmaların meydana getirdiği ârızalar ya adalelerde veya bel kemiklerini birbirine bağlayan bağlardan husule gelir. Adali olan ârızalar biraz ıstıraplıdır. Soğuk tatbikten sonra geçebilir veya bir müddet devam edebilirler. Bu hallerde kanama tehlikesinin geçmesini mütaakıp sıcak tatbiki ve masajlar şifayı temin eder.

Fıkralar arasındaki bağların kopması veya zedelenmesi hali hemen olmasa bile ilerde büyük ârazlar meydana getirebilir. Bazan ilk anda hafif bir bel burkulması gibi kabul edilip basit bir tedavi ile geçen bağların kopması bilâhare bel fıtıklarının husulüne zemin hazırlar. Belde ve

ayaklara doğru yayılan müzmin ağrılar hastalığın ilk işaretleridir. Hastalık röntgen muayenesiyle tesbit edilir ve tedavisi de sinir cerrahlarının işidir.

Spor ve masaj

Masaj birçok spor kollarında fayda sağlayan mühim bir unsurdur. Masajın tarihi çok eskidir. İlk müspet adımı meşhur Yunanlı Doktor Hipokrat atmıştır. Fakat, Milâttan 300 sene önceki Çin edebiyatına da bir göz atarsak, orada da masaj ve jimnastikle tedaviler yapıldığını görürüz. Biz, burada kısaca yanlız spor masajına ait bazı ufak bilgiler vermek istiyoruz. Meselâ, masajın faydaları, iyi tatbik edilmediği zaman ki zararları, maçtan evvel ve sonraki masajlar, antrenman sonu masajları...

Maçtan evvel sporcuya kuvvetli masaj yapılmaz. Sadece maça hazırlayıcı bir masaj yapılır. O da, gayet az ve çabuk olmalı, adaleyi ısıtıp enerjiyi uyandırmalıdır. Masajda esas olan, kan ve linfatik deveranı temin etmektir. Bu masajlar için soğuk havalarda Salisilat De Metil kullanılmalıdır. Eğer Salisilat De Metil fındık yağı ile karıştırılırsa, hem maçtan evvel adaleleri daha iyi ısıtır, hem de, az da olsa, muhtemel sakatlıkları önler. Sıcak havalarda ise, masaj için serinletici Linimentler kullanılır. Antrenman sonrası masajlar 10-15 dakikadan fazla sürmemeli ve sert yapılmamalıdır. Fazla masaj, esasen yorgun olan adaleleri daha fazla yormuş olur ki, bu da zararlıdır. Bir masörün iyi neticeler alabilmesi için az da olsa, spor yapmış olması lâzımdır. Masör, bütün spor kollarının tekniğini, hangi adalenin nasıl çalıştığını bilmelidir. Çünkü, spor masajı İjenik, Terapötik ve Traumatik masajları da içine alır. Spor tekniğini bilen bir spor doktoru ile aynı evsaftâ bir masörün iş birliği, sporcular için çok faydalıdır.

Masörün sahadaki vazifeleri:

Sahadaki sakatlıklar için ilk yardım çok mühimdir. İtalyada, bu tedaviler için, masörler, İnstituto di Medicina Sportiva adlı Müessesede kurslar görürler. Bu müessese «Comitato Olimpico Nazionale İtaliano» ya bağlıdır. Bir maç esnasında sakatlanan oyuncuya yapılacak yanlış bir ilk tedavi, o takımın eksik kalmasına ve kötü duruma düşmesine sebep olabilir. Ekseri sakatlıklar, ezilmeler, burkulmalar ve lif kopmalarıdır. Bunlarda, hemen, dahili kanamalara mâni olmak için, soğuk aplikasyonlar yapmak lâzımdır. Bu arada, sakatlık şayet bir mide veya karın adalesi krampı ise, soğuk aplikasyonlar ve sert masaj spazm'ı arttıracağından, zararlıdır. Tecrübeli bir masör, Abdomen nahiyesine el değdirmekle

kramp mı yoksa bir adale ezikliği mi olduğunu anlar. Sakatlık kramp ise, gayet hafif masaj ve sıcak aplikasyonlar yapmak lâzımdır. Soğuk havalarda, Salisilat De Metil fındık yağı ile aynı dozda karıştırılır ve ılık olarak ısıtılıp bir küçük termos içinde, sahada masörün çantasında bulunursa, âni kramplar için faydalı olur. Önemli bir sakatlık da, bir oyuncunun oyunda nakavt olup düşmesidir. Hafif nakavtların fazla bir ehemmiyeti yoktur.

Fakat, baygınlıktan sonra ayılan oyuncu sayıklamağa başlarsa, o oyuncuyu tekrar oyuna sokmak tehlikelidir. Çünkü, ikinci bir nakavt, sporcu için çok tehlikelidir. Öyle olmasa bile, bu oyuncu, «Grogi» dir. Yani bütün hereketlerinde şuursuzdur. Böyle vaziyetlerde, acaip haller yapan, hattâ kendi kalesine gol atan oyuncular çok görülmüştür.

Futbolcunun en büyük korkusu Minisküstür. Fakat bundan çok daha kötü sakatlıklar vardır. Şükretmek gerekir ki bunlar çok nadir vuku bulur. Meselâ dizin alt kısmına sert bir tekme gelir ve şiddetli ağrı yapar. Birkaç gün sonra da, hayretle, ayağın aşağıya doğru sarktığı görülür, ayak havaya kalkmaz. Demek ki, Peromial siniri ezilmiş veya kopmuştur. Hafif bir ezilme fizik tedavisi ile geçer. Ancak, ağır vakalar ameliyatı icap ettirir. Yapılacak iş, derhal bir Nöreşirürjiyene gitmektir. Buna ait iki hâdiseden birinde erken davranıldığı için netice müsbet oldu. Diğerinde ise, geç kalındığından, malesef futbolcunun spor hayatı sona erdi. Bu talihsiz futbolcu Vefalı Kâzım'dır. Erken davranıp kurtulan ise, Adalet kulübünden Cahit idi. Cahidin sakatlığı çok ender vakalardandı. Bu hal, ekseriya futbolcularda ve güreşçilerde olur. İki futbolcu kafaya sıçrarken, omuz omuza çarpışırlar. Deltoit adalesine tesir eden Sirkonfleks siniri ezilir. Böylece, Deltoit adalesine, süratli bir Atrofi gelir. Yani, omuz adaleleri zayıflar. Bu Periferik bir felçtir. Güreşçilerde ise, bu vaka, saltoda, omuz üzerine düşerken görülür. Bu sakatlıkların en kötüsü de, dizindeki Kolateral Ligamanların kopmasıdır. Oyuncu ayakta dururken, ayağının üzerine biraz yüklendiği zaman, dizinin içeriye veya dışarıya doğru kaydığını görürüz. Böyle vakalarda derhal bir ortopedist doktora koşmak lâzımdır. Bu da ender ve tehlikeli sakatlıklardandır. Eski Galatasaraylı Muhtar, bu yüzden, iki sene futbol oynayamamıştır. Meşhur Profesör Lacava'nın sporculara bazı tavsiyeleri vardır. Bunlardan biri şöyledir: Bazı sporcuların yürürken dizleri öne kayar veya uzun zaman bir yerde otururlarsa diz biraz zor açılır. Fakat hiçbir ağrı vermez. Buna ehemmiyet vermemek hatadır. Eğer bir iki hafta istirahat edilmez ise, âni zorlamalarla Ligamanlar gevşer ve neticede, Minisk kenetlenir. Futbolcuları çok üzen diğer bir sakatlık da müzminleşen lif kopmalarıdır. Yırtılan damar-

lardan lardan sızarak pıhtılaşan kan hematomalar vücude getirir. Bunların Miozit osifikan şeklini alması demek, zamanla pıhtılaşan kanın, katılaşması demektir. Vücut bu kanı ememez ve aksaklık uzun zaman devam eder. Bunun en büyük sebebi, sakatlık tamamen geçmeden, futbolcunun maça veya antremana çıkmasıdır.

Lif atmalar nasıl belli olur:

Futbolcu âni bir depara kalktıktan sonra arkasından, sanki bacağına baldırına kalçasına keskin bir taş gelmiş, yahut, kamçılanmış gibi olur. Bu vakalar, ekseriya, soğuk havalarda adaleler kâfi derecede ısınmadan yapılan âni hareketlerle olur. Heyecanlı bir maçtan evvel, sinir tansiyonu had safhadadır. Bu da lif kopmalarına sebebiyet verebilir. Maçtan birkaç gün evvelki ateşli rahatsızlıklar, uykusuzluklar, suistimaller bunun en büyük düşmanıdır. Maç esnasında veyahut antremanda lifi atan bir sporcuya o anda derhal soğuk tedavi tatbik edilir ve kat'iyyen masaj yapılmaz. Oyuncu, ayağı aksasa bile, oyuna devam etmelidir. Çünkü, hareket Hematomanın fazlalaşmasına mani olur. Ertesi gün, sıcak tedavi tatbik edilir. Bu arada antifilojestin veya diğer lâpalar kullanılabilir. Fazla istirahat sporcuların adalelerinin katılaşmasına sebebiyet vereceğinden zararlıdır. Bir sporcunun adalelerinde, hafif de olsa bir atrofi (dumura uğrama) oldu mu, bu sporcuyu formdan düşürür.

İnsan ve Futbol

Sporlar ve oyunlar insanlar içindir. Spor, hayata daha iyi hazırlanmamızı başarılı olmamızı sağlıyacak nitelikleri bize kazandırır. Bütün sporların kuruluşunda iki unsur saklıdır.

1 — Teknik unsur.

2 — İnsan unsuru.

Bir yanda, oyunun bütün kaideleri tekniği, taktiği, sistemleri, diğer yanda, bunları uygulayarak spora mâna kazandıran insan yer alır.

Ancak, futbolümüzde ikinci unsur üzerinde gerektiği kadar durulmamıştır. Maç, pas, şüt, puan, şampiyonluk hasılat, çok zaman, birinci plâna alınır. Bu hal içinde, insanı, futbol oynıyan insanı unutmuşa benziyoruz. Basının ilgisi, taraftar tezahüratı, insan unsuru üzerinde durmak demek değildir. Futbolcuların çeşitli problemlerle yüklü bir hayatı olduğunu düşünmemiz gerekir.

1 — SOSYAL DURUM:

Toplumun her ferdi gibi, sporcu da, aile, okul, iş, arkadaş çevrelerinin çok karışık sosyal münasebetler dokusunda yaşar. Üstelik, futbolün

çok tutulması ve buna paralel bir basın ilgisinin sonucu olarak kazanılan şöhret ile kulüp çevresinin özel yapısı, bu münasebetlerin şeklini değiştirirken, futbolcuyu, tesirleri çok derin sosyal ve psikolojik proplemler içinde bırakır.

2 — SAĞLIK DURUMU:

Çok zayıf bir sağlık anlayış ve tutumumuz vardır. Yılda bir, göğüs dinlemesinden ibaret lisans muayenesile yetiniyoruz. Futbolcunun beden ve ruh yapısı, birbirlerini karşılıklı etkileyen, bütün tahlil ve testleri yapılması zaruri sürekli bir inceleme ve gözleme konusu olarak ele alınmalıdır. Beslenme de üzerinde durulacak başlıca konulardan biridir ve her insan için önemlidir. Ama, bu, yaptığı sporun icabı, ağır ve büyük bir enerji alış verişi içinde bulunan futbolcu için, çok özel bir mahiyet kazanır.

3 — BOŞ ZAMANI DEĞERLENDİRME:

Futbol takımlarımız, çeşitli kültür seviyelerinde, farklı aile ve sosyal çevrelerden derlenmiş sporculardan kurulmuştur. Bir kısmının bir işi vardır. Pek az kısmı okuldadır. Büyük bir kısmı, (bilhassa profesyonel takımlarda) yalnız futbol ile meşgul olmaktadır. Bu kısma girenler, diğerlerinden çok daha fazla inceleme konusu olmalıdırlar. Bu sporcular, antrenman ve maçları dışında kalan boş zamanlarını, bir takım zararlı meşgalelerle doldururken, diğer arkadaşlarına da aktaracakları, bazı kötü alışkanlıklar kazanabilirler. Bu sporculara bir iş, bir amatör meşgale veya bir kulüp eğitimi programı kazandırmak, bilhassa büyük kulüplerimizin hedefi olmalıdır. İçtimaî bir zümre olan kulüplerde yapılacak anket ve monografik araştırmalar, bu konudaki çalışmalara istikamet vermelidir.

4 — Ö Ğ R E T İ M :

Bu, futbolun tekniğine ait nazari ve pratik çalışmaların dışında bir öğretimdir. Sporcu durumunun, kendine has şartları, tesirleri özellikleri vardır. Bunların karşısında gereken tavrı takınmak, ancak bu öğretim sayesinde mümkün olur. Futbolcuya, kendini kontrol, kendini tenkit, şuurlu, gerçek bir sağlık ve beslenme bilgisi, özel hayatının düzeni üzerine bilgi, futbol hayatı, kaybetme, kazanma, spor mücadelesi psikolojisi, disiplin şuuru, sporcu tavır ve davranışları bilgisi verilmelidir. Bu öğretimler, oyuncularda mükemmellik duygusu uyandırmalı, onlara, hatalarını düzeltmek, meziyetlerini çoğaltmak için, özel çalışma fikri kazandırmalıdır.

Böylece, futbolcu, kendine ait proplemlerin halli ve tanziminde idareci, teknik yöneticilerine yardımcı olup, onların işini kolaylaştırır.

5 — PROBLEMLER KARŞISINDA TUTUMUMUZ :

Problemlerin kendisi kadar önemli bir husus ta, bu meseleler karşısındaki tavır ve tutumumuzdur.

a) İdarecinin tutumu:

«Futbol, oynıyan insanı ilgilendirir, sözü edilen bu konulara eğilmeden de, onları kendi haline bırakarak da oynanır» düşünce ve kanaati futbolümüzün gerçek değerine varmasına geniş çapta engel olmuştur. Problemlere sırtını dönmüş, onların arkasına saklanan idareci değil, peşin hükümlerden sıyrılmış, alışılagelenin tesirinden kurtulmuş, sürekli bir arama, inceleme içinde bulunan idareci, bu meseleleri kurcalayacak, onları hal edecektir.

b) Basın:

Bu zararlı tutumun, yer etmesi ve yaygın karakter kazanmasında basının rolü oldukça büyüktür. Altı yapraklı günlük gazetelerimizin haber, maç tafsilâtı ve bol resimler doldurdukları birer futbol sahifeleri vardır. Böyle bir neşriyat, futbolün el sürülmemiş meselelerini gözden uzaklaştırıp kaybediyor. Üstelik, aşırı romantik ilgisinin futbolcunun psikolojisi üzerindeki tesirlerile, onun zaten çok olan meselelerine yenilerini katıyor. Gazetelerimiz, spor sahifelerinin meşin top aktüalitesini veren karakterini kaybettirmeden, futbolun bu örtü altındaki mevzularına sıkmadan öğretici, renkli bir ifade ile dokunarak, yardım etmelidirler. Ayrıca, bütün yönlerine ışık tutan bir futbol neşriyatına olan ihtiyacımız da büyüktür.

6 — BU MESELELERİN TEKNİK YÖN ÜZERİNE TESİRİ:

Sosyal, psikolojik, sağlık ve futbolcuyu alâkadar eden diğer bütün meselelerin teker teker tahlili ile zararlı unsurların ayıklanması, tekniğe ait çalışmalardan evvel yapılmalı ve devamlı olmalıdır. Ancak bu takdirde sporcular istenilen tekniği kazanır, başka bir deyimle, teknik gerçek hedefine böyle sporcularla varır. Ferdî ve takım oyununun mükemmel formuna bu yoldan ulaşılmış olur. Formda istikrarsızlık, çabuk sürantrene olma, erken yorulma, kısa bir futbol hayatı, takım oyunu kuramamanın arkasında düzenlenmemiş şartlar, dokunulmamış meseleler yığını vardır. İşte böyle çok zengin muhtevalı bir arka plânı olan onbir kişiden kurulu takım, renkli formaları içinde, tribünlerin büyük uğultusu arasında, sahadadır. Gösterecekleri oyun herkesin meçhulüdür. Yalnız, bu yazıda sıraladığımız şartların ve meselelerin meçhulü değildir.

Onlar, teknik güçle beraber oyuncuların ve takımın ortaya koyacağı futbolü tanzim edilme, halledilme derecelerine göre çoktan tâyin ve tesbit etmişlerdir. Bize idareci, menecer, antrenör, futbolcu, taraftar, se-

Futbol bir erkek oyunudur. Futbolcu ufak tefek sakatlıklar için asla takımını eksik bırakmaz. Hele giyilen millî forma ise, yukarıda görüldüğü gibi, kanlara bulanmış formasıyla oyuna devam eden fedakâr futbolcular bütün milletin sevgisini kazanırlar.

Metin sık sık sakatlanan, fakat asla takımını sahada on kişi bırakmayan futbolcularımızdan birisidir. Nitekim, bu sakatlıktan sonra da gene oyuna girmiş ve takımına iki güzel gol ve bir galibiyet kazandırmıştır (altta).

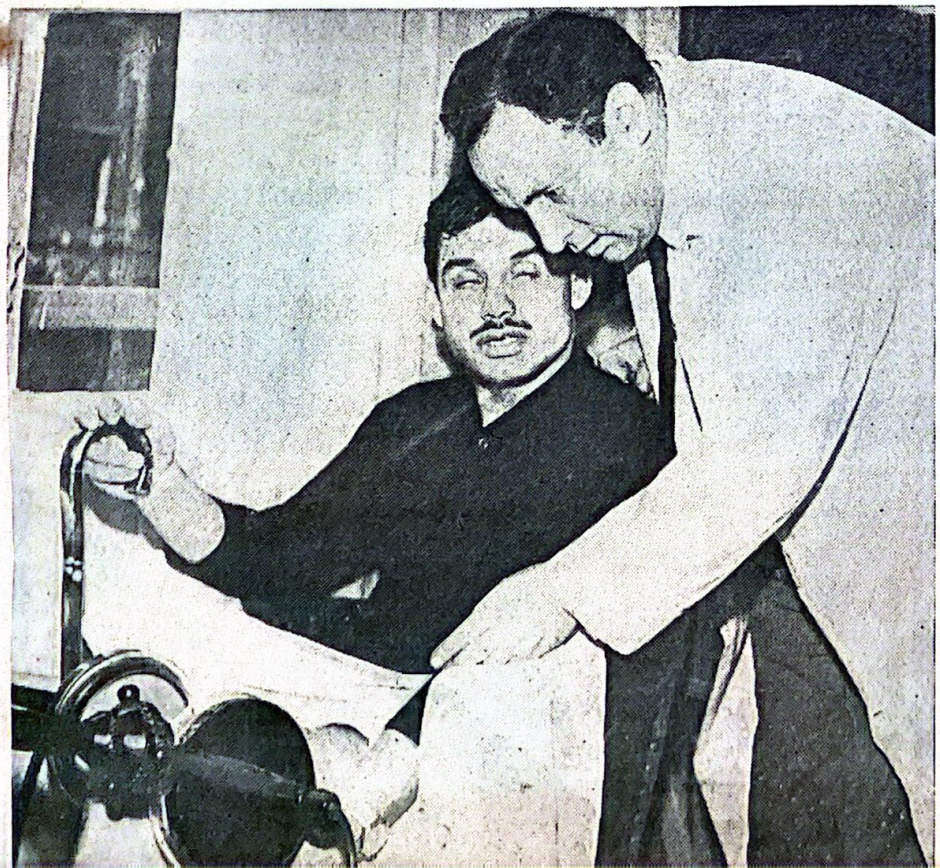

Futbolcuların mühim sakatlıklarında yapacakları ilk iş bir spor hekimine müracaat etmektir. Bu şekilde, sahaya bir an evvel dönmelerini çabuklaştırmış olurlar.

Masör, bütün spor kollarının tekniğini, hangi adelenin nasıl çalıştığını bilmelidir. Spor tekniğini iyi bilen bir doktor ile aynı evsafta bir masörün işbirliği çok faydalı neticeler verir.

Spor hekimliği bütün kulüblerimiz için kaçınılmaz bir ihtiyaçtır. Dr. Ali Uras, bu konuda memleket sporuna emeği geçmiş ve geçmekte olan değerleri doktorlarımızdandır.

Masör ilk yardımcınızdır

Kendinizi iyi hissetmediğiniz zaman masörünüze koşunuz. Can Bartu ile Yorgo Tagar, bunu size misali ile hatırlatıyorlar.

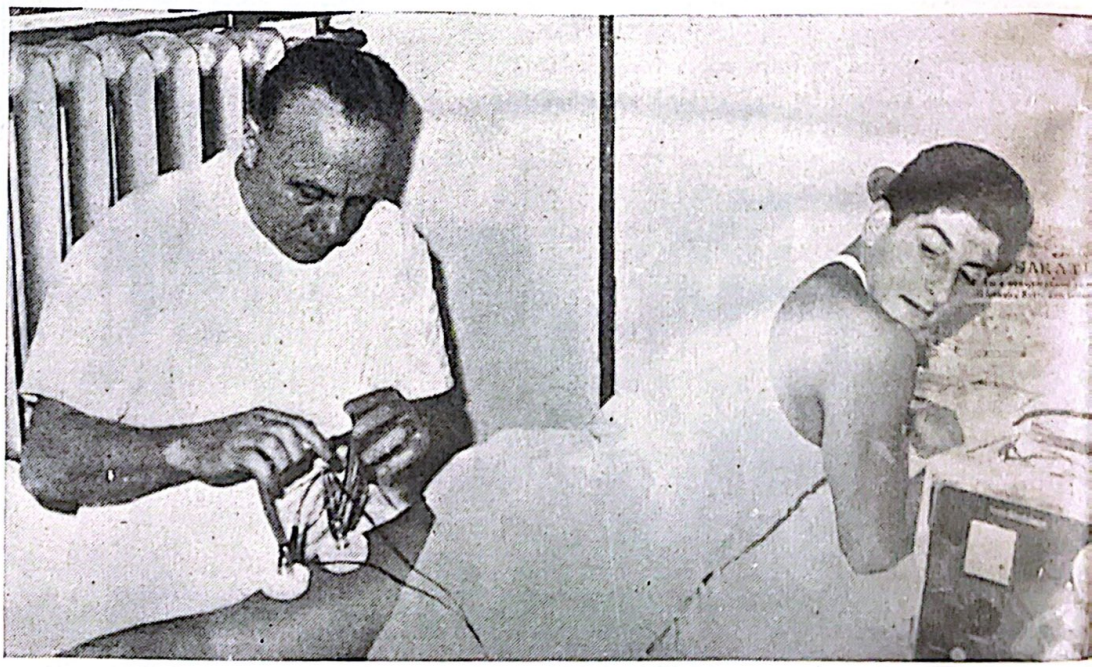

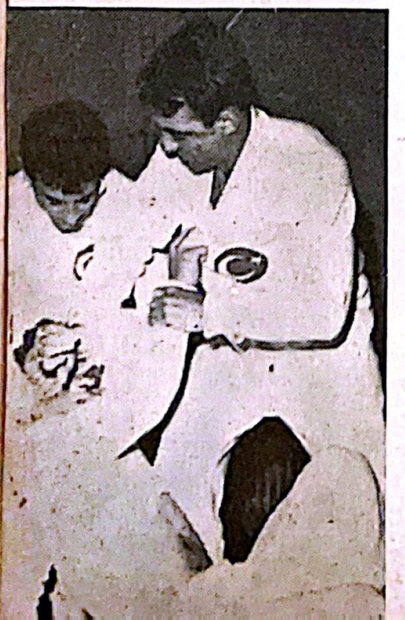

Sert şakalardan kaçınınız

Futbolcuların, antrenmanlarda sert şekilde birbirleri ile şakalaşmaları hatalıdır. Hiç beklemedikleri anda tatsız bir durumla karşı karşıya kalabilir ve sakatlanabilirler.

yirci, basın olarak birçok vazifeler düşmektedir. Bize bu vazifelerimizi öğretecek kurumların başında spor okulları yer alır. Avrupa memleketlerinde, sporun bir bilim disiplini içinde yapılmasında, bu okulların faydaları görülmektedir. Futbol yöneticilerimiz bu konular üzerinde eğilirse, futbolümüzün geri kalış nedenlerini çok iyi anlamış olurlar. Böylece başarı yoluna daha kolaylıkla gidilir ve halkın geniş alâkasına gerçekten lâyık olunur.

bölüm **11**

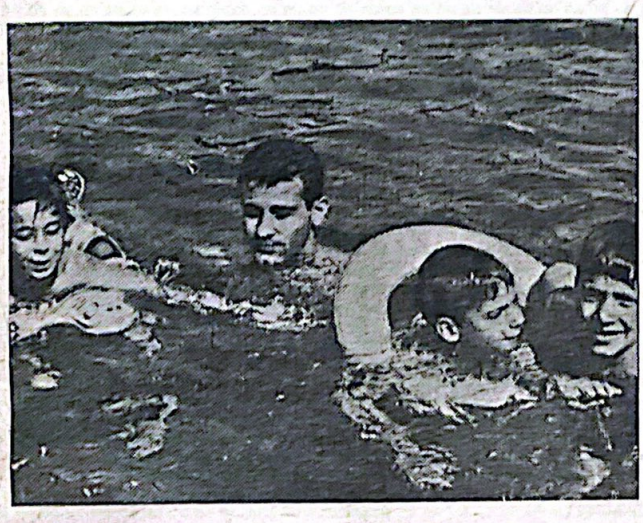

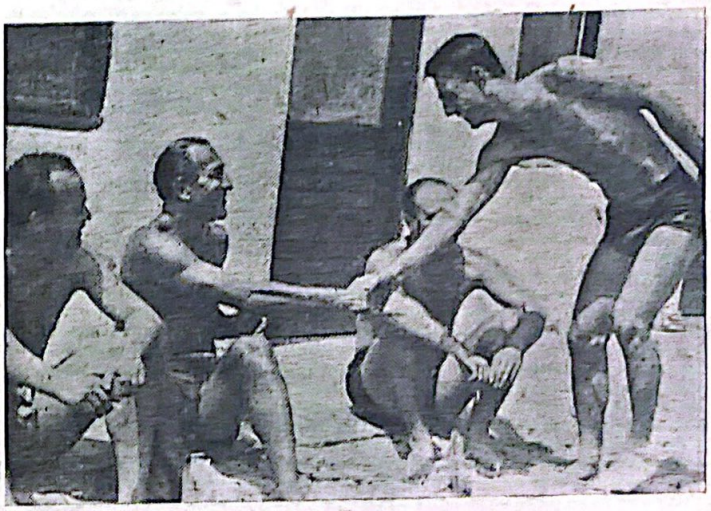

Mevsim sonu ve tavsiyeler

İyi ve faydalı bir dinlenme, yeni bir çalışma devresindeki başarının tomurcuğudur. —

BURAYA kadar, okuyucularımıza, bilgilerimizin ve dillerimizin yettiği, döndüğü kadar, modern futbol hakkında umumi bir malûmat ve bu futbolün istediği mükemmel kondisyonu elde edebilmek için gereken çalışma şekilleri hakkında faydalı bir şeyler söyliyebildikse, ne mutlu bizlere.

Kitabımızın son yaprakları yaklaşırken, kendimizi, ister istemez, adeta bir futbol sezonunun bitiminde zannediyoruz. Öyle ya, futbol için bol bol konuştuk. Antrenmanlarımızı, nazari ve ameli derslerimizi yaptık ve şimdi de artık futbolu bırakıp dinlenmeliyiz. Burada çok yorucu bir futbol mevsiminden çıkıp birkaç aylık bir dinlenme devresine girecek futbolculara yapılması gereken bazı tavsiyeleri de hatırlayarak, bu konuda da biraz malûmat vermeğe çalışalım.

Bir futbolcunun, iki futbol sezonu arasında, en az bir ay olmak üzere bir süre dinlenmek muhakkak ki hakkıdır. Fakat, maalesef, Memleketimizde bu müddet, Malî ve idarî kifayetsizlikler yüzünden, bilhassa büyük kulüplerimizde, en fazla 15-20 güne inhisar ettirilmektedir. Futbolcularımız da, dinlenme müddetleri ne olursa olsun, zihniyet ve şekil itibarile, bu istirahat zamanlarını, hatalı bir tarzda kullanmaktadırlar. Bu ölü sezon, onların çoklarınca, rahat rahat ve adeta yarışırcasına, perhizkâr geçen günlerin acısını çıkarmak, eğlenmek, gezmek, içmek, türlü türlü suistimallerde bulunmak artan zamanlarda da, sırt üstü yatmak mânasına alınmaktadır. Böyle aşırı suistimallerle yıpranmış, veya yüzde yüz istirahatlerle hantallaşmış futbolcular, mevsim başında yapılan hazırlık antremanlarında, toparlanmak için güçlük çekmekte, yahut da, adale lif kopmalarına düçar olmaktadırlar. Halbuki, futbolcü istirahat devresini de bir nizam ve plân içinde geçirmelidir. Futbolcü, felekten kâm alırken, hiç bir hususta aşırı dereceye gitmemeli ve vücudunu fazla yağlandırmamak için her gün, kültür-fizik yapmalı ve diğer spor branşlarından biri ile meşgul olarak çevikliğini muhafazaya çalışmalıdır. Meselâ yüzmek, kürek çekmek, voleybol, basketbol, tenis, golf ve buna benzer herhangi bir spor branşı ile uğraşmak, kısacası, değişik bir spor yaparak dinlenmek futbolcu için, ideal dinlenmektir.

Futbolcu, bu devre esnasında, gıdasını, mevsim içindekinden farklı ve fazla alabilir, hattâ almalıdır da. Zira, mevsim başında hazırlıklara normal kilosundan 3-4 fazla kilo ile girecek futbolcu, bu hazırlıklar da atacağı kilolarla forma girdiği zaman, yine normal kilosunu elde etmiş olur. Aksi halde, yani mevsim başı çalışmalarına normal kilosu ile girerse, çalışmalarda kiloları atacak ve vücudunu kuvvetsiz hissedeceği bir sıklete inecektir. Mevsim dinlenmelerinde, aletli jimnastikle uğraşmak bilhassa iyi neticeler vermektedir. Mevsim başı dinlenmelerine girecek bütün futbolculara huzur içinde iyi istirahatler ve önlerindeki mevsim içinde üstün başarılar dileriz.

"Sana minnettarız sevgili dostumuz,,

G. KILIÇ • E. AYKAÇ • C. ÖZARI

İçindekiler

Bölüm : 1
FUTBOL İÇİN LÜZUMLU BİLGİLER

Beynelmilel futbol kurulları 3
İnsan ve top 9
Futbol kanunları 11

Bölüm : 2
FUTBOLUN BAŞ ADAMLARI

İdareciler 25
Menecer 26
Antrenör 34
Menecer - antrenör münasebetleri 36
Takım kaptanı 37
Hakemler ve tavsiyeler 38

Bölüm : 3
FUTBOLUMUZDAKİ EKSİKLİKLER VE GİDERİLMESİ İÇİN TAVSİYELER

İyi pas yapmağı öğreniniz 48
Vazifeniz top ayağınızda değilken daha mühimdir 49
İkili mücadeleden galip çıkmağa bakın 49
Ver-Kaçları önlemeğe çalışınız 49
Derhal geri - derhal ileri 50
Forvetler, haflarınıza yardım ediniz 51
Deplâsmanı iyi öğreniniz 51
Topu bekleme zorla al 51
Plânınızı evvelden yapın 52
Şut atınız 52

Bölüm : 4
SİSTEM VE TAKTİK

Sistem nedir ? 56
Ana sistem : W. M 56
Bugünün ve yarının sistemi : Modern futbol 63
Taktik 65
Hususi taktik 66
Umumi taktik 67
Tavsiyeler 73

Bölüm : 5
FUTBOLUN MÜCADELE VASITALARI

Serbestte koşmak 81
Boş saha nerededir ? - Serbest saha canlıdır - Çabuk oynayın 82
Yerden oynayın - Basit oynayın - Cenah değiştirin 83
Markaj 84
İç çizgi 84
Futbolda kombinezon 85
Hücum 86
Müdafaa 87
Fizik ve moral mücadele vasıtaları 87

Bölüm : 6

11 YERE 11 ADAM

Kaleci 91
Bekler 97
Santrahaf 98
Yanhaflar 98
Açıklar 99
İçler 100
Santrafor 101
1 yere 11 adam 101

Bölüm : 7

ANTRENMAN

Antrenman için umumi bilgi 111
Genel tavsiyeler 112
Antrenman şekilleri 114
Kültür fizik 117
Topsuz kondisyon çalışmaları 120
Topla kondisyon çalışmaları 121
Topla futbol antrenmanı 122
Eğlenceli oyunlar 132
Antrenmanda disiplin 135

Bölüm : 8

FORM VE İDMAN PROGRAMLARI

Walter Winterbottom'un çalışma programı 141
Bizim tavsiyelerimiz 143

Bölüm : 9

MAÇ GÜNÜ VE SONRASI

Maç günü hazırlıkları 147
Maçın tahlili ve tenkidi 150

Bölüm : 10

FUTBOLCUNUN SAĞLIĞI VE SOSYAL DURUMU

Spor hekimliği ve faydaları 159
Futbolcularda görülen arızalar ve tedavileri 162
Spor ve masaj 168
İnsan ve futbol 170

Bölüm : 11

MEVSİM SONU VE TAVSİYELER 177

Bookmarks

Memleketimizin tanınmış futbolcuları ve hususiyetleri

TELE FUN KEN

radyosunu dinlemek hakikaten zevktir...

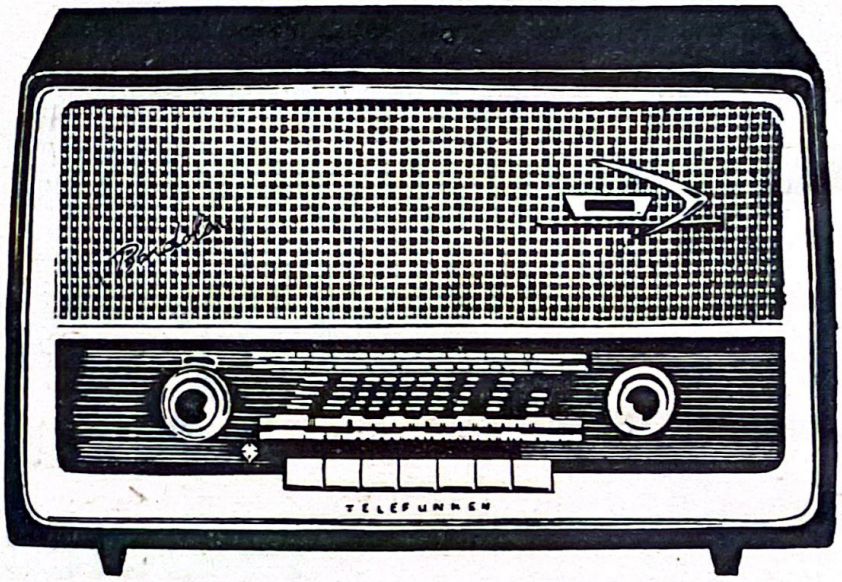

İLÂNCILIK

TELEFUNKEN

CAPRICE MODELİ
6141 W 5 lambalı

ATLANTA MODELİ
6151 W 6 lambalı

BANDOLA MODELİ
6261 W 6 lambalı

RADYOLARI

MEHMET KAVALA ve Ort. Kom. Şti.

Galata Nesli han İstanbul Tel: 44 75 54 Telgr: LACOMET

TURGAY ŞEREN

12 senedenberi rakipsiz kalmıştır. Kalecilik için her türlü vasıflara sahiptir. Uzun boyu, kuvvetli pençeleri, sağlam fiziği Turgay'ı rakiplerinden, önce «şekil» olarak ayırır. Bir de buna 12 senenin tecrübe ve klâsını ilâve ediniz. Turgay forvetine pas olarak gönderdiği degajları, kale çizgisinden çıkıp ceza alanını örten hâkimiyeti, elleri ve zekâsı ile beraber kullandığı ayakları ile bizde «modern» kaleciliği başlatan, yaşatan adamdır.

Yurt dışına çıkacak her türlü spor kafilesi için, dünyanın en süratli ve modern uçakları ile

LUFTHANSA

emrinizdedir.

Senatör ve ekonomi mevkilerinde dünyanın her yerinde olduğu gibi en mükemmel servis

LUFTHANSA

ALMAN HAVA YOLLARI

Mithatpaşa Cad. 8
Tel.: 12 37 03 - 12 13 75
ANKARA

Cumhuriyet Cad. 179/185
Tel.: 47 73 78
İSTANBUL

CAN BARTU

HER hareketi ile sahada «rahat» adamdır. Topu kontrolu altına aldıktan sonra yapamıyacağı şey yoktur. Bileklerini harikulâde şekilde kullanır. Eşapeleri ayrı bir hususiyet taşır. Faydalıdan çok güzelin hayranıdır. Bazı futbol otoritelerine göre sol ayağını dünya yüzünde en rahat ve güzel kullanan futbolculardan biridir.

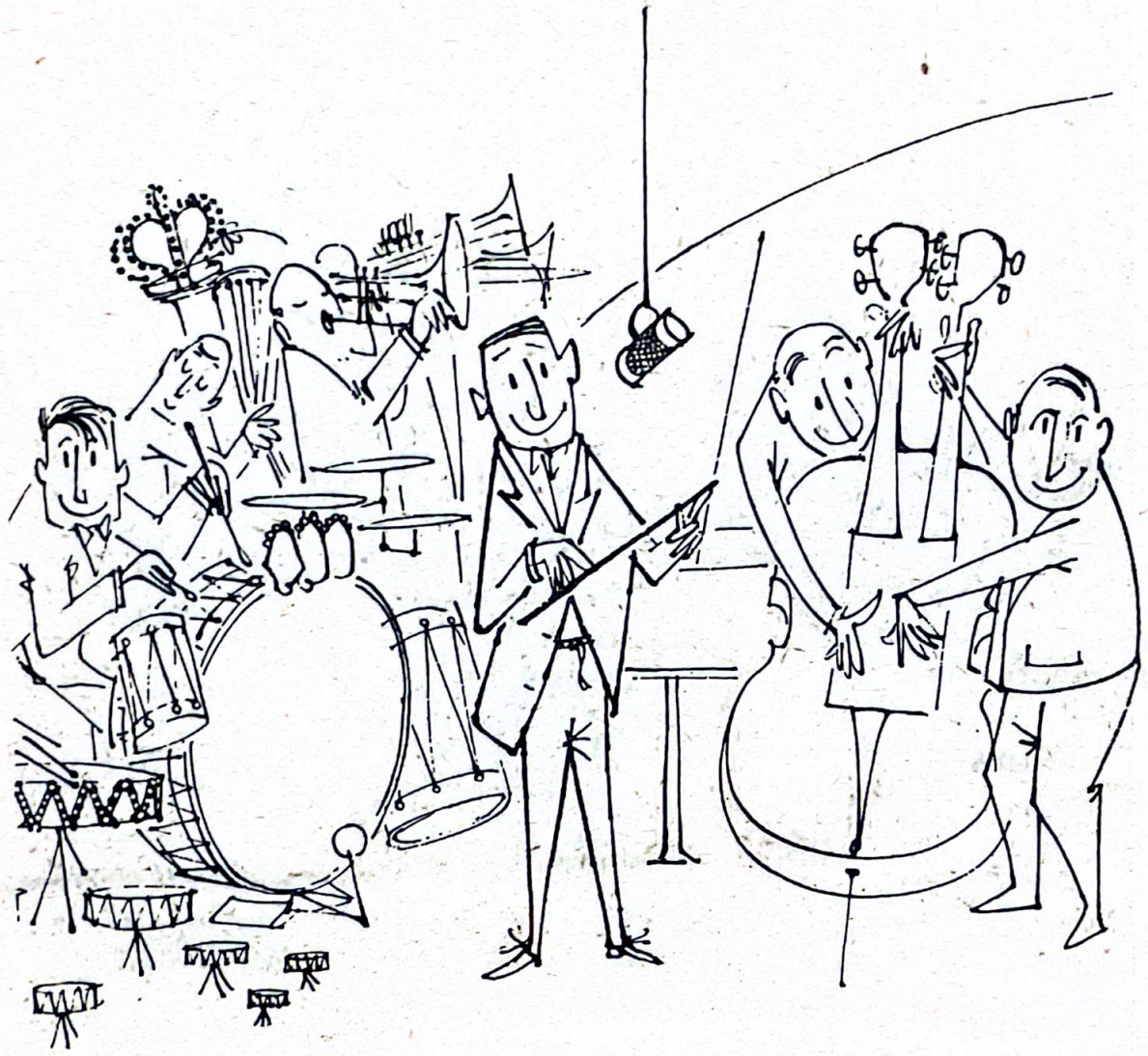

İsteyiniz Çalalım

İyi bir orkestra nasıl güçlük çekmeden her dinleyicinin arzusunu yerine getirebilirse, Shell gibi bütün dünyaya yayılmış bir Şirket de petrol mevzuundan maada Turizm, Trafik, Öğretici Filmler mevzularında ve çeşitli Teknik Neşriyatile sizlere hizmet için daima hazır olduğundan bu gibi kültürel mevzularda da Shell'e ayrıca güvenebilirsiniz.

THE SHELL COMPANY of TURKEY LİMİTED

Doğu Palas. Taksim P. K. 542. Beyoğlu İSTANBUL

SHELL

NECMİ MUTLU

SON iki üç yılın ortaya çıkardığı bir kalecidir. Bütün şöhretini Beşiktaş'ın müdafaasız kaldığı maçlarda yapmıştır. Oyun karakteri kendisi ile fazlaca uğraşıldığı zaman devleşir. Dikkati kusursuzdur. Yere en çabuk yatan adamdır. İnancı çok iyi başladığı maçlarda büyür. Kudreti penaltıları bile kurtaracak kadar uzar. Refleksleri çok kere insanüstü bir dereceye varır. Öyle maçları vardır ki rakip forvet: «Artık ona gol atılmaz» diye karar verip kendilerine olan itimatlarını kaybederek morallerini bozarlar.

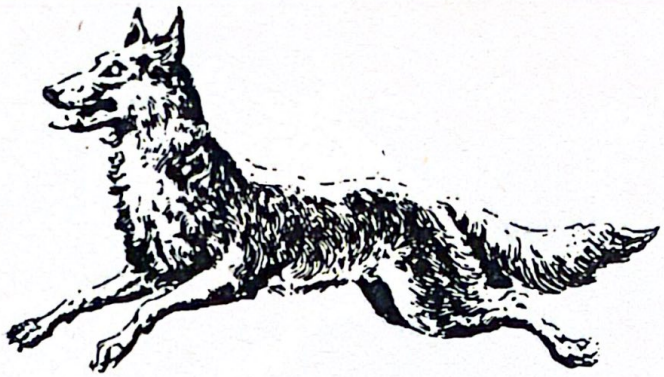

BOZKURT MENSUCAT ÇEŞİTLERİNDEN BİRKAÇI:

- Siyah Lüks Saten
- Trençkotluk su geçirmez Poplin ve Gabardin
- Demirli ve Kadife Düvetin
- Gömleklik Çizgili Penye Poplin
- Hasse
- Pijamalık Pazen
- Döşemelik Kreton
- Kamelâna (yün taklidi)
- Poplin, Saten ve Otoman Emprimeler

FABRİKA: Veliefendi, Koşuyolu Zeytinburnu.
Tel.: 71 64 78 - 71 63 48 - 71 56 62

MERKEZ: Fincancılar, Nâsır Han, Kat: 3 No. 507 - 510
Tel.: 27 47 43 - 22 88 21 –
Telgraf: BOZKURMEN - İstanbul

BOZKURT

ŞEREF HAS

FUTBOLDA artistlikten çok, kuvvet, sürat ve nefesin taraftarıdır. Didinir, mücadele eder, koşar. Stilinde süs bulamazsınız. Hayli mevki değiştirmiştir. Eşsiz bir takım oyuncusudur. Mücadele gücü takımına hemen sirayet eder. Birçok maçlarda takımının görünmeyen kahramanı ve kurtarıcısıdır.

ŞEKER SİGORTA

POLİÇESİ

AŞİREFENDİ CAD.
ŞEKER HAN
TEL.: 22 43 67
-22 43 68
İSTANBUL

YANGIN

NAKLİYAT

HAYAT

KAZA

TRAFİK

KASKO

ZİRAİ SİGORTALAR

DOLU ve HAYVAN

KARA GÜNLERİN DOSTU

ERGUN ÖZTUNA

RAHATÇA söylenebilir ki Ergun, futbolu anlama ve tatbik bakımından Batı dünyasına en çok yaklaşan forvetlerden biridir. Memleketimizde topu ayağından en çabuk ve en isabetli çıkaran adamların başındadır. Stilinde bir yumuşaklık ve rahatlık vardır. Hani futbolda: «En büyük hüner topu koşturmaktır» diye bir söz mevcuttur ya; Ergun sahada bu cümleye en çok saygı duyan oyuncudur. Fakat talihsizliği hakiki futbol değerini her zaman gölgelemiştir.

OPON

FAYDALIDIR

OPON baş, diş, adale, sinir, lumbago ağrılarını keser

OPON bayanların muayyen zamanlardaki sancılarına karşı daima başarı ile kullanılır

Sağlık mevzuunda ailenin en yakın dostunun doktorunuz olduğunu unutmayınız

OPON günde 6 tablete kadar alınabilir

(Faal - 355)

OGÜN ALTIPARMAK

HALİHAZIRDA memleketimizin en iyi açık oyuncusu olarak vasıflandırılmaktadır. Çok süratli ve yıpratıcı deparlı bir oyun stiline sahiptir. Deplâsmanı çok sever. Şutlarındaki falso ve beklenmiyen şekiller her kaleci için bir yanılma sebebidir. Millî takımda da çok genç yaşına rağmen randıman vermiştir. Futbolumuzun büyük kazancıdır.

ARÇELİK

Her nev'i Çelik Eşya imalâtı

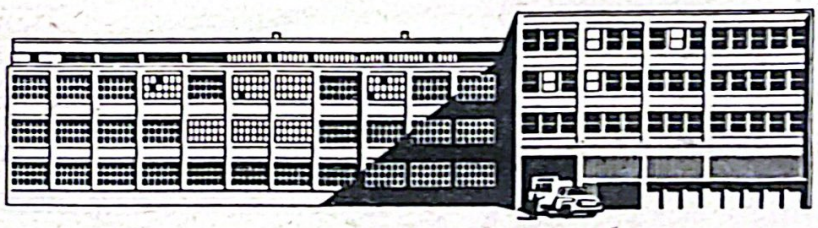

ARÇELİK A. Ş.

(Sermaye: 7.500.000 TL.)

Sütlüce, Karaağaç Cad., 2-4, Halıcıoğlu, İstanbul, Telefon: 49 44 00 (5 hat)

(Faal - 354)

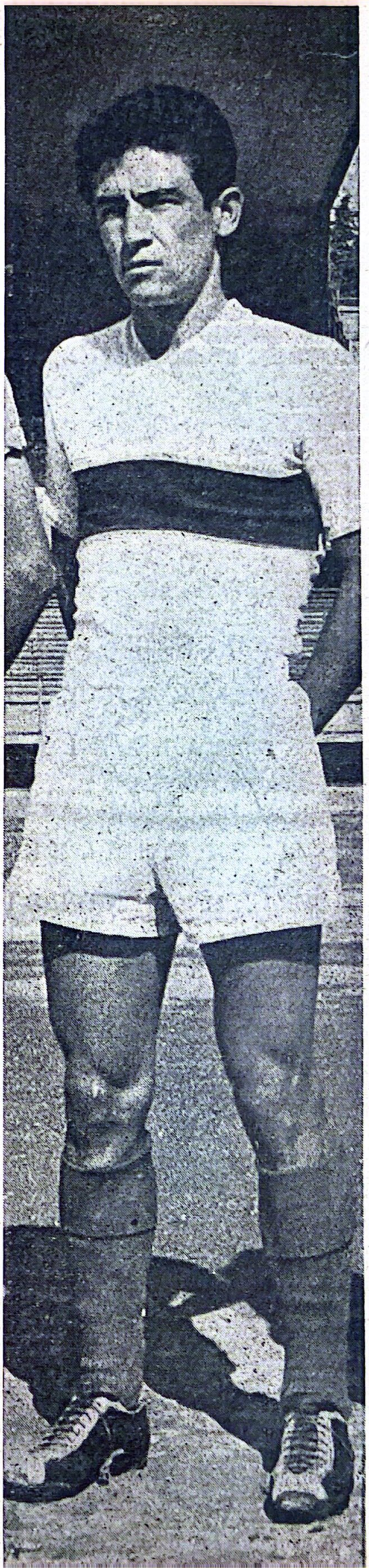

SÜREYYA ÖZKEFECİ

SADE, gösterişsiz ve tok bir stili var. Muvazeneli vücudu sert ve ağır forvet hatları önünde daha müessir. İki ayağını daha ziyade kesici olarak kullanıyor. Hava hâkimiyeti deplâsman yapmıyan rakipleri önünde kusursuz. Stili büyük santrahaflarımızdan Ali İhsanı hatırlatıyor. Azimli bir çalışma onu bu zarif futbolcunun seviyesine yükseltebilir.

ETİ BANK

SERMAYESİ 500 000 000 TL

MADEN, ENERJİ ve
BANKACILIK
SAHALARINDA
YİRMİ ALTI YILDAN
BERİ MEMLEKET
HİZMETİNDEDİR.

TASARRUFUNUZUN
EMNİYETİNİ SAĞLAMAK
VE VERİMİNİ
ARTTIRMAK İÇİN
ETİBANK'da HESAP
AÇTIRINIZ.

Bankacılık Şubeleri:

Ankara
Anafartalar
Adana
Balıkesir
Beyoğlu İst.
Çemberlitaş İst.
Karaköy İst.
Pangaltı İst.
İskenderun
İzmit
Zonguldak

ÖZCAN ARKOÇ

FEVKALÂDE bir başlangıç yapmıştı. Bir modern kaleci için gerekli bütün meziyetlere sahipti. Fiziği, cesareti, kuvvetli pençeleri, top takibi, ceza sahasındaki hâkimiyeti ile, yavaş yavaş bir «Turgay modeli» nin devamı olacak gibiydi. Fakat bazı mecburi sebeplerden gözlerden ve futboldan uzak kalışı onu şimdilik bu parlak yolunda yavaşlattı. Her şeye rağmen genç Özcan'ı pek yakında unutulmaz kaleciler arasında göreceğimize inanıyor ve şimdiden başarılarını seyre hazırlanıyoruz.

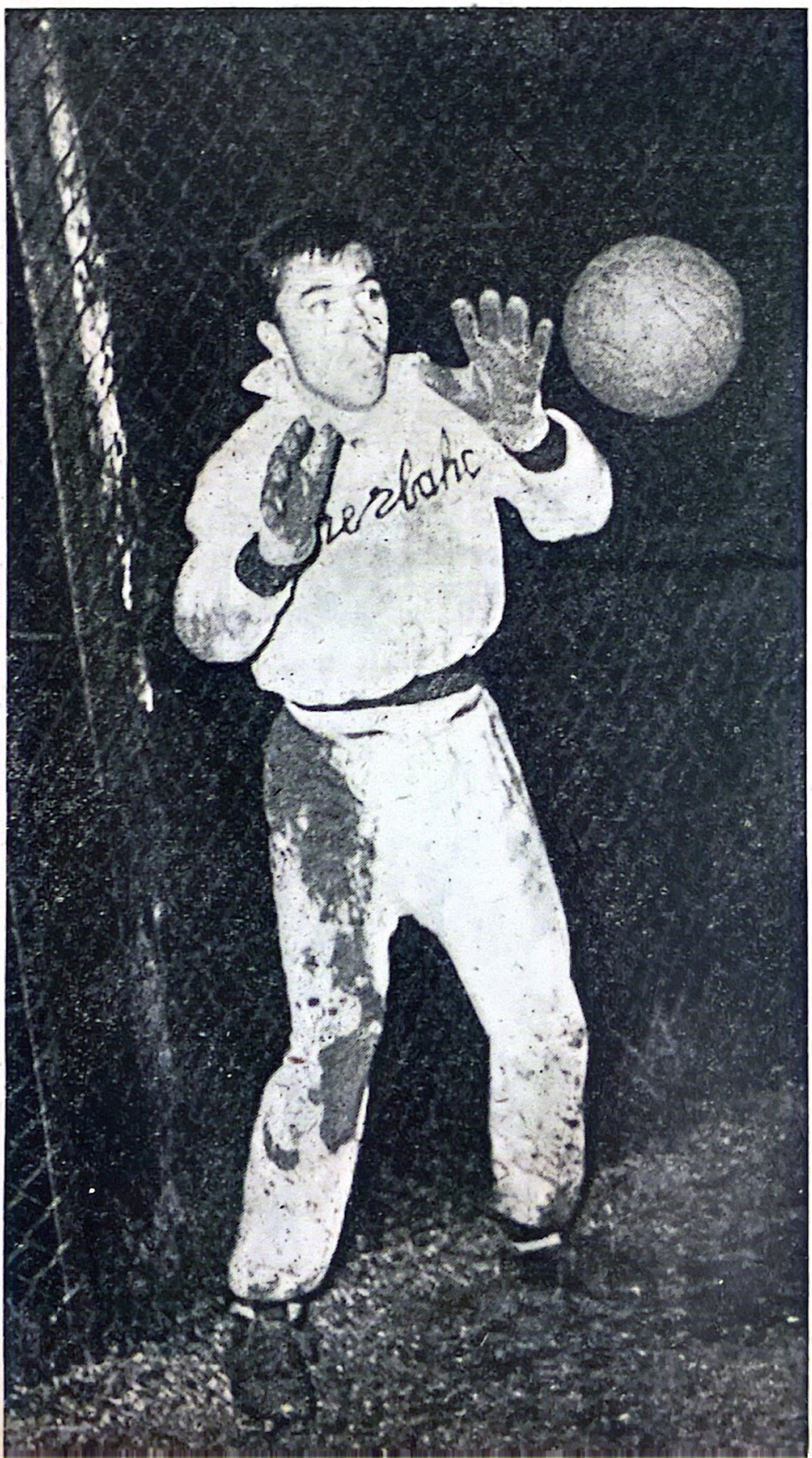

DİŞ SAĞLIĞI
ÇOCUKLUKTA BAŞLAR

ipana

ANTI-ENZYM, WD-9 LU DİŞ MACUNU

(Radar Reklâm - 124)

LEFTER KÜÇÜKANDONYADİS

KOLAYLIKLA iddia edilebilir ki, memleketimizin gelmiş geçmiş en iyi futbolcularından ve en büyük profesyonelidir. Hırsı, inadı, futbol sevgisi 38 yaşına basmış olmasına rağmen Lefter'i hâlâ vazgeçilmez adam kılmaktadır. Bütün kudreti deforme olmıyan vücudundadır. İlerlemiş yaşına rağmen topyekûn forvet meziyetlerini muhafaza etmektedir. Her tip hücum oyunu için silâhları mevcuttur. En büyük özelliği kritik pozisyonlarda bile yaratıcı olan zekâsıdır. Düşündüğünü her zaman yapmayı başarır.

Akfil Süperpolin

YIKANSA DAHİ
SU GEÇİRMEZ
SOLMAZ
TRENÇKOTLUK

Sporcu oyunu, zevk sahibi giyimi ile öğünür.

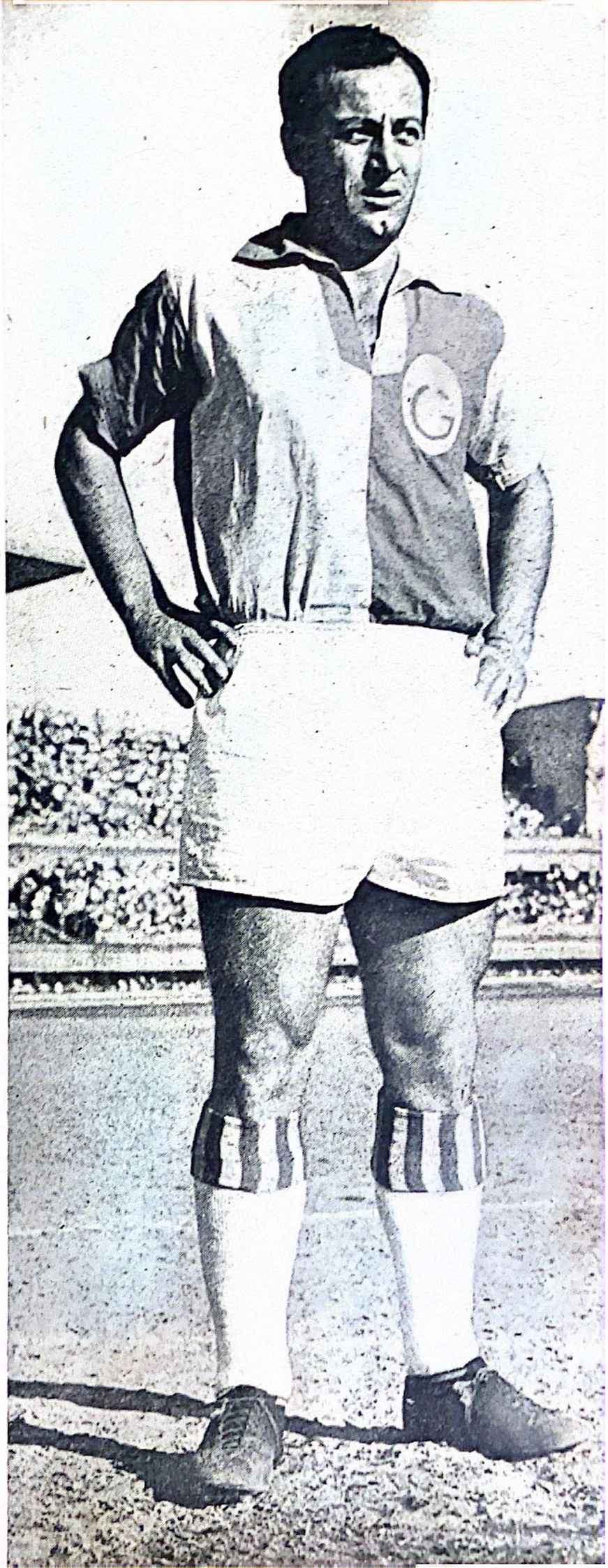

RECEP ADANIR

TÜRKİYE'nin gelmiş geçmiş en büyük teknisyenlerinden biridir. Kontrol ve muvazene ustasıdır. Bir zamanlar sporseverlere: «Her frikiki bir goldür» dedirtecek kadar müsabaka neticelerini değiştiren oyuncu olmuştur. Dripling esnasında vücudu ile topu en iyi saklıyan adamdır. Ağırlığı rakiplerini her zaman aldatmıştır. Eşapelerde ve kısa mesafeler içinde korkunç bir sürati vardır. İki ayağı ile çok iyi topa vurur. Yaratıcı tarafları fazladır. Bir futbol takımının aradığı, muhtaç olduğu oyun şeklini rahatlıkla kurar. Büyük profesyoneldir. Hususi hayatını futbolun icaplarına maharetle uydurmuştur. Gelecek nesillerin örnek alacağı bir oyuncudur.

Akfil
Gömleklik
Elbiselik
Trençkotluk
Akfil
Fantazi
İmalatın
Sembolüdür.
YAKTEMER KÖKSAL

İSMAİL KURT

BEK OYUNCULUĞUNU «kalıp kıyafeti yerinde adamı» tarifinden çekip çıkaran futbolcu... Çevik, hareketli, markör ve bir yanhaf kadar iyi top kullanan bir oyun stiline mâlik. Formda olduğu zaman bir takım için «sigorta» dır.

DENİZDE, DEVAMLI ve EMİN

motor gücü

CATERPILLAR®

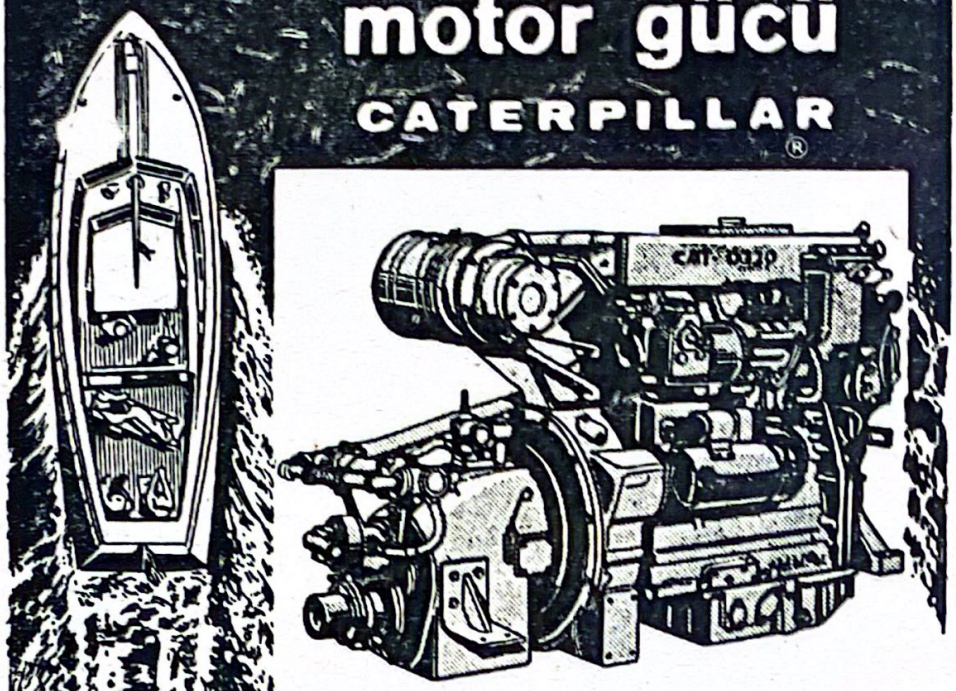

CAT D 320, D 330 ve D 333
DENİZ DİZEL MOTORLARI

- Memleketimizdeki Balıkçı ve Yük tekneleri ile Dolmuş Motorları için ideal motorlar.
- Devamlı olarak 80 HP ilâ 180 HP güç istenilen nisbette redüksiyonlu hidrolik şanzmanlar.
- 4 ilâ 6 silindirli, turbocharger ve after-cooler'li motorlar.
- Yalnız memleketimizde değil, fakat komşu ve civar memleketlerde de mükemmel servis ve bol yedek parça.
- Kalite, emniyet ve devamlı yüksek tekat.

CATERPILLAR®

DENİZ GÜCÜ

Türkiye Umumi Mümessili

ÇUKUROVA

İthalât ve İhracat T.A.Ş.

Şişli İstanbul

AHMET BERMAN

TAKIMDAKİ «Ahmetler» i ayırmak için isminin başına getirilen «büyük» lâkabına, Ahmet yalnız yaş değil, fakat futbol büyüklüğünü de eklemiş bir oyuncudur. Sistem, taktik, oyun şekli gibi futbolun her zaman taze kalan güçlüklerine kafa ve vücudunu onun derecesinde uyduran adama rastlamak güçtür. En yıpratıcı açıklar, onun karşısında ezilmişlerdir. Takımın her yerinde aynı dirilikle oynayan futbolcudur, Büyük Ahmet.

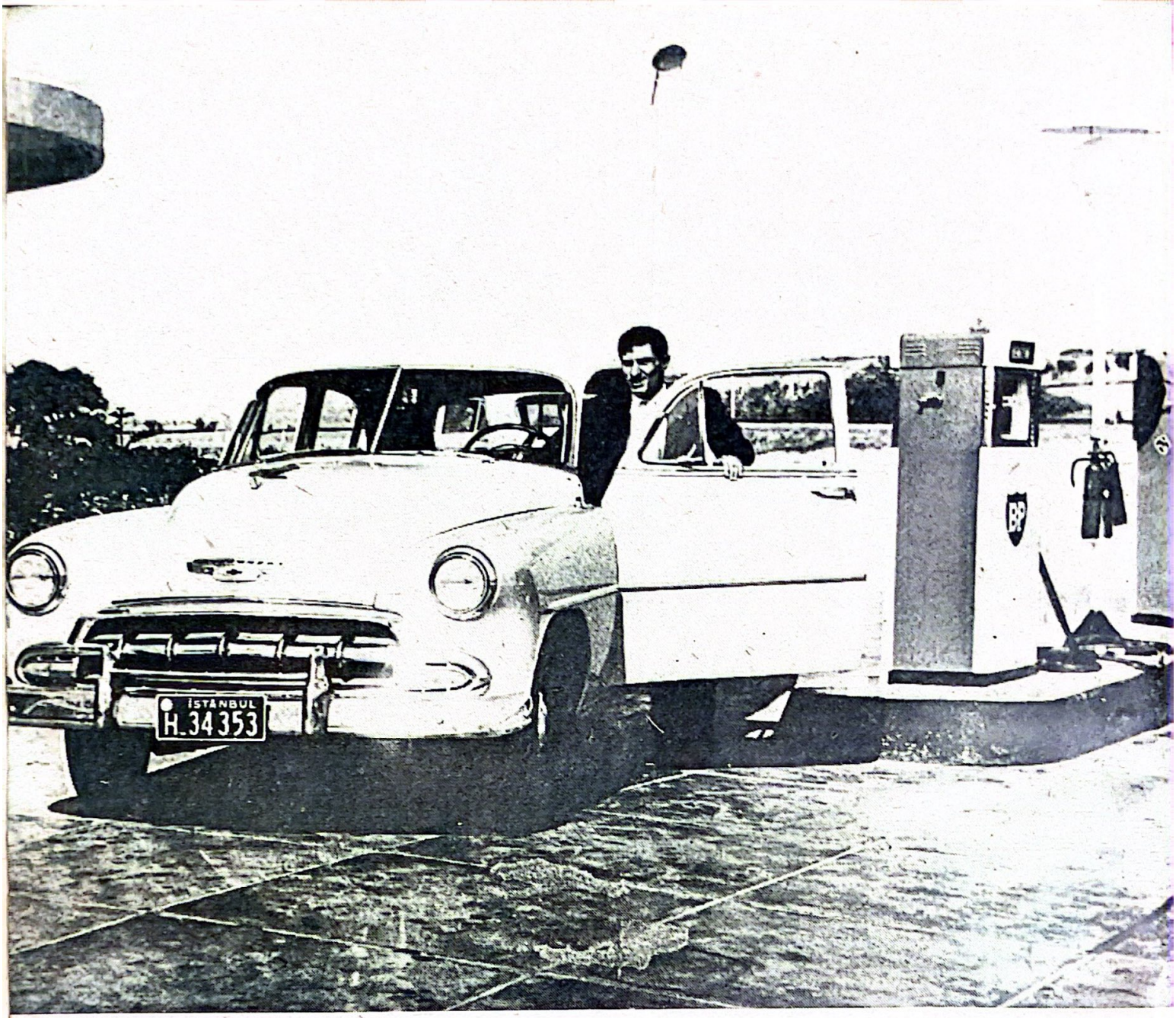

LEFTER diyorki:

«Otomobilimde her yağı denedim fakat o, hiç bir yağı Visco - static kadar sevmedi.»

BP Energol Visco - static bütün BP istasyonlarında emrinizde...

BP

BP Petrolleri A. Ş.

daima DİNAMİK!..

Her sabah, kahvaltıda, SANA sürülmüş birkaç dilim ekmek yeriz.

Sananın vitamin ve kalorisi bedenimizin mukavemetini arttırır ve maçlarımızın muvaffakiyetini sağlayan enerjiyi verir.

SANA'nın nefis lezzeti ve tazeliğine bayılırız.

Ağıza tat,
vücuda sıhhat!..

GRAFİKA

5.255

İLANCILIK

NSU

Quickly-S

Dünyanın en üstün MOPED'idir

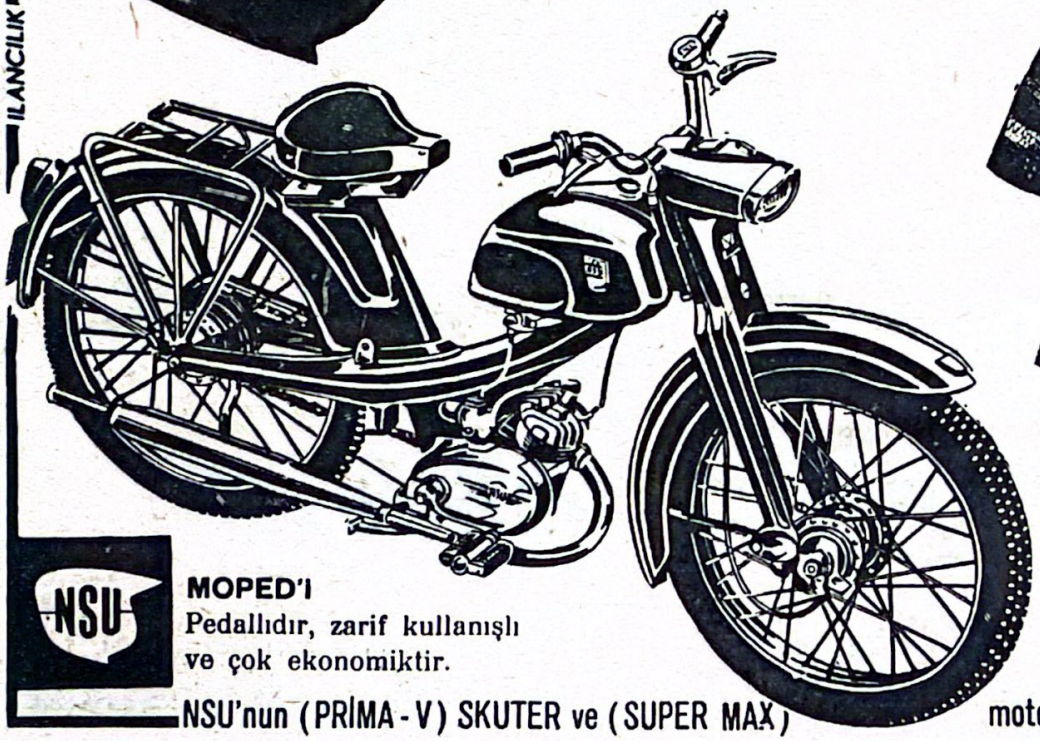

NSU

MOPED'I
Pedallıdır, zarif kullanışlı
ve çok ekonomiktir.

Türkiye umum mümessili
MEHMET KAVALA
ve ORT. KOM. ŞTİ.
Galata Nesli Han
İSTANBUL
Tel: 44 75 54
Telgr: LACOMET

NSU'nun (PRİMA-V) SKUTER ve (SUPER MAX) motosikletleri de mevcuttur

SUAT MAMAT

ÇOK YUMUŞAK ve futbol için ideal bir bünyeye sahiptir. Muntazam ve sakin bir hayatı vardır. Forvette biriktirdiği tecrübeleri, şimdi çok tesirli bir orta saha futbolunda göstermektedir. Top kontrolunda kendisine has bir stile mâliktir. Ayakları çok elâstiktir. Her türlü taktiğin bulunmaz adamıdır. Topla fazla oynama inadına kapılmadığı anlar, Suat derecesinde takımı için randıman veren ikinci bir futbolcu bulmak hemen hemen imkânsızdır, denebilir.

DENİZCİLİK BANKASI T. A. O.

2 AY ARA İLE - 6 ÇEKİLİŞTE

Müşterinin istediği Şehirde

(50.000 TL. değerinde)

Arzu ettiği GAYRİMENKUL

Ayrıca

6291 Talihliye Zengin ve çeşitli

PARA İKRAMİYELERİ

Vâdesiz her **50** liraya

Vâdeli her **25** liraya

Bir Kur'a numarası

DENİZCİLİK BANKASI T. A. O.

NACİ ERDEM

DEFANS futboluna estetiği ve zerafeti sokmuş, mücadelede faulü kaldırmış, santrahaflığı bir forvet mevkii kadar tribünlere sevdirmiş müstesna oyunculardan biri... En az bir takımın yedi yerinde aynı başarı ile oynıyacak bir klâs zenginliğine sahiptir. Büyük centilmendir. Tek kastî hareket yapmamıştır. Düşüşünü bile efendice karşılamıştır. Genç nesiller için örnek futbolcu...

BÜTÜN

AVRUPA'YA

HERGÜN
JET SERVİSİ

OLYMPIC
AIRWAYS

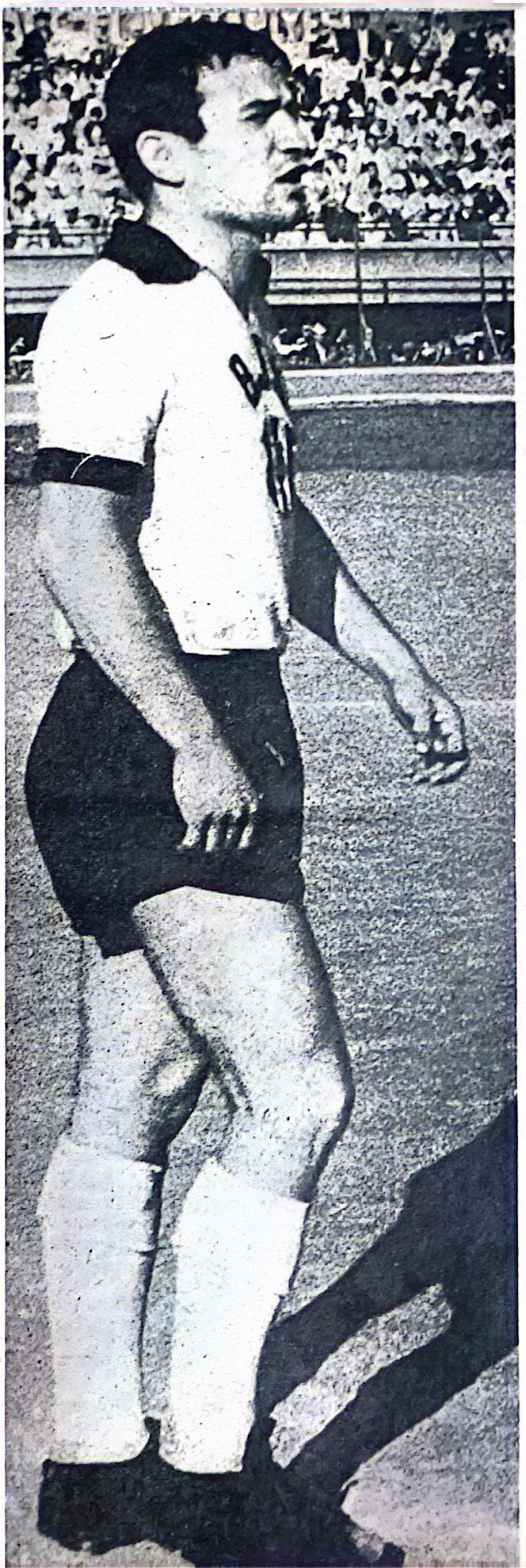

MÜNÜR ALTAY

KISA, fakat kuvvetli vücudu, içindeki futbol cevheriyle doludur. İki ayağıyla topu rahat kullanır ve defeder. Bu defediş çok kere kendi takım oyuncularına bilerek yöneltildiğinden modern futbol mantığına uygundur. Münür, kendine aşırı güveni yüzünden topla haddinden fazla oynamadığı maçlarında cidden tipik bir modern futbol bekidir.

miktar itibariyle daha fazladır

...işte bundan dolayıdır ki FAY Temizleme Tozu size çok daha ucuza gelir... daha İKTİSADİDİR. Tamamen hususi bir formülle imal edilen FAY Temizleme Tozu, kalite bakımından da şimdiye kadar eşine rastlamadığınız bir mükemmeliyete sahiptir. FAY köylünün evinden, şehirlinin mutfağına kadar, bilûmum temizlik işlerinizde herşeyi daha iyi temizler.

FAY Temizleme Tozu, bıçak, çatal, kaşık, fayans, mermer, çini, emaye ve madeni eşya, ve bilûmum temizlik işleri için en büyük kolaylıktır.

f-44

Evlerde, Fabrikalarda, Mekteplerde, Hastanelerde, Otellerde, Lokantalarda ve bilûmum temizlik işlerinde

fay

HERŞEYİ DAHA İYİ TEMİZLER

(Fay - 824)

CANDEMİR BERKMAN

BİR MÜDAFAA elemanı için gerekli ve ideal sertliğe sahiptir. Top takibi, markajı, rakibinin hareket noktalarını bulmak ve tıkamaktaki mahareti ile Candemir, gelmiş geçmiş en büyük kesicilerdendir. Her hafta aynı kalan bir form düzgünlüğüne sahiptir. Takım oyununa ustalıkla ayak uydurur. En kritik pozisyonlarda bile korkusuz kalışı bütün meziyetlerinin üstünde bulunan müstesna bir haldir. Kısacası takım adamıdır.

Taze... Şeffaf bir cildin

sihirli cazibesini ancak
PURO TUVALET SABUNU temin eder

Filim Yıldızı Cavidan Dora, banyo ve lâvabosunda Puro Tuvalet Sabunundan başka sabun kullanmaz. Siz de daima genç kalmak, güzel olmak isterseniz, cildi besliyen bir krem vazifesi gören bol köpüklü... nefis kokulu Puro Tuvalet Sabunundan şaşmayınız.

BOL KÖPÜKLÜ - NEFİS KOKULU

PURO

TUVALET SABUNLARI % 100 SAFTIR

- PURO, cildin derinliklerine kadar nüfuz ederek yabancı maddeleri temizler.
- PURO, siyah benek, leke ve sivilcelerin teşekkülüne mani olur.
- PURO, cildinizin gizli kalan güzelliğini meydana çıkarır.

(Faal - 823)

BİROL PEKEL

NEFÎS bir stil... Top ayağına yakışıyor denilen futbolcularımızdan... Çabuk ve tam yerine top çıkarışları, en boş, en tehlikeli yerlere kaçışları futbol zekâsının kıvamını göstermeğe yeter... Bütün bu incelikleri arasında futbolun istediği sertlik ve mücadeleciliği belki de tabii olarak yok oluyor... Birol futbolunu biraz daha güzelleştirdiği zaman şöhretini hudutlarımızdan dışarı taşıracak kabiliyette bir kıymetimizdir.

neş'e, sukûn, ve huzurun birleştiği yer...

model matbaa

ŞAHANE MANZARA
TAZE BALIK
CANLI ISTAKOZ
EMSALSİZ MEZELER
RAKİPSİZ SERVİS

TELEFON: 534800-110

TALÂT ÖZKARSLI

SAHALARIMIZDA henüz pek genç ve tecrübesiz olmasına rağmen bitmez tükenmez mücadele gücü, üstüste sprintleri, hava toplarına mükemmel sıçrayışları, sert şütleri, kısaca fevkalâde takım oyunculuğu ile nazarları üzerinde toplamaktadır. Topa daha yumuşak hükmettiği gün Türk futbolundaki yeri muhakkak ki daha parlak ve daha sağlam olacaktır.

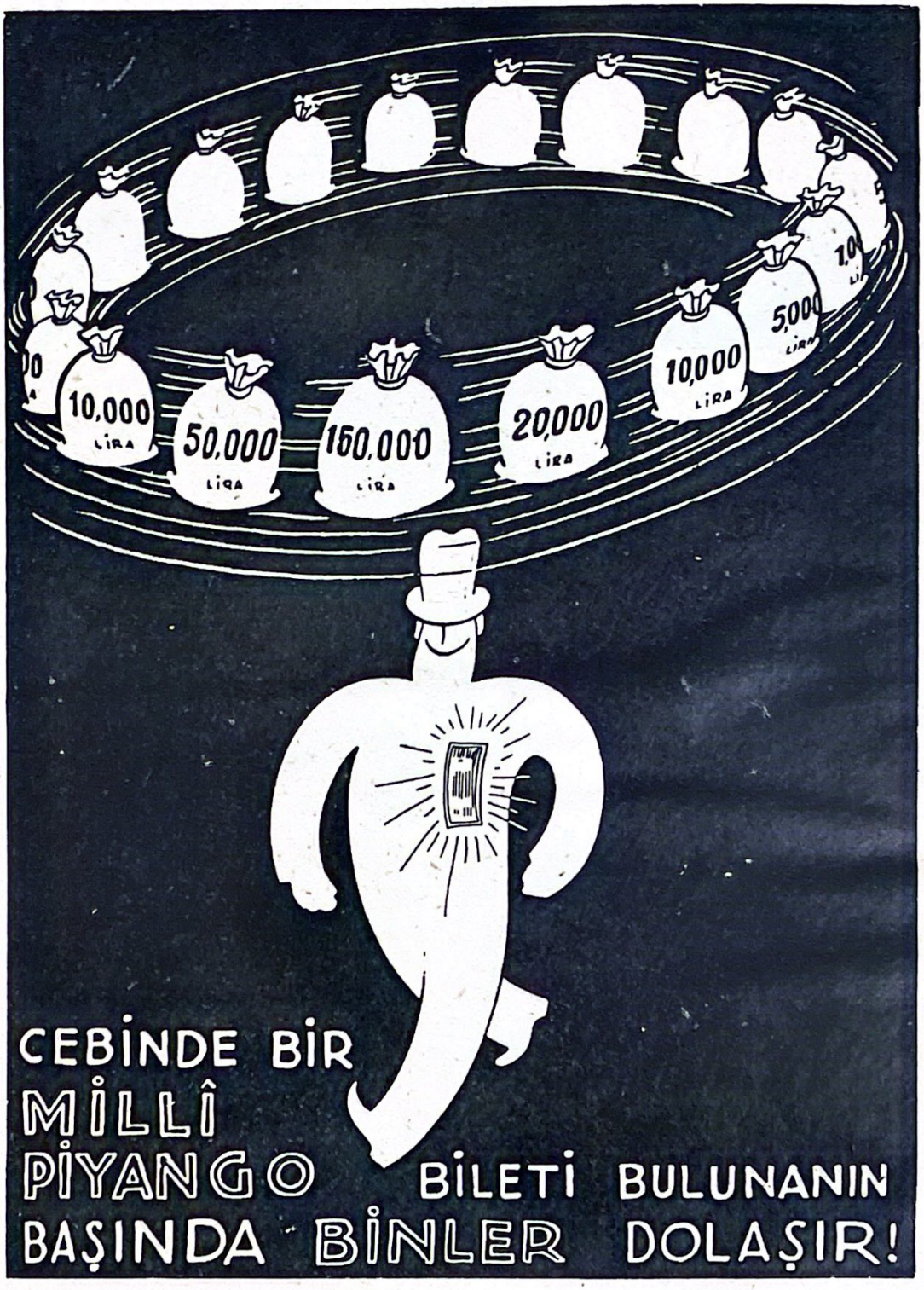
10,000 LİRA
50,000 LİRA
150,000 LİRA
20,000 LİRA
10,000 LİRA
5,000 LİRA
CEBİNDE BİR MİLLÎ PİYANGO BİLETİ BULUNANIN BAŞINDA BİNLER DOLAŞIR!

ŞENOL BİROL

İDMAN üstünde olduğu zaman uzun fuleleri ve heykel vücudu ile neticeye en kısa yoldan giden realist bir stile sahip. İki ayağını rahat kullanır ve karşı defansı havadan toplarda iyice yıpratır. Ona Beşiktaşın «Yeni Şükrüsü» diyenler çoktur. İstediği maçlarda, sahip olduğu fevkalâde meziyetlerle rakip müdafaalar için bir kâbustan farksızdır.

ÇUKUROVA

SANAYİ İŞLETMELERİ T. A. Ş

TARSUS

MEVSİMLİK:

POPLİN VE SETEN EMPRİMELERİNİ PİYASAYA ARZ ETMİŞTİR

YATAK TAKIMLIK:

RENKLİ VE BEYAZ PATİSKALARINI DÖŞEMELİK KRETONLARINI VE DİĞER MAMULLERİNİ HER YERDE ARAYINIZ.

ÇUKUROVA Markası Kalitenin Garantisidir.

TARSUS Tel. : 22. 341

İSTANBUL TOPTAN SATIŞ MAĞAZASI FİNCANCILAR CADDESİ NASIR HAN No. 410
Tel. : 22 63 19 - 22 32 96

İZMİR TOPTAN SATIŞ MAĞAZASI 1332 SOKAK No. 19/1
Tel. : 23890

ANKARA TOPTAN SATIŞ MAĞAZASI ÇIKRIKÇILAR YOKUŞU HÜDAVERDİ HAN No. 15
Tel. : 11 38 47

İSTANBUL HARBİYE PERAKENDE SATIŞ MAĞAZASI HARBİYE OTOBÜS DURAĞI No. 36
Tel. : 48 09 97

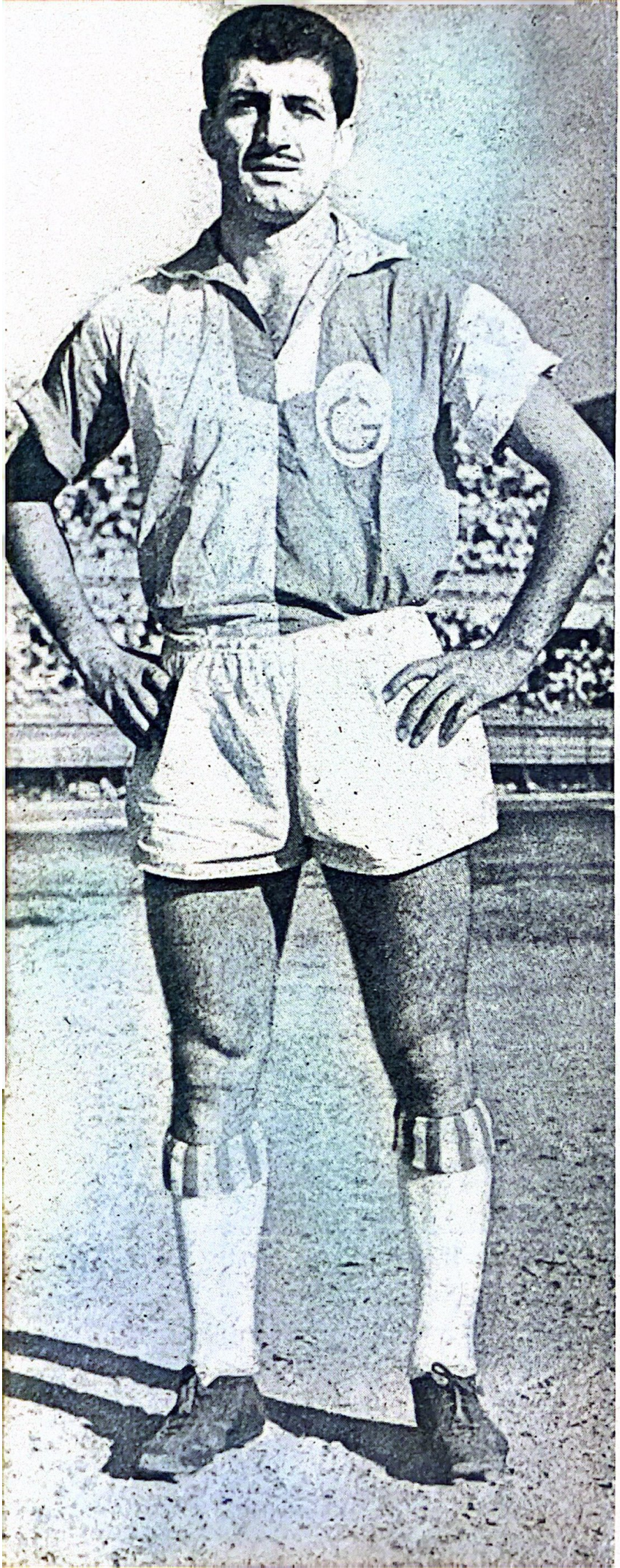

ERGUN ERCİNS

KİM NE DERSE desin Ergun futbolda inat ve iradenin sembolüdür. İki defa meniscus ameliyatı geçirmesine rağmen, kudret devrini hâlâ yaşatan sayılı oyunculardan biridir. 8 yıldan beri büyük bir takımın en yıpratıcı mevkiinin demirbaşlığını yapmaktadır. Yağsız vücudu, mücadeleye yatkın stili, cesareti, markaj düzgünlüğü, her çeşit topu önlemekteki hamle fazlalığı ile Ergun, hâlâ birinci sınıflığını devam ettirmektedir.

BASRİ DİRİMLİLİ

FUTBOLDA cesaret ve fedakârlığın sembolüdür. Sürati, top takibi, üst-üste hamle bolluğu ve tesirli markajı ile memleketimizde modern müdafaa anlayışına en çok yaklaşan oyuncudur. Formda ve fizik durumu çok iyi olan bir Basri önünde randımanlı oynamak ve tutunmak önemli mesele olmuştur. Hava toplarına eşsiz bir hâkimiyeti vardır. Tek kusuru moralidir. Bazı müsabakalarda kolay bozulur. Bu, Basri'yi büyük havasından çabuk çıkarmaktadır.

ZEYNEL SOYUER

FUTBOL dünyamıza «rüzgârın oğlu» sıfatı ile girmiş yepyeni bir gençtir. Tek ayaklı olmasına rağmen bir açık oyuncusu için gereken çabukluğa ve fırsatçılığa sahiptir. Meziyetleri düşünülerek oynatıldığı zaman Zeynel'i durdurmak önemli bir meseledir. Gelecek yıllar Zeynel'in klâsı lehine çalışacak ve onu yükseltecektir.

ERTAN ADATEPE

KUVVETLİ bir bünyeye ve isabetli vuran iki ayağa sahiptir. Muvazene ve mücadelede yıkılmaz ve sinilmez bir stile mâliktir. Futbolda her şeyden önce neticeyi düşünür. Metin İtalya'ya gittikten sonra millî ligin gol yarışında başı o götürmektedir. «Futbol sadece goldür» kaidesinin bir numaralı savunucularındandır.

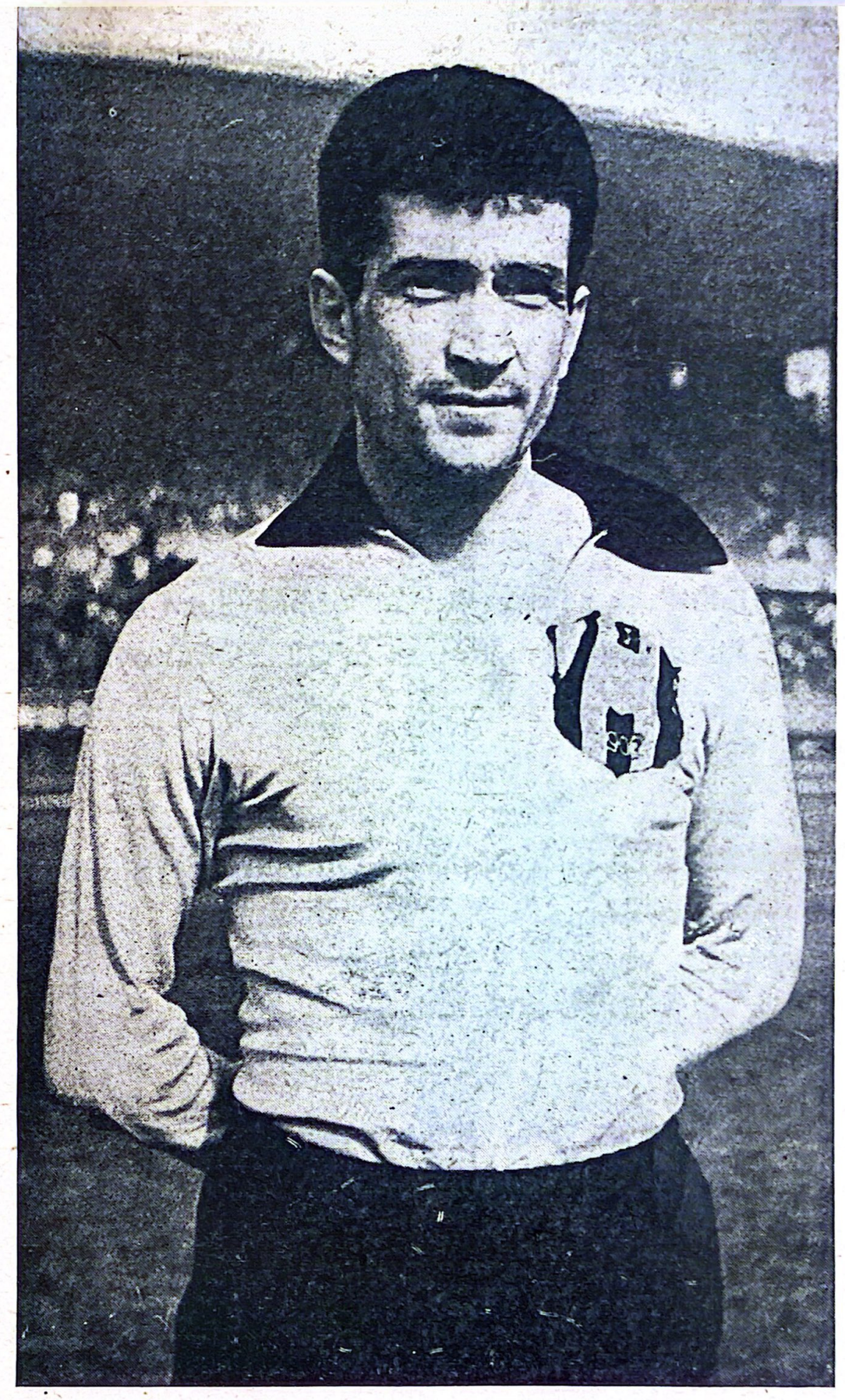

KAYA KÖSTEPEN

İZMİRİN bu ünlü forveti Beşiktaş takımında, bilhassa modern yan haflığın icaplarını iyi kavramış bir eleman olarak şöhretini devam ettirmektedir. İkili mücadelelerdeki galip çıkma yüzdesini lehine çevirebilecek fizik üstünlüğü sağladığı günler futbolunda kusur bulmak imkânsızlaşır.

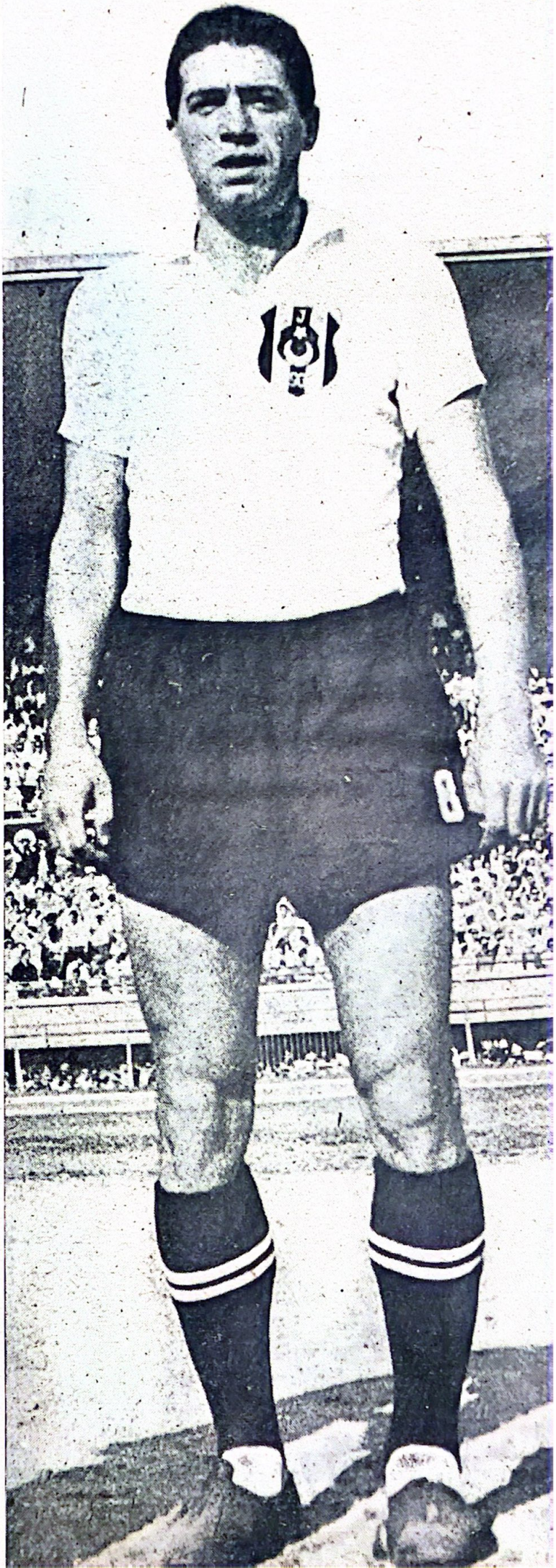

ERDOĞAN GÖKÇEN

VÜCUDU bütün ölçüleri ile futbolun istediği ideal kalıba uygundur. Uzun boyu, çabuk ve seri çalışan iki ayağı, yeni yeni şeyler peşinde olan zekâsı, Erdoğanı her an doğacak bir tehlikenin yaratıcısı haline getirmektedir. Top hareketleri çok yönlüdür. Karşısında tutunmak veya futbol oynamak çok güçtür. Rakiplerinin zaafını çabuk bulur. Driplingleri ekseriya terstir. Fırsatları değerlendirmesini gayet iyi bilmektedir.

ŞÜKRÜ ERSOY

KALECİLİK için her türlü vasıflara sahip. Atletik bir bünyesi, şık plonjonları, kuvvetli refleksi ile zaman zaman Turgayı tehdit eden adam olmuştur. Eğer hâdiseler gerek millî takımımızda, gerekse Fenerbahçede önünü tıkamamış olsaydı Şükrü muhakkak ki bu kabiliyetleriyle futbol semamızda çok daha parlak bir yıldız olurdu, olabilir de...

MUSTAFA YÜRÜR

FUTBOL için ideal kuvvette bir vücuda sahiptir. Nefesi, markajdaki dikkati, çabukluğu, mücadele sevgisi Mustafayı hafbek oyuncusu olarak ön plâna çıkardı. Stili ve oyun anlayışında süslü, güzellikten çok «yorulmayan adam» hüviyeti hâkimdir. Daha yükselmek, daha iyi olmak inadını devamlı taşır. Mustafa maç tefrik etmez. Onun için, her müsabaka birdir. Hepsini, hakkını vererek oynar veya oynamağa çalışır.

HİLMİ KİREMİTÇİ

BİR AÇIK oyuncusu için fevkalâde, hattâ akıl almaz meziyetlere sahiptir. Depara en çabuk giren, iki ayağını müessir kullanan, driplinglerindeki değişiklikle her an gole gidebilen bir futbolcu... Yüzde yüz randımanla oynatıldığı zaman her maçta tehlike demektir. Ama, Hilmi de futbolu bir Garplı profesyonel gibi sevmez, sevemez, sevmemiştir. Onun bu hastalığı fevkalâde futbolculuğunu, saha şahsiyetini öldürmektedir ve yazık olmaktadır.

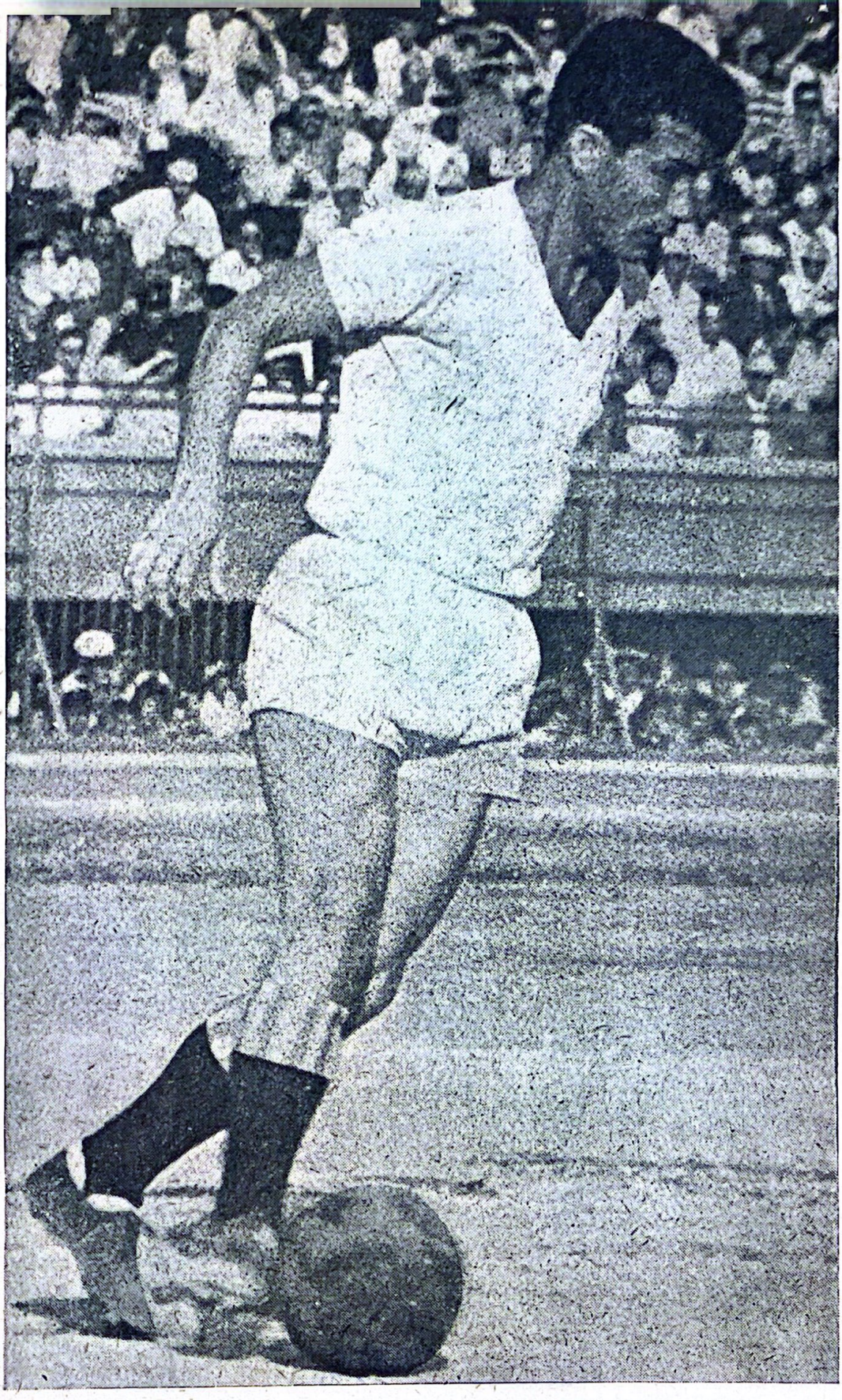

AHMET KARLIKLI

BİR FUTBOL takımının her yerinde oynamıştır. Aşağı yukarı on mevki için «stok» edilmiş bir tecrübesi vardır. Forvet olarak başladığı saha hayatına, defans adamı olarak devam etmektedir. Sakin ve soğukkanlıdır. Sezişi kusursuzdur. Önce rakibinin ne yapacağını tâyin eder, sonra bozar. Futbol hayatı fâsılalı olduğu halde, kendisine vazife verildiği an, kısa bir zaman içinde toparlanmasını bilir.

NURİ ASAN

NURİ'nin futbol anlayışında, takımı ön plâna alan gizli faydalar vardır. Donuk ve ağır gibi görünen fiziğinde imrenilir bir kontrol düzgünlüğü mevcuttur. Sahada en önemsiz gibi görülen hareketleri bile bilerek ve faydalı şekilde yapmak ister. Kusuru az futbolculardandır.

VAROL ÜRKMEZ

FORMU, oyun sevgisi, morali, iştahı ne olursa olsun Varol, büyük maçları büyük oynamak için gerekli vasıfları her zaman muhafaza eden oyuncu olmuştur. Kalecilik için lâzım olan her çeşit hareket ve çabukluğa sahiptir. Memleketimizde kolaylıkla iddia edilebilir ki, cesaretini en güzel kullanan adamdır. Gününü bulursa mağlûp etmek imkânsızlaşır, sanki kaleyi örter.

AHMET ÖZACAR

CİNSİ önceden tâyin edilemiyecek tehlikelerle dolu bir forvet oyuncusu... Önlenmesi zor driplingleri, iki ayağı ile çıkardığı âni şutları, gol boşluklarını bulmaktaki mahareti ile Ahmet her defansı ürküten vasıflara sahiptir. Futbol oyununu kendi hususi âleminde çok düşündüğü, tatbik ettiği kendi buluşu nefis hareketlerinden bellidir.

SAMİM UYGUR

SÜRATLİ, çabuk deparlı, vücudu çok yön değiştirebilecek yumuşak ve kıvraklıkta bir açık oyuncusu... Feriköy'deki oyunları ile herkese: «Türkiye'nin en iyi açık futbolcusu...» dedirtmişti ama... sonra nedense stilindeki seyyallikle beraber moral ve inancını da kaybetti. Samim bu sarsıntıyı geçirmeli ve varlığını tekrar ispat etmelidir.

İBRAHİM YALÇINKAYA

FUTBOLUMUZA sessiz sedasız girmiş, saha hayatına, küme düşmeme mücadelesi yapan bir takımda devam etmektedir. Açık futbolcusu olarak yıkılmayan bir temele sahiptir. Çabuktur. Uzun top götüren adamdır. İki ayağı ile iyi şut atar. Markaj için bile kullanılacak kadar nefesli, enerjik ve hareketlidir.

KADRİ AYTAÇ

TÜRK futbolu bahis konusu olduğu zaman ismini hatırlamağa mecbur olduğumuz bir elemandır. Modern ölçülere göre, ideal bir insayd futbolcusudur. En basit hareketlerini bile nefese, kuvvete ve zekâya uydurmuştur. Yıllarca şöhretli ekiplerde ve millî takımda değişmez «taktik adamı» olarak kullanılmıştır. Kadri'nin stilinde faydalı bir muziplikten tutun da pasa, gole, oyun kuruculuğuna kadar her türlü temaşa zenginliği mevcuttur.

TÜRKİYE
İŞ
BANKASI
PARANIZIN
İSTİKBALİNİZİN
EMNİYETİ

SEYFİ TALAY

BATI ülkelerinde sık sık sözü edilen «Kaleci bir takımın ilk forvetidir.» kaidesine ziyadesiyle sadık kalan adamdır. Seyfi ceza sahasının dışında yakaladığı topu ellerini kullanmadan götürüp golü yaptıran memleketimizdeki ilk kalecidir. Bazan moral bozukluğuna kapılıp, çok hatalar yapan bir adam haline gelir. Fakat kim ne derse desin, günümüzde «modern kaleci» tarifine en yakın kalan futbolcularımız arasında ismi başlarda sayılacak bir kabiliyetimizdir.

YORGO KASABOĞLU

HER MEVSİM bir kadro deneyen İstanbulspor gibi bir takımın hâlâ «çıkarılamayan adamı» dır. Futbol zekâsı, top kontrolu, meşin yuvarlağı sevk ve kaçırışı ile Kasapoğlu çok güç bulunan bir orta saha adamıdır. Kabiliyetleri ile bir forveti kolaylıkla idare eder. Karambollarda biraz çekingen kalması onun randımanını gölgeler. Her şeye rağmen, Kasapoğlu muntazam çalışan bir forvet oyuncusu, formu belli adamdır.

KILIÇ VE OKTAY

BİR MENECERİN muvaffakiyeti, futbolcusunu tanıdığı derecede büyür veya küçülür. Kılıç bu münasebeti memleketimizde en ileriye götürmüş isimdir. İşte Baba'nın çok sevdiği talebesi Metin Oktay'la bir dertleşmesine şahit oluyorsunuz. Bu tip konuşmalar için seçilecek yer bile mühim. Kale içi, Metinden beklenen görevi kendisine önceden hatırlatıyor. Futbolcu - menecer münasebetinde güç rastlanır güzellikte bir tablo...

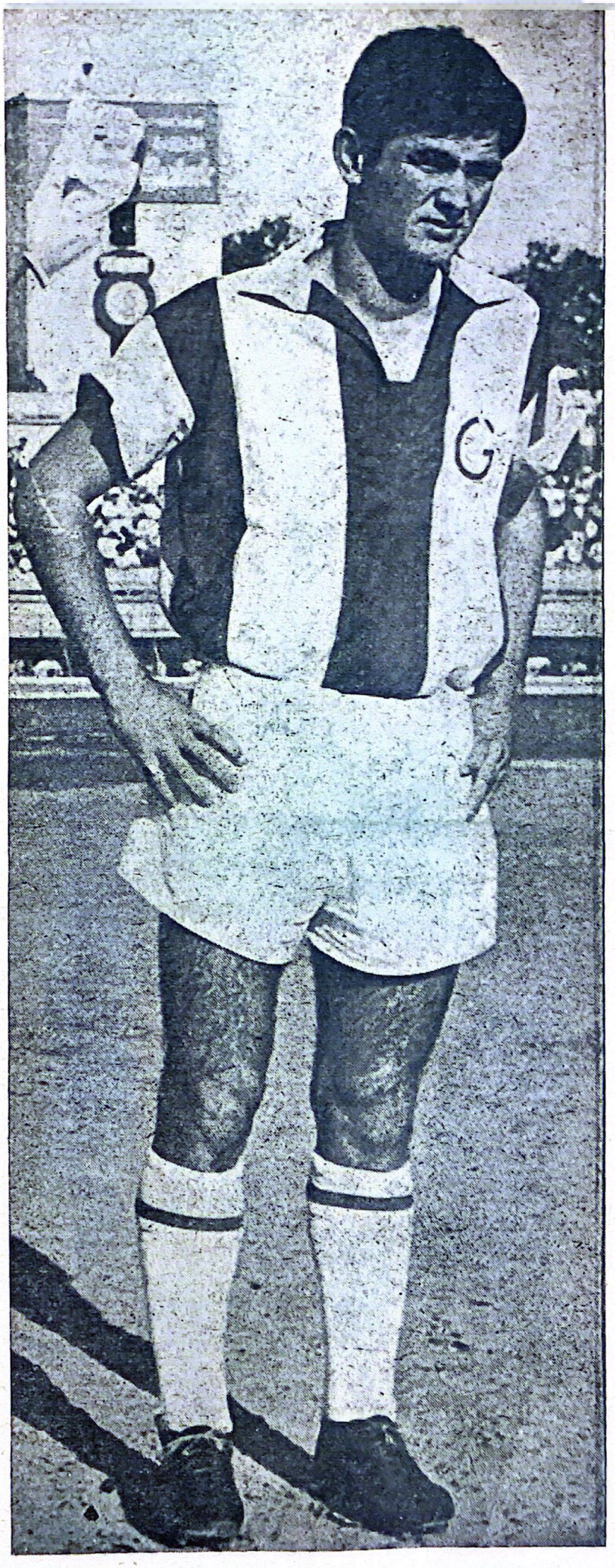

AYHAN ELMASTAŞOĞLU

TOP kontrolu, meşin yuvarlağı sevketmede, adam pozisyona sokmakta ve boş yerlere kaçmakta imrenilen bir üstünlüğü vardır. Dripling ve diğer hareketlerinde bol artistik taraflar bulunan Ayhan da, talihsiz futbolcuların başındadır. En güzel yıllarını sakatlıklarla mücadele ederek sık sık takımından ayrı geçirmiştir.

NEDİM DOĞAN

DEVAMLI neticeyi düşünen, her zaman golü arayan bir futbol anlayışına maliktir. Muvazeneli vücudu ve iki ayağına toplanan vuruş rahatlığı Nedim'i bilhassa tıkan-:nış defanslar önünde fazla şanslı bir forvet oyuncusu haline getirmektedir. Çok genç olan Nedim, henüz gelişme ve yükselme devri içindedir. Ufak tefek kusurlarını telâfi için önünde uzun yıllar var. Gayretini çok iyi kullananbilirse, isminden sık sık bahsettirecektir.

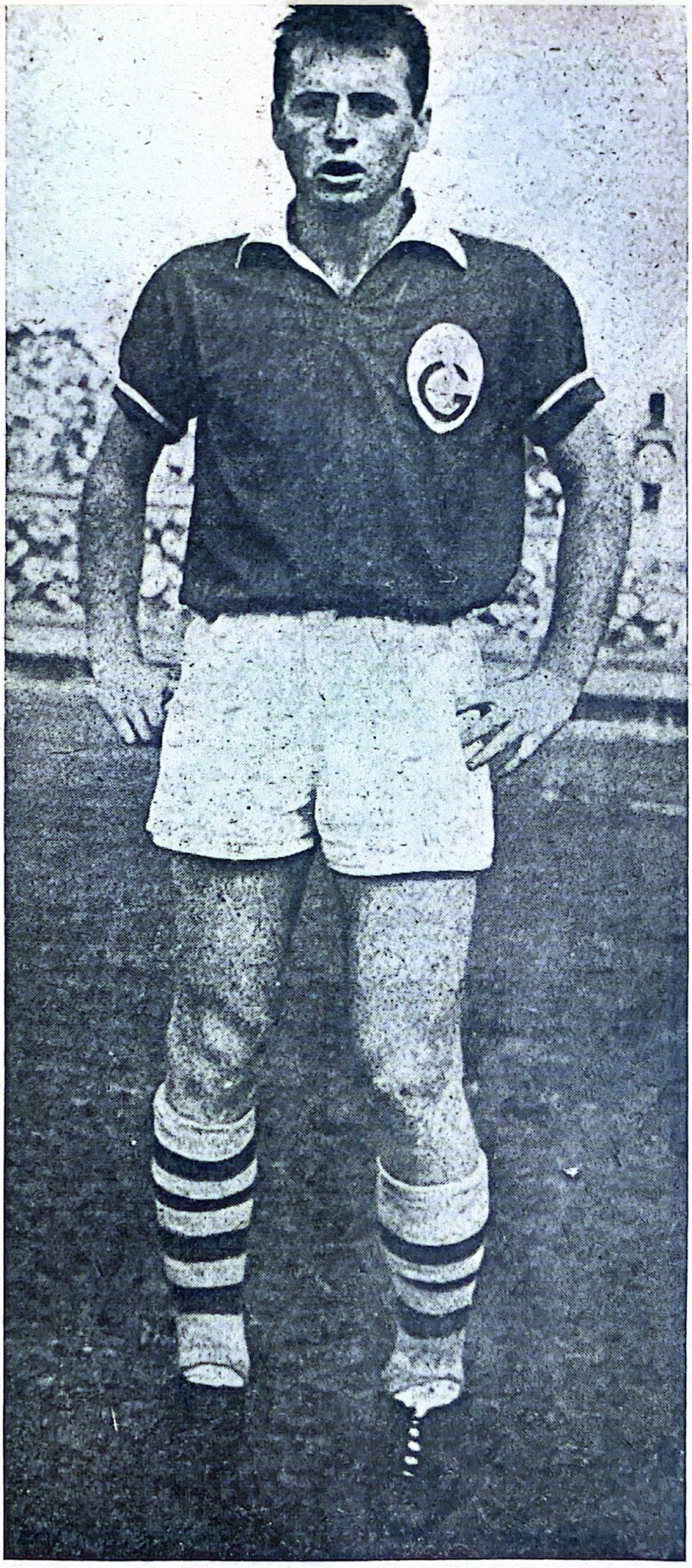

METE BASMACI

FUTBOL şahsiyetinde bir tek unsur hâkimdir: Çalışmak, çok çalışmak, daha fazla çalışmak... Mete fedakârlık ve istenileni yapma disiplini yönünden hakkında sayfalar dolusu yazı yazılmağa değer bir oyuncudur. Türk futbolunun portre arşivinde taktik mecburiyeti için, kendi meziyetlerinden bu derece çabuk vazgeçen ikinci bir oyuncu gösteremezsiniz. Realist bir futbol anlayışını temsil eder. Onun için her şey formasını taşıdığı takımdır.

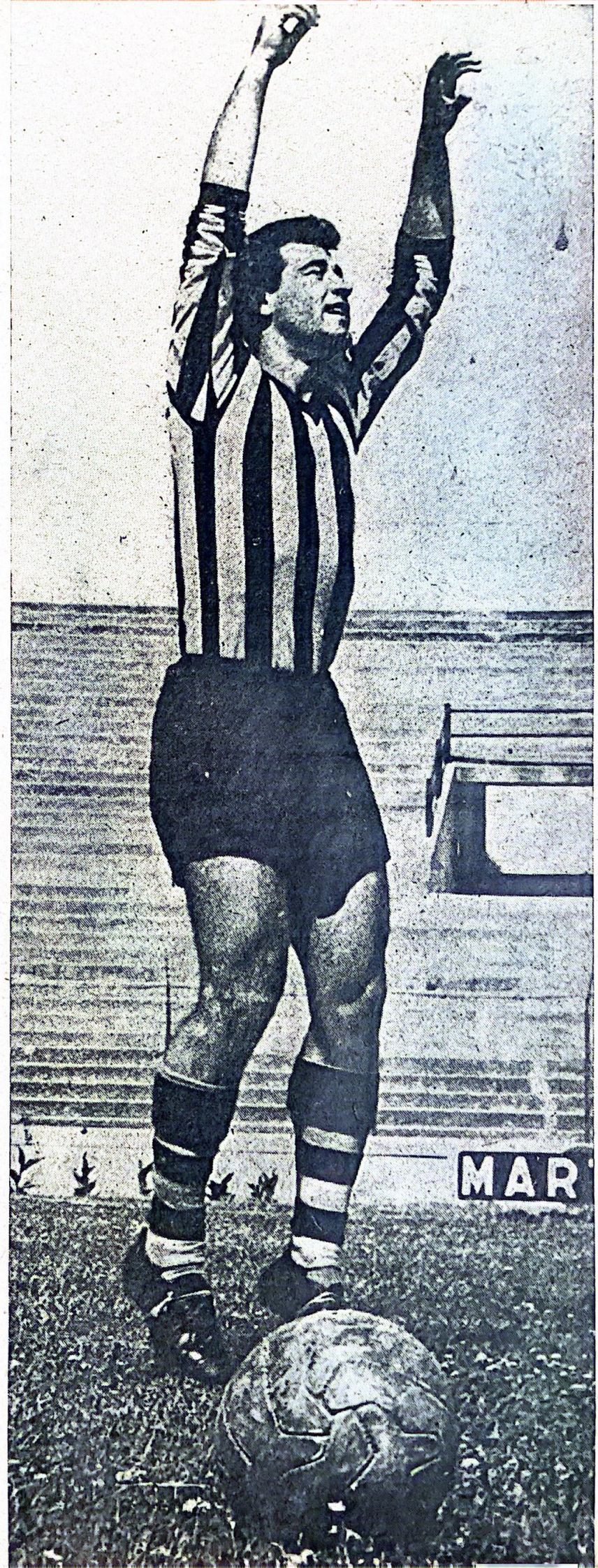

METİN OKTAY

KENDİSİ için ekseriyet, memleketimizin gelmiş geçmiş en büyük vurucusu der. Türk futbol tarihine ayakları ve kafasını gole bu kadar yakın tutan ikinci bir futbolcu gelmemiştir. Sahadaki bütün hareketlerini en kısa yoldan neticeye vardıran adamdır. Kompledir. Kafa randımanı yüzünden kendisine «Metin üç ayaklı bir futbolcudur.» denmiştir. Profesyonel futbol için fazla hassas olmasa George Dick'in dediği gibi «Tommy Lawton'la bile mukayese edilebilirdi.

AHMET AÇIKGÖZ

CESARETİ ile, kesiciliği ile, en beklenmiyen anlarda yaptığı hamlelerle temayüz etmiştir. Çok yapışkan, enerjik ve çevik olan Ahmet, müdafa oyunu için çok güç bulunan bir «kilit» tir. Form ve inadını hiçbir mevsim kaybetmemiştir. Her maçta feragat, fedakârlıklarla ve aynı istekle takımı için didinmesi onu örnek bir oyuncu ve kaptan yapmıştır.

YILDIRIM İPER

MÜKEMMEL fiziği ve yağız çehresiyle kuvvet ve enerji timsali bir futbolcudur. Cesur mücadele ve müdaheleleri, çok uzun vuruşları, hava toplarına hâkimiyetiyle oyunu seyirciye güven verir... Bu meziyetleri yanında biraz daha sabredebildiği takdirde Türk futboluna muhakkak ki çok faydası dokunacak bir santrahaf olacak, yıldızı parlayacaktır.

BAHRİ ALTINTABAK

DEFANS futbolcusu olarak sert, takipçi, markör ve inatçı olan Bahri, forvete çıkarıldığı zaman karambol ve gol adamı hüviyeti ile futbol severlerin huzuruna gelir. İnadını ve rakip hareketlerini bozma gücünü devamlı şekilde muhafaza eden bu genç futbolcunun oyun stilinde kendisine has erkek bir taraf vardır.

A. İHSAN OKÇUOĞLU

DAHA çok genç, çok yeni... Ama bir İtalyan hoca çıkıyor ve A. İhsan için diyor ki: «Bizim memleketin birinci ligindeki her takımda oynar.» Yan haf olarak ideal bir dış ve iç görünüşü vardır. Arada bir beliren huzursuzluğunda kendi gerçek klâsını arıyan bir fayda olduğu şüphesizdir.

TARIK KUTVER

HER türlü silâhlarının yanında Tarık futbolda önce «kaçan» adamdır. Uzun deparlardan sonra aniden durabilmesi, sık sık hareket halinde iken yön değiştirmesi, deplâsman kurnazlığı onun tehlikesini daha da büyütmektedir. Beklenmiyen gollerin atıcısıdır. Çok süratli ve yıpratıcıdır.

SELİM SOYDAN

GENÇ yaşı ve kısa tecrübesi ile kabili telif olmayacak kadar kudretli top kullanır. Her türlü hareketinde bir yumuşaklık ve düşünce hâkimdir. Driplinglerinde kendisine has bir aldatma vardır. Futboldaki ağırlığı bir dezavantaj değildir. Bilâkis bu özellik Selim'i sahada hep ölçülü hareket eden bir adam haline getirir. Bir futbol takımının en az beş yerinde güvenilerek oynatılabilir.

NİYAZİ TAMAKAN

KÜÇÜK boyuna ve ufak tefekliğine rağmen gene de futbolda hatırı sayılır bir değer olmasını bilmiştir. Stilinde takım oyunu için gerekli bütün vasıflar vardır. İki ayağı ile gayet rahat ve çok faydalıdır.

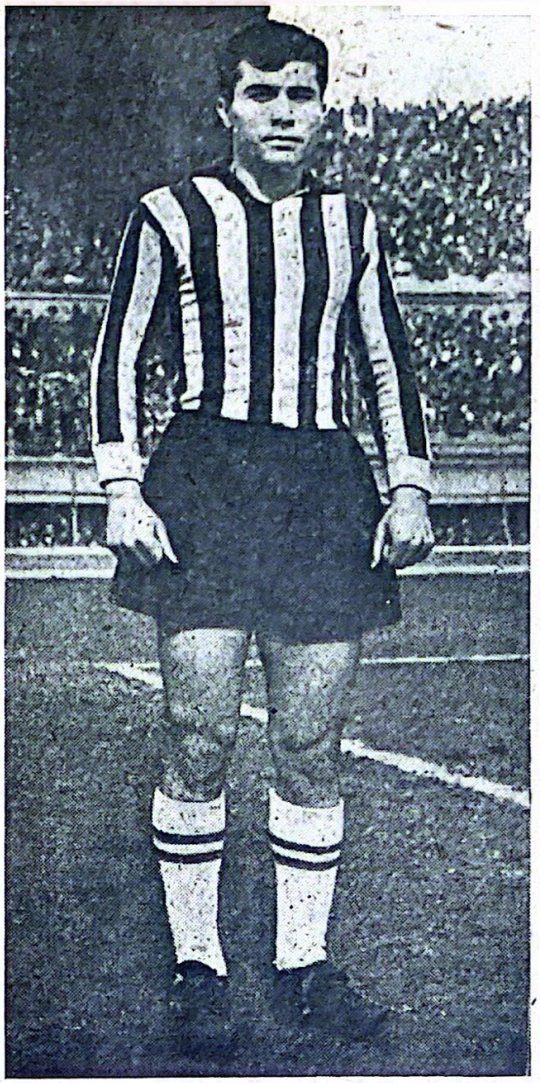

YÜKSEL GÜNDÜZ

HALK tâbiri ile futbolda «yırtan adam» dır. Her türlü saha vasıflarında enerji, mücadele, hırs ve delicilik hâkimdir. Öyle tahmin edilir ki Yüksel, hâlâ futboldaki Yüksel'in gerçek karşılığını inşa etmek faaliyeti içindedir. Delikanlıya kolayca henüz kendisini bulamamış adam diyebiliriz. Bulacağından da eminiz.

AYDIN YELKEN

FUTBOL meziyetleri itibari ile forvet hattının beş mevkiini yadırgamadan oynayacak kudrettedir. Nefeslidir. İki ayağını rahat kullanır. Bir müsabakanın her dakikasında «çalışkan adam» hüviyetini muhafaza eder. Önümüzdeki yıllar Aydın'ı yıldızlığa ve istikrara götürecektir.

MUSTAFA ERTAN

MİLLÎ takımımızın unutulmaz «Beton» hafı. Yıllarca yan hafta istikrarın, enerjinin, faydalının, yıkılmazın sembolu olmuştur. Mustafa'ya fantazi meraklıları: «Tekniği eksik adam.» demişlerdir, demişlerdir ama onun; «millî maç adamı» hüviyetini kimse hiçbir oyunda elinden alamamıştır.

NEJAT SORGUNLU

ÇOK söylenen bir söz vardır. «Müdafa futbolcusu olabilmek için her şeyden önce, kuvvetli bir bünye lâzımdır.» İşte Nejat bu kaideyi zekâsı ile ezen nadir oyunculardan biridir. Üstelik bu cin gibi delikanlı zaman zaman, Metin'i eniyi tutan santrahaf olmak başarısına da erişmiştir.

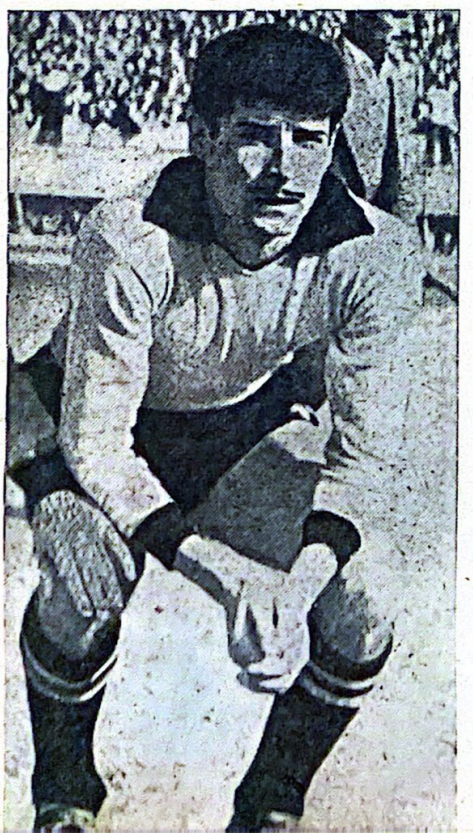

YORDAN

HER iki ayağını çok uzun degajlar için kullanabilen, hava toplarına hâkim, takipçi markör bir eleman... Moralini kaybetmedikçe kendisini bozmak çok zordur. İyi yer tutar.

«MİKRO» MUSTAFA

TRİBÜNLERE sempatik gelen bir stile ve futbol yapısına sahiptir. Bazılarına göre Mustafa, yerli maçlar pazarında en çok randıman veren tezgâhtardır. Böyle mütalâa edildiği zaman Türkiye'nin en iyi açığıdır. Fırsatçılığı, çabukluluğu, en güç topları bile «orta» ya çevirmesi başarısının anahtarlarıdır. Gününde tutulması güçtür.

UĞUR KÖKEN

İLK bakışta önemle göze batan bir futbol efendiliğine sahiptir. Kısa, verimli oyunculuk devresinde sahada yapılmış kasti bir tek hareketini gösteremezsiniz. Uğur'u; henüz futbol meziyetlerini aradığı bir devrenin delikanlısı olarak mütalâa etmek gerekir. Genç oyuncuyu pekâlâ ufak sondajlarla fışkıracak bir petrol kuyusuna benzetebiliriz. Uğur yeni neslin futbolcuları arasında yarının büyük ümididir.

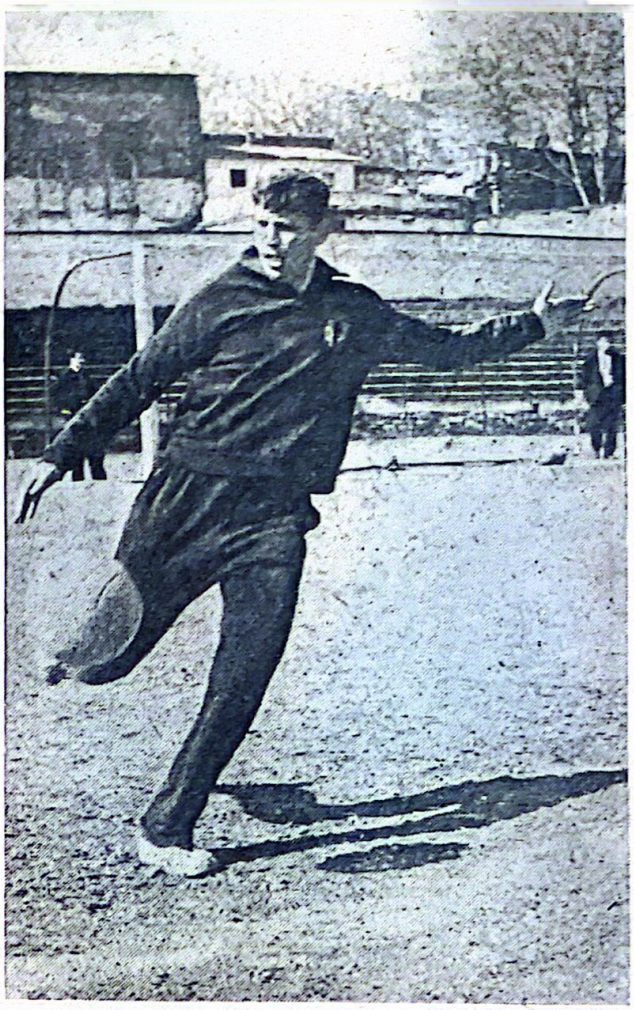

BÜLENT GÜRBÜZ

TOP takibi ile, blokajları, kendisine has hareket hesapları, forveti çok zaman şaşırtan temkini ile Bülent, kaleciliğin arzuladığı ideal «soğuk adam» dır. En iyi günlerinde bile nefret ettiği tek şey kapristir. Devamlı centilmendir. Her zaman disiplinli kalmağı denedi ve başardı. Bülent bu yönü ile tam notu hâlâ muhafaza etmektedir ve edecektir.

GÜNGÖR TETİK

TÜRK futbolunun gelmiş geçmiş en talihsiz adamlarından biridir. Bir ekibin kolaylıkla kaleci hariç her yerinde oynayacak kudrettedir. Santrahaf olarak hiçbir şöhretin karşısında ezilmemiştir. Eğer daha şanslı olabilseydi isminden en çok bahsettirecek oyunculardan birisi olur yıldızı parlardı.

SELÇUK HERGÜL

KÜÇÜK yaşına rağmen top kontrolunun özlenen inceliğine, futbol sanatının her türlü biçim güçlüğüne ermiştir. Ayaklarında stop'a, dripling'e, bilek çevirmelerinin en inanılmazına kadar her şeyi bir «baş makale» nin kat'iliği içinde görürsünüz. Daha verimli olması için bünyece kuvvetlenmesi ve hırslanması icap etmektedir.

«Bence futbol maçları birer sanat gösterisidir. Sanata ve sanatkâra hürmet ederek futbol seyredenler eminim ki benim gibi büsbütün zevkleneceklerdir.»

Hayko

Seyahatleriniz için

JET

Seyahat acentası

Ziya Gökalp 7/c Ankara

12 12 13 - 12 77 80

DOĞAN
KARDEŞ

Dergisi ve Kitapları

YAPI ve KREDİ
BANKASI'nın

Kültür Hizmetlerinden
biridir

TEKEL
YÜKSEK VASIFLI
BUZBAĞ
KALEBAĞ
TRAKYA
GÜZEL MARMARA
ŞARAPLARI

Bu kitabı yazanlar...

GÜNDÜZ KILIÇ

1918 de İstanbulda doğdu. Futbola 1933 de Galatasaray genç takımında başladı. Bir yıl sonra birinci takıma geçti. 1936 da ilk defa millî oldu ve millî formayı 14 kere giydi. 1953 de futbolu bıraktıktan sonra 1954 de Galatasaray antrenörlüğüne, 1961 de menecerliğe getirildi. 1955 - 1956 da millî takımı çalıştırdı. Sırasiyle Vefa ve Feriköy kulüblerinde antrenörlük yaptı. 1959 da millî takım teknik komitesinde bulundu.

EŞFAK AYKAÇ

Futbola 1935 yılında Galatasaray'da başladı. Aynı yıl birinci takıma geçti. 1945 de faal sporculuğu bıraktı. 1955 de Futbol Federasyonu Genel Sekreterliğine, 1956 da millî takım tek seçiciliğine getirildi. 1958'e kadar bu vazifede kaldı. Daha sonra Galatasaray futbol takımı Umumi Kaptanlığını yaptı. 43 yaşındadır.

COŞKUN ÖZARI

Futbol hayatı 1947 de Galatasaray genç takımında başladı. Sırasiyle B ve A takımlarına geçti. 11 defa millî oldu. 1959 da Londra'da açılan antrenörlük kursuna katıldı. Dönüşte futbolu bırakarak, kulübü Galatasaraya antrenör oldu. 1961 yılında da millî takım antrenörü olarak vazife gördü. 31 yaşındadır.

Fiyatı 15 Lira

GARANTİ BANKASI

Millî takımın ve Galatasaray'ın kaptanı
ve kalecisi TURGAY ŞEREN,

GARANTİ BANKASI'nın
Galatasaray şubesinde hesap açtırıyor...

GARANTİ BANKASI sporcuların ve
sporseverlerin bankasıdır.

GARANTİ BANKASI, bütün sporculara ve
sporseverlere zengin ikramiye çekilişlerinde
bol şanslar diler.